

IOANA
PÂRVULESCU

Viața începe
vineri

VIAȚA ÎNCEPE VINERI

IOANA PÂRVULESCU

VIATA ÎNCEPE VINERI

HUMANITAS

BUCUREȘTI

Redactor: Lidia Bodea
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corectori: Anca Drăghici, Cristina Jelescu
DTP: Florina Vasiliu, Dan Dulgheru

© HUMANITAS FICTION, 2009

ISBN: 978-973-50-2872-5 (pdf)

EDITURA HUMANITAS
Piața Presei Libere 1, 013701
București, România
tel. 021/408 83 50
fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online:
tel./fax 021/311 23 30
e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
www.libhumanitas.ro

Lui B., în orice lume s-ar afla

CUVÂNT ÎNAINTE

Cu câțiva ani înainte de 1900 zilele erau încă pătoare. Oamenii vibrau ca firele de telegraf, erau optimiști și credeau, ca niciodată înainte și ca niciodată după, în puterea științei, în progres și-n *viitor*. Anul Nou devenise, de aceea, cel mai important moment: începutul, mereu reluat, al viitorului.

Textura lumii permitea orice gând nebunesc și, adesea, gândurile nebunești ajungeau realitate.

România era în Europa, iar Capitala ei ajunsese un oraș cosmopolit, care făcea mari eforturi să se organizeze și să se civilizeze. În București, spun toate documentele din epocă, nu apucaii *niciodată* să te plictisești, nici ziua, nici noaptea.

Firele sensibile se temeau de pericole neștiute. Un bărbat se apăra cu bastonul de lumina electrică. O femeie a refuzat cu îndârjire să se lase fotografiată de fiul ei, deși a permis să fie pictată. Nevrozele se transformau în poezie, durerea și opiul mergeau mână-n mână. Tuberculoza, sifilisul, murdăria fie ucideau, fie lăsau răni în trup și-n suflet. Răul nu dispăruse din lume, iar ignorarea lui nu era cea mai

bună metodă de a pregăti viitorul. Erau oameni care luptau cu el.

Ziarele își descoperiseră puterea și, deja, se putea muri pentru cuvântul scris. Și deja cuvântul scris îi trăda. Banii erau o problemă, dar nu un scop, și erau destui oameni gata să-și sacrifice toți banii de dragul unei idei frumoase. Copiii îi imitau de timpuriu pe oamenii mari, oamenii mari se purtau uneori ca niște copii, iar curiozitatea față de viață era o bucurie care nu dispărea la nici o vârstă.

Înainte de 1900 omul credea că Dumnezeu îl vrea nemuritor, în sensul cel mai concret al cuvântului. Nimic nu părea imposibil și nici nu era. Toate utopiile erau permise. Iar *jocul cu timpul* a fost întotdeauna cea mai frumoasă dintre ele. În rest, oamenii semănau destul de bine și în toate privințele cu cei care i-au precedat și cu cei care i-au urmat.

Cu câțiva ani înainte de 1900 zilele erau încăpătoare și oamenii visau la lumea noastră.

Visau la noi.

*Pentru că ceea ce vrei este viața aceea,
și asta, și alta – le vrei pe toate.*
(Miguel de Unamuno, iulie, 1906)

VINERI 19 DECEMBRIE

O zi cu evenimente

1

 mi place să citesc în trăsură. Mama mă ia la rost, papă, care nu uită nici în familie că-i Domnul doctor Leon Margulis, medic primar cu cabinet în str. Sf. Ionică nr. 8, „în dosul Teatrului Național“, zice că-mi stric ochii și-o să nasc copii cu vederea slabă. Însă eu sunt încăpățânată și tot îmi iau cartea cu mine. Pe vremea lor or fi avut mai mult timp de citit și de multe altele, dar noi, cei mai tineri, trebuie să ne chivernisim bine orele. Abia așteptam să văd ce mai face Becky din *Vanity Fair*. Deși, la drept vorbind, cred că eu semăn mai mult cu proasta de Amelia, și-o să iubesc toată viața cine știe ce ticălos. Azi n-am avut noroc cu cititul. Mai întâi pentru că-mi înghețau mâinile. Apoi, de cum ne-am suit în trăsură, mama și papa l-au tocat mărunț-mărunț, cum toacă bucătăreasa noastră pătrunjelul, pe necunoscutul cules de Petre din zăpadă, azi-diminează, aproape de pădurea Băneasa, în câmp, la lacuri. A fost dus în arest la Prefectura de Poliție. Mama, care e la zi cu absolut totul, zice că-i scăpat de la balamuc, că sigur a înnebunit de prea multă învățătură. Și s-a uitat amenințător la mine: „Așa o să pățești și tu dacă citești toată ziua!“ Apoi s-a uitat la

papa: „E timpul ca Iulia să se gândească la un bărbat cumsecade cu care să se mărite!“ Papa l-a consultat pe străin la rugămintea lui Costache, prietenul nostru de la Poliție, și zice că nu-i vagabond, chiar dacă e îmbrăcat cu niște haine neînchipuit de ciudate. O fi clown, la circ. Altfel curat, nici un cusur „fiziologic“, în afară de faptul că, într-adevăr, vorbește uneori în dodii. Dar, dacă-i nebun, e unul cultivat, „rotunjește frumos vorbele“. Însă când papa l-a întrebat dacă n-are tuberculoză omul s-a uitat la el batjocoritor, părea scos din fire, și i-a răspuns jignitor: „Ești un actor de două parale!“ Papa a replicat, serios, cum e el în orice situație: „Domnule, vă rog, nu sunt actor, ci medic!“ A adăugat că plămâni îi sună puțin înfundat, e foarte palid, dar boală serioasă nu-i găsește. Atunci bărbatul s-a calmat și i-a spus că vrea să fumeze, papa, care e contra acestui obicei, i-a adus totuși tutun fin și foiță de pe masa lui Costache, dar zice că, după o căutătură sălbatică, arestatul i-a întors pur și simplu spatele. Nu-i un om bine crescut! I-au reținut valiza pentru cercetări, o cutie argintie, ca un *safe*, și asta arată c-ar putea să fie vreun falsificator de bani, dar lui i-au dat drumul după numai o oră de arest și un scurt interogatoriu luat de conu Costache. Când s-a văzut liber, a șters putina imediat. Însă îl urmărește discret cel mai bun vizitiu al Poliției.

— Câți ani are? a pus mama întrebarea ei favorită.

— A declarat 43, păi asta ar însemna cu patru mai puțin ca mine, dar eu zic că minte, nu-i dau mai mult de 30-35. Zice că-i gazetar și că-i născut aici. Dan Kretzu. M-a mirat că se poartă ras complet, cum vezi doar la actorii care joacă rol de femeie. Hm!

Și papa și-a mângâiat fuiorul firav de barbă blonzie ca mătasea porumbului, suferința lui de-o viață.

— O să aflăm mai multe mâine, la cină, că l-am invitat pe conu Costache.

Papa a observat că sunt aprinsă la față și mi-a pus imediat mâna pe frunte, să vadă dacă n-am febră. Pentru el totul are cauze concrete, trupești, să n-audă de suflet. Cu toate că mama l-a mai descusut o vreme, eu am preferat, fiindcă mi se încălziseră mâinile, să-mi scot o mănușă și să mă întorc la Becky. Ce-mi place la ea e că, exact ca mine, știe și franceză, și engleză. Ce nu-mi place e că, exact ca mine, are *green eyes*. Mi-aș fi dorit ochi căprui, ca Jacques, și păr blond, ca Becky, dar se vede că modelul lipsea din fabrică, acum 21 de ani, așa că mă mulțumesc cu părul negru. Oare de ce din aceiași părinți, ambii cu ochi căprui, un copil iese la fel ca ei, iar altul cu ochi verzi sau albaștri? Până la Anul Nou vreau să termin cartea, așa că o să încerc să scriu mai rar în jurnal. Mai sunt 12 zile și câteva ore.

Bucureștenii aveau o zi bună. Ninsese, până la sfârșitul anului mai erau 12 zile, până la sfârșitul zilei, 12 ore. Albul, care se întindea de la un capăt la altul al orașului, de la Palatul Cotroceni la mahalaua Obor și de la cimitirul Șerban Vodă până la rondurile de la Șosea, și-apoi mai departe, în cele patru zări, se topea în soarele amiezii. Țurțurii păreau dați cu ulei și începeau, ici-colo, să picure în capul trecătorilor. Străzile erau destul de animate, cum sunt mereu în zilele dinaintea Crăciunului. Cu ochii pe sus, ca să nu-l ude, Nicu se pomeni întins în zăpadă, supărat ca atunci când se trezea cu fața la cearșaf.

— Vasăzică mata' iar ai căzut! a spus cu glas tare băiatul, scuturându-și chipiul roșu, de comisionar. Ți-am zis *de-atâtea*

ori să te uiți pe unde calci, bombăni cu vocea lui mică, dar cu un ton de bătrân prost dispus. De anul trecut, de când mergea la școală, tonul acesta de învățător i se lipise de limbă și nu mai scăpa de el. Obiceiul de a vorbi cu el însuși îl deprinsese însă de când se știa, pentru că, spre marele lui necaz, n-avea frați, cum au alți copii. S-ar fi mulțumit și cu o soră, la o adică. Își scutură zăpada de pe surtuc, privi cu ciudă spre ghețușul pe care alunecase și ajunsese, tropăind, lângă ceasul cu dorobanț, plasat peste ușa ziarului *L'Indépendance Roumaine*. La ora 12 fix, carillonul începea să cânte. Nicu se străduia să prindă întâlnirea cu dorobanțul. Nu era ușor, pentru că se orienta numai după soare și umbră. De data asta atenția băiatului se îndreptă spre altceva. Pe jos, chiar în fața lui, era un țurture splendid, de vreo doi coți lungime, numai bun de spadă. Îl culese pe loc, îi mângâie suprafața ușor vălurită fără să-i pese de răceala gheții, îl duse cu ambele mâini la șold, apoi îl ridică, tot cu două mâini, și făcu, răcnind, o mișcare de spadasin spre un dușman nevăzut. Din nenorocire, țurturele, obișnuit pesemne cu mai multă liniște la marginea de acoperiș pe care crescuse, nimeri prost: un ins cu uniformă militară și baston cu cioc de argint, un domn de statură mijlocie care tocmai ieșea pe ușa clădirii cu ceas. Era mâna dreaptă a Prefectului de Poliție, Șeful siguranței publice, Costache Boerescu, aflat mereu în viteză: cosea repede-repede aerul cu picioarele lui scurte. În perioada asta era de câte două-trei ori pe zi la ziarul franțuzilor. Asta de când cu uciderea în duel a domnului Lahovary, directorul gazetei, de către „căpățânosul ăla de Filipescu“, directorul *Epocei*. Așa că numai de duel nu-i ardea domnului polițist, iritat cum era de ancheta care bătea pasul pe loc și de vocile din presă care-l persecutau tot mai tare. Ajunsese să nu-i mai suporte pe gazetari: când făcea lucruri bune nu-l băgau în seamă,

dar, îndată ce nu rezolva destul de rapid vreo chestiune, săreau la el și-l ponegreau folosind chiar vorbele lui, însă ciuntite și întoarse pe dos. De câte ori avea ocazia și erau doar bărbați de față, se răcorea numind presa „o curvă sulemenită“. De altfel, trăia singur, iar stabilimentul de la Crucea de Piatră avea pentru el tarife reduse, numai să vrea. Cunoscuse locul și ca polițist, și ca bărbat. Până să-l apuce de urechi pe dracul de copil, acesta o și luase la picior, traversând sinucigaș printre trăsuri și sănii, spre Sărindar, ocărât mai întâi de câțiva vizitii ce urcau, în șir, spre Capșa, apoi de cei de pe partea opusă, aflați în drum către Dâmbovița, și care traseră unul după altul de hamuri ca să nu se ciocnească între ei. Se uită îndărăt. Polițaiul îl onoră în aceeași clipă cu bastonul ridicat amenințător și-apoi îl lăsă în plata Domnului, luând-o spre clădirea Prefecturii, aflată la câteva minute distanță.

— Era s-o pățești. Conu Costache n-o să te uite, nu uită nimic și e viclean ca șarpele. Matale faci numai năzbătii azi, se adresează copilul unei tufe mari, pline de zăpadă, crescută pieziș, într-un loc umbrit, lângă zid. Câteva vrăbii țopăiau cu mișcări neașteptate, de glonte, de la o creangă la alta, zăboveau puțin, atingând cu pântecul albul gros al zăpezii care se risipea în scame, apoi treceau la alt nivel al tufișului, ca-ntr-o casă cu etaj. Nicu se întrebă de ce se mișcă atât, că nu păreau să caute sau să urmărească ceva, ca el, bunăoară. El avea o țintă precisă, care se și zărea înaintea lui: poarta *Universului*. Cel mai citit ziar al Bucureștilor. Mă rog, cei de la *Adevărul* spun altfel, dar ei pe toate le spun altfel. Întinse pasul, după ce, în grabă, scutură tufa de toate vrăbiile din ea.

Intră pe ușa din stânga. Portarul îi strânse mâna ca unui om mare. Nea Cercel îi spuse că trebuie să mai aștepte, pachetele nu sunt încă aduse de la „biuroul de distribuire“.

Nicu se sui pe locul lui consacrat. Era foarte mulțumit. Discuțiile cu nea Cercel erau întotdeauna instructive, pentru că portarul citea zilnic gazeta și-l punea la curent cu noutățile. Nicu îl întrebă dacă s-a hotărât ce joacă la marea loterie de Anul Nou, al cărei câștig era de 10.000 lei. Trebuia să aleagă șase cifre, iar băiatul a cerut să-și pună și el norocul lui în norocul din bilet, fără pretenție la câștig (de fapt niște bani i-ar fi prins tare bine), doar ca să dea o mână de ajutor. Nicu știa că, în ce-l privește, alege 9 și 8, adică anul care urmează, iar restul îi revenea portarului, doar că el azi se gândește, mâine se răzgândește. Nea Cercel îi răspunse și de data asta că nu-i de glumă, trebuie să mai chibzuiască. Din gazeta de astăzi avea pentru Nicu o știre mai tare decât cele cu Jack Spintecătorul, care erau până acum reginele știrilor. Portarul luă *Universul*, îl depărtă cam mult de ochi și citi rar, silabisind:

— „Di-ver-se. Știre din revista Bor-del... Bor-der-and... Bor-der-land. Planeta Marte și mar-ți-e-nii.“ Asculți? Și continuă strecurând comentarii proprii, cum făcea mereu: „Aflați dar că mar-ți-e-nii nu mănâncă carnea de animale, dar se servesc de ma-muți ca animale de transport. Căii lor sunt mari cât po-ne-ii noștri“. Cât po-ne-ii noștri? Care ponei? „Boii lor sunt mai mici – adică noi avem boi mai mari – și au un singur corn. Mar-ți-e-nii au vederea foarte pă-trun-ză-toa-re. Au învățat să sboare, dar numai la distanțe mici. Umblă pe apă cu aceeași ușurință ca pe uscat. Orice război este des-fi-in-țat pe Marte. Guvernul este the-o-cra-tic. Au două-spre-zece state. Nu au pro-pi-e-ta-te.“

— Atunci nu mă duc pe Marte. Aici am țara mea, proprietatea mea, casa mea, cu grădina mea, nevasta mea, porumbelii mei și prunii mei – a închis portarul discuția și ziarul, lămurit deplin cu marțienii.

Nicu nu era de acord. El era mai degrabă liberal. Înțelesese bine că marțienii zboară și merg pe apă și călăresc pe mamuți, pe care-i știa din desenele văzute în *Universul ilustrat*. Așa că, în privința asta, ca în multe altele, nu putea fi de aceeași părere cu nea Cercel, deși fața lui lată, cu nas borcânat de sub care creștea un pământuf de mustață, îi impunea respect. Nicu spuse împăciuitor:

— Eu, dacă s-o putea, mă duc! Mă duc să văd și, dacă n-are să fie bine, mă-ntorc îndată.

— Deocamdată fugi să duci gazetele astea! — și portarul, supărat pesemne că fusese contrazis, le trase cam brusc din mâna celui care semna Peppin Mirto, angajat ca traducător și corector, de puțin timp responsabil cu trimiterea gazetei la câțiva clienți de seamă, dacă în ea erau știri mai importante: domnul Primar Robescu, domnul director al Teatrului Național, Petre Grădișteanu, Palatul, Prefectul Poliției, Caton Lecca, directorii de la celelalte ziare, chiar de la cele cu care aveau război. Nicu făcea comisioane la *Universul*, pentru cinci lei pe lună, încasați la fiecare întâi, plus bacșișurile, pe lângă leafa lui obișnuită, de comisionar. Avea de dus mai ales pachete cu tot soiul de lucrătoare care se vindeau chiar aici, îngrămădite claie peste grămadă jos, la administrație, și sus, în biroul directorului. De altfel pe domnul director îl găseai mai ușor acasă sau la club, decât la ziar. Treaba lui Nicu dura cel mult două ore pe zi, imediat după școală. Folosea, clandestin, partea din spate a unor birje sau chiar tramvaiul cu cai, când era mai aglomerat și putea să treacă nebăgat în seamă. Dar norocul ăsta îl avea foarte rar.

— Ce mai faci, băiete? spuse Peppin Mirto cu vocea lui sonoră, bună de operă, iar Nicu își scoase chipiul, să-l salute. Se pregătea să-i vorbească despre planurile lui pentru Marte, dar bărbatul îi întoarse pur și simplu fundul,

strigând în urmă un „Acu' să pleci!“ care răsună până-n curte. De ce te mai întreabă unii oameni ceva, dacă tot n-așteaptă răspunsul? E drept că aici, la *Universul*, vedeai numai bărbați de două ori mai grăbiți decât ceilalți cunoscuți ai lui Nicu. Un fel de marțieni, cu toții, și fără însușirile bune ale acelora! Când să iasă cu pachetul lui legat cu sfoară, fu cât pe ce să se ciocnească de un tânăr care se strecură ca o șopârlă pe ușă și-l întreabă pe nea Cercel unde poate să dea un anunț. N-avea stare, își ciocnea pumnii înmănușați unul de altul, zvâcnea din cap.

— Bu-nă zi-ua, dom-ni-șo-ru-le, spuse portarul silabisind de parcă tot mai citea.

— Bună ziua, domnișorule, îl secondă și Nicu, dar nu mai scoase chipiul.

Însă tânărul, prea agitat ca să salute, trecu la chestiune:

— Unde se dau anunțurile? S-a pierdut un portmoneu și stăpânul...

— Cu bani? se auziră deodată băiatul și portarul.

— Nu, nu cu bani...

— Bijuterii? întreabă Nicu tocmai când portarul spunea:

— Documente?

— Nu, cu un... cu o... cu altceva. Și stăpânul meu, stăpânul lui, vreau să zic, oferă bună recompensă. Locuim nu departe de biserica Icoanei, pe strada Teilor, casele cele noi la care s-a lucrat toată vara.

Și iar își ciocni pumnii.

— A doua ușă pe dreapta, scrie pe ea *Anunciuri*. Pofțiți...

În timp ce tânărul nervos, cu mișcări de șopârlă, pleca însoțit de portar, Nicu o luă spre prima lui adresă, la sediul concurenței, în strada Sărindar, măturând cu ochii, pentru orice eventualitate, zăpada drumului. Avea un scop care-l făcea să uite de plictiseala îndatoririlor zilnice și de picurii din streșini. Căuta un portmoneu în care să fie un inel

cu diamant sau, poate, un ac de cravată cu rubin, cum avea tatăl lui Jacques, doctorul Margulis. Dar dacă omul-șopârlă a spus adevărul, ceea ce nu-i deloc sigur, nu erau bijuterii. Brusc îi veni o idee mai bună: un bilet de loterie, și tocmai cel care o să câștige.

— Asta e! își spuse Nicu destul de mândru de el. Acum zăpada de care se bucurase la venire îl supăra, noroc că începuse să se topească. Bunica lui, care credea în sfinți, ca orice femeie, îi spusese că există un sfânt pentru orice necaz. Spera că și pentru obiectele pierdute. Mai ales pentru cele pierdute de alții.

— Și să sperăm că apuci matale și o *bună recompensă*.

*

După ce scăpă de ultimul comision, fugi acasă să-și schimbe chipiul roșu de serviciu cu șapca de timp liber: dacă rămânea cu chipiul, oamenii îl opreau pe stradă și-l trimiteau înapoi și-ncolo. De undeva dinspre bătrânul nuc al vecinilor, un corb croncăni de câteva ori cu acreală. Fiindcă nu era nimeni acasă – cine știe pe unde umbla mamă-sa – putu să se îndrepte către strada Teilor, loc din care trebuia, fără îndoială, să înceapă *cercetarea*. Era mai rău decât să cauți un ac în carul cu fân, dar, oricum, n-avea altceva mai bun de făcut: intrase în vacanța de Crăciun. De altfel școala fusese suspendată vreo lună de zile, din cauza febrei tifoide, așa că o dusesse destul de bine din punctul ăsta de vedere. Abia pe 8 decembrie au reînceput orele. Nicu avea încredere în norocul lui, cu toate că – sau, mai bine zis – tocmai pentru că Dumnezeu îl pedepsise deja cu o mamă slabă de minte și cu lipsa unui frate ori măcar a unei surori, și-i rămăsese dator pe toată viața pentru asta. Își făcu, din prudență, o cruce în sân, ca întotdeauna când

i se părea că vorbește prea familiar despre Domnul din cer, dar o cruce mică de tot, ca un scărpinat.

Băiatul știa bine străzile Bucureștilor și o mulțime de bucureșteni bine îl știau pe Nicu. Cu unii se împrietenise chiar, așa cum se întâmplase cu cei din strada Fântânei, familia Margulis. Și servitorilor le cam intrase pe sub piele. Era un comisionar pe care te puteai bizui, foarte util la treburile urgente și care cereau discreție. Firmă serioasă, spunea patronul lui, asumându-și toate meritele celor cinci băieți, în timp ce greșelile erau ale fiecăruia în parte. Ridică ochii și văzu în dreptul Școlii Centrale de Fete o trăsură a poliției, de culoarea vișinelor din sticla din care mai trăgea mamă-sa câte-o dușcă. Își înfipse iar ochii în zăpada care, după ce se topise la amiază, începea să prindă pojghiță, ca pielița de caimac de pe oala cu lapte, după ce dă-n fiert. Cum se face că arsura laptelui și-a gheții, dac-o ții în mână, seamănă așa de bine, și pielea ți se înroșește la fel? Nicu mergea cu pași cât putea de mari și cu privirile în pământ. Tocmai atunci dădu cu ochii de cea mai neobișnuită pereche de încălțări din câte îi fusese dat să vadă în cei 8 ani lungi (și grei) de când venise pe lume. Nu semănau cu galoșii, nici cu șoșonii, nici măcar cu modelele cele mai noi din *Universul*, nu erau cizme ca ale ofițerilor, nici opinci, nici ghete, nici pantofi. Erau niște bidigăanii nemaivăzute, de nici nu știi cum să le zici.

*

— Erau niște bidigăanii nemaivăzute, de nici nu știu cum să le zic, frate dragă, cum nici tu, nici io n-am mai văzut, povestea Nicu în aceeași seară, în strada Fântânei.

Era rupt de oboseală, umblase pe jos toată ziua, prin zăpadă, vizitiul nu-l lăsase să se suie în tramvaiul cu cai fără să plătească bilet, iar el nu voia să-și risipească averea

din buzunar – zece bănuți, adunați numai din bacșișuri. Dar relatarea ciocnirii cu picioarele străinului îl înviorea. Simțea că și el a devenit dintr-odată un om important în lume. Nu vezi toată ziua-bună ziua lucruri frumoase pe străzile Bucureștilor.

— Cum adică, se bucură Jacques, pentru care poveștile comisionarului, de cele mai multe ori înflorite și exagerate, erau apă vie. Venirea lui Nicu îl sculase din pat. Cum adică, dihăanii, nu-nțeleg, explică-mi!

Și Jacques își îndreptă spatele în fotoliul adânc, în care se pierdea cu totul.

— Să vezi, răspunse Nicu, pierdut în fotoliul de-alături și răsucindu-se cu capul peste brațul de catifea: să vezi și să nu crezi, erau colorate. Colorate!!

— Colorrate? se miră Jacques, care îl rula pe r, ca francezii. Darr nu există așa ceva. Eu n-am văzut alte încălțări decât negre sau cafenii sau albe, varra.

— Și n-aveau nici bumb, nici șiret, nici copci, parcă erau lipite pe picior. Când mă uit mai sus, văd niște pantaloni urâți, negri, fără dungă, și-apoi un palton obișnuit, ca de la haine vechi, ca de pricopseală, nu se brodea cu restul. Și... a, da, da, să vezi și să nu crezi: era în capul gol!

— Nu ți-a fost frică? Eu aș fi rrupt-o la fugă, adică ... spuse gazda și se înroși puțin.

Nicu se grăbi să continue, ca și cum n-ar fi băgat de seamă.

— Păi nu, că obrazul era destul de frumos, ca... sora ta de-acolo, arată Nicu deasupra sofalei, unde era un mic portret pastelat. Nu știi cum, da' m-a dat gata. N-o să-l uit câte zile oi avea. C-o fi fost un înger, c-o fi vreun drac, mie să știi că mi-a plăcut mult. Așa un frate ai vrea matale, ca el! (deși îi cunoștea felul de-a vorbi când era emoționat – Nicu se referea aproape întotdeauna la Nicu însuși,

când vorbea cu *matale*, în timp ce altora le spunea *dumneata* –, Jacques se gândi că ar putea să fie vorba și despre el, fiindcă și el voia un frate). M-a întrebat...

Tocmai atunci intră, prin ușa întredeschisă, chipul „destul de frumos“ din portretul aflat deasupra sofalei, dar mai aprins la pielița obrazului decât era în ramă, domnișoara Iulia Margulis, îmbrăcată într-o rochie de catifea verde, aducând două farfurii, două cuțițașe de argint și două mere bot de iepure. Doctorul le cerea copiilor să mănânce măcar un fruct în fiecare zi, iar pentru iarnă avea în pivniță un raft plin cu mere așezate la distanță de un deget unele de altele, ca să nu se transmită putreziciunea vreunuia la cele din jur.

— Stai, vreau s-aud și eu! Ce te-a întrebat străinul?

— Îl cunoști și dumneata? se miră Nicu.

Avea sprâncenele ca linia unui acoperiș – jos-sus, sus-jos – nu bine arcuite, ca frații Margulis, și asta îl făcea să pară mereu uimit sau încruntat.

— Mi-a zis... ăăă... mi-a zis: stai puțin, băiatule, te rog. Mi-e cam frig și mă tem să merg acasă. De ce? zic. Cred că locuiește cineva acolo, zice. Aș vrea să dorm undeva. Ai vreo idee? Așa a zis, îmi aduc aminte foarte bine, „ai vreo idee?“

— Trebuia să-l inviți la noi!

— Nu, nu, nu, cum așa? Și nici la mine n-am putut, că nu știam dacă vine maică-mea acasă. Când se supără, sperie lumea, cu toate că nu face rău la nimeni. Cum eram lângă biserica Icoanei, i-am zis și io, așa, cum i-ar fi fi mamaia: Mergi înăuntru, închină-te la icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului, cea ferecată în argint, și-o să ți se întâmple o minune. *Mi s-a întâmplat deja*, a zis el, în batjocură. Și-n loc să se închine, m-a întrebat dacă am țigări. Încă nu fumez, zic. Nici să nu te-apuci! zice.

Nicu se sculă din adâncimile moi ale fotoliului, băgă mâna în buzunarul de la pantaloni și scoase din el un obiect.

— Și ți-a dat matale asta. Ia uite!

Era o jucărie care aproape că-i încăpea în palmă, o vacă albă ca zăpada, moale, cu urechi roz și un ochi acoperit c-o pată neagră, cum au pirații. Toate cele patru picioare erau strânse sub ea, ca patru mâini cumiți într-o poală. Jacques apucă lucrșorul cu o grijă nesfârșită, de parcă s-ar fi putut sparge, îl privi cu o gravitate și i-l trecu solemn surorii lui.

— Pot să umblu la ea? întrebă Iulia. Și, fără să aștepte răspunsul, îi ridică un picior. Când să-i dea drumul, piciorușul se repezi la loc și se lipi de celelalte trei, ca o pecete. Tânăra repetă manevra, dar toate cele patru picioare se repezeau la loc.

— O, Doamne, parcă-i vie! se miră Jacques, rotunjindu-și ochii.

— Vie, vie, dar fără uger, m-am uitat, bombăni stăpânul animalului. Cine-i prostu' ăla care face o vacă fără uger? Picioarele cred că au un arc sau ceva. Am văzut lucruri din astea la jucăriile pentru Crăciun, din gazetă. Îți arăt, am numărul acasă, i l-am cerut lui nea Cercel și, fiindcă era cu jocuri, mi l-a dat. Și Nicu întinse mâna după vaca lui, o luă înapoi și-o ascunse cam repede în adâncimile buzunarului.

— Strrăinul ți s-a părut întreg?

— Adică Jacques vrea să spună dacă era în toate mințile...

— O, da. Coborî tonul: De când cu maică-mea, de când o mai ține *pe-acolo*, îi cunosc de la o poștă pe... ăștia. Domnu' doctor zice că nu-i drept să le spunem nebuni, sunt doar bolnavi. Vasăzică domnu' ăsta era sănătos la cap, ca mine și ca dumneata. Am stat până a intrat în biserică. Când mă uit în spate, se apropiase ușurel, la pas, trăsura

poliției, o recunosc după culoare: vișină putredă. A oprit ceva mai încolo, în dreptul clopotniței și-au început s-o latre niște dulăi. Sticleții îi calcă pe urme, nu știu dacă o fi băgat de seamă... Matala nu-ți plac sticleții. Am vrut să mă-ntorc să-i zic, dar nu l-am mai putut aștepta, mă grăbeam, că aveam... o treabă de făcut.

— Eu vă las, că m-așteaptă bucătăreasa, să ne sfătuim pentru cina de mâine, când îl avem invitat pe conu Costache, a spus Iulia, privindu-l semnificativ pe Nicu.

Acesta îi întoarce, spre liniștea ei, o privire senină și un zâmbet de o perfectă nevinovăție. Tânăra a ieșit iute, nu înainte de a aranja lemnele care ardeau în cămin cu două-trei mișcări abile de vătrai. Nicu se felicita că n-a amânat vizita la Jacques, cum se simțise ispitit, știind că are mereu, la el, ușă deschisă. Și-și propuse să nu treacă mâine seară pe strada Fântânei, ca să nu dea ochii cu polițaiul, era prea curând după nefericitul accident... de luptă. Nu scoase însă nici o vorbă despre întâmplarea cu spada de gheață și nici despre portmoneu, erau secrete. Lui Jacques nu-i putea spune tot, deși îl socotea cel mai bun prieten, pentru că el avea niște reguli de viață stricte, impuse de domnul doctor, pe când Nicu crescuse fără tată și cu bunica pe post de mamă, și își putea lua unele libertăți. N-apucase să cerceteze decât o porțiune neînsemnată din strada Teilor, chiar lângă casele noi, apoi se lăsase întunericul. Își repeta că el și numai el va fi gășitorul și că buna recompensă oferită cu siguranță de șopârla aia de tânăr îi va încunună eforturile.

Patru din cele zece ferestre de la *Universul* erau încă luminate. Gazetarii n-aveau program fix, veneau după voie, după cât aveau de lucru în ziua respectivă, dar, de plecat,

plecau abia după ce-și terminau treaba. La etaj, camera cea mai din stânga, cum te uitai din stradă spre fațada barocă a clădirii, sau din dreapta, când urcai scările și priveai iar spre Sărindar, era biroul lui Pavel – fratele lui Peppin Mirto – și al lui Neculai Procopiu, cel mai fidel redactor al ziarului: era aici de 13 ani, adică de la începutul începutului. Lumea venea la el ca la un director. Ziarul tot crescuse în importanță și fusese primul cu ediție de dimineață, așa că acum avea cei mai mulți cititori. La început era numai cu reclame, din asta făcuseră capitalul, acum aveau din toate câte puțin. În politică nu se prea amestecau, dădeau cel mult știrea curată. Au încercat să facă două ediții, *Curierul dimineții* – *Curierul serii*, dar n-a durat din cauza problemelor de distribuție: ziarele ajungeau deodată, și știrile se repetau. Procopiu și Pavel Mirto, care țineau legătura cu tipografia, aflată în aceeași clădire, lungită ca un vagon uriaș spre fundul curții, își luaseră răspunderea gazetei, așa că plecau ultimii. Un ciocănit îi făcu să ridice deodată capul din hârtii. Intră Marwan, fotograful. Era un eveniment, fiindcă poze în *Universul* nu prea vedeai. Ilustrații erau zilnic, însă desenate.

— Ce ne-ați adus? întrebă direct Procopiu și se sculă să strângă mâna fotografului.

— Încă nimic, dar am fotografiat câteva scene de stradă cum n-ați mai văzut, pe onoarea mea. Azi am stat ore întregi în zăpadă, cu aparatul instalat, să pândesc. Iar ieri am ieșit pe fereastra de deasupra intrării Teatrului Național, cred că sunt măcar 15 metri înălțime, cu aparatul după mine, să fac panoramă. Bine că n-am amețeli, nu de mine era păcat, ci de aparat, că e modelul cel mai scump. Vă aduc clișeele, dacă vă interesează, le-aș da pentru numărul de Anul Nou, însă pentru șase lei, în loc de patru, pe bucată, că e marfă de calitate – se hotărî Marwan să încerce.

Avea reputația că e cam zgârie-brânză.

— Numai să nu mi le spargeți, ca data trecută, adăugă cu o mâhnire prea-justificată, și care-i făcu pe cei doi să se uite, unul lateral, la calendarul de perete cu patinatoare canadiene, celălalt la hârtiile de pe birou.

Era o amintire penibilă. Marwan le adusese un clișeu pe sticlă cu o imagine de la procesul doctorului Bastaki, unicat absolut, tipograful îl scăpase pe jos și sticla se crăpase în două. A fost nevoie să-l cheme de acasă pe unul dintre cei trei desenatori, specialist în portrete – de altfel rivalul lui Marwan –, să-l scoale de la un supeu cu invitați și să-l aducă la redacție. Desenatorul apropiase cele două părți de sticlă și reconstituise imaginea: sala de judecată, pe domnișoara Elena Gorjan în prim-plan, cu o pălăriuță cu pană ce-i stătea ca o creastă pe vârful capului, cu un nas care, din grabă, îi ieșise cam lung și cam căzut spre bărbie, și puse de la el, îndărătul ei, un obraz de paznic cu mustață falnică. Pe amantul femeii, doctorul Bastaki – tată de copii –, și pe unul din avocații apărării, domnul Horia Rosetti, n-a mai avut timp să-i schițeze, deși în clișeu se întrezăreau, însă pe domnișoara Gorjan o desenase și înainte, figura ei de mironosiță mai apăruse în ziar. Marwan s-a supărat și a plecat închizând foarte apăsat ușa. Dar foarte apăsat. Așa că acum cei doi redactori nu știau cum să-l mai cocoloșească.

Marwan se așeză în fața lui Pavel, pe un scaun cu pernă de catifea, consacrat vizitatorilor aleși. Pavel își scoase ochelarii rotunzi, care-i oboseau ochii, îi întinse o țigară de foi și-și luă și el una. Cu discreție, domnul Procopiu întredeschise fereastra, prin care năvăli aerul rece.

— Ce-o să citim în ziarul de mâine? întrebă Marwan, cu interes real pentru tot ce ținea de viitor.

Se făcuse fotograf din dorința de a fi măcar cu un picior în timpurile noi.

Spre deosebire de frate-său, Peppin, care vorbea tare și melodios – lucru apreciat de director, signor Luigi, un italian care ducea dorul vocilor frumoase din țara lui –, Pavel Mirto fuma mult și vorbea foarte încet, trebuia să cam ciulești urechea ca să-l înțelegi:

— Ce-o să citim? șopti el. Lucruri obișnuite, un mic incendiu în Calea Victoriei, de la coșul casei unuia, Ciuflea. . .

— Cum?

— Ciuflea. Ciu-flea. A fost stins repede de pompierii de la postul din strada Cometa. Apoi un portmoneu pierdut, al cărui conținut pare foarte, foarte prețios, fiindcă recompensa e de trei ori mai mare decât de-obicei – nu-mi dau seama ce poate să fie, s-a păstrat un secret neobișnuit –, apoi doi escroci care-i păcălesc pe naivi cum făcea și faimosul Andronic, adică le iau toți banii ca să-i înmulțească într-o „mașinărie“ . . . ăăă, ce mai e . . . un vas turcesc scufundat în Marea Neagră. Și, a, da, asta e cel mai important, s-ar părea că la Senat se propune în fine o lege contra duelului.

— Am auzit că Principesa a trimis depeșă mamei lui Lahovary, să-și exprime compasiunea. . .

— Nu, îl corectă primul redactor Procopiu, mama răposatului, doamna Olimpia Lahovary, e la Nisa și nu i s-a comunicat de la început știrea, s-a dus acolo celălalt fiu, s-o ia cu binișorul, că-i bolnavă de inimă. Alteța Sa Principesa Maria i-a trimis mesaj atunci, imediat, doamnei Lahovary, văduva, ca să spun așa. . .

Și redactorul oftă, de formă: era prea vechi în meseria de gazetar ca să mai fie impresionabil. Cu toate astea, uciderea în duel a unui confrate, unul din cei mai buni gazetari ai Bucureștiului, George Lahovary, pe care-l văzuse nu demult, a zguduit Capitala. Și era după campania pe care ziarul *L'Indépendance Roumaine*, pe care-l conducea,

o purtase tot anul împotriva actualei Constituții și după ce Lahovary fusese atacat din toate părțile. Te cam pune pe gânduri... Noroc că *Universul* nu face politică.

— A, și mai e ceva – abia se auzi Pavel Mirto, trecându-și mâna prin părul bogat –, o curiozitate, un om care zice că e în etate de 43 de ani, dar pare mult mai tânăr, n-are nici barbă, nici mustăți, și-a fost găsit ca mort, în câmp, l-a salvat Petre, vizitiul familiei Inger.

— Care Inger, cofetarul din strada Carol?

— Exact – și Pavel înghiți în sec, apoi întinse mâna după ceașca de cafea. Nu se știe ce învârte străinul ăsta, poliția e foarte intrigată. Are cu el un cufăr-*safe* sau așa ceva și nimeni nu poate da relații despre el.

Marwan era tare de urechi și nu distinsese prea bine, dar înțelese că-i vorba de-un fleac, ca femeia cu barbă sau alte lucruri de la circ.

Trecură la alt subiect la modă, raza lui Röntgen și cum un chirurg din Austria a putut să vadă piatra din bășica udului și pe cea din ficatul unui om, și cum i-a operat el pe bolnavi. Să vezi omul pe dinăuntru, așa ceva merită prima pagină. Domnul Procopiu făcuse un material despre descoperirea lui Röntgen și-l intitulase *Raza făcătoare de minuni*. S-a bucurat că le poate povesti despre subiectul lui preferat, știința. Într-o zi de noiembrie, acum exact doi ani, sfiosul cercetător a văzut, în laboratorul lui mai degrabă întunecos, o lumină verzuie care părea că vine dintr-un carton acoperit cu bariu. Se miră el ce se miră, stinge tubul catodic și pe loc dispare și lumina din carton. Aprinde tubul și își pune mâna, pesemne din întâmplare, între bucata de carton și tubul catodic, și-atunci pe carton apar niște oase delicate și cât se poate de proprii. Mâna lui ca fotografiată pe dinlăuntru! Ce cutremur o fi simțit în suflet, nu se poate închipui! Așa că domnul Röntgen a fost primul

muritor din univers care s-a văzut pe dinlăuntru, fără să-și facă măcar o zgârietură. La asta, colegul Pavel, cu o sensibilitate mai curând artistică decât științifică, a spus că, gata, pentru el hipnotismul e de-acum lucru dovedit, probabil că tot printr-o rază nevăzută se transmite. Iar cel care semna Marwan a povestit cum însuși directorul, signor Luigi Cazzavillan, îi relatase zilele trecute, când îl întâlnise la club, că la Roma, o venerabilă doamnă ședea în salon și-odată îl vede deslușit pe soțul ei, care era plecat la Milano, cum apare la ușă, o cheamă pe nume și-apoi dispăre ca un abur risipit de vânt. Doamna a leșinat și, după cum au primit apoi depeșă, exact în același moment, la Milano, bărbatu-său murise subit. Pavel a povestit în șoaptă un lucru la modă, mai ales între servitori, despre fata în casă care-i spusese stăpânului ei cum a visat că un turc rănit a îngropat aur la rădăcina corcodușului din curtea lui, iar omul săpase și, într-adevăr, banii de aur erau acolo. Fata s-a întors acasă cu zestre, n-a mai trebuit să muncească niciodată, iar stăpânul a devenit un bogătaș, și-a făcut o casă ca un palat, în mahalaua de verde. Și mai era un caz de halucinație din familia lui Procopiu, o soră care visase și ea la vârsta de 13 ani că o să se mărite cu un morar, în timp ce prietena ei bună o să fie înghițită de apele morii, și acum ea era doamna Moraru, iar prietena i se înecase, însă într-un lac. Ce e mai ciudat e că domnul Moraru e inginer. Și Neculai Procopiu oftă cu invidie, meseria cumnatului fusese visul vieții lui.

— Te pomenești, zise încet colegul Pavel, că toate lucrurile care au fost și or să fie sunt și acum, în prezent.

Pe această frază auzită numai pe jumătate, „toate lucrurile care or să fie“, fotograficul își luă rămas-bun. Tocmai plecase, când, spre surpriza celor doi redactori, se auzi iarăși un ciocănit la ușă, ferm și politicos, nu ca al băiatului de

la tipografie. Amândoi ridicară iarăși deodată ochii. Intră Șeful siguranței publice, domnul Costache Boerescu. Nu-i plăcea să întindă mâna și nici să se întindă la vorbă sau, când le făcea, avea un scop, nu întotdeauna clar. De data asta îi rugă cu ton de poruncă să introducă chiar acum, cu discreție absolută asupra persoanei lui, un scurt anunț pentru ziarul de mâine-dimineață. Pavel Mirto se sculă să ducă biletul jos, la tipografie.

— A, să nu uit, aveți doi-nouă-șapte aici? îl întrebă el pe Procopiu, la plecare.

— Telefonul? 297, da, dar seara nu mai are cine să răspundă, nu v-a spus domnișoara telefonistă?

După încă o oră sosiră șpalturile pentru ultima privire înainte de a se tipări tot tirajul. Dl. Procopiu citi titlurile cu verzale, și începutul știrilor, și anunțurile mai importante. *PROIECTUL CONTRA DUELULUI. NAUFRAGIEREA BRICULUI OTOMAN TALY în Marea Neagră. Întâmplări din capitală. O escrocherie à la Andronic... Știri judiciare. Starea civilă. Adânc mișcată de nenorocirea ... A. S. R. Principesa Maria. Declarații de căsătorii. DIN ITALIA. DIN LONDRA. Din Buzău. Teatre. Astă-seară, la Teatrul Național... Operă. Dra Olimpia Mărculescu și Dl ... în Rigoletto. Anunț. „S-a pierdut un portmoneu din piele de căprioară în zona Teilor-Clemenței. A se adresa...“ „S-a pierdut pisicuță albă. Picior stânga spate amputat...“ „Arestatul găsit ieri leșinat și aproape înghețat în apropiere de moșia Băneasa (la lacuri) a declarat că se numește Dan I. Kretzu, e gazetar și nu e răufăcător...“ Ochii lui Neculai Procopiu descoperiră anunțul lui Costache, înghesuit, cam nelalocul lui, între reclama Cofetăriei La Inger și Războiul de țesut România. Observă că lipsesc ghilimelele la „România“ și le marcă cu creion chimic, înmuindu-l în salivă, ca să nu se înțeleagă că e un război la care se țese patria noastră dragă, deși n-ar strica, din când în când. Din cauza*

creionului, primul redactor avea în permanență limba mov. Citi cu atenție și anunțul Poliției: „Un tânăr care pare a fi de familie bună, de circa 22 de ani, a fost găsit împușcat și se află, în stare gravă, la Casa de Sănătate a doctorului Rosenberg. Oricine deține vreo informație despre persoana lui sau cunoaște împrejurările rănirii să se adreseze Prefecturii Poliției, în Calea Victoriei 25.“

Toate acestea aveau să fie parcurse pe-ndelete și pe de-a-ntregul, de bucureștenii abonați la *Universul*, a doua zi, sâmbătă, 20 decembrie 1897 (1 ianuarie 1898). Între ei și doctorul Margulis, înainte de a pleca la cabinetul din strada Sfântul Ionică, în dosul Teatrului Național. Și nea Cercel, care avea să i le transmită, cenzurate și comentate, lui Nicu. Și Costache, la a doua cafea, luată întotdeauna la serviciu, și șeful lui, Prefectul Poliției Caton Lecca, aflat încă acasă, la masă, alintat de planturoasa lui soție. Și Iulia Margulis, care căuta câteva idei ieftine pentru cadourile de Crăciun. Și Luigi Cazzavillan, directorul ziarului, care, împreună cu diplomații de la Legația italiană, sărbătorise deja Anul Nou. Și mulți alții, nenumărați, ale căror nume și preocupări nu ne privesc. Ultima fereastră luminată de la *Universul*, la etaj, cea mai din stânga, cum te uiți din stradă, se cufundă în întuneric la miezul nopții. Domnul Procopiu porni pe jos spre casă. Îi era cam urât, poate și fiindcă vorbiseră de atâtea lucruri... neobișnuite. Așa că grăbi pasul și, când auzi zgomot înăbușit în spatele lui, începu aproape să alerge. Simți o mână pe umăr și scoase un strigăt.

4

Poate că tot ce a fost și o să fie este acum, în prezent. Poate că ce a fost este ce va mai fi. Înainte de a-mi pune orice

întrebare, încercați să vă obișnuiți cu vocea mea, o voce de om despărțit de o lume pe care ajunsese s-o cunoască destul de bine, și căzut într-una necunoscută și de neînțeles. Poate că trăim, fără s-o știm, chiar în clipa asta nesfârșită, în mai multe lumi deodată. Poate că vocea care vă vorbește acum și care se zbate printre vocile de aici ca un pește în plasa pescarului, vocea asta care se află în orașul nașterii ei și-n țara ei, mai singură decât orice voce de om prizonier în țară străină, vorbește chiar acum cu ființe pe care n-aveți cum să le vedeți. Sau poate că eu, izvorul vocii, m-am stins deja, ca soarele care tocmai a apus, dar voi mă auziți încă, acolo, în lumea voastră cu soare la zenit, acolo, în camera voastră caldă, sau afară, într-un parc verde sau alb, pe o bancă. Sau poate că, tocmai când nu mă puteți auzi, când dormiți fără vise sau când țipați ca nebunii unii la alții, sau când vă plictisiți de moarte, așteptând doar să treacă timpul, tocmai atunci se petrec, aici, lucrurile esențiale. Sau poate că n-am să ajung niciodată la voi și nici asta nu mă mai întristează. Dar uitate că îmi ridic în sfârșit vocea la cer, și mă rog și pentru voi, cei de departe, și pentru mine, mă rog aici, la icoana asta de argint, din a cărei platoșă se vede, neajutorat, un cap mic de femeie și-un cap și mai mic de copil, mă rog să fiți sănătoși, buni și să nu fiți recompensați cu pedepse, ca mine. Mă rog să îmbătrâniți frumos și liniștit ca trandafirii. Mă rog, dacă auziți o voce de om, s-o înțelegeți. Te rog, pe Tine, Necruțătorule, cruță-ne, cruță-mă, fă să scap din plasa de pește în care am nimerit, să găsesc un ochi rupt și să ies la larg. Te rog, Îndurătorule, îndură-te. Cândva, sunt sigur, o să vin cumva la voi și-o să mă auziți iar. Nu știu de ce mă aflu aici, în biserică, în fața unei icoane. De ce sunt închis aici, în argintul înghețat al unei lumi pe care nu mi-o doream, așa cum și voi sunteți, orice-ați spune, închiși de la naștere, ca-n pușcărie, ca-n plasa de fluturi sau ca-n

colivie, într-o lume pe care n-o dorești, n-o cunoașteți și n-aveți cum s-o stăpâniți. Degeaba vă zbateți. Suntem prizonieri și condamnați, fiecare în lumea lui și-n singurătatea lui. De ce nu mă vedeți? Sunt ferecat în argintul înghețat al icoanei unei lumi care poate că deja nu mai este. Încerc să vă văd de acolo, din rama zilei mele de-acum și, dacă tăceți o clipă, cum tac apele adânci din fântâni, poate-o să auziți ce îmi spun mie însumi, pentru că vorbesc pentru mine și numai cu mine. Sunt singur: eu cel care fac și eu cel care mă judec. Eu sunt cel care vorbește și eu cel care tace și ascultă:

Mereu e altfel decât credem, dragă Dan. Ai căzut din viață-n viață. Când am deschis ochii, am văzut mult cer albastru și mulți copaci îmbrăcați în chiciură. Sute de gămălii care zburau la câte-o adiere.

Aerul mă strângea. Eram culcat pe spate. Mi-am cufundat ochii în cer, cu o mirare de orășean. Deodată am auzit un zgomot ca de apă care curge din țeava robinetului. Venea din imediata apropiere, din dreapta. Am întors capul fără să-l ridic și nu mi-a venit să cred. Nu încăpea nici o îndoială: lângă mine era un cal care dăduse drumul unui jet teribil de puternic de urină, ca o coloană. În jurul coloanei se încolăceau aburi. Părea că nu se mai oprește, iar jos, în zăpadă, se făcuse o adâncitură rotundă. Calul era înhămat la o sanie încărcată cu bucăți mari de gheață și câțiva butuci.

Totul era liniștit, încremenit chiar, albul din jur, soarele, o tăcere cum n-am mai auzit, fiindcă și tăcerile se aud. Animalul și-a cufundat botul într-un sac agățat de propriul grumaz și a început să mestece. Coadă o avea legată într-un imens nod lucios.

— Sus, băiete, că te brinde noabtea în zăbadă. Cin' te-o fi lăsat să mori aci, că nu-i bicior de om, cât vezi cu ochii?

Era un bărbat negricios, cu palme uriașe, în care ținea o toporișcă. M-am speriat. Valiza era la câțiva metri și am vrut să mă scol s-o iau. M-am clătinat, îmi înghețaseră picioarele.

— Nu te ții be bicicla? Da' grozavi briereni tre' să ai, că te-au lăsat să-ngeți aci, beat, îmbrăcat ca o sberietoare, și-n cabu' gol.

Când nu înțelegi nimic, nu-ți rămâne decât să taci. Vorbea el, dar parcă avea tot timpul gura plină. Bărbatul a aruncat toporișca în sanie, lângă un târnăcop și-o lopată, a dezlegat sacul de pe grumazul calului și mi-a întins o mână roșie și aspră. Îi lipsea jumătate din degetul arătător, care se încheia cu un moț, ca o pungă strânsă la gură.

— Suie sus, că te duc înapoi în oraș și mă cinstești cu doi lei și-un bahar de vin. Îți luăm și cutia... Uite, trage șuba asta beste tine. Ești în stare să te ții? Am tăiat niște bușteni, am luat și gheață, din drum, de la lac, da' tre' să ascut târnăcobu'. M-au trecut sudorile.

Când vorbea, îi ieșeau aburi din gură. A apucat hățurile, iar calul și-a mișcat vioi fundul. Sania s-a întors pe urmele ei, ca pe niște șine. Pădurea a rămas în urmă, iar nesfârșirea albă a câmpului însorit s-a deschis înainte. Sclipea toată de picături, ca marea. N-am apucat, așadar, să plec din țară nici acum. Ce se întâmplă? Unde-a dispărut totul? De unde-a apărut totul?

Spre deosebire de mine, care n-aveam nici măcar o urmă de răspuns, bărbatul de pe capră își găsea el singur răspuns la toate întrebările, știa tot. Om masiv, cu mustăți lungi care se vărsau în mari favoriți creți, ușor încărungiți, îmi inspira și încredere, și spaimă. Dar spaima era mai puțin agresivă decât curiozitatea. Avansam alunecând încet.

— Cât e ceasul?

Iată-mi și vocea, pentru prima dată. Răgușită la *cât* și înfundată la *ceasul*.

— De un' să știi? E devreme! M-am sculat cu noabtea-n cab. Mata' n-ai ceasornic? L-ai bierdut la cărți, ca baltonul și căciula, ai? Uite, ia baltonul de colo, voiam să-l dau de bomană, pentru taică-meu, c-a murit luna trecută. Are nasturi de os. Mi-a întins o sticlă aproape plină și iar i-am văzut arătătorul tăiat și cusut grosolan:

— Trage-o gură, să te dregi! Dacă ți-e foame, găsești niște băine-n traistă.

Am băut, era țuică. Însă n-am putut mânca, o neliniște îngrozitoare mă strângea de gât. Am trecut de niște ciori care se decupau bine în albul drumului. Nu și-au luat zborul, și-au văzut de treabă, croncănind și lăsând desene cu gheare, în zăpadă.

— Mie-mi zice Betre... a spus omul, mama era venită din Rusia.

— Petre?

— Da, Betre, Betre, a țipat el, de parcă aș fi fost surd. Aștepta reciprocitate. Plictisit de tăcerea mea, a trecut la interogatoriul direct.

— Matale din ce familie ești? De unde?

Am răspuns fără tragere de inimă:

— Bucureștean. Crețu.

— Rudă cu spițerul Kretzu, ăla cu mustăți roșcovane? Da' matale cine ți-a ras mustățile?

N-am mai răspuns. Nimic nu se potrivea cu nimic. Petre îmi mai arunca din când în când o căutătură, tot mai piezișă. Vedeam că face eforturi mari de gândire. Brusc a tras de hățuri, eu am venit în față ca împins, iar el a sărit jos cu o iuțeală care dovedea un lung exercițiu. Eram într-un pâlc de pomi cu zăpadă prinsă pe trunchiuri, ca un mușchi alb. Pe jos, un trup care zăcea pe spate. Nu-l observasem.

— Alta-acum! a exclamat Petre și s-a apropiat de forma din zăpadă. Ce-i cu voi, oameni buni?

Am coborât și eu, cu prudență. Mă durea tot corpul. Pe jos era un bărbat cu chip tânăr, blond, cu barbă îngrijită și cu o rană mai jos de umăr. Ochii mi s-au lipit de îmbrăcăminte lui: un costum elegant, ale cărui piese nici nu le-aș fi putut numi exact, care părea nou-nouț, și cizme înalte, negre, bine lustruite. Alături era o pălărie alunecată într-o parte, în rest nimic. Am văzut că respira. Nici o îndoială, era viu.

— Naiba m-a bus să fug azi de-acasă, cât mai departe, de gura nevestii, și chiar de naiba am dat, Doamne iartă-mă, a zis Petre. Ce ne facem? Brusc s-a întors la mine și m-a privit bănuitor.

— Nu cumva l-ai... mata?

A îndoit degetul arătător ca și cum ar fi apăsât pe un trăgaci.

— Eu? Doamne ferește! Nici nu știu să țin o armă în mână.

— Haida de! Asta-i breă de tot... Un' ți-e bușca?

— Cum adică? N-am pușcă, am zis, și m-am simțit ca un actor prost într-o piesă bună.

— Ce tot croncăni acolo? a început să urle Petre. Îți trag un bum în cab, de nu te vezi! Unde ți-ai lăsat bușca, ucigașule?

Și-a sărit la mine cu pumnii.

— N-am ținut în viața mea o pușcă în mână, înțelege odată, omule. Nu l-am văzut în viața mea pe... băiatul ăsta. Ar trebui dus de urgență la spital, cred că-i leșinat. Eu nici nu știu unde-am nimerit, *nu recunosc nimic*. Cred c-am leșinat și eu. Poate am căzut, poate m-a lovit ceva, nu înțeleg nimic, nimic, nimic!

Din păcate îmi tremura vocea. Petre m-a privit altfel:

— Nu ești în toate mințile! Ești bicat din lună. Ai ieșit de la balamuc, așa-i? Scrie la gazetă că vă dă să-nghițiți argint-viu, de vă cade barba și mustățile. V-a abucacat be toți să vă bateți, ca be Lahovary și Filibescu, să vă omorâți în duel, care cu sbada, care cu bistoalele! Să dea dracu' dacă știu ce-i cu lumea asta!

A bătucit un timp zăpada cu botul bocancului, fără să mă scape din ochi:

— Te duc la Boliție, să facă ce-or ști. Deși am văzut că la sfârșit de săptămână nu-s breă mulți curcani be-acolo, s-o găsi careva să te ducă-n arest și be mata.

Apoi a luat cu destulă greutate trupul tânărului și-a nceracat să-l ridice în căruță. S-a căznit o vreme și s-a răstit la mine scoțând un fuior alb pe gură, de parcă fuma:

— Nu vezi că nu bot? Aide, bune mâna!

L-am apucat pe blond de umeri, după indicațiile lui Petre. Era greu. Petre m-a privit cu dispreț. L-am pus pe un pled, peste lemne. Petre l-a aranjat puțin, ca pe-o marfă, i-a pus pălăria pe cap, a scotocit în buzunarul interior al hainei, de unde a scos un portmoneu de antilopă, l-a ascuns imediat într-un buzunar propriu.

Deodată mi-am dat seama ce mă zgândărea de când spusese Petre că mă duce la Poliție.

— Cum adică *la sfârșit de săptămână* nu-s oameni pe-acolo, ce zi e azi, nu-i luni? Azi era luni!

Petre n-a găsit cu cale să-mi mai răspundă. Părea limpezit. Calul mergea la trap, și nu locurile erau de vină că-mi venea să-nnebunesc cu-adevărat. Copacii se bolteau albi deasupra capului, apoi drum întins, soare, iarăși pâlcuri de pădure și câte o pasăre care zburăta cea fără griji. Am dat curând de drumul mare, pe care se vedeau multe urme amestecate.

— E vineri, a catadicsit să-mi spună, parcă îmbunat.

Sculat când încă nu se luminase de ziuă, după o noapte cu somn prost și doborât de emoții, cred c-am adormit.

— Mai e un strob și-am ajuns!

Am deschis ochii și privirile mi-au fost furate de cea mai uluitoare scenă pe care o văzusem vreodată. Soarele era sus. Lumina invadea o stradă plină de animație: trăsurile la care erau înhămați câte doi cai lustruiți, un car cu boi strivit sub un butoi uriaș, birje, vizitii agitați, case cu unu-două etaje, ale căror ferestre oglindeau razele, magazine cu firme pictate în culori vesele. Oamenii erau îmbrăcați parcă toți la fel, se potriveau unii cu alții. Doamne cu pălării acoperite de eșarfe legate bine sub bărbie, cu talie nefiresc de subțire și straie grele, până-n pământ, bărbați cu pălării tari și baston, doi ofițeri în haine cu fireturi salutând pe cineva dintr-o trăsură, o vânzoleală și o rumoare veselă, cu tropote de cai înăbușite de zăpadă, țipete de vizitii, zurgălăi. Zăpada de pe drum era murdărită parcă de cenușă și amestecată de copite, dar trotuarele erau albe. M-am simțit odihnit și bucuros.

Parcă nimerisem în lumea unui Dumnezeu tânăr și prezent, după ce, ani de zile, trăisem într-o lume tot mai ruinată, care-l pierduse pe Dumnezeu sau pe care Dumnezeu o pierduse. Parcă vedeam cerul, după ce ani de zile nici nu mai știusese că există. Parcă trăiam iar, după ce murisese de viu. Parcă eram sub aripă. Un sentiment bun, de dragoste pentru tot ce vedeam m-a strâns de gât. Inima mi-a bătut dezordonat și am simțit durerea care mă făcuse să mă obișnuiesc de mult cu gândul sfârșitului. Se petrecuse ceva fără știrea mea. N-am înțeles ce, dar mi-au dat lacrimile.

Nu cumva visam? Dar dacă atunci când visezi nu-ți dai neapărat seama că e un vis, în schimb, atunci când ești treaz, o știi precis. Nu era nevoie să mă ciupesc ca să fiu sigur că tot ce văd e adevărat. Există o consistență inconfundabilă

a realității. Când te duci la lucru, dimineața, nu trebuie să-ți spună nimeni că nu dormi, și nici că ești viu.

Eram într-o lume vie și trează. Îmi părea familiară. Știam c-o știi, dar nu știam de unde. Știam și nu prea știam. M-am întrebat unde am intrat. Nu m-am întrebat cum. O să mă gândesc la asta când o să fiu în stare, deocamdată *nu pot*. Ca niciodată, mă simțeam dornic să privesc, să-mi bucur ochii cu spectacolul vieții obișnuite. Petre mi-a spus ceva. N-am auzit, pentru că ochii, care fixau detaliile ca o lupă imensă, au luat locul tuturor simțurilor.

Brusc, o imagine mi-a izbit retina ca un ciocan: o clădire pe care o știam cumva, Teatrul Național din București, de pe Calea Victoriei. În piața din fața clădirii stăteau aliniate mici birje acoperite de coviltir, iar vizitiii bine înfoliți așteptau și vorbeau între ei. Copaci plini de zăpadă marcau semicercul pieței. Eram, așadar, pe Calea Victoriei. Mă întorsesem oarecum acasă și casa părinților mei ar fi trebuit să fie la câțiva pași.

— Doamne Dumnezeule, unde m-ai adus? am gemut, mai mult decât am vorbit.

— La Boliție, și-am spus! a venit imediat răspunsul de pe capră. Dacă ei te trimit înaboi la balamuc, asta nu mai știi io, da' măcar îți boartă cineva de grijă. Nu era să te las să zaci și tu acolo, ca ăsta, îmbușcatu'.

Vocea lui Petre, aspră, dar nu ostilă, m-a readus la realitate. La noua realitate. M-am recufundat în orașul dezordonat. Pe stânga, pe zidul lateral, orb, al unei case splendide, sub conturul ciudat de turtit al acoperișului, cu câteva coșuri din care ieșea fum, am văzut scris cu majuscule o reclamă, L'INDÉPENDANCE ROUMAINE. Pe literele U și M, care se aflau exact sub coș, erau niște urme negre. Au bătut clopotele, de undeva, din apropiere. Apoi am auzit, ca un

ecou, un ceas cu clopoței, din cele care sunt, de-obicei, distracția străinilor de oraș.

— Încă n-au ales alt director la *Endebandans*, în locul lui domnu' Lahovary, a spus Petre, care era vorbăreț, am citit ieri în *Universu'*. Oricine vine, n-o să schimbe nimica din bolitica foii. Ce-i drept, ei zic, cum zic toți, că sunt străini de bolitică!

Strada avansa odată cu sania noastră, ciudat de repede. Am ajuns la intersecția pe care o vedeam parcă pentru prima oară, am străbătut-o cu dificultate, fiindcă pe bulevard treceau sănii și trăsuri care nu erau dispuse să aștepte, apoi am cotit la dreapta și-am oprit imediat. Ne-a cuprins umbra unui zid. Mi-am amintit de tânărul leșinat și m-am întrebat dacă n-a murit între timp. M-am uitat, mi s-a părut că geme. Avea ceva nespus de copilăros pe figură, iar părul blond, destul de lung, îi acoperea puțin obrazul. O clădire impunătoare, gălbuie, cu un etaj, s-a ivit în fața noastră și desupra intrării, sub stemă, se afla un ceas încastrat care arăta ora două și jumătate. Sub ceas se putea citi bine, cu litere mari de piatră: PREFECTURA POLIȚIEI CAPITALEI.

5

Femeia era către sfârșitul rugăciunii de vineri, cea mai lungă din toate rugăciunile zilelor săptămânii. Epiharia era o enoriașă model, deși n-avea decât 25 de ani, venea în toate zilele în fața altarului, părintele o lauda și o dădea pildă celor leneși sau delăsători. În taină, voia să devină călugăriță. Rugăciunea o știa aproape pe de rost, o murmură cu glas încet și se mai uita în cârticică numai așa, ca să se verifice. *Și, de vreme ce este așa, înmulțește-mi, Doamne, ostenele, ispitele și durerile mele* – spunea femeia, dar

gândea în același timp că n-ar vrea deloc asta – *numai să-mi înmulțești împreună și să-mi prisosești răbdarea, puterea, mulțumirea și binecuvântarea* – asta da, cum să nu – *în toate patimile ce mi s-ar întâmpla...* Se deschise ușa și intră un bărbat necunoscut. Epiharia coborî ochii în cârticică: *... în toate patimile ce mi s-ar întâmpla*. Bărbatul înainta uitându-se de jur-împrejur, la sfinții de pe pereți, într-adevăr zugrăviți cu har neprețuit, își spuse tânăra femeie. *Pentru că știu că sunt neputincios, adică neputincioasă, de nu mă vei întări; fricos, de nu mă vei face îndrăzneț; orb, adică oarbă, de nu ...* Iată că-l vedea și, în loc să se roage, ea se lăsa atrasă de vicleniile lumii și se uita la el, cum a ajuns în fața altarului. Fără să-și facă cruce! *Rău, de nu mă vei schimba în bun, adică de nu mă vei schimba în bună, pierdut, adică pierdută, de nu mă vei căuta*. Pierdut arăta și omul ăsta, frumos la chip ca un înger și îmbrăcat ca un... ca un cerșetor de la ușa bisericii. Unde și-o fi lăsat căciula, că-n mână n-o ține, și nici pe agățătoare, deasupra scaunelor, n-a pus-o. *... Cu bogata și dumnezeiasca Ta putere, și cu darul Sfintei Tale Cruci, căreia mă închin și pe care o măresc, acum și pururea și în vecii vecilor, amin*. Greșise puțin, dar nu se mai putea adânci în rugăciune. Îl pândea cu coada ochiului pe străinul care stătea în picioare lângă sfânta icoană a Maicii Domnului, adusă aici încă din vremea Brâncoveanului, ca să fie binecuvântare pentru toți cei care trec pragul lăcașului. Oamenii vin s-o roage, care de necazuri, care pentru sănătate, care pentru pricopseală sau pentru copii și stau îngenuncheați, cu privirile plecate, abia de-și apropie buzele cu sfială de poala ei argintie, dar uite că bărbatul stă drept și-o privește ochi în ochi, și nu o clipă, două, ci minute întregi. Cum s-o privești ochi în ochi pe Maica Domnului? Oare la ce s-o fi gândind? Nu, nu se cuvine să-l judece pe omul din fața altarului, o fi

vreun bătut de soartă, vreun năpăstuit, vreun om fără căpătâi, numai Dumnezeu, Unul, ne judecă pe fiecare în parte și pe toți la un loc, oriunde ne-am afla. Unii oameni însă, ca bărbatul ăsta, parcă te fac să te simți nu știi cum, strâmtorat sufletește. *Doamne, Isuse Cristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-ne pe noi, păcătoșii, robii tăi* – și Epiharia își făcu o cruce mare și apăsată, sfârșită pe umărul stâng—*amin*. Când gândul ei ajunsese la *păcătoșii*, ca la o chemare, bărbatul se îndreptă spre ea. Speriată, își feri privirea și și-o ascunse lateral, în scutul Sfântului Gheorghe, care de veacuri întregi ucidea cu aceeași suliță același Balaur.

— Bună seara... ăăă, doamnă.

— Doamne ajută!

Epiharia avea fața rotundă, ca de copil, pielița obrazului albă și o gropiță tot rotundă, ca un bumb, sub buza de jos. Din păr nu i se vedea decât o șuviță, pâzna baticului îi cobora peste urechi, trecea pe sub bărbie, strângând-o, și se înnodea nevăzut undeva, la ceafă. Căutătura ei era serioasă. Bărbatul arăta obosit. Avea, slavă Domnului, voce fără gând ascuns, voce necăjită, așa că femeia se simți iar la larg cu sufletul.

— Unde poate înnopta un om fără bani și fără bagaj? Cumva pe-aici?

— Numai dacă vreți să petreceți noaptea cu vreo sfântă, spuse Epiharia fără să se gândească la ceva rău, și-apoi își făcu o cruce iute din pricina gândului spurcat și-și ceru iertare cu glas tare de la Dumnezeu că e repezită și nesăbuită.

Străinul avea, iată, și un zâmbet. Acum era alt om!

— Nu, dar aș vrea să-mi gălesc un loc. Sunt... nu sunt bine. Sunt bolnav.

Cât a zâmbit a fost tânăr ca un pui de înger. Fără zâmbet era mult mai bătrân. Ai fi zis că-i sângera vocea. Părea

chiar un bătut de soartă, cum bine se gândise ea, și bine făcuse să nu-l judece.

— Să vă trimit la părintele diacon al nostru? Are o locuință la două case de aici, uite coala, după trăsura aia cafenie sau mai curând vișinie, o vedeți, nu? Dar are mulți copii, e nevoiaș și el. Dacă nu-l găsiți, veniți înapoi la mine — mie îmi zice Epiharia — și ne-om mai gândi.

Străinul plecă. Nu trecură cinci minute și se întoarse cu un gest de neputință. Nu răspunsese nimeni la bătăile în ușă. Femeia avea încă o soluție, fiindcă punea răul înaintea, deși credea în binele final.

— Avem cheia de la casa în care stau vara zugravii de la Cuibul cu Barză. A început în iunie refacerea la brâul de sfinți de sub acoperiș, iar în noiembrie s-a întrerupt. Pot să cer cheia de la părinte, o are fiindcă au venit câțiva și la noi, pentru tindă și lucrau când aici, când dincolo...

— Ar fi minunat!

— Numai că, vedeți dumneavoastră, e o problemă...

Acum bărbatul iar părea mai bătrân și iar i s-a făcut o cută între sprâncene.

— E casă de vară și n-are sobă, nici lemne, nici așternut. Însă știți că omul e în stare de multă stăpânire. Simeon Stâlpnicul a trăit o grămadă de vreme pe un stâlp. Și-ntr-o zi l-a mai invitat la el și pe Sfântul Teodosie. Adică la el *pe stâlp!* Vă pot da un pled, de la părintele...

Pleacă, durdulie și plină de bunătate. Să fi trecut vreo oră până să se întoarcă. Îl găsi pe bărbat așezat în strană, cu ochii închiși. Adusese o cheie mare și explică, foarte îngăduitoare cu neștiința străinului, care e drumul și cum ar putea să facă să nu înghețe la noapte. Îi puse în brațe o pătură tocită și-i dădu, învelită în ștergar, o bucată mare de pâine de la părintele. O candelă s-o folosească pe post de lampă. Nu-i spusese că părintele o îndemnase cu glas

moale să nu se lase amăgită de toți netrebnicii orașului, asta nu-l interesa pe străin. Bărbatul mulțumi și zâmbi cu dinții lui ca zăpada nouă, părând destul de nelămurit de tot ce i se spune. Dar femeia era la fel de sigură că bunul Dumnezeu îi va călăuzi pașii către locul potrivit, pe cât era de sigură că rătăcirea e scrisă în orice drum al vieții. Fusese și-ntr-al ei, din plin.

6

O voce, fără glas, pe care o aud doar eu, mai puternică decât bietul meu trup chinuit și decât bietul meu creier înspăimântat. Vorbesc cu mine ca să mă obișnuiesc cu mine, ca să nu-mi fie atât de frică de frica mea și ca să fiu sigur că n-am înnebunit. Mi-e frică de ei, de mine, de Cel care se joacă cu noi. Mă înconjoară ființe care par să fie rodul unei închipuiri bolnave. Dar de ce nu dispar? De ce le-aud? De ce nu pot înțelege cu mintea mea cum funcționează mintea mea, și de unde iese frica asta? E ca și cum m-ar locui un străin, care știe mai multe decât mine și care face din mine ce vrea el. De ce te lupți cu mine? Sunt bătut dinainte, puterea o ai tu sau Tu. Sunt învins dinainte. Ce satisfacție poți avea dacă îmi arăți că ești mai puternic? O știi la fel de bine ca tine! Da, ai câștigat.

Când ți se întâmplă ceva atât de rău, aștepti mereu următoarea lovitură. Mă chircesc în mine și aștept.

Cheia cu trei dinți și-a făcut repede datoria, așa încât am intrat. Era beznă deplină, am așteptat să mi se obișnuiască ochii. Apoi, mai pe ghicite, mai pe pipăite, am cercetat locul. Patul semăna cu priciul din cabane: o platformă lungă, unde cred că puteau dormi, la înghesuială, peste zece oameni. Mi-ar fi prins bine cei zece oameni,

acum. Încăperea era plină de lucruri de tot soiul, ca o magazie, mă loveam de ele, fără să le văd. Într-un colț am dat de niște găleți goale, le-am răsturnat. Nu tu scaun, nu tu masă. O fereastră mică, cu un ochi de geam spart. Am lăsat pe așa-zisul pat pătura primită, rulată ca un balot, și m-aș fi culcat în clipa aia, dacă nu mi-ar fi fost atât de frig. Mă durea totul, din cap până-n picioare, până-n picioarele ude. O baie fierbinte, o supă fierbinte sau un vin fiert cu scorțișoară sau măcar un ceai. Pâinea primită o mâncașem de la primii pași, pe toată. Candela era stinsă. Trebuia s-o aprind, trebuia să fac focul în încăperea ca gheața. Oare biserica o fi descuiată? Acolo nu se poate să nu ardă măcar o lumânare. Am ieșit iar, m-am târât până la intrare, era ferecată. Am dat roată bisericii, m-am opintit în ușa laterală. Ferestrele erau sus, nici vorbă să ajung până la ele. Oare Casa Domnului n-ar trebui să fie mereu deschisă, și mai ales noaptea, și mai ales iarna? Nu, se pare că nu suntem bine-veniți la orice oră. Când Domnul nu e pregătit pentru musafiri, știe să se ferească. Sau poate că și El are orele lui de somn. M-am întors descurajat și mai epuizat decât oricând. Iar a trebuit să stau până mi s-au obișnuit ochii cu bezna. Eram exclus din lume. Am desfăcut sfoara cu care era legată pătura și din ea s-a rostogolit pe jos un pachetel învelit în hârtie. Cu siguranță un dar de la femeie, de la Epiharia. Am pipăit îndelung podeaua rece, plină de praf și de mizerii. Pachetul trebuie să fi fost foarte mic și ușor, n-a făcut deloc zgomot, în cădere. N-am dat de el decât după ce mi-am zdrelit mâinile în nu știu ce zimți sau așchii. Am ieșit în prag, unde era ceva mai multă lumină și-am rupt hârtia. Înăuntru îmi pusese o cutie de chibrituri cu bețe mari și groase, și o cruciuliță. Dumnezeu e treaz, mi-am spus. Dumnezeu să te ajute! îmi spusese femeia. Trebuia să fiu atent să nu irolesc chibriturile. Am

pregătit candela, am închis iar ușa, să nu vină vreo pală de vânt, mi-am frecat mâinile îndelung, pentru că aveam degetele înțepenite, apoi am luat, pipăind ca un orb, un băț de chibrit și l-am frecat, cu îngrijorare, de zgrunțurii mari. Bățul s-a rupt. Abia după mai multe încercări cu mâinile mele nerăbdătoare, am izbutit. A apărut o flacără și, înclinând ușor candela am reușit s-o aprind, deși mi-am ars degetele. Dar n-am simțit arsura, era o lumină care mă liniștea. Era lampa mea. Am putut să văd obiectele din jur: câteva pensule, niște cufere goale de piele, vechi, cu căptușeala ruptă, pietre de toate mărimile, haine zdrențuite, o sticlă goală, murdară, o mătură de nuiele, un ciocan, cuie și lucruri pe care nu le știam după nume. Le-am folosit totuși. Mi-am încălzit mâinile la candelă, apoi am strâns pietrele și am făcut din ele o vatră în care am pus hârtia ruptă a pachetului – era de ziar – și căptușeala smulsă de pe geamantane. M-am muncit o vreme să rup nuielele din mătură și-am făcut o grămadă bunicică. Nu mi-am irosit toate chibriturile al căror fosfor alb era în momentul ăsta mai prețios decât aurul, am aprins o pensulă care a răspândit un insuportabil miros de vopsea, înecăcios și scârbos, dar a ars bine. Am făcut un foc bunicel și aerul s-a dezghețat puțin, iar fumul a năvălit afară prin spărtura ferestrei. Am adunat zdrențele de pe jos și le-am pus pe scândura priciului, apoi, în paltonul primit de la Petre și în pătura primită de la Epiharia, m-am culcat. Am lăsat candela să ardă. În urma mea, neînțeleasă, se stingea cea mai lungă zi a vieții mele.

N-am adormit imediat, în ciuda epuizării, probabil fiindcă mi-era sete. Vedeam, amestecate, fragmente de oraș. Drumul până aici fusese un labirint. Știam, cu aproximație, direcția spre strada Berzei, dar parcă nu mai eram bucureștean, orașul se juca cu mine, mă păcălea la fiecare

colț. Perspectiva era alta, casele erau altfel. Luminile puține, de la felinare, distanțele înșelătoare, iar semne de orientare n-avusesem deloc. Regretam că nu cunoșteam nici bisericile ale căror nume nu mă obosisem să le rețin, deși femeia mi le spusese, vedeam numai câte un acoperiș lucind ca un dinte de viplă. Oameni care să meargă pe jos întâlneam tot mai rar. Îi întrebam, unii îmi spuneau pe unde s-o iau, dar după primul cot pierdeam iar drumul. Tot felul de vehicule cu cai, fără lumini, cu răcnete și înjurături care mă speriau. Dintr-un punct a trebuit să constat că mă rătăcisem cu totul. Se făcuse tot mai beznă și tot mai frig.

În mijlocul nopții am dat de un trecător care mergea repede pe stradă. Am încercat să-l ajung din urmă, l-am ajuns, am vrut să-l opresc, l-am atins, dar omul a sărit ca ars și-a rupt-o la fugă, uitându-se speriat în spate, de câteva ori. I-am cules de pe jos pălăria rotundă. Se potrivea și pe capul meu și era caldă de la căldura celui care o purtase până atunci, mi-a folosit. Am continuat să merg la întâmplare și, când mă credeam cel mai departe de ținta mea și abandonasem lupta cu labirintul, mi-a răsarit în cale o biserică cu brâu de sfinți sub acoperiș. Cuibul cu Barză. Lângă ea, imediat, spusese femeia, casa zugravilor unde aveam să-mi găsesc și eu un cuib.

M-au trezit clopotele. Mă visasem la București, în alt București. Apăruseră colegii mei de redacție, care râdeau, parcă, deși nu eram sigur dacă era răs sau plâns. Și cineva, o femeie, care mă căuta, cu un aer absent și nespus de trist, dar nu mai știam cine e. Tocmai când îi strigam cât puteam *sunt aici, sunt aici*, am auzit clopotele și m-am gândit: „Clopote înseamnă moarte.“ Cu vorbele astea în minte m-am trezit. Clopotele pe care le auzeam însemnau viață. Focul se stinsese. Pălăria culeasă de la trecătorul pe care-l speriasem la miez de noapte era într-o găleată. Lucruri într-o

dezordine de nedescris. Prin fereastră spartă se vedeau fulgii. Începuse ninsoarea. Prima mea ninsoare în lumea asta, reală ori închipuită de o minte bântuită de umbre. Trebuia s-o iau de la capăt. Dar pur și simplu nu mă simțeam în stare să mă scol. Așteptam să se întâmple o minune. Nu, nu eram deloc ca-n cuib. Mai degrabă naufragiat, numai că pe insula mea era iarnă și nu salvasem nimic din dezastru. Bagajul meu era sechestrat la Poliție.

Așteptai o minune sau alta, dragă Dan. Așteptai noua ta viață, uitându-te pe fereastră spartă.

Inelaru tuși și scuipă flegma groasă pe podeaua de piatră, anume ca să-i facă greață sergentului sclivisit care-l păzea. Părea un tinerel crescut în puf. Era pus acolo de formă, fiindcă Fane nu avea unde să fugă, ușile erau încuiate și răsîncuiate. Spre deosebire de oamenii obișnuiți, care dorm de seara până dimineața și lucrează de dimineața până seara, la el lucrurile erau pe dos. Peste zi prinsese doar câteva ore de somn, însă se simțea în mare formă: era rost de câștig. Mirosea banul de la o poștă, iar asta îl înviora. Începuse deci binedispus noaptea de vineri spre sâmbătă. Sergentul, plictisit, încercă o conversație, dar Fane răspunse scurt: „Gura, Jeane, c-am de lucru!“ Ca să-și simplifice existența, explicase el odată, le zicea la toți Jean. Capul sergentului începu să cadă tot mai des pe piept, apoi rămase acolo. Curând prinse să sforăie, iar Fane se feri să facă zgomot, avea mișcări fine, de sălbăticiune, lucru pe care l-a supt odată cu laptele mamei. Era un bărbat frumos, îngust în șolduri, lat în umeri, cu ochi șireți, de culoarea prunelor brumării, acoperiți de gene lungi și mustăți lungi,

la care femeile nu rămân de piatră. Cutia argintie nu părea cine știe ce încuiată, avea trei roțițe cu cifru, dar mecanismul era ca de jucărie, nu serios. Fane învârti de roțițe cu urechea lăsată spre mecanism, să asculte cum merg. Se orienta întotdeauna după auz, ca liliacul. La început n-a prins nimic deslușit, dar când a repetat iar și iar circuitul, și prima roată a ajuns la 0, s-a produs ceva ca un abur de sunet. A lăsat-o acolo, și a trecut la roata a doua, care a dat semn tot la 0. La a treia nici nu s-a mai ostenit, a dus-o el la aceeași cifră și atunci s-a auzit un zgomot mai deslușit care a coincis cu un sughiț prin somn al sergentului. Acesta deschise ochii, iar Fane se aplecă peste cutie ca și cum ar fi lucrat din greu și-o acoperi cu pieptul lui lat. Sergentul îl supraveghe o vreme, apoi pleoapele îi căzură peste ochii mici.

Inelaru puse cutia jos și o deschise fără să facă cel mai mic zgomot. Pe fața lui se zugrăvi o uimire nespusă. Scotoci apoi cu atenție prin toate despărțiturile, închise totul la loc, răsuci roțițele și se strecură până la prima ușă, șuietând ușor după paznicul Păunescu, care era de serviciu. Ceru un răgaz de odihnă. Când, în zori, în biroul de la etaj, conu Costache era informat de lipsa *safe*-ului, Fane făcea, jos, la primul etaj de sub pământ, mare tămbălău: ce-ați făcut, Jeane, că dacă nici aici, la Poliție, nu poți avea încredere în nimeni, unde să mai ai? Fazani, huseni, burta-verde și încurcă-lume! Apoi se culcă iar, mulțumit că avea o sâmbătă frumoasă înainte.

Agitație

1

Slavă Domnului, frățiorul meu a fost mai vesel azi-dimineață, la plimbare. S-a bucurat să-l zărească pe Nicușor, comisionarul, chipiul lui roșu se bagă de seamă imediat. Băiatul ăsta n-are astâmpăr. Jacques ar fi sărit jos, dragul de el, dacă ar fi putut. Trăsura noastră era în mers, iar prichindelul în dreptul fostei mănăstiri Sărintar (încă mă doare sufletul c-au dărâmat-o, era catedrala Bucureștilor, lumea zice c-or să vină nenorociri!). Așa că i-a strigat din fuga calului să treacă pe la noi, cât mai curând, deși l-a văzut nu mai departe decât aseară. Nu sunt sigură dacă Nicu l-o fi auzit și nu cred c-o să vină, am văzut ieri că-i e frică de conu Costache. Jacques și cu mine ieșim zilnic o oră, dimineața, pe cheiul gârlei, să ne uităm la pescăruși – distracția lui principală – iar papa citește *Universul*, distracția *lui* principală. Azi-dimineață a tresărit când a găsit la rubrica *Întâmplări din Capitală* o știre despre subiectul nostru de conversație de ieri și mai ales când a văzut – dragul de papa! – că e pomenit și el, de altminteri doar într-o mică paranteză. Când ne-am întors, ne-a citit de două ori știrea și la paranteză a coborât tonul: „Arestatul găsit ieri leșinat și aproape înghețat în apropiere

de Pădurea Băneasa (la lacuri) a declarat că se numește Dan I. Kretzu, e gazetar și nu e răufăcător. Nu a oferit nici o explicație despre tot ce s-a petrecut și, cu toate eforturile Poliției, nu s-a putut găsi nici măcar o persoană care să-i confirme identitatea. Deoarece starea sănătății lui lăsa de dorit i s-au acordat îngrijiri. (Domnul doctor Leon Margulius – mi-au greșit numele, dobitocii! – a avut amabilitatea să-l consulte). Cercetările sunt în curs. “Eu am râs când am auzit că „e gazetar și nu e răufăcător“. Cred că este o precizare bine-venită, în zilele noastre. Papa m-a repezit.

Cu caietul început ieri, am început o nouă viață. Viața mea începe, așadar, vineri. Cu cartea am ajuns la capitolul XXV, „în care toate personajele principale se pregătesc să plece din Brighton“. Cât despre noi, cei din București, toate personajele principale au sosit în oraș, unde vor rămâne măcar până la Anul Nou. Cel puțin așa sper.

Conu Costache o să fie furios: pe el nici măcar într-o paranteză nu-l pomeneste în notița din ziar.

*

Seara târziu. Uite că iar m-am pus pe scris, în loc să citesc. Când Safta i-a luat jobenul, conu Costache a ciupit-o de..., cum face uneori când se crede neobservat. Apoi m-a văzut și mi-a aruncat o privire ciudată. Am început cina cam bulversați pentru că dragul de Jacques nu se simte grozav. Era trist și că n-a venit Nicu. Am încercat să-l înveslesc și, fiindcă-i copil bun, s-a prefăcut că am reușit. N-a vrut să șadă cu noi la masă, i-am dat în pat ceasul cu figurine, să-l învârtă cât poștește. Îi place menuetul dulce și nespun de trist pe care se-nclină păpușa-bărbat și păpușa-femeie, își dau mâna, se rotesc, se despart și iar își dau mâna. Jacques zice că-l interesează cum se termină dansul, e ca o poveste. Depinde cât învârte cheia. Uneori

se termină cu bine și cei doi rămân mână-n mână. Alteori nu, iar la sfârșit, păpușile de porțelan stau răsucite și se uită în depărtare. Jacques jură că-și schimbă expresia chipului, când se uită în depărtare. Mama abia își ține firea, în clipe din astea, dar nici papa nu-i mai brav, și doar e doctor și bărbat. Așa că ne-a prins bine venirea polițaiului nostru, cu vești din târg. Ne-a împuiat capul cu duelul bietului Lahovary, cu acuzațiile de omor intenționat ale celor de la *Indépendance Roumaine*, și cu presiunile politice, fiindcă mulți vor să creadă c-ar fi crimă pusă la cale de foștii prieteni, acum adversari, și, ceva mai picant, cu procesul Bastaky, amantul tată de copii, pe care a încercat să-l ucidă cu revolverul sedusa domnișoară Gorjan, fata Generalului Gorjan. Jurații au compătimit-o și au achitat-o, iar la urmă sala a strigat: Jos Bastaky! Dar mama l-a întrebat cu nerăbdare pe musafirul nostru, cum se face că încă tot n-au deschis cufărul străinului.

— Cum se face însă, scumpă doamnă Agata – i-a întors-o conu Costache, prefăcându-se mirat – că dumneata le afli pe toate chiar înaintea mea?

Știa prea bine că răspunsul sunt servitorii, pe care și doamnele Bucureștilor și Poliția îi folosesc pe post de ziar de dimineață, prânz și seară. Într-adevăr, a recunoscut că n-au izbutit să deschidă cufărul sau cutia sau ce-o fi. Era greșeala lui. În loc să pună să fie spart cu toporul imediat, din teamă să nu strice ce-i înăuntru, cine știe ce obiecte de preț, au încercat ce-au încercat, apoi au chemat un borfaș din arestul Poliției, pe Fane Inelaru. Și, ca la iluzioniști, acum ia cutia de unde nu-i!

Necunoscutul a stat și el cu Fane, în arest, o oră, ieri la amiază, dar se zice că n-a scos o vorbă, adică doar de câteva ori s-a văietat de frig.

— Ce-ai, Jeane, ți-a murit cineva? l-a întrebat Inelaru.

M-a amuzat că Fane le spune la toți Jeane, „ca să-și simplifice existența“, cum zice conu Costache. Fane e sigur că-i vorba de vreun pungaș internațional, zice că pe hoții din București și din împrejurimi îi știe după chip, iar pe cei din țară, după cum „muncesc“. Cam așa cred și eu, trebuie că-i vreun *chevalier d'industrie* căutat de comisarii de poliție din toate țările. Totuși simt, fără să-mi explic cum și în ce fel, că-i mai mult la mijloc, ceva misterios, care-ți face inima să bată mai repede. Sunt chiar curioasă, e ca-n *Vanity Fair*. Gazul din lampă e pe terminate, mai bine mă culc.

2

Există două lucruri în viață care nu te plictisesc nici odată: să te uiți la fulgii de zăpadă, când ninge, și să privești flăcările în cămin. În zorii zilei de sâmbătă, conu Costache le putea face pe amândouă. Începuse să fulguiască și privise o vreme pe fereastră, către Calea Victoriei. Acum se uita la flăcări. Își terminase cafeaua turcească, dreașă cu coniac franțuzesc, ca să-i treacă supărarea cu dispariția cufărului, trecuse cu ochii peste anunțul din *Universul*, remarcase fără să se mire că a fost plasat între două reclame tâmpite. Oare ce prestigiu are Poliția, dacă cererile ei sunt puse lângă un anunț de cofetărie, nici măcar una de renume, cum ar fi a bătrânului Fialkowski, ci una care azi e, mâine nu e? Apoi dădu peste știrea despre bărbatul cules din zăpadă: „Arestatul găsit ieri leșinat și aproape înghețat în apropiere de moșia Băneasa (la lacuri) a declarat că se numește Dan I. Kretzu, e gazetar și nu e...“ și constată două lucruri: *primo*, că ortografiaseră numele cu K și tz, deși bărbatul scrisese cu mâna lui, pe declarație, cel mai normal C și cel mai normal ț, și *secundo*, că el, Costache Boerescu, fusese

omis din știre. Erau însă fleacuri. Se mai uită o vreme în cămin, la jocul limbilor de foc, care-l liniștea, apoi se duse iar la fereastră. Nu există fulgi care să semene unul cu altul, după cum poate că nu există, spera Costache, amprentă care să semene una cu alta. Încă nu era dovedit, din păcate, că omul nu-și schimbă de-a lungul vieții forma desenului lipit de buricele degetelor, dar Costache era aproape sigur că în câțiva ani lucrul se va putea demonstra științific. Șeful lui îl contrazicea cu aroganță și-i dădea exemplul arborii tăiați cu fierăstrăul, care, tot așa, aveau o amprentă. Dacă însă compari inelele unui tânăr cu inelele copacului bătrân, vezi că la cel bătrân distanțele sunt mai mari, se înmulțesc cu anii, și urmele accidentelor și-ale anilor buni sau răi au schimbat conturul. Trebuie să fie întocmai și la om, își încheia Prefectul Poliției demonstrația.

Costache nu se înțelegea deloc cu șeful lui, deși recunoștea că nu-i om prost. Pe 22 noiembrie se împlinise anul de când se instalase aici, plin de complexe și fumuri. Fratele lui, Ion, Prefect la Bacău, era amestecat într-un scandal de torturare a unui deținut, din care ieșise țap ispășitor un biet polițist, iar el scăpase basma curată. Costache îl regreta încă pe colonelul Mișu Capșa, care în anul când fusese în funcție la Prefectură făcuse lucrurile să meargă ca unse. Era un comandant drept, știa să dea ordine fără să te umilească și, mai ales, nu se temea de nimic, de altfel era erou de război, fusese decorat la Plevna și Vidin. Până și avocatul Deșliu, deși a stat la ei numai o vară, în '94, fusese mai bun. Iar cel mai bun fusese în '89, Generalul Algiu, cu care rămăsese prieten și căruia-i cerea și-acum câte un sfat. Pe ultimii, buni sau răi, cum or fi fost, magistrați sau militari de carieră, nu-i mai număra, veniseră numai ca să aibă de unde pleca și ca să se lase salutați de lume când se plimbau în trăsură, la defilare, în urma Regelui. Șeful

de-acum, Caton Lecca, era om politic, cea mai alunecoasă categorie. Credea că le știe pe toate, fusese și deputat, și senator, suspectat de manipulări electorale. Făcea pe cocoșul în fața planturoasei lui neveste, dar agenții mai isteți care depindeau direct de conu Costache, îi spuneau, cu subînțeles, Caton cel Bătrân. Lui Costache însuși îi spuneau Tache cel Mare, vorbă cu două tășuri, fiindcă șeful lor drag era cam scundac, deși bine legat și cu ochi frumoși, cu adâncimi de catifea, care parcă nu se potriveau cu meseria lui. În rest, între agenții, sergenții și simplii polițai din Prefectură era mereu răcă și ciorovăială. Curcanii cu număr, adică sergenții, care aveau la chipiu număr de ordine, râdeau de sticleți, cum le ziceau polițailor de rând, din cauza petlițelor roșii sau verzi de pe umăr. Iar sticleții le spuneau comisarilor și sub-comisarilor, adică oamenii lui Costache, care erau licențiați în drept și știau, cei mai mulți, franceză sau germană, filfizoni, cărturari și urechelnițe. Conu Costache oftă. Până la urmă certurile și prefecții treceau ca apa, iar el, ca piatra, rămânea aici. Dar nu era ușor să fii piatră.

La Poliția bucureșteană se luau amprente de aproape trei ani, dinainte de venirea lui Caton Lecca, o făcuse prima dată domnul doctor Minovici, cel mai vârstnic dintre cei trei frați, Mina, care experimentase „dactiloscopia“ pe câteva zeci de condamnați. Un an mai târziu Costache propusese să se ocupe el însuși de Serviciul de identificare judiciară, cum exista prin alte părți ale lumii pentru răufăcătorii cei mai mari, criminali, falsificatori de bani, violatori. Aveau fișe antropometrice, cu fotografie și amprente. Costache făcuse în taină un experiment, cu Fane Inelaru: ceruse să-i ia amprente la prima arestare. O onoare pentru un hoț de bijuterii ca Fane, care nici nu pricepuse ce i se întâmplă, credea că-i un fel de semnătură – ceea ce-i arăta istețimea înăscută – și răcnise tot timpul ca din gură de șarpe că

nu recunoaște nimic, să nu-i pună lui în cârcă ce n-a făcut. Acum, la a doua arestare, Fane nu mai țipase, îl privise numai pe Costache pe sub sprâncene:

— Ce-ai cu mine, Jeane, ce-mi tot murdărești mâinile cu de-a sila, ce ticăloșie puneți la cale? De ce mă bagi în belea? Io lucrez curat, cu-rat, nu bat, nu omor! Doar fur.

Costache ceruse din arhivă amprente vechi și le privise o oră întregă cu lupa lui cu mâner de fildeș. Putea să jure că sunt identice. Dar nu putea să știe dacă cei doi ani care trecuseră erau timp suficient pentru o dovadă adevărată. Vom mai vedea peste vreo zece ani dacă e ca la arbori sau altfel. Înmuiașe și el, acasă, degetele în cerneală violetă, dar nu-i ieșise nimic clar pe hârtie. Apoi îi venise ideea cu ceara, picurase ceară dintr-o lumânare și imediat apoi își imprimase arătătorul drept. Avea de așteptat câțiva ani, ca să repete experiența. Ieri pusese să-i fie luate amprente și bărbatului cu aer de străin, adus de Petre și, destul de curios, acesta nu numai că nu se mirase, dar părea că știe despre ce-i vorba. O singură concluzie se putea scoate de aici: era escroc internațional, poate venise din New York, unde – așa cum văzuse într-o fotografie de gazetă, cazierul era adăpostit într-o odaie cu pereții acoperiți de sus până jos de sute de sertărașe: așa avea și Costache ambiție să facă, la București. Iar Dan Crețu trebuia urmărit îndeaproape, ca să se vadă dacă are complici și, mai devreme sau mai târziu, o să se trădeze singur.

Lăsa fulgii și planurile de reformă, se întoarse la birou, își răsuci o țigară, o aprinse, trase în piept cu mare plăcere aroma fumului și apăsă pe sonerie. Se auzi un țârâit strident. Când capul pleșuv al plutonierului se ivi în rama ușii, ceru să fie introdus Petre, zis Rusu, vizitiul familiei Inger, pe care-l știa om dezghețat. Își aminti iar de reclama

cofetăriei plasată lângă anunțul lui, dar alungă gândul cu mâna, ca pe-o muscă.

— Te-am chemat să-mi povestești trășenia de ieri.

Vizitiul își cam răsucea căciula, iar degetul tăiat părea că zvâcnește. Zise hotărât:

— Omu-i de la balamuc, să trăiți. Io cred că el l-a îmbușcat be cobilul ăla bălan, da' nu vrea să recunoască. A și răcnit: Nu recunosc nimic! Nu recunosc nimic!

— De unde până unde, că doar nu era nimeni să-l acuze ca... ca la poliție!

— Ba da, io, l-am acuzat io, ca la boliție l-am acuzat! Și el: nu știu să trag cu bușca – auzi vorbă! – să-l ducem iute la sbital, să nu moară, n-am bușcă, nu știu unde-am nimerit, nu-nțeleg nimic, *nu recunosc nimic*, boate m-a lovit ceva la cab! E vinovat, să trăiți! Da' cu boieru cel bălan ce mai e, n-a murit?

Costache îl privi imediat pe vizitiul cofetarului, cu atenție:

— De ce vrei să știi?

Petre se fâstâci și dădu un răspuns oarecare, cum că doar suntem creștini, nu băgâni. Costache schimbă tonul și-l amenință că, dacă tăinuiește ceva poliției, o să-ajungă la gros, și din împietrirea de pe fața lui Petre trase concluzia că n-a spus tot. Nu credea să fie ceva important, poate i-o fi luat vreun inel de pe deget sau așa ceva, mai devreme sau mai târziu va ieși la iveală.

— Ce făcea când l-ai găsit, era treaz?

— Stătea într-o rână și belea ochii la cal, cum se bișa, să mă scuzați vă rog, de barcă nu mai văzuse în viața lui un cal care se bișă. Io l-am găsit tocma' când să mă bornesc înaboi, spre oraș. Abia se ținea, mi-era să nu-mi bice jos de be cabră, am zis că-i criță.

Nu părea să mai fie ceva de scos de la vizitiu. Îi transmise o comandă pentru cofetar, pentru Ajunul Crăciunului,

când era invitat în două locuri, la familia Margulis și la Livezeni (încă nu se hotărâse ce să aleagă, nu trimisese răspuns) și-l concedie. Nu sperase prea mult de la el, iar speranțele, iată, nu-i fuseseră înșelate. Apoi îl chemă iar cu soneria pe bătrânul cam greu de cap, de la ușă, care era și greu de picioare, abia mergea. Îl ținea de milă. Află că vizitiul care l-a urmărit pe bărbatul care-și zice Crețu e în clădire și ceru să-i vorbească imediat. Primi raportul cu toate detaliile nopții precedente, drumul bezmetic pe străzi, întâlnirea cu comisionarul Nicu din dreptul Școlii Centrale de Fete, popasul de-o oră și douăzeci și două de minute din biserica zisă a Icoanei, bătutul la ușa închisă a părintelui diacon, ceva despre o femeie grăsuță (se numește Epiharia) care pesemne știe mai multe, plecarea cu o pătură în brațe, iar apoi ore întregi de învârtit în cerc, aiurea, ca și cum ar fi vrut să-și bată joc de urmăritori, asta îl consumase pe bravul vizitiu mai mult decât putea să-i spună șefului. A tras de hățuri de zeci de ori, pân-a amețit calul. A mai fost fuga după un trecător pe strada Brezoianu, și-n fine, la urmă de tot, intrarea în dărăpănătura de lângă biserica Sfântul Ștefan, de-i mai zice și Cuibul cu Barză. De-aici vizitiul Poliției trișase, între miezul nopții și cântatul cocoșilor se dusesse acasă, la culcare, fiind sigur că bărbatul nu mai e în stare să facă nici un pas, pentru că, lucru cu adevărat neașteptat la un om de condiția lui, nu luase nici trăsură, nici birjă, în toate drumurile lui de lunatic.

— Bag mâna-n foc că-i nebun, trebuie să întrebăm și la Mărcuța, și în Plantelor, la doctorul Șuțu, și la doctorul Marinescu-n Pantelimon.

— Bravo, zici bine, Budacule, o să te rog să pornești chiar acum într-acolo. Până la amiază vreau răspunsul. Și, înainte de orice treci pe la Casa de Sănătate din Teilor, și

vezi ce-i cu tânărul împuşcat. Dacă s-a trezit *vii îndată* înapoi, e extrem de important să vorbesc cu el.

La Casa de Sănătate a doctorului Rosenberg se primeau bolnavii fără nume și hârtii, mulți în stare gravă, pentru care plătea taxă anuală Primăria, la fel și în Plantelor, la Șuțu, mai erau ținuți oamenii fără mijloace de trai. În loc de „Am înțeles, să trăiți!“ și bătaie din călcâie, cel mai bun vizitiu al Poliției își mișcă buzele fără sunet: nevastă-sa îl aștepta să se ocupe cu tăierea porcului, că doar era zi de Ignat. Se vede că șefu’-i burlac! Cine l-a pus să facă pe deșteptu’ și să-și dea cu presupusul, doar știa metoda șefilor: cine propune ăla rezolvă. E mai bine să faci economie de vorbe. Dar își promise să treacă mai întâi pe-acasă, și-abia apoi să meargă pe la toți nebunii Capitalei. Haimanaua asta era o pacoste. De când îl adusese Petre, ieri, le mergea tuturor prost, parcă era o piază rea.

— Cine te-a schimbat? întrebă Costache.

— L-am trimis pe Ilie, că are o birjă iute. Da’ după mine ar ajunge și două picioare, nu-i nevoie de patru roți, ca să-l urmărim.

— Bine, lasă... Și vezi să nu faci ocol pe-acasă, că ai timp de porc și după-amiază! îi mai strigă șeful vizitiului, confirmându-și faima că citește gândurile.

Costache ordonă apoi să-l oprească pe comisionarul Nicu, atunci când vine de la *Universul*, și să-i fie trimis imediat în birou. Cu indicația că băiatul n-o să vină de bunăvoie și că trebuie reținut cu orice chip. Trecu iar la fereastră: se așternuse un strat proaspăt de zăpadă și orașul avea o veselie neobișnuită, în această zi de sâmbătă. Se vede însă că-l blestemase vizitiul, fiindcă plutonierul intră cu vestea de necrezut că *safe*-ul străinului nu a fost găsit, deși jumătate din cei prezenți se ocupau cu asta. După ce Fane a fost dus de gardianul Păunescu înapoi în arest, sergentul

din încăperea cu *safe*-ul ațipise puțin, dar ușa era încuiată și cutia, încuiată și ea, acolo, înăuntru. Pur și simplu nimeni n-a văzut și nu știe nimic, au fost toți luați la întrebări, sergentul a mâncat o bătaie cruntă, la fel Păunescu, bătut măr, dar nu-i lucru curat, nu s-a putut afla nimic. Acum e Fane la interogatoriu. Pe fața lui Costache nu se citea nimic, însă plutonierul se grăbi să dispară din birou.

Pe la ora unu i-l aduseră pe Nicu, tropăind, încadrat de doi soldați. Băiatul își rotea ochii în toate direcțiile, a fugă, iar când văzu că nu există scăpare, îl privi pe conu Costache drept în față, cu un soi de neîncredere cercetătoare. Gura, cu buze subțirele, o avea strânsă și dreaptă, ca un om care tocmai a îngițit o nemeritată ofensă, dar se stăpânește demn. Costache își mască brusca bună dispoziție. Băiatul își ținea chipiul de cozoroc, în stânga, și se mișca de pe un picior pe altul, lăsând pete de apă și noroi pe podeaua de lemn. Polițaiul le făcu semn celor doi să se retragă.

— Ești stângaci?

Conu Costache era la fel de atent la detalii ca doctorul Margulis, numai că polițaiul era atent la de toate, pe când doctorul numai la semnele bolii. Din instinct, polițistul știa când nu-i lucru curat, la fel de bine cum știa doctorul când îl doare burta. Tot din instinct, Nicu îi mințea pe amândoi. Își desfăcu buzele și spuse hotărât:

— Nu, domnule, nu sunt! Sunt dreptaci.

— Vino și stai jos, aici. Ți-e foame?

— Nu!

— Cu atât mai bine. Povestește-mi de-a fir a păr ce-ai vorbit cu străinul pe care l-ai întâlnit ieri în fața Bisericii Icoanei.

Nicu oftă și-și descheie surtucul: vasăzică asta era. Nu accidentul cu țurturele și nici portmoneul, care n-ar fi vrut

să intre în atenția Poliției, fiindcă atunci nu și-ar mai fi primit recompensa. Și nici maică-sa, cu vreo boroboață. Era prima dată că vorbea cu conu Costache, și de-aproape îi păru mai puțin înspăimântător decât de departe. Povesti ce-și aduse aminte, începu cu partea cea mai frumoasă, vaca de jucărie, iar la urmă își spuse și el părerea. Vorbi cu prudență:

— S-ar putea, deși nu sunt sigur, să fie marțian. Nu știu dacă ați aflat despre ei, adăugă, scrie în ziarul de ieri. Matale ești sigur că nu-i Jack, adică Spintecătorul!

— De ce? întrebă Costache, ușor confuz la acest „matale ești sigur“ întrucât, într-adevăr, el eliminase din capul locului această ipoteză.

Poliția din toată Europa și toată presa erau pe jar din cauza ucigașului.

— Fiindcă-i om bun, l-am văzut. Seamănă puțin cu domnișoara Iulia, parcă ar fi frați.

Figura lui Costache nu exprima nimic.

— Unde-i jucăria pe care ți-a dat-o, vreau s-o văd!

— Acasă, spuse Nicu, abținându-se să ducă mâna la buzunar. Dădu din umeri a regret, ca să-și întărească spusele.

Costache se întrebă tare și cu bruscă mânie ce fel de subalterni are și cum făcuseră percheziția străinului. Cine știe ce le mai scăpase, până și cutia-*safe* dispăruse. Nicu îl lăsă să se descarce, era obișnuit cu nervii, de la maică-sa, dar reținu noutățile.

— Desenează-mi aici ce ți-a dat.

Îi întinse lui Nicu o splendidă coală velină. Luă un creion și-l ascuți cu un cuțitaș. Lui Nicu îi plăcea să deseneze, dar până acum nu făcuse asta decât pe tăbliță și în zăpadă. Era prima dată că avea la dispoziție o foaie albă și un creion. Se îmbujoră și, opintindu-se ca atunci când căra un pachet greu, desenă cea mai caraghioasă vacă din

viața lui și, fără să vrea, găuri hârtia în câteva locuri. Îi făcu ochiul acoperit de pata neagră ca la pirați, dar nu reuși să-i deseneze bine picioarele adunate, subțiri ca firele de păr și terminate cu câte un gogoloi. Îi dădu desenul lui Costache, după ce și-l privi cu nemulțumire, ca un pictor care s-a grăbit.

— O cheamă Fira, am botezat-o io. N-are uger. Mai rău era numai dacă-i făcea un uger cu trei țâțe!

Conu Costache părea să vadă în oameni ca-n oglinda unei ape limpezi, în schimb, dacă te uitai la el, apa devenea turbure și nu mai reflecta nimic. Îi spuse concluziile:

— Mai întâi, ai mințit că nu ești stângaci, fiindcă ții creionul cu stânga, în al doilea rând, ai mințit că nu ți-e foame, știi fără dovezi, și, în al treilea rând, ai mințit că n-ai jucăria la tine. Asta ți-o pot dovedi. Vezi că-i în buzunarul din stânga, nu mă fă s-o caut eu.

Nicu se supuse în mare silă. Avea sprâncenele în unghi mai ascuțit decât de-obicei, ca un v întors. Pupă văcuța și o întinse privind în lături. Conu Costache o cercetă, apoi se sculă, se duse la șemineu. Nicu fu sigur c-o s-o arunce în flăcări și se ținu să nu țipe. Costache îi dădu drumul anume sau poate o scăpă, dar vaca Fira, se agăță cu picioarele de grilajul de fier și rămase lipită acolo.

— Poți s-o iei, spuse conu Costache, fără să mai dea vreo explicație. Îți fac cadou și creionul, și hârtia. Dar... uite ce-i! Vrei să-l ajuți pe străin sau nu?

Nicu recunoscă că da. Polițaiul îl dăscăli o bună bucată de vreme, apoi îi dădu drumul.

— Ce mai face maică-ta? întrebă în loc de la revedere.

— Bine, răspunse Nicu, terminându-și vizita la Poliție așa cum o începuse, adică tot cu o minciună. De unde mai știe și de maică-sa? Conu Costache e un polițist bun,

e adevărat, dar asta nu însemna că și Poliția e un loc bun. Nu trebuie exagerat. Așa că ieși în fugă.

3

Doctorul Margulis se uită la ceasornicul său de *doublé*, pe cel de aur îl vânduse când cu Jacques, și constată că nu e decât 11.48. Mai erau cam trei sferturi de oră până când se încheiau consultațiile gratuite, pentru săraci, pe care le avea programate în fiecare sâmbătă. Ajutorul lui trăgea chiulul, era un nărav mai vechi. Îl conduse pe bătrânul care suferea, cu siguranță, de ficat și, tot cu siguranță, de la băutura – duhnea a țuică de dimineață și era galben la față – și, pe jumătate se bucură, pe jumătate se întristă că nu mai este nimeni în sala de așteptare. Dar oamenii care ar avea nevoie de el nu citesc anunțul din ziar. Doar din gură-n gură, dacă se mai răspândește vestea. Margulis era un doctor bun, dar cu clientelă puțină. Șarlatanii, felcerii sau bărbierii „cu diplomă“, care oferă aspirină pisată sau creme pentru creșterea părului și hapuri pentru femeile care vor să lepede, au coadă la ușă. El câștigă cât să facă față nevoilor, mai ales că Agata mai vindea uneori câte un obiect de valoare din zestrea ei. Își aminti de anunțul cu străinul găsit la lacuri citit de dimineață în gazetă și de celălalt, al Poliției, despre omul împușcat. Tot el îi dăduse primul ajutor, apoi, fiindcă nu avea nici un act, îl trimiseră la Casa de Sănătate a doctorului Rosenberg. Privi pe fereastră fiindcă ninge frumos și se hotărî să închidă cabinetul mai devreme și să se repeedă până la confratele Rosenberg, să vadă cum îi merge rănitului de ieri. Era de datoria lui. Făcea parte dintre medicii care se simt răspunzători față de omul pe care l-au consultat, chiar și după

ce nu-l mai au în grijă. Pentru doctorul Margulis, școala cea mai bună era medicina aplicată la patul bolnavului, supravegherea lui ceas de ceas, adică spitalul. Din nefericire, el renunțase la spital, din pricina unor neînțelegeri cu un coleg, preferase să-și deschidă cabinet și să fie independent. I-ar fi plăcut mult să construiască și să organizeze singur un spital, dar asta nu se putea, era un vis. Poate doar dacă ar fi câștigat premiul cel mare la loteria de Anul Nou. Fără să știe familia, jucase cu acest unic scop. Căută în buzunar după bilet și revăzu numerele: 12.21.42. Vârsta micului Iacob, a Iuliei, a Agatei. Împături cu grijă biletul, îl puse în buzunarul ascuns al *portfeuille*-ului, *portefeuille*-ul în buzunarul ascuns al hainei, își luă geanta-trusă din piele maron, mare și grea, cu instrumentele organizate în compartimente, și urcă treptele pasajului, spre stația de birje din fața Teatrului Național. Făcu semn, se rezeziră vreo trei deodată, dar doctorul se urcă la Evdoșka, nu pentru că-l știa mai sărac, ci pentru că-l știa mai vorbăreț. El însuși era mai degrabă taciturn, așa că-i plăcea să asculte.

— La Rosenberg, la Casa de Sănătate!

Evdoșka înjura când și când îngrozitor, iar glasul lui subțirel, de scopit, nu se potrivea cu vorbele. Era caraghios să pomenești cu un asemenea glas, de copil, despre toate *alea*. Doctorul știa, ca toată lumea, că birjarii aparțin unei secte muscălești și că se lasă castrați de bunăvoie, unii de flăcăi, cei mai mulți abia după ce fac doi copii. Dar lui îi povestise chiar Evdoșka mai multe, și anume că, în veacul celălalt, a trăit un om sfânt, Selivanov, din gubernia Tula, care a avut o revelație la versetele Apostolului Matei despre fameni, cele care se încheiau cu „Cine poate să înțeleagă, să înțeleagă“. Or, omul, deja renumit pentru binele cu care răspundea răului și pentru obrazul celălalt pe care-l întorcea când era palmuit, nu putuse să înțeleagă, la început,

nimic, nimic, dar apoi, i se făcu lumină în cap și înțelesese că trebuie să se castreze. Eresul propovăduit de el se răspândise mai mult decât ai crede, iar Ecaterina a II-a, îngrijorată că, încetul cu încetul, rușii ei n-o să se mai înmulțească îndeajuns, încercase să-i pună capăt. Selivanov fusese prins, legat, bătut cu cnutul și i se turnase ceară fierbinte pe cap. Trimis în Siberia, a stat acolo până ce l-a iertat Țarul Alexandru. Ultimii ani i-a petrecut în reculegere, la o mănăstire. Dar persecuția a avut efectul care era de așteptat, oamenii l-au socotit de-atunci încolo martir și sfânt, și se dădeau de bunăvoie pe mâna „nastavnicului“ pentru a se lepăda de cheia iadului. Și femeile își tăiau uneori sfârcurile, ca să nu poată alăpta și ca semn că nu mai vor copii. Pe urmă trăiau – bărbați și femei – fără carne, fără vin, fără tutun, fără păcat trupesc și se închinau la icoana sfântului lor. Evdoșka avea și el un micuț sfânt Selivanov acasă la el, pe strada Birjarilor. Numai de sudalme nu se dezvățaseră, păcătuiau cu limba mai rău decât alții cu un trup care își are cheia iadului. Și Leon Margulis știa că, din fericire, la el cheia e în foarte bună stare, iar Agata n-avea motive să se plângă.

Se avansa greu, era îmbulzeală, caii mergeau la pas, birjarii vorbeau între ei, de la capră la capră, de una, de alta, trăgeau de hățuri fără să se uite, încât, dacă n-ar fi fost zăpada murdară, multă lume ar fi preferat mersul pe jos. Mai câștigați erau cei care luau tramvaiul cu cai, avea culoar separat și doctorului Margulis îi păru rău că nu alesese această variantă. Dar parcă nu se cuvine ca un doctor serios să ia tramvaiul, ce-ar spune pacienții? Toată suflarea Bucureștilor ieșise azi în oraș, pe Batiștei îl zări venind din sens contrar pe junele Livezeanu, în birja lui deschisă, nepotrivită cu ninsoarea de afară. Pălăria îi era albă de fulgi, dar nu părea să-i pese, conducea singur calul, mai repede decât s-ar fi

cukenit într-o asemenea aglomerație, și depășea tot ce-i stătea în cale. Numai de n-ar face vreun accident! Tot mai mulți băieți tineri sunt accidentați sau accidentează pe alții, în ultimul an patru au fost aduși chiar la cabinetul lui. Ajunse în Teilor. Remarcă niște case splendide, la intersecția cu Sfântul Spiridon, știa că se lucra de mult la ele, dar iată că acum erau gata și străluceau. Înăuntru erau candelabrele aprinse și pe fereastră se vedea agitație. Un tânăr cu mers suplu, unduit, ieși din curte și sări cu grabă în tramvaiul ai cărui cai erau opriți în stație.

— Gata, conaș! anunță Evdoška, iar clientul lui își puse un picior pe micul suport de fier care servea de treaptă. Margulis își aminti că sâmbăta doctorul Rosenberg nu venea la Casa de Sănătate, așa că se interesă unde era tânărul necunoscut adus ieri, de la Poliție, și fu condus de o soră cu șorț alb și basma albă legată la spate, într-o cămăruță cam îngustă, cu patru paturi de fier, dintre care numai două erau ocupate. Era aer închis și mirosea a sudoare și a dezinfectant. Într-unul din paturi îl recunosc pe blond, cu ochii închiși, așa cum îl văzuse și-n ajun. Trebuie să constate, necăjit, că n-avea prea multe speranțe de viață. Oare ar fi trebuit să-l însoțească ieri sau poate injecția cu ulei camforat fusese o greșeală? Uneori, din păcate, medicina nu e deloc știință, e mai mult o artă a încercărilor. Poate că peste o sută de ani bolnavii nu vor mai suferi, se va găsi un leac universal, altul decât moartea.

În celălalt pat dormita un flăcău zdravăn, rumen, cu piciorul în ghips. Odată cu el mai intră cineva în odaie, un bărbat corpulent, cam din topor, în uniformă, care se repezise primul pe ușă, în timp ce doctorul, deși ceva mai în vârstă, îi făcuse loc, politicos.

— Sunt de la Poliție, spuse omul, cu ton brutal, așteptați afară!

Doctorul simți că i se suie sângele la cap, dar se stăpâni și răspuse cu glas așezat:

— Nu știu de la ce Poliție ești dumneata, poate paznic la postul din Ciorogârla, în orice caz te invit să aștepti dumneata afară până *îmi consult bolnavul*.

Luat prin surprindere, omul se uită cu fiere la intrus și, când să se răstească, îl recunosc. Deveni deodată numai miere.

— Iertați-mă, dom' doctor, sunt sergent Budacu, m-a trimis conu Costache de la Prefectura de Poliție să văd ce-i cu junele ăsta și mi-a poruncit să mă întorc cât mai repede cu răspunsul.

Adăugă, coborând tonul a complicitate:

— M-așteaptă nevasta să tai porcu'. Mi-e frică de ea, mai tare decât de șefu, știți cum e când ai muiere aprigă.

— Trebuie să văd înainte de orice starea bolnavului, spuse doctorul cam în silă. Nu cred că poate vorbi.

Flăcăul cu piciorul rupt îi urmărea cu interes. Făcea parte din categoria oamenilor care-i respectă pe cei care câștigă lupta, indiferent cine ar fi, prin urmare i se adresă lui Margulis:

— De când l-au adus a gemut, până adineaurea, dar nu l-a băgat nimeni în seamă. Poți să mori cu zile, nu vine nimeni. I-a dat dânsa niște apă, și-o arătă pe femeia cu basma albă, dar n-avea cum s-o bea, a curs pe de lături, în pat.

Doctorul învârti rotița și mări flacăra lămpii cu gaz, îi prinse muribundului încheietura mâinii stângi, scoase ceasornicul din buzunarul vestei și începu să numere.

— Bate anapoda. Cred că-l pierdem. Spune-i din partea mea domnului Costache Boerescu să vină cât mai curând, îi zise vizitiului-polițai, în general bolnavii în agonie au un moment de luciditate, mai lung sau mai scurt, chiar

înainte să moară. Dar să știe că s-ar putea să facă drumul de pomană, fiindcă nu există regulă absolută. Eu nu cred că mai rezistă nici până la orele 5 după-amiază.

Apoi se întoarse spre soră și-i spuse să trimită după preot.

4

— Crezi în Dumnezeu?

Nicu intrase în casa zisă a zugravilor fără să bată la ușă și fără să se mire de mizeria dinăuntru. Nici la el acasă nu era chiar palat, dar, oricum, când maică-sa era bine, rânduia lucrurile, deretica și spăla. De altfel era spălătoreasă cu ziua. Vara se ducea să se spele pe cheiul gârlei, unde se și îmbăiau, cu toatele, în pielea goală, laolaltă cu bărbații, fără să se rușineze, iarna era mai greu, mergea doar pe la casele care aveau apă curentă. Săraca de ea, avea mâini „de spălătoreasă“, roșii și umflate. Rar de tot, când îl mângâia, îi simțea bătăturile din palmă, mai mult îi răzuia obrazii. Străinul, sprijinit cu capul pe niște zdrențe și învelit cu o pătură cafenie, se uita către fereastra prin care abia pătrundea lumina, iar la câte-o adiere intrau să moară înăuntru și câțiva fulgi. Nu arăta așa de bine ca în ajun, îi crescuse un pic barba și obrazul părea, din cauza asta, murdar. Nu mai semăna deloc cu Iulia. Și parcă era mai supt la față. Întrebarea cu Dumnezeu îi plăcea foarte mult lui Nicu și era semn de mare prietenie din partea lui, dacă o punea, era ultima lui descoperire. Oricum posibilitățile sale de conversație erau limitate, deși învățătorul spunea că are limbariță și uneori îl trăgea de urechi sau îi dădea cu nuiaua peste mâini, pentru asta: „Matale ai mâncărime la limbă!“ și „Matale nu stai o clipă locului, parcă ai viermi“. Nicu avusese viermi, într-adevăr, dar doctorul Margulis îi dăduse

să ia usturoi și țelină și cofeturi contra limbricilor, și-l scăpase. Voia să se împrietenească cu străinul, pentru că se vedea de la o poștă cât de neajutorat era. Nu se aștepta chiar să primească răspuns la întrebarea lui despre Dumnezeu, așa că spuse tot el, cu tonul învățătorului:

— Io cred în electricitate. Da' cred și-n Dumnezeu, când sunt prins la-nghesuială. Azi cred.

— Azi ești prins la-nghesuială? Ce zi e azi?

Uite că străinul îi vorbește și uite că înțelege despre ce-i vorba, nu-i prost, nici bolnav la cap, a văzut bine asta, încă de ieri. Dar Nicu nu se simțea în apele lui. Răspunse:

— Azi e sâmbătă și sunt necăjit.

— Și eu, constată sec străinul, uitându-se tot la ochiul de geam cu spărtură ca un soare cu raze. Soarele era spart și rece.

Nicu ar fi preferat să fie întrebat „De ce?” și să-i povestească de portmoneul pe care-l căutase toată dimineața zadarnic. Lui îi putea spune. Dacă bărbatul era marțian, poate știa unde e, fără să-l caute, și dacă are înăuntru un bilet de loterie și dacă numerele de pe bilet sunt câștigătoare. Fiindcă altfel n-avea rost să se mai ostenească.

— Cum te cheamă? întrebă Nicu, deși știa, dar străinul nu știa că el știe.

— Dan Crețu.

— Pe mine Nicu, adică domnu' îmi zice, la școală, Niculae, Stanciu Niculae. Îl știi pe spițerul Kretzu, ăla roșcovan? Nu-i creț deloc. Mă trimite uneori să duc tot felul de alifii, plămăde, buline și prafuri care te vindecă. Io sunt comisionar, zise băiatul, încercând să pară modest, deși era foarte mândru.

— Ce cauți aici?

Nicu nu știa cum să-i zică, așa că se ocupă de foc.

— Mă duc până la Cuibul cu Barză să iau o lumânare. Nu-i așa că-i un nume frumos?

— Nicu?

— Nu, Cuibul cu Barză! Mi-a zis cântărețu' de-aici că demult veneau berzele și-și făceau cuib în acoperiș – era de șindrilă. Tare m-aș bucura să mai vină, mie îmi plac *toate* păsările, până și ciorile, iar lui Jacques, care e prietenul meu, îi plac mult pescărușii. Ne uităm la ele fiindcă zboară... Aș vrea și eu să zbor, am visat că zbor. Și Jacques visează uneori asta, săracu'. Dumneata ai visat vreodată că zbori?

— Mai mult decât atât. Am zburat, spuse bărbatul, iar lui Nicu aproape nu-i veni să creadă că-și vede confirmată bănuiala: era un om de pe planeta Marte căzut pe planeta Pământ. Tulburat, nu îndrăzni să mai întrebe nimic.

Dispăru pentru câteva minute și se întoarse cu o lumânare groasă, aprinsă, apărută în căușul palmei. Strânse o grămăjoară de lemn din rămășițele aflate în odaie și-i dădu foc cu destulă ușurință, apoi fugi iar afară. De data asta veni cu o cană cu apă, cu smalțul cam dus.

— N-am găsit ceai. Dacă vrei și-o încălzesc pe foc. Am luat pâine, o pregăteau pentru slujbă, că mâine e duminică. Vin n-au vrut să-mi dea, credeau că-l beau, dar eu n-am băut încă vin în viața mea. Matale nu și-e foame, mănâncă dumneata.

Și-și goli buzunarele surtucului.

— Ai vorbit vreodată la telefon?

Bărbatul dădu din cap a aprobare, mestecând.

— Și eu, de trei ori deja, de la *Universu'*, mi-a dat voie domnu' director Cazzavillan. Se-aude cam rău, cu păcănituri și sfârâituri, da' crezi că-i omu' -ntreg acolo, în pâlنيا receptorului, mic ca o păpușică, doar că nu-l poți vedea. Unii seamănă cu glasul lor, dar pe alții nici nu-i poți

cunoaște, zici că au un glas greșit, parcă nu-i croit pe măsura lor... Vrei să fim frați?

Nu primi răspuns. Tăcu și el o vreme, și oftă. Scoase vaca din buzunar și îi mișcă picioarele.

— Acum o cheamă Fira, să știi... Uite, io am venit să te-ajut, zise, trăgând cu ochiul la pâinea ce dispărea în gura străinului, care se sculase și se așezase la marginea patului. Te-ajut și poate o să mă ajuți și tu, adică dumneata, se corectă el, pe mine, cândva. Dar io te-ajut oricum, pe gratis.

Nicu avea gura ca atunci când înghiți cu greu o-mbucătură și o simți poticnită undeva, în gât.

— Cine te-a trimis?

Întrebarea suna cam aspru. Băiatul se gândi puțin.

— Zicea mamaia mea că Dumnezeu ne trimite și ne știe drumul la toți... Scrie în *Universu'* despre tine, adică despre dumneata, mi-a citit nea Cerchel. Și io știu să citesc, puțin, mai ales când e scris cu verzale. Și scriu un strop, da cu stânga. Verzalele-s literele mari, așa le zice *la noi* la gazetă. Și dacă ești gazetar, cum scrie-acolo, te duc io la *Universu'*, fiindcă domnu' Procopiu are nevoie de un om cu carte, care să scrie frumos. Domnu' Procopiu e un fel de șef, numai domnu' director Cazzavillan e mai mare. Caută om de la Sfântu Dumitru, când au plecat vreo trei redactori deodată, și încă n-a găsit pe nimeni. Tu, adică dumneata, știi să scrii, nu-i așa? Ești chiar gazetar?

Bărbatul ori n-auzise, ori voia să tacă. Nicu îi studia încălțăminte colorată, acum îi deslușea mai bine dungile lila și pe cele verzi. Nu părea deloc solidă și se vedea că-i încă umedă, din ajun. Dormise îmbrăcat, ca vagabonzii.

— Poate-ți dă o pereche de galoși de la *Universu'*. Cei mai buni sunt marca St. Petersburg, toți tinerii poartă din ăștia, au talpă dublă.

Nicu îl luă de mână, cum făcea cu maică-sa când nu prea știa ce se întâmplă cu ea. Îi luă și pălăria rotundă dintr-o găleată, o șterse puțin cu mâneca surtucului, mirându-se de unde a apărut. Așa cum îi povestise lui Jacques, știa sigur că-n ajun bărbatul n-avea nimic pe cap. Reuși să-l urnească, dar străinul parcă nu se trezise de tot. Bucătăreasa familiei Margulis le povestise băieților despre oameni care umblă-n somn, pe lună plină, ca și cum ar fi treji, merg pe acoperiș și, dacă-i strigi, cad jos, altfel „n-au nici pe dracu“. Oare-o fi fost lună plină azi-noapte? Nu băgase de seamă. Îl privi critic pe bărbatul cel străin. Parcă ți-e puțin rușine cu el, pe stradă, așa îmbrăcat, cu paltonul prea mare și cu aerul lui de om căzut din cer. Sigur că el, unul, ar fi preferat să fie acum într-o trăsură acoperită, cu un echipaj strălucitor, lângă un om bine îmbrăcat, vesel și puternic, mirosind a paciuli și nu cu un fel de marțian care mirosea a sărăcie. Dar cu familia așa e, cum o nimerești. E ca la loterie, unii câștigă, alții pierd. Nicu îl adoptase deja, în familia lui puțin numeroasă, pe acest Dan, care la lumina zilei arăta blând și bolnav. Dar dacă, îi veni un gând, dacă chiar *așa era*, dacă avea un frate neștiut care crescuse departe de el, cum s-a întâmplat în familia unui negustor de la hala de pește? Când frații s-au întâlnit, au simțit amândoi așa, ca un curent electric care trece prin ei și le-au dat lacrimile. Parcă simțise și el curentul ăsta, când îl văzuse prima dată, numai lacrimile lipseau. Oare dacă nu-ți vine să plângi mai poate fi vorba de frăție?

5

Intrară la *Universul*, și nea Cercel, care, de o vreme, avea dureri ca de săgeată în burtă, se sculă cu geamăt. În timp ce străinul se scutura de zăpadă, surpriză, portarul îi

comunică cu voce joasă băiatului că are în sfârșit biletul de loterie. 98.38.51. Adică: anul care vine, cum îi ceruse Nicu, anul nașterii lui, anul nașterii nevesti-sii. Se priviră amândoi în ochi, foarte emoționați, ca întotdeauna când provoci soarta la joc. Nea Cercel, cu fața puțin mai congestionată decât de-obicei, îi conduse la Peppin Mirto. Nicu aflase fără mirare că domnul Peppin o să-l ajute în privința străinului, era un om care suplinea orice oricând și intra oriunde era greu. În schimb, nu înțelesese prea bine de ce îl ajuta conu Costache pe străin, însă nici nu-și bătea capul cu asta. O fi având motivele lui. Îl găsiră pe Peppin lucrând la o traducere. Tocmai scrisesese: *Partea a II-a. Geniul răului...* și se pregătea să înmoaie iar tocul în călimară când apăru pe ușă grupul insolit format din portar, Nicu și un bărbat străin, cu aer blând. Portarul explică ce și cum, domnul Mirto puse tocul jos, apăsă sugativă pe titlul splendid scris și-l invită pe Dan, cu voce puternică, să șadă. Se miră când văzu că bărbatul nu-și scoate melonul tras cam mult peste urechi.

— A sosit domnul Neculai Procopiu? îl întrebă pe portar.

— Încă nu, spuseră deodată Nicu și nea Cercel. Da tre' să pice dintr-un moment în altu'. Îi spun eu să treacă pe la dumneavoastră... adăugă portarul.

— Îi spun și eu, preciză Nicu și se retrase împreună cu portarul, însă din ușă îi făcu cu ochiul fratelui său adoptiv. Prinsese obiceiul la școală, de la băieții mai mari, care găseau mereu ocazii să se încurajeze între ei, cum mereu găseau și ocazii să se sâcăie. Pe Nicu preferau să-l sâcăie, dar nu se sinchisea, lua totul cum venea.

Peppin nu știa în ce fel să-i spună străinului că și-a uitat pălăria pe cap și până la urmă renunță, ca să nu-l facă să se simtă prost. Căuta un subiect de conversație potrivit între doi oameni care nu se cunosc și tocmai spusese melodios:

„S-a pus pe ninsoare strașnic! Dar pe mâine s-a anunțat vreme bună, cred că e iarna cea mai blândă din câte...” când auzi ușurat zvon de glasuri de pe coridor și, într-adevăr, intră domnul Neculai Procopiu. Avea un cilindru prea elegant pentru o zi obișnuită de lucru. Poate că de-aici se duce direct la operă, se gândi Peppin, care tânjea mereu după muzică.

— Bună ziua, dumneavoastră trebuie să fiți... apucă să spună primul redactor, apoi rămase cu ochii pironiți la pălăria de pe capul străinului.

— Dânsul e domnul Dan Kretzu. Sunteți cumva rudă cu Kretzu spițerul? întrebă Peppin.

Văzând privirea primului redactor al gazetei îi veni nu se știe de unde formularea căutată mai devreme, așa cum i se întâmpla uneori la o traducere, când cuvântul potrivit îi apărea din senin:

— Un om care stă îmbrăcat într-o redacție, înseamnă că nu-i aparține. Permiteți-mi să vă împărtășesc această observație de vechi gazetar, cu speranța că vom fi curând colegi. Poate doriți să vă puneți pălăria și paltonul în cuier?

Și-și însoți fraza frumos articulată cu un gest de invitație spre cuierul lângă care era plasat, ca-n fiecare birou de altfel, calendarul cu patinatoare canadiene. Bărbatul își scoase pălăria neconvins și rămase cu ea între palme. O ținea ca pe-o minge de cârpe. Peppin Mirto nu simțea deocamdată o simpatie ieșită din comun pentru acest străin nici tânăr, nici bătrân, palid, cu ochi umbriți, om pe care fusese rugat de conu Costache, ca favoare personală, să-l sprijine discret. Nu înțelegea foarte bine din ce motiv. Cât despre domnul prim-redactor, el îl fixa pe bărbat cu o privire care putea să însemne orice.

— Permiteți-mi mie, zise Neculai Procopiu, și se grăbi să-i ia pălăria din mână.

Însă, în loc s-o ducă spre cuier, se uită la căptușeală și scoase o exclamație care-l miră din cale-afară pe traducător. Ceva îi scăpa, cu siguranță.

— Dânsul, începu el din nou, e venit pentru angajare, e gazetar... unde ați lucrat, probabil în străinătate, nu? Nu vrem să fim indiscreți, cu toate că face parte din meseria noastră, dar nu între colegi, o să ne povestiți dumneavoastră când aveți poftă, avem tot timpul, așadar, până atunci...

Lui Peppin îi plăcea să-și audă vocea. Neculai Procopiu îl întrerupse:

— Dacă sunteți amabil să dați o probă, vă spune domnul Peppin Mirto ce și cum, iar când sunteți gata, să veniți cu ea sus, la mine, ultima ușă pe dreapta, cum urci treptele. Vă aștept! Vă salut!

Peppin se simțea puțin stânjenit și nu știa de ce. Îl ajută pe străin să-și dezbrace paltonul cu nasturi de os, i-l duse la cuier, sub pălărie, apoi îi întinse un teanc de scrisori. O anchetă pe care ziarul o făcuse pe tema *De ce poziți?* și care urma să apară miercuri, 24 decembrie. Dar răspunsurile primite de la diverși abonați, o sută la număr, care avuseseră curaj să participe la anchetă, trebuiau grupate pe categorii, apoi recopiate, plus o frază introductivă și câteva cuvinte de încheiere.

— Începusem eu ceva, de fapt nu mai aveți mult, spuse cu o urmă de regret Peppin. Vedeți dumneavoastră, eu sunt corector și traducător, nu redactor, doar că în lipsa asta de oameni fac de toate, ca fetele-n casă. Traduc din italiană, fiindcă mama era din Arezzo, și din engleză, dacă e nevoie, dar cu mult mai multă greutate. Dumneavoastră trebuie doar să duceți lucrul la capăt. În privința ortografiei, noi o folosim pe cea nouă, o să vedeți aici, în ce-am lucrat eu. Vă rog să mă întrebați, dacă aveți vreo nedumerire.

Peppin scoase capul să trimită după cafele și, în scurt timp, veni cu ele Nicu. Ceruse cu de la el putere și două plăcinte „pe credit, la *Universu!*“ și, făcând iar cu ochiul către Dan, le puse cu mulțumire pe birou, înfoiate. Străinul măncă lacom una, aproape pe nemestecate, iar apoi luă cu și mai mare lăcomie țigara oferită de domnul Mirto.

După o oră și ceva, timp în care Peppin se dedică traducerii despre geniul răului, iar străinul scrisese fără poticniri – a preferat creionul tocului – treaba era terminată. Lucrase fără să scoată o vorbă, de parcă era mut și fumase din tabachera lui Mirto încă două țigări, până când acesta le puse bine, în sertarul biroului, pe care-l închise discret cu cheia. O dată Dan Crețu ridică totuși capul și întrebă ce înseamnă a „merimetisi“, „ca să-mi *merimetisesc* stomacul“. Peppin se grăbi să-i explice, deși era cam intrigat de lacună – nu se putea explica decât prin exil. Probabil că bărbatul trăise de mic în străinătate și cine știe în ce afacere dubioasă era vârât. De-asta se interesează poliția de el. Aruncă o privire peste hârtii, de curiozitate, și i se păru că scrisul nu-i deloc frumos, cu toate că, și asta e principalul, se poate desluși cu ușurință. Însă nu se cădea să judece el rezultatul.

Domnul Procopiu făcu, din capul locului, același comentariu:

— Scrisul nu-i frumos, dar se citește cu ușurință, asta e important.

Aprinsese lampa de birou, fiindcă umbrele înserării învăluiau deja încăperea. Afară ninge în continuare, dar focul cu lemne și lumina electrică (trasă de câțiva ani deja, din bulevard, până la numărul 11 din strada Brezoianu, adică exact până la ei) dădeau biroului un aer plăcut. Apoi parcurse cu atenție materialul.

(Marginal) TRADIȚII: POSTUL CRĂCIUNULUI

Ancheta noastră (de rând)

DE CE POSTESC OAMENII? (bold)

(Chapeau) Redacția *Universul* a adresat această întrebare unui grup de 100 de respondenți. Iată, pentru cititorii noștri, ce explicații am primit. Unele grave, altele glumețe, după firea omului.

21 au răspuns: Eu, unul, postesc pentru că așa-i obiceiul.

13 Ca să mă îngrijesc.

13 Ca să mă stimeze vecinii.

1 Ca să fac hatârul soacră-mii.

3 Ca să-mi curăț stomacul.

3 Pentru că așa mi-a lăsat bunică-mea (maică-mea, taică-meu) în testament.

3 Pentru că-mi place fasolea.

4 Pentru că un *de post* bun e mai bun decât un *de dulce* rău.

2 Ca să-și mai vândă băcanii caracatița.

2 Ca să fac economie, carnea e tot mai scumpă.

1 Fiindcă sunt prieten cu Mitropolitul.

4 Ca să-mi scadă burta.

3 Așa gătește bucătăreasa noastră.

1 Pentru că taică-meu e zarzavagiu.

1 Ca să nu-mi mai ceară nevasta icre negre.

4 Ca să râd de popa al nostru, care nu postește.

7 Ca să n-am ceartă-n casă.

2 Ca să fac pe placul viitorilor socri, care nu-și dau fata după un eretic.

2 E la modă.

9 Habar n-am de ce.

Un singur respondent a spus: „Pentru că sunt creștin.“

Redacția noastră vă dorește, fie că ați postit, fie că nu, un *Crăciun fericit* alături de cei dragi!

Domnul Procopiu avea mustața dată cu ceară cosmetică și și-o tot pipăia, de parcă voia să se convingă că e la locul ei, în timp ce citea. Tăie din capul paginii cuvântul „respondenți“ – sună rău, noi evităm radicalele – și puse

în loc „creștini“, iar la final scrise, în loc de „un singur respondent“, „un singur abonat al ziarului *Universul*, din cei chestionați“.

— Felicitările mele, domnule coleg, e foarte bine, vă puteți socoti angajat, spuse apoi primul redactor. Bine-ați venit printre noi! Permite-mi însă să-ți spun dumneata, cred că suntem congeneri. Eu sunt născut în 1854, la fel ca răposatul George Lahovary.

Bărbatul avu un frison. Procopiu îl interpretează în felul lui:

— Să mori străpuns de spadă, la 43 de ani, pentru că ai scris un articol politic, ce soartă, nu-i așa? Ei, la noi nu se face politică, cel puțin deocamdată nu. Se vede că ai școală bună, reveni Procopiu la subiect, totul e curățel și concis. Regula noastră e să scriem, pe cât se poate, fără adjective. O să primești și lista cu noile abrevieri. Și... așa vrea să-ți dăm o... pălărie nouă din depozitul nostru, angajații primesc un cadou de Crăciun, și mi se pare că nu ți-ar strica niște galoși, spuse, privind cu jenă când spre capul, când spre picioarele noului angajat. La cuvântul „pălărie“ între cei doi se instalează brusc un soi de complicitate neplăcută. Din motive foarte diferite nici unuia nu-i convenea să limpezească întâmplarea de la miezul nopții, cu fuga lui Procopiu și pierderea pălăriei.

— Mâine ar trebui să fii aici la ora 9 dimineața. După cum știi, pesemne, noi apărem și duminica și facem cu rândul de serviciu. De restul chestiunilor, loc de dormit, masă, leafă, se ocupă domnul Mirto, pe care-l cunoști deja, domnul de jos cu voce groasă, Peppin. Mai avem un Mirto, Păvălucă, Pavel, care stă la masa aia de-acolo, dar astăzi s-a învoit, are om la tăiat porcul, e Ignatul. De Crăciun ne aduce fel de fel de bunătați, are o bucătăreașă pe cinste, o să vezi și dumneata. Aicea suntem ca o familie... S-a întâmplat de-au plecat deodată câțiva redactori buni, și

Călăuza Bucureștiului și Adevărul ne cam înțeapă că nu mai avem oameni... Încă o dată, bine-ai venit, adăugă, puțin contrariat că străinul nu răspunde, nu reacționează și, mai ales, nu mai pleacă. Se sculă, îi deschise ușa și se înclină politicos a salut. Tocmai atunci sună, pe coridor, telefonul, iar Procopiu se repezi să ridice receptorul.

— Vă salut cu respect, domnule Boerescu. Desigur, e de prima pagină, cine n-ar dori să aibă exclusivitate într-o asemenea chestiune? Vin chiar eu, acuma.

6

După ce află cine este nou-venitul, sora cu șorț alb îl conduse pe Costache Boerescu lângă blondul adus în ajun. Femeii îi era milă de bietul băiat și simțea, din experiență, că n-are destul suflu vital, *vis vitalis*, și nici dorință de-a trăi, ca să scape. Adică principiul vital era, la el, tulburat ca apele de râu după ploaie. Avea haine elegante și cizme lustruite, iar când îi dăduseră jos costumul văzuse că are rufărie de domnișor bogat. Pe cămașa acum plină de sânge închegat era cusută frumos o monogramă, trei litere cu cozi încolăcite ca melcii, *R.O.Z.* Primul lucru pe care-l făcu conu Costache fu să apropie lampa cu gaz de la căpătâiul patului de cămașa pusă pe speteaza scaunului și să studieze, la rândul lui, cele trei litere. Numai pentru asta și tot meritase să facă drumul. Se așeză lângă rănii și se cufundă în gânduri, ignorând iscodelile bărbatului bine hrănit, cu piciorul în ghips. Îi era prea cald, camera era prea mică și soba prea aproape, așa că întredeschise geamul și inspiră cu putere aerul rece de-afară. Văzu o birjă care opri la intrare și, curând, sora îl introduse pe domnul Neculai Procopiu, care se așeză tăcut pe cealaltă parte a patului. Pentru el

un spital, un sanatoriu erau un fel de biserică sau templu, unde nu se cuvine să vorbești. Apăru, pe neașteptate, și doctorul Rosenberg. Fusese anunțat că are oaspeți importanți și, cu toate că de sabbat căuta să nu iasă din casă, socotea că o excepție n-are de ce să i se ia în nume de rău, acolo sus. Nu era deloc habotnic. Porunci ca al doilea bolnav să fie mutat în altă încăpere, și-l luă cu binișorul când acesta protestă și se văietă de plictiseală, apoi ceru prin ușă un scaun. Se așeză cu greu, avea artroză. A fi medic nu te scutește de boli, cum s-ar cuveni într-o lume dreaptă. Vorbiră, cu ton coborât, despre ciudăteniile acestei povești.

— Credeți că-i vreo legătură între domnul Dan Crețu, pe care tocmai l-am angajat – spuse cu o urmă de îngrijorare Procopiu – are școală bună, cred că din străinătate, și junele acesta?

— Pesemne. Coincidențele sunt rare în meseria noastră, însă nu excluse, răspunse Costache, tot încet. De-obicei abia două sau trei potriveli îți dau răspunsul sigur. Deocamdată avem doar una, legată de găsirea celor doi.

Doctorul Rosenberg, care avea părul complet alb și un glas de o blândețe extremă, îi puse la curent cu starea tânărului.

— Domnul doctor Margulis mi-a trimis vorbă să vin, dacă pot, pentru că se așteaptă la o revenire de scurtă durată, înaintea... Și cred că ar fi bine, cum spunea și dumnealui, dacă apuc, să-i fac atunci o injecție cu cofeină intramusculară, care ajută la înviorare, ca să mai aibă putere să vorbească deslușit.

Îi preveni însă că la unii muribunzi clipa de luciditate e în tăcere deplină, numai ochii vorbesc, la alții e cu vorbe greu de înțeles, înșelător logice, la unii cu țipete sfâșietoare, la alții cu extaz. Și le povesti câteva cazuri, între care cel mai încurajator fusese, acum câteva zile, al unei femei care înainte de-a muri spusese că vede o lumină mare și

că-și ia zborul spre ea, apoi își dăduse ultima suflare scaldată într-o beatitudine care i se citea în ochi.

Tăcură vreme îndelungată. Procopiu se sculă și se duse la fereastră, doctorul Rosenberg se uita, gata să ațipească, spre bolnav, iar conu Costache se refugiase în propriile gânduri. Își răsucea din când în când în jos vârfurile muștăților șatene, care de-obicei stăteau ușor ridicate. Barbă n-avea, renunțase de câțiva ani la ea, după destule ezitări. Dar i se părea că e mai tânăr așa. Tresăriră toți trei când bolnavul deschise ochii. Îi vedeau pentru prima oară privirile și îi izbi cafeniul adânc în niște ochi imenși. Erau plini de uimire: căuta să înțeleagă unde se află.

— Stai liniștit, ești pe mâini bune, spuse doctorul Rosenberg mângâindu-l cu vocea, și, amintindu-și de sfatul confratelui Margulis, ieși aproape în fugă să-și aducă o seringă dintr-un vas cu apă care fierbea la foc mic, pe o sobă, în cămăruța de alături.

Când se întoarse, blondul se ridicase în șezut și spunea ceva, articulând cu greu. Costache își scosese o carte de vizită și-un creion, încercând să scrie ce auzea: lumină, Popescu, lumină, cu stele, Maica Precistă. I se păru că aude și ceva cu „sar“ sau „dar“, apoi, părând ușurat de poveri neștiute, tânărul cel blond expiră aerul fără să mai inspire. Doctorul Rosenberg rămase cu acul în aer, apucase să stropească din el doar picătura de-ncercare, ca o lacrimă. Nu putu decât să-i închidă ochii la loc, să constate decesul, la ora 18 și 11 minute, în ziua de sâmbătă 20 decembrie, și o trecu în registru. Procopiu ținea mâinile împreunate, Costache își fixase privirea pe cuvintele notate pe cartea de vizită, evitând să se uite în jur, iar doctorul Rosenberg întrebă:

— Cine se ocupă cu înmormântarea, dacă tot nu știți nimic despre el? Să anunț Primăria, ca de-obicei? Domnul

Primar Robescu e plecat la Viena, până la Anul Nou, dar e la post domnul Bursan, de fapt dumnealui rezolvă lucrurile astea.

— Fiți bun și așteptați până mâine, vă rog. Fiind iarnă se poate, cred, dacă-l mutați într-o încăpere fără foc. O să vă dau de știre, fiindcă am speranța să-i descopăr familia. Și dumneavoastră la fel, se întoarse Costache spre gazetar. Să lăsați pe cineva lângă telefon, vă rog! 297, dacă-mi amintesc bine ?...

Ieșind, se întâlnește cu preotul de la biserica Icoanei, care venise să-i dea ultima împărtășanie, dar iată că întârziase cu câteva minute. Intră totuși la el pentru cele de cuviință, fiindcă socotea că niciodată nu e prea târziu pentru lucrurile importante. Costache vorbește cu voce joasă cu Procopiu. Se pare că nu tot ce aflaseră trebuia să apară pe prima pagină, unele lucruri era bine să fie spuse, altele tănuite. Oricum, nu înainte de luni, pentru că mâine mai avea speranțe de noutăți. Redactorul așteaptă tramvaiul și se duse acasă, să recupereze orele de somn pierdute cu o noapte înainte.

Conu Costache o porni pe jos. Îi dăduse liber lui Budacu, să se ducă să-și taie porcul. Se străduia să nu ofere oamenilor lui prilej de ură îndelungată. Ninsoarea se oprise și zăpada proaspăt așternută sclipea ici-colo, în lumina felinarelor. Tălpile lui Costache lăsau urme mari în albul trotuarului. Lângă ele, pe dreapta, bastonul făcea un șir de puncte mici și adânci. *Popescu* era un nume des întâlnit, va fi greu să vadă ce-i cu el. *Lumină, stele, Maica Precistă*, astea toate țin pesemne de clipa din urmă. Deși... Restul nu se auzise deslușit, parcă *dar?* În schimb *R.O.Z.*, asta va fi mult mai ușor de aflat. Avea, acasă, un repertoiar, ordonat alfabetic de el însuși, cu toate monogramele importante

ale marilor familii din România. Și tânărul vorbise românește fără urmă de accent, așadar nu era străin.

Deși Costache era cunoscut pentru mersul lui rapid, acum călca încet și greu, simțindu-se cuprins de melancolie. Chipul prietenos al tânărului și ochii lui negri se amestecau cu umbrele nopții. Încă un copil care se lăsase păcălit de senzația că e nemuritor. Se gândi că, fără îndoială, chiar în clipa asta, într-o familie, o mamă sau un tată sau surori și frați trec prin momente de teamă cumplită fiindcă băiatul nu se întorsese acasă de două zile. Și că poate aleargă să întrebe pe la prieteni și, cu fiecare răspuns negativ, o speranță li se spulberă, iar inima capătă tot mai mult convingerea că s-a întâmplat o nenorocire. Teama asta chinuitoare nu e decât începutul răului. Și că speranța de care se agață să-l vadă întors e cea mai rea. De ce mai există speranța și îngrijorarea, dacă ele trebuie să se termine așa? E ca și cum deznădejdea are nevoie de un preludiu plin de cruzime. Iar dacă în cazul bucuriei mulți cred că așteptarea e cea mai frumoasă, în ce privește durerea, așteptarea e cea mai urâtă. Așteptarea mării dureri. Iar durerea, o știa prea bine, are o mulțime de tentacule, ca o caracatiță. Degeaba tai din ele, rămân întotdeauna destule ca să te sufoce.

Era invitat la familia Margulis, la cină, așa că nu avea timp să caute acum monograma, ci numai să se schimbe repede, dacă nu voia să întârzie. Câinii îl lătrau, din curți, când se apropia, și încă mult după ce trecea de ei. Văzu că norii se spărseseră și în spărtură licăreau câteva stele. *Stele, lumină?* Fumul din hornuri se ridica drept în sus. Era semn sigur că mâine, duminică, e vreme bună.

— O bai' di puțină cu dușă, vă rog, spuse bărbatul cu un puternic accent moldovenesc și întinse doi lei, rămânând cu mâna întinsă, după rest.

Arăta cam pârlit, dar la Băile Grivița veneau tot felul de nespălați. Băieșul era foarte mândru de faptul că el se născuse în București, deși alte merite nu mai avea. Sâmbăta, mai ales, era aglomerație, oamenii se primeneau pentru duminică, iar băieșul ura sâmbetele. Iar de când primarul Robescu împărțea și bonuri gratuite de baie pentru săraci, ce să mai vorbim! Unde mai pui că erau obraznici și scriau în condica de reclamații: „Mi-a dat prosop murdar!“ Sau „Jos primarul!“ și „Trăiască Regele!“, „Băieșul are draci pe el“, iar unul scrisese chiar o glumă obscenă din *Furnica*, despre stăpâna care caută pe pipăitelea ceasornicul care-i dispăruse din casă, la un tânăr fecior, și, tocmai când i se pare c-a dat de el în pantalonii lui, apare bărbatul ei. Afară era deja beznă, noroc că înăuntru totul era iluminat cu electricitate, iar pereții, proaspăt spoiți, rămăseseră curați și albi. Motivul pentru care năvăleau tot felul de oameni la Băile Grivița era, pe de o parte, reclama din *Universul*, ziar popular, citit, cum spuneau redactorii lui, și-n mahala, dar și la Palat, iar, pe de altă parte, strădaniile farmacistului Vasiliu, cel care exploata stabilimentul. Fiind membru marcant în consiliul de igienă al Bucureștilor, își luase prin surprindere colegii când își investise toată averea personală ca să deschidă o baie cu instalații de ultimă oră. Prețurile fiind modice, locul era pentru toate buzunarele și, măcar la clasa a II-a, cu 1 leu și 10 bănuți, puteai să ieși ca nou. Băieșul era fericit când, judecând dintr-o ochire clientul, putea oferi celor care aveau de unde hidroterapie, masaj sau electroterapie, la clasa I, bineînțeles. O noutate

era și rabatul făcut tuturor membrilor societăților farmaceutice și medicale din oraș. Oricum, baia avea succes mai mult decât crezuse domnul Vasiliu, iar băieșului îi crescuse leafa fără ca el să se fi străduit cu ceva pentru asta și fără vreo urmare în privința amabilității lui. Trecu destul până să găsească cei 30 de bănuți rest, apoi îi întinse prosopul și săpunul.

Între timp moldoveanul îi scrutase chipul, cântărindu-l din ochi. Târa după el un soi de cufăr mare, argintiu, și băieșul îi spuse că trebuie să-l lase la ușă. Atunci omul îl luă deoparte și-i strecură în buzunar cam de douăzeci de ori costul unei băi de la clasa I, ceea ce-l făcu pe băieș să se congestioneze la față. Oricum era foarte cald înăuntru, o bucurie pentru cei care veneau din frigul de-afară. Moldoveanul se temu să nu-l lovească șlogul pe omul în halat alb, acum nu era deloc de dorit o asemenea întâmplare, dar nu, în câteva clipe lucrurile reintrară în normal, așa că se duse să-și facă baia, dar nu la clasa a doua, ci la lux. Zăbovi înăuntru aproape o oră, se desfătă cu apa caldă care parcă-i topea toate nodurile dureroase din trup, trecu pe la masaj, iar la plecare băieșul îl salută cu plecăciune, ca pe clienții cei mai de seamă. Detaliul că omul a venit cu un cufăr și a plecat fără el nu avea cine să-l remarce. Cât despre băieș, el avea o vârstă la care uiți repede tot ce nu-i esențial pentru viața ta. Ajuns acasă, îi spuse nevestei, care era menajeră, că a strâns niște bani și că, pentru prima dată, aveau să plece și ei să-și petreacă Anul Nou la Sinaia, la un hotel frumos, în care să se lase serviți amândoi ca niște boieri.

Zi bună.
Cu unele excepții...

1

Astăzi am avut o bucurie, una adevărată. O surpriză. Era și timpul, altfel aș fi zis că încep să seamăn bine de tot cu Amelia din *Vanity Fair*, iar azi ființele bune și plângăcioase sunt mai demodate decât unghiile lungi ale bunicii și ciorchinii ei de bucle de la ureche!

Încă de când m-am trezit am văzut pe pereți, prin perdele, niște dungi oblice, luminoase, un joc de raze care mai mult clipeau decât sclipeau. M-au făcut să surâd, apoi să râd. Bătea vântul puțin, iar razele se înlocuiau una pe alta cu agilitate, ca mânuite de spadasini nevăzuți. Era o zi însorită, din cele care-ți dau gândilături în suflet. M-am sculat, am întezit focul, m-am spălat, mi-am luat rochia albastră fiindcă și cerul era așa. Încerc să pictez lumea cu culorile rochiilor mele. Nu așteptam vizite, prin urmare nu mi-am pus corsetul. Când eram mai mică, iar profesorele ne interziceau, la Școala Centrală, să purtăm corset, împuindu-ne capul că ne împiedică dezvoltarea normală a oaselor, că ne anemiam, fiindcă nu putem mânca îndeajuns, noi, toate, făceam exact pe dos. De altfel, tot ce ne interziceau ele ne doream să facem. Dacă nu puteam purta

corsetul ziua, că mă prindeau, îl puneam noaptea și dormeam cu el, ca să-mi facă talie îngustă și șira spinării dreaptă. Iar acum, când am voie și ar trebui să-l port...

Adevărul e că vinovatul că nu-mi mai place e numai și numai domnul doctor Gerota. Eram la cabinetul lui papa, acum două luni, când a venit și dumnealui. Îl știam după faimă: treizeci de ani, talentat, studii la Paris, abia întors, pus pe schimbat lumea din temelii, conferințe despre tot ce e mai nou în medicină. Din octombrie, mi-a zis papa, e profesor la Academia de Arte Frumoase, predă cursuri de anatomie. (Tare aș merge și eu, păcat că n-am talent. Oricum, sunt hotărâtă să mă înscriu la o facultate, în anul care vine.) Papa îi spune doctorului Gerota – Dimitrie. Și Dimitrie ăsta, care aproape m-a făcut să uit de Alexandru, când m-a văzut strânsă în corset – nu mâncasem, fiindcă seara era o petrecere – mi-a luat talia între mâinile lui mari, cu degete frumoase, și a văzut că încape tocmai bine acolo. În loc să mă laude, cum credeam că ar fi politicoș, și cum făcuseră, acasă, Safta și bucătăreasa, el m-a certat atât de tare că mi-au dat lacrimile:

— Domnișoară, a zis, cum de te lasă mama dumitale să te strangulezi în halul ăsta? Ce vârstă ai? Nici n-ai nevoie de corset, ești mai degrabă slăbuță, prea slabă chiar. Cred că seara ai pielea roșie și usturimi, dacă nu chiar vânătăi, nu? Îți dai seama la ce-ți supui organele interne?

Papa se înroșise, eu simțeam că mă sufoc. Dar doctorul Gerota, cu aerul lui de nobil luptător, cu părul dat pe spate și bărbia voluntară, m-a executat cu liniște, fără să i se înmoaie inima de doctor:

— Uite cum gâfâi, plămânii dumitale sunt ca la presa de la închisoare, unde-i bagă pe criminali. Sigur ai migrene și amețeli, bănuiesc că și hemoragie nazală, iar sângele nu-ți ajunge cum trebuie la creier. Stimate domnule Margulis –

m-a lăsat el pe mine și l-a luat la rând pe papa, de ce-i dați voie să se supună unui asemenea supliciu? Uite, de dragul fetei dumneavoastră, o să pregătesc o conferință despre neajunsurile corsetului și-o să vă trimit invitație, dumneavoastră, doamnei și dumneaei. Încearcă să nu leșini, nu-i cazul nici să plângi, te rog doar să te duci chiar acum dincolo și să-ți dai drumul la șireturi.

Rareori am simțit atâta forță la un om, papa, deși cu aproape douăzeci de ani mai bătrân, era complet intimidat. Cred că o să facă lucruri mari.

*

Deci fără corset m-am dus în salon. Am văzut pendula, era destul de târziu, dormisem mult. Ce să faci într-o duminică veselă ca asta? M-am repezit să deschid fereastra, apoi pianul, uzatul, bătrânul și bunul meu Bösendorfer, și-am luat în brațe partiturile, un teanc mare care începuse să se prăfuiască, de când nu l-am mai atins. Mama trece des pe la prăvălia lui Graeve și-mi tot aduce. Am răsfoit, nu mă ispitea nimic și dintr-odată m-am simțit atrasă *ca prin vrajă* de una. Era transcrierea pentru pian a unui menuet de Händel. A fost ca și cum cineva mi-ar fi condus mâna, ca din tot teancul s-o aleg pe asta. Pornisem cu gândul să cânt ceva nou, vesel, fără pretenții, cum sunt compozițiile din *Le Journal*, revista la care e abonată mama, și totuși asta a fost fila care a ajuns în fața ochilor mei. Era prima oară că mă uitam pe ea, nici nu știu când a apărut în teanc. Am început s-o descifrez pe dibuite, era în sol minor, măsura $\frac{3}{4}$, nu era ușoară, nu nimeream toate notele, nici tempoul, dădeam chix, m-am tot bălbâit, dar încet-încet am prins tema muzicală și mi s-a făcut pielea de găină, de emoție, când mi-am dat seama ce cânt! *Era muzica de la ceasul cu figurine al lui Jacques!* Sunt doi ani de când

caut ca disperata să aflu ce e, nimeni, nimeni n-a recunoscut-o... Pe cine n-am întrebat, până și pe domnul Wiest! Și-acum, așa, pe neașteptate, am descoperit-o chiar în teancul meu de pe pian, cine știe de când stătea acolo. Cam așa mi se întâmplă mie: caut departe și găsesc lângă mine.

Abia acum am simțit frigul, uitasem fereastra deschisă. M-am dus valvârtej în camera frățiorului meu. Era așezat în fața mesei, pe care desfășurase un adevărat război cu soldații de plumb, cred că i-a adunat pe toți. Conducea, dragul de el, Războiul de Independență. Pe masă era un adevărat măcel, puțini soldați mai erau în picioare. N-arată bine, de câtva timp, e prea palid. I-am spus: „Jacques, am un cadou pentru tine. Ceva ce aștepți de mult.“ A zis, tot mai curios:

— O sabie adevărată. Un costum de ofițer, *Robinson Crusoe*, un câine-lup adevărat.

— Nu, Jacques, nu ceva concret, ceva sufletesc.

Ca să nu-l mai chinui i-am spus:

— Vino în salon și-o să vezi sau, mai bine zis, o să auzi.

M-am așezat la pian și-am început, tot cu greșeli, menuetul, dar Jacques s-a făcut și mai palid și-a scos un țipăt de la prima frază muzicală.

— L-ai găsit! L-ai găsit! Cine e? Ce e?

Mi-a spus că e cel mai frumos cadou pe care l-a primit în viața lui și i-a venit să plângă de bucurie. I-am adus și lui flautul. Ne-am hotărât să-l învățăm bine, în taină, până la Crăciun, și să-l cântăm atunci, ca surpriză pentru familie și prieteni. Poate vine și conu Costache, sigur o să fie vecinul nostru Giuseppe, profesorul de chitară.

Mama și papa ne-au prevenit ieri că pornesc dis-de-diminează la țară, la unchii noștri de la Giurgiu și vin abia luni după-masă. Totdeauna aduc de-acolo bunătăți de Crăciun, de câțiva ani noi nu mai creștem porc. Asta pentru

că Jacques a văzut întâmplător cum e luat un purceluș abia născut de lângă scroafă, ca să fie dus la tăiere. Rândașul i-a explicat limpede: „Numără țâțele și numără purceii. Unu-i condamnat!“ Durerea lui Jacques pentru puiul condamnat la moarte *nevinovat* a fost atât de mare, suferința lui atât de concretă și de fizică, încât mama și papa au renunțat să mai crească animale. Și Jacques, și eu ne bucurăm când rămânem de capul nostru. Așa că am cântat nestingheriți până ne-a apucat foamea. De mult nu l-am mai văzut pe Jacques mâncând cu atâta poftă. Am observat că bucuria e cel mai bun medicament, asta chiar și papa acceptă. Și probabil că și atât de supăratul domn Gerota.

2

După ce o pieptănă pe mamă-sa uitându-se dacă n-a luat iarăși păduchi de pe undeva și după ce-i strânse părul încărunțit prea devreme cum putu el mai frumos, Nicu pregăti masa de dimineață. Era bucuros s-o știe acasă, mai ales în zilele de iarnă, și-i îndeplinea toate voile, ca unui copil. Uneori femeia îi zâmbea cu blândețe de mamă, alteori se uita la el fioros, ca o sălbăticiune, dar pe băiat nu-l mai speria. Desigur, când era mai mic se îngrozea și-ncepea și el să urle, ceea ce nu liniștea deloc situația. Acum se purta cu ea cum o văzuse, până nu demult, pe bunica lui că se poartă cu ea, îi vorbea încetișor și-o potolea. Cum poate dintr-o mamă atât de cumpătată și de fericit făcută, cum fusese mamaia lui, să iasă o fiică atât de bolnavă și de chinuită de draci cum e mama lui? Spera din toată inima ca el să semene cu mamaia, nu cu mama. Oare se poate ca însușirile cuiva să sară peste copii și să treacă direct la nepoți, ca o moștenire lăsată prin testament, de la natură?

Tare bună ar fi fost moștenirea asta, pentru viitorul lui. Bunica murise la șaizeci de ani și lui i se părea tânără. Cât despre tată, nu știa decât că a fost soldat sau ordonanță. Spunea tuturor că a fost ofițer. Mai spunea că e mort, dar nu era deloc sigur de asta, și se temea să nu reapară să-i încurce viața, cum zicea mamaia că i-o încurcase și bieteii lui mame.

Inspectă cu mulțumire cămara: aveau ce mânca. Când copiii îl întrebau cu cine vrea să semene, cu greierele sau cu furnica, îl lua în râs fiindcă răspundea foarte serios: „Cu furnica!“ Aproape toți băieții țineau cu greierele. Cămara o avea destul de bine garnisită, păstrase exact ordinea cutiilor și borcanelor pe care o gândise ea, mamaia. E drept că prietenii din diverse case îi dădeau cadou mâncare și chiar haine pentru el sau pentru mamă-sa. El mulțumea și le lua pe toate, chiar pe cele care nu-i erau de folos. Cam de fiecare dată când mergea în vizită la Jacques, era trimis acasă, în mahalaua Olari, cu trăsura și cu o cutie de bună-tăți pe care, de când rămăsese fără mamaia, le gospodărea cum putea mai bine. Mulțumirea lui cea mai mare era să desfacă pachetele și să aranjeze pe rafturi, în cămară, comorile de acolo, zahăr pisat, sare, untură, mălai, dulceață, brânză. Proviiziile pe multă vreme, făina sau orezul, le puneau, suindu-se pe scaun, pe raftul de sus. Ținea la îndemână ce era de trebuință în fiecare zi. Socotea mereu pe cât timp i-ar ajunge proviziile și nu se hotăra să arunce nimic. Vara, dacă primea o litră de lapte și rămânea neatins, îl puneau la acrit într-o ceașcă, apoi, cu un băț rotit înainte și-napoi între palme îl subția, ca să fie bun de băut. Cu pâinea era mai greu, trebuia să fie atent să nu se usuce sau să nu mucezească și uneori se trezea că n-aveau pâine deloc. În alte case se făcea în cuptor, în curte, de ieșea mirosul în stradă și-ți intra prin nări în burtă, dar el trebuia să cumpere și

nu prea apuca. Avea pesmeți și-o păcălea uneori pe mamă-sa cu ei, deși ea se strâmba și-i scuipa pe jos, făcând mizerie.

În dimineața asta, simțindu-se pieptănată, a zâmbit dulce și liniștit cum de mult n-o mai văzuse. Poate și fiindcă era vreme însorită și el cânta ușurel, ca la repetiție, la școală, „Steaua sus răsare, ca o taină mare, steaua strălucește și lumii vestește...”. Începuse și ea să murmure ceva, cu glas spart, tot mai încântată. Îi așternu să mănânce, avea și pâine, mîncă și el niște marmeladă cam veche, întărită, apoi se ocupă de foc, îi aminti să aibă grijă să nu se stingă, îi arată lemnele pregătite, și-i dădu în mână niște gheme de lână colorate, cu care ea se juca exact ca o pisică. Era în stare să le înfășoare și să le desfășoare toată ziua, iar uneori când se întorcea găsea lâna despletită în toată odaia, care se umplea de culoare. Nicu își luă ghetetele de la ușă, își legă cu grijă șireturile și plecă. *Atunci* îi promisese bunicii lui s-o vadă duminica, de câte ori poate. Azi putea. Îi făcea bine să-i povestească de una, de alta și să se mai sfătuiască cu ea. Iar glasul ei din timpul vieții părea că-i răspunde, dar acum doar din mintea lui, unde rămăsese cumva, pus bine lângă alte glasuri, ca proviziile din cămara lor, a ei și-a lui. Ea îi dădea mereu sfaturi bune, cum să procedeze și cum să treacă de cumpenele vieții. Iar pentru nevoile cele mari, dar numai când omul a încercat tot ce i-a stat lui în puteri, erau icoanele făcătoare de minuni, după cum urmează: Sfântul Stelian, la biserica Vergului, are în grijă sănătatea copiilor, Sfinții Cosma și Damian, doctori fără arginți, și Sfântul Mina au grijă de sănătatea trupească a tuturor oamenilor, o sfântă al cărei nume nu-l mai știa le păzește pe fete să nu fie ciupite de vărsat de vânt, iar pe Sfântul Elefterie de la biserica din Cotroceni să-l viziteze când s-o însura, spunea ea. În schimb, se putea ruga oricând la icoana Sfântului Nicolae, care are grijă de

oamenii săraci și așa de mult îi pasă de ei, că a și întârziat odată la întâlnirea cu Dumnezeu, oprindu-se-n drum, ca să dea o mână de ajutor unui țăran căruia i se împotmolise carul. Așa că a ajuns la Dumnezeu și târziu, și plin de noroi pe ghete. Dar Dumnezeu nu s-a supărat, zicea mamaia. Nicu îl ținuse minte și pe Sfântul Spiridon, care era „pentru dovedirea hoților“. Nu știa ce înseamnă să-i dovedești pe hoți, dar negreșit că ei trebuiau dovedeți.

Și, firește, icoana de argint de la biserica Icoanei, care tot pentru boală era, dar mai ales sufletească. Cât despre Fecioara Maria de la Sărindar, biserica pe care Nicu Filipescu a hotărât s-o dărâme când era primar, ea era cea mai frumoasă, cea mai faimoasă, avea luceferi de diamant pe umeri, spunea mamaia, dar Nicu n-o văzuse și nu știa unde se mai află acum și nici la ce e bună, fiindcă el folosea icoanele ca pe leacuri sau ca pe medicamente. În schimb, se gândi că, dacă domnul cu care împărțea numele mic, Nicu, era acum pedepsit de Dumnezeu și poate că o să intre chiar la pușcărie fiindcă-l ucisese în duel pe gazetarul cel mai bun al Bucureștilor, asta era și din cauză că lăsase să fie dărâmată biserica, în loc s-o refacă. Așa vorbea lumea, așa zicea și nea Cercel, iar el, în cazul de față, era exact de aceeași părere. Trecea zilnic pe lângă locul fostei biserici din capul străzii Sărindar, în drum spre *Universul*, și tot zilnic îi părea rău de ea. Anul trecut se făcuse acolo un moft de fântână, doar pentru vizita lui Franz-Josef, iar acum iar nu mai era decât loc gol.

Mormântul era acoperit cu zăpadă, ca o movilă, iar Nicu desenă cu mâna lui o cruce în zăpadă și scrise cu litere mari ușor înclinate spre stânga: „SUNT BINE NICU.“ Apoi scoase văcuța din buzunar, o arătă movilei albe și plecă. Clopotele bătuseră mai de mult amiaza, iar băiatul se hotărî, fiindcă era timp bun și își simțea sufletul împăcat, să mergă

în Grădina Cișmigiu. Era duminică, deci nu se cădea să lucreze, adică să caute portmoneul cu biletul de loterie. Dacă vremea permitea, pe lacul Cișmigiu se făcea patinaj. Nu mai departe decât anul trecut o văzuse, de pe margine, pe Principesa Maria patinând cu mâinile împletite în cruciș, în față, cu ale bărbatului ei. Era frumoasă și... frumoasă. Subțire, deși era îmbrăcată într-o jachetă groasă, iar rochia aproape că mătura gheața. Nicu se uită mai ales la pălăria ei verde-închis, cu funde și pene care se culcau spre spate, când înainta. Prințul era în uniformă, încins la brâu cu centura și cu un chipiu tare, ca al lui, cu fir auriu. În centrul gheții, lângă catargul cu steag, stăteau câțiva aghiotanți. Așa o să facă și el când o fi mare, o să se facă patinator sau marinar.

Într-adevăr, perechile începeau să se adune. Venise și fanfara militară, în chioșc, iar patinatorii încercau să alunece în ritmul muzicii. La-la-la-la-la... la-la... la-la... la-la-la-la-la... la-la... la-la. Făceau piruete, luau viteză, iar un domn ofițer mergea cu spatele. Nicu râdea și țopăia când cădea vreunul, prea era caraghios cum dădea cu fundul de gheață și ridica picioarele în aer, ca gândacii. Femeile cădeau mai grațios și-și adunau fustele în jurul picioarelor, iar Nicu nu râdea se uita să vadă cât li se descoperă piciorul. Când se oprea muzica auzea fierul cum zgârie luciul tare al lacului. Dacă nea Cercel câștigă la loterie, sigur îi dă și lui ceva, și poate își cumpără o pereche de ghete de patinaj și învață să meargă pe gheață cu fața și cu spatele. Când întoarse capul i se păru că-l zărește de cealaltă parte a lacului pe Petre, vizitiul cofetarului Înger. Se gândi că ar putea să afle de la el mai multe despre noul lui prieten, Dan Crețu, așa că fugi de jur-împrejurul gheții, ca să-l întâlnească. Până să ajungă la el, Petre o luase la picior. Îl urmări, fiindcă tot n-avea ceva mai bun de făcut.

Petre își luă sania, iar Nicu se așeză comod pe scândura din spate, sprijinindu-se cu spinarea de marginea ei. Era un loc știut de toți băieții. Unii își legau acolo săniuțele și se lăsau trași.

Sania lui Petre opri în Grădina Filaret. Vizitiul coborî de pe capră și porni spre pomii care, în dreapta aleii principale, formau o adevărată pădurice. În preajma intrării erau câțiva oameni, cu copii, ieșiți la plimbare, însă restul grădinii era pustiu. Petre se pierdu printre copaci. Când vizitiul cofetarului reapăru pe alee, Nicu, dimpotrivă, se afla între copaci. O luă pe urmele din zăpadă. Și ajunse în locul în care urmele se opreau. Era sigur c-o să găsească ceva misterios, dar nu găsi nimic. Pur și simplu Petre se ușurase lângă trunchiul unui copac, iar Nicu se gândi să facă la fel.

Liza, cățeaua albă a lui Costache, stătea lângă foc, făcută covrig. Începuse să îmbătrânească, îi cădea părul și-o dureau șalele, se ridica tot mai greu, dar Costache o consola cu glas tare: „Lasă, porumbelule, că îmbătrânim împreună! Tu cu 10 ani, eu de cinci ori pe-atât.“ Numai că el se simțea de fapt foarte bine și în putere. Repertoarul era la îndemână, în biblioteca frumos ordonată, cu toate cotoarele de piele scrise cu litere aurii, îngrijite de mâna aceleiași legător. Încă în cămașa de noapte albă, ornamentată cu niște alambicate broderii albastre, conu Costache se așeză pe un jilț comod, acoperit cu piele întunecată, și se apucă de lucru, așa cum se afla. Părul, de o culoare mai deschisă decât pielea scaunelor, cu câteva fire albe numai, îi era în dezordine și avea nevoie să fie tuns. Nici mustața nu-i stătea cum trebuie.

Resemnat cu greu să fie mai mult fecior și bărbier decât ordonanță, Zaharia nu se mira de capriciile stăpânului și, în general, nu se mai mira de nimic pe lume. Însă devenise posac și cam însingurat, deși înainte vreme îi plăcea să râdă, să cânte și să bea. Ofta după perioada războiului din '77, când și el, și stăpânul lui erau tineri și veseli. Uitase grămezile de morți și mai ales vaietele răniților, uitase frigul, uitase bubuiturile de tun care-l făcuseră să rămână tare de urechi pentru toată viața. Ca toți oamenii simpli, confunda tinerețea proprie cu binele lumii. Dădu deoparte draperiile de catifea și soarele năvăli înăuntru, fixându-se pe unul din rafturile bibliotecii, pe câteva titluri cărora le dădu o strălucire neașteptată. Fără să mai întrebe, Zaharia îi aduse stăpânului micul dejun, destul de modest, și-l puse pe una din măsuțele *gigogne*, se ocupă de foc și ieși. Conu Costache nu-l băgă în seamă. Deschise cu nerăbdare cărțoiul, mai spre sfârșit, O... P... R, R? Nu, monogramele erau ordonate după numele de familie, o idee preluată din fișele de la Poliție, unde avea mai mult sens. Trebuia să caute ori la la O ori la Z. Depinde dacă numai R era prenume – pesemne Radu – sau dacă și O era prenume, dar prenume bărbătesc cu O e mai rar, Oprea? Ovidiu? Oliver? Nu, cealaltă variantă era mai bună, deci reveni la numele de familie cu O. **OA**, **OB**, Obedeanu, Odivoianu, Odobescu, Olănescu, ... **OMN**, **ONN**, **OR**, Otetelișanu, nu, aici nu era. Tot la Z. Dar la Z nu erau decât trei monograme, Zbârcea, Zătoreanu, Zorilă. Atunci? Pesemne se grăbise, nu căutase bine. Răsfoi și la R, pentru eventualitatea că R ar fi fost nume de familie? Erau 14 nume, de la Racottă la Rosetti, dar nici unul în combinație cu O și Z sau măcar cu una din ele.

Se opri și sorbi din cafea. Pfui, slabă! Iar uitase să-i atragă atenția lui Zaharia să pună o linguriță în plus în

ibric, iar apa s-o măsoare cu ceașca! Ordonanța lui era un bătrân econom până la avariție și îl supunea mereu la nedorite regimuri. Deși Costache îi atrăgea atenția că nu mai e de vreo douăzeci de ani război, că el personal are de unde și, la drept vorbind, a avut mereu, Zaharia îi tăia mereu din porție, la cafea, zahăr, lemne. Făcea economie la piață, la apă și la lumină, deși avantajul de a locui în centru era tocmai că aveai apă curentă și lumină electrică. Lui Costache i-ar fi fost acum greu să mai trăiască într-un loc fără toate aceste adevărate bucurii și binefaceri ale vremurilor noi. Iar când se ducea la familia Margulis, pe strada Fântânei, putea să aprecieze diferența. În favoarea lui, desigur. Pe de altă parte zgomotul permanent al trăsurilor începuse să-l obosească. Se hotărî să facă un duș înainte de a continua căutările, așa că îl strigă pe bătrânul fecior să-i încălzească apa la cazan. „23 de grade, bagă de seamă!“. Doctorii nu recomandau dușuri dese, și sfătuiau temperaturi mai mari la apă, dar el nu ținea cont de sfaturi, și nici nu le dădea. Aici se deosebea de prietenul Margulis, care cicălea lumea cu ce e bine și ce nu, deși își răcea gura de pomană. Cel mai greu de suportat este să faci o prostie nu din proprie pornire, ci sfătuit de altul.

Reluă înviorat căutările, tocmai când se auzeau clopoțele bătând amiaza. Își aminti că avusese de gând să vorbească personal cu femeia Epiharia, la biserica Icoanei, fiindcă nu voia s-o sperie invitând-o la Prefectură, dar acum era prea târziu ca s-o mai prindă la slujbă. O s-o caute în altă zi, i se spusese că se duce la biserică mai punctual decât un angajat la birou. Deschise iar repertoarul la litera O și de data asta îi sări în ochi **OZ** și un M, probabil alt membru al familiei. Contemplă monograma, o recunosc, apoi citi cele câteva rânduri care o însoțeau și se pregăti de drum. Mai întâi la Poliție, ca să dea un telefon la 297.

Ilie era de serviciu, așa că lui îi reveni misiunea să-l ducă în timp util la Gara Filaret, ca să prindă trenul de Giurgiu.

Când află cu cine are onoarea, șeful de gară din Giurgiu își îndreptă spatele și-l îndrumă spre conacul lui Manolache Ochiu-Zănoagă, după ce-i puse la dispoziție un cal bun, murg, odihnit. Costache nu prea călărise în ultimul timp, dar acum simțea nevoia să-și descarce energia. Se simți tânăr când o luă la galop. Trebuia să treacă prin cea mai grea încercare pentru un polițist, să anunțe unei familii o moarte năprasnică. Alesese să o ducă el la capăt dintr-un motiv simplu: voia să afle ce puteau să însemne cuvintele băiatului, șaradă cu care se culcase și se trezise în minte. Trebuia să profite, din păcate, de durerea proaspătă, când oamenii nu-și pun lacăt la gură. Ajunse la ora patru și jumătate, exact când apunea soarele.

4

Un tânăr aristocrat ucis lângă pădurea Băneasa. Primul redactor de la *Universul* își pierduse obișnuința scrisului. Era capul limpede al gazetei, controla, îndrepta, dar rareori mai lua tocul să scrie, și numai în cazuri excepționale. De aceea se bucură că a găsit titlul chiar de la început, deși ezitase între *boier*, *nobil*, *de familie bună* și *aristocrat*, care până la urmă învinsese. Cu titlurile pățea așa: ori îi veneau din capul locului, ori nu le mai găsea nicicum și trebuia să ceară sfatul colegilor. Păvălucă era cel mai abil, parcă le scotea din mânecă, cum fac scamatorii sau cei care trișează la cărți, de-și țin așii în mâneca surtucului. Aflase însă că, de vreo două luni, colegul lui de birou scria un roman, asta explica multe. Nu izbutise să-i smulgă decât

o mărturisire, că acțiunea se petrecea în viitor sau așa ceva. Bănuia că e vreo imitație de Jules Verne și, din păcate, nu avea încredere în reușita colegului. Se uită la ceas: abia 10 dimineața. Avea tot timpul înainte, îi spusese nevastei că vine către două, la masă. Așa că înmuie iar tocul și scrise. *Gazeta noastră a publicat în numărul de vineri, 19 decembrie, știrea despre un tânăr necunoscut care a fost găsit împușcat, dar în viață...* Se opri și adăugă după dar, deasupra rândului, un încă. Reluă fraza: ...dar încă în viață, în apropiere de pădurea Băneasa. Tânărul a fost dus, conform înțelegerii cu... tăie cu și puse dintre. ...înțelegerii dintre Primărie și Casa de Sănătate a doctorului Rosenberg... Tăie m și puse n. Rosenberg la... Nu mergea. Tăie toată fraza și o reformulă, după ce apăsă și legănă suportul cu sugativă peste tot ce scrisese. *Existând o înțelegere între Primărie și domnul doctor Rosenberg, cu privire la necunoscuții care au nevoie de îngrijire medicală, tânărul, aflat în agonie, a fost dus la Casa de s...* tăie s și puse S... Sănătate a acestuia, unde s-au depus toate diligențele pentru... pentru... hm, pentru a fi ajutat. Se opri și reciti, apoi supse iar cerneala cu sugativa, înmuie tocul și scrise mai departe. Dar chinurile creației nu ne privesc, sunt o chestiune prea intimă, așa că vom privi numai rezultatul final, articolul de prima pagină din *Universul* de luni, 22 decembrie, recopiat pe curat și terminat (cu o vigneta) cu o zi înainte, duminică, la ora 1 și 40 de minute:

Un tânăr aristocrat ucis lângă pădurea Băneasa

Gazeta noastră a publicat în numărul de vineri, 19 decembrie, știrea despre un tânăr necunoscut care a fost găsit împușcat, dar încă în viață, în apropiere de pădurea Băneasa. Existând o înțelegere între Primărie și domnul doctor Rosenberg, cu privire la necunoscuții care au nevoie de îngrijire medicală, tânărul, aflat în agonie, a fost dus la Casa de

Sănătate a acestuia, unde s-au depus toate diligențele pentru a fi ajutat. Cu toate acestea, sâmbătă la ora 18 și 11 minute, tânărul și-a dat ultima suflare. Un trimis special al gazetei noastre a fost de față la tristul eveniment. Pentru că pe unele dintre obiectele de vestimentație ale tânărului era cusută monograma R.O.Z., Domnul colonel Costache Boerescu, eminentul Șef al siguranței publice, a reușit să descopere că este vorba de un membru al familiei Ochiu-Zănoagă din Giurgiu. Înainte de a-și da ultima suflare, tânărul a rostit câteva cuvinte și un nume. Cercetările sunt în curs, dar Poliția are un fir care, sperăm, va conduce la criminal. Este posibil să fie vorba de un duel cu pistolul, de aceea considerăm că legea împotriva duelului pe care a propus-o d. senator Vișoreanu să fie cât mai curând adoptată. Amintim că d. Senator a propus să se șteargă din Codul penal articolele privitoare la duel, rămânând ca în viitor duelanții să fie considerați criminali de rând și să fie judecați de jurați.

Domnul Procopiu vorbea în numele ziarului, așa că nu-și semnă articolul. Mulțumit că reușise să termine la timp, își luă cilindrul, fiindcă melon nu mai avea, și coborî la tipografie să facă o înlocuire pe prima pagină. Apoi se îndreptă spre casă cu o poftă de mâncare excepțională. Nu postise în viața lui.

5

Am visat că mi se desprinsese sufletul de trup. Atâta liniște, atâta singurătate – cu vorbele astea m-am trezit. E încă beznă și aud un cocoș care sparge noaptea. Cum s-a închegat în mine tristețea, de unde aceste ciudățenii, din ce suntem făcuți? Cine ne conduce? Nu-ți trebuie mare efort de imaginație ca să vezi că asemenea gânduri par

venite cu forța, mai mult din afara ta decât dinlăuntru, ca și cum ți le-ar injecta cineva, cu un ac nevăzut. Poate că ar trebui s-o luăm de la zero și să gândim totul în alt fel, ca să înțelegem totul. S-o luăm pe alt drum, neîncercat de nimeni, ca să găsim miezul. Oare ce-am afla, dacă n-am mai trece totul prin cuvintele și imaginile altora? Dacă am gândi cu tot trupul, nu numai cu o parte din el? Ce ne-am aminti din trecutul nostru? Din viitor? Ce-am înțelege din alegerile noastre făcute independent de voința noastră? Mă tot gândesc la marea problemă și mă dau cu capul de tavanul gros al tăcerilor. Ceva nu mă lasă nici pe mine să vorbesc pe-nțeleș, chiar în clipa de grație când înțeleg. Totul durează o clipă, nu mai mult. Cum mai poate cineva trăi când toți *știm*... și când toți *nu știm*. Dar putem fi siguri măcar că trăim?

În cameră e foc și mai e un pat, în care doarme un bărbat. Hotelul se numește Frascati și mi-e străin. M-a condus un „coleg“ de la ziar. Oare colegii mei adevărați ce-or face, acum? Am semnat într-un registru, cum mi-a spus hotelierul, numele, profesia și orașul în care locuiesc. Dan Crețu, ziarist, București. E adevărat și totuși începe să mi se pară tot mai mult că mint, când spun asta. Poate îmi voi pierde cu adevărat mințile, tot mințind adevărul. Am fost adus într-o cameră cu două paturi, m-am spălat cu apa turnată de un camerist în ligheanul de porțelan, m-am șters pe un ștergar alb și aspru, am coborât la masă, nu știu ce am mâncat, eram sleit de puteri. Revenit sus, am avut surpriza să dau peste acest om străin, cu care am înțeleș că trebuie să împart camera. M-am culcat în patul de fier care mi s-a părut limanul spaimelor mele. Așternutul era curat, alb, și plapuma groasă, din mătase vișinie. Mirosea neplăcut, a praf contra insectelor, cred. Apoi am adormit adânc.

Atâta liniște, atâta singurătate – de ce-am visat cuvintele astea? Începe să se lumineze de ziuă.

S-a sculat și vecinul meu și-a scos tot felul de sunete, nu știi dacă s-a înecat sau scuipă sau își dă duhul. Apoi s-a dezbrăcat în pielea goală și-a început să se spele temeinic, peste tot, fără să se sfiască de mine. Avea pielea albicioasă. Între timp a început să vorbească, se mai întorcea să vadă dacă poveștile lui au efect. Îl cheamă Otto și e sas, dar vorbește bine românește, deși cu accent. S-a născut la țară, la *Michelsberg*, Cisnădioara, în Ardeal, l-au dat la meșter de la 12 ani, *mit zwölf* – e zidar –, a făcut armata, și-acum, la 26 de ani, a venit să caute de lucru. Numai într-un oraș mare poți găsi ceva chiar și iarna, în meseria asta, mi-a zis. A venit cu *zugul*. La graniță, la Predeal, zice că oamenii își schimbau hainele, se îmbrăcau cu cele de lux, cumpărate din *Kronstadt*, din *Budapest* sau *Wien*, ca să nu plătească vama, și le puneau în bagaj pe cele purtate. Chiar și el s-a trezit c-o pălărie nouă pe cap și-a trebuit s-o pună-n geamantan pe aia veche, l-a rugat o cucoană din compartiment, o luase pentru bărbatu-său. L-au trecut toate apele, fiindcă s-a zvonit, în tren, că românii din Regat cer *Pass*. Numai la turci și la ruși se mai cere. Când i-a venit rândul, i-a întins vameșului tot felul de *Papiere*, și vameșul n-a fost mulțumit, i le tot dădea îndărăt. Chiar înaintea lui un călător străin a fost întors din drum, așa că l-a apucat frica. Noroc cu livretul militar, cu ăsta a scăpat, vameșul s-a declarat satisfăcut și i-a dat drumul. A scăpat ca prin urechile acului, a zis Otto, și a-nceput să se șteargă, privindu-se în oglindă, unde mă vedea și pe mine. A admirat apoi *die Transsylvanischen Alpen* și l-au impresionat cât sunt de înalți și de crestați, a stat tot timpul cu ochii pe fereastră, apoi a ieșit chiar pe platformă, în bătaia vântului și nu i-a zis nimeni nimic, asta i-a plăcut,

rumänische Ordnung, fiindcă în Imperiu nu s-ar fi permis așa ceva. I-a mai plăcut și gara din Sinaia și peronul regal, în schimb Gara de Nord nu i s-a părut grozavă, mai ales că pavajul era destul de stricat, în schimb l-au dat gata *die Droschken*, elegante, cu vizitii îmbrăcați în catifea, cu căciuli de catifea și niște murgi vânjoși. În tren a aflat de la un alt sas că nemții trag, în București, la Wilhelm, un local-hotel în apropiere de bulevardul Elisabeta.

Otto terminase ștersul, agățase ștergarul pe suportul de lângă chiuvetă și se îmbrăcase pe jumătate, cu niște izmene lungi și-o cămașă de corp din flanelă. A ajuns după-amiază în Capitala României, pe înserat, la Wilhelm, a trecut pe-o stradă lungă, dar cam îngustă, *Galea Victoriei*, apoi a trecut de Palatul Regal, era ca un hotel mare, cât a fost în armată a văzut Viena și putea să compare, și a ajuns la un bulevard cu lumină electrică și tramvaie, a luat-o la dreapta și-apoi pe-o străduță scurtă de lângă parc. Wilhelm murise, din păcate, iar proprietarul actual l-a ținut o noapte, pe sofa, fără să plătească, dar nu mai mult. A ajuns aici, la Frascati, e ținut tot gratis, cu condiția să refacă zugrăveala din bucătării și dependințe, la primăvară. Își caută însă de lucru serios, pe la vreo biserică, fiindcă stă rău cu banii. Acum a intrat într-un cerc de zugravi și zidari, s-a împrietenit cu ei. Apoi m-a luat pe mine la-ntrebări: cine sunt, câți ani am, dacă am nevastă și copii și mamă și tată și frați. Sunt oameni, ca Otto ăsta, care consideră că trebuie să le spui totul despre tine din primul moment și nu simt când trebuie să se oprească. M-am prefăcut că dorm. După ce s-a dus în treaba lui, m-am sculat și-am încercat să mă adaptez, ca puii de animale, la viață. Nu mi-e ușor, nimic nu se află la locul lui, dar e ca un joc: trebuie să gădesc, să descopăr, să mă prefac și, mai ales, să tac. Orice vorbă e încărcată de primejdii.

Un început de săptămână greu

1

Am un obraz dolofan, cum nu l-am mai avut din copilărie. Parcă aş fi cu gura plină. Nu mi-ar sta rău, dacă celălalt n-ar arăta, în schimb, flămând, ba chiar flămânzind de multă vreme. Deci jumătate din faţă e îmbuibată, jumătate lihnită. Descoperirea am făcut-o de cum am deschis ochii. Am simţit boala în mine. M-am speriat şi, desculţă, m-am dus până la oglindă. Şi-acolo am văzut o fată cu o bonetă caraghioasă, roz, de sub care ieşeau şuviţe negre, obrazul bombat, iar în albul ochilor tot felul de vinişoare roşii, cum sunt desenate uneori în cărţile de anatomie ale lui papa. Semănau cu rămurişul şi mă jenuu ca praful. Ce-o mai fi şi asta? Nisip în ochi şi falcă umflată. Mi-ar fi plăcut să studiez medicina. Cum stă boala ascunsă şi-apoi, hop, peste noapte iese la suprafaţă şi devine vizibilă, sare-n ochi, uneori la propriu, ca la mine. Papa e plecat, vine abia diseară. Rău e să n-ai doctorul la tine-n casă. Deci stau așa până diseară. N-am știut dacă să-mi mai fac baia, dar până la urmă am făcut-o. N-am știut dacă să-mi spăl dinții. Până la urmă i-am spălat, dar cu grijă la măseua care mai mult pulsa decât mă durea. M-am îmbrăcat în rochia *gris souris*.

Șase unghii fuseseră deja tăiate și stăteau grămăjoară pe măsuța de toaletă, iar patru mai erau, cu arcul lor subțire și alb, pe mâna dreaptă a celei care scrie aceste rânduri. Firește, acum, când scriu, și cele patru s-au dus după cele șase. Dar situația era așa cum am descris-o, șase la patru, obraz umflat, nisip în ochi, rochie cenușie, când în cameră a intrat Safta și mi-a întins pe tava de argint, cu emoție vizibilă, o carte de vizită. M-a luat cu frig când am citit numele. Casa era toată cu fundu-n sus, în plină curățenie, iar eu – vezi mai sus. Desigur, cine altul ar fi avut curajul să vină fără să se anunțe, luni dimineața! Safta ținuse întotdeauna cu el, chiar împotriva stăpânei ei (de mine e vorba!), dar așa se întâmplă, nu trebuie să te încrezi niciodată în cei pe care-i plătești. Mai devreme sau mai târziu te trădează: dacă nu din pizmă sau din ură, atunci din dragoste. Cred că și Safta e una din multele june care nu-i rezistă. E drept că el se poartă frumos cu servitorii, ceea ce este, cred, una din marile lui însușiri. Una din puținele lui mari însușiri... Cealaltă e... nu mai are deloc importanță.

Ce-am făcut? Am continuat să-mi tai aparent liniștită unghiile, operație pe care o fac singură, spre deosebire de alții, apoi i-am spus fetei:

— Nu cunosc nici un domn Alexandru Livezeanu. Cunosco un domn Hristea Livezeanu, o doamnă Maria Livezeanu, o fostă domnișoară Marioara Livezeanu, măritată Vișinescu și divorțată Livezeanu, o domnișoară Elena, care e sora doamnei-mame, nemăritată și nedivorțată, îl cunosc pe gentilul domn Mihai Livezeanu, zis Mișu, student la medicină, la Paris, care a avut amabilitatea să mă invite anul trecut la ziua lui onomastică, dar nici un domn Alexandru Livezeanu. Așa că nu-l pot primi, nici acum, nici altă dată. Spune-i că nu mai are ce căuta în strada Fântânei, să uite de existența acestei case și a familiei Margulis. Și

mai spune-i că un om bine crescut știe că asta nu e nici zi, nici oră de vizită! Și să... să se...

Eram pe cale să spun ceva *foarte* urât, fiindcă apropierea lui, chiar la câțiva pereți distanță, mă aduce într-o stare de nervi de nedescris. M-am abținut strângând pur și simplu pumnii cât am putut de tare, noroc că nu mai aveam unghii netăiate. Nu-i bine să-ți arăți slăbiciunile, în special de față cu oameni care țin cu dușmanul și în special față de femei care țin cu el. După ce-a ieșit Safta, am luat *Vanity Fair* în mână și am încercat să citesc o pagină. Firește, n-am putut: țineam cartea pe dos. Când mi-am dat seama, m-am înroșit. M-am dus la fereastră: nu mai era lumina bună, primăvărată, de ieri. Fulguia fără spor, și-am privit strada. Nu mi-am îngăduit nici măcar o lacrimă, lucru care m-a umplut de mândrie.

Am trecut pe la Jacques. Era la curent cu încercarea de vizită neizbutită și m-a strâns de mână cu mânuța lui rece, fără o vorbă. Ca să ne înveselim i-am spus că am aranjat să mă duc cu verișoara noastră după cadouri și ne-am sfătuit ce să-i mai luăm lui papa și celorlalți care vor veni de Crăciun la noi.

— Darr n-arr fi mai bine să stai acasă? Ești foarte carra-ghioasă. Nu te doarre?

Mă durea, dar nu măseaua, ci sufletul. Puroiul de la măsea și nisipul din ochi erau îngrămădite și-n suflet. Și cumpărăturile fac foarte bine la suflet. Fiind iarnă, îmi puteam masca obrazul cu o eșarfă. Oricum, trebuia să cumpăr cadouri, nu mai era timp. Nu știu ce-a fost în capul meu să las toate astea pe ultimele zile. Nu știu ce-a fost, dar știu *cine*.

Alexandru mi-a spus, de la a doua întâlnire, cu tonul lui tandru și obraznic, în același timp: „Vreau să fac să intre

puțin rău în tine! Ferește-te de mine!“ Ce ciudat, cum te pot urmări niște cuvinte... Mă privise cu blândețe, cu un surâs cumva îngrijorat – are buze frumoase și o mică mustață castanie și un chip de parcă vorbește fără cuvinte –, și-n acel moment timpul s-a oprit, balul a-ncremenit, n-am mai auzit nimic în jur, deși era muzică, și zgomot, și mult râs. Apoi, ca și cum m-aș fi trezit din somn, am văzut iar că suntem într-o sală cu multă lume și mișcare. Îi știam fama cu două tăișuri și că-i greu de luptat cu el, că nu sunt singura, că multe persoane pline de alese calități au pierdut lupta înaintea mea, dar provocarea mi-a plăcut și m-a înflorat. Nu mi-a păsat de primejdii și de victime. Viața a devenit mult mai colorată, după fraza asta a lui. Îi dădusem voie să-mi spună *tu* și era prima dată c-o făcea, iar asta semăna cu o mângâiere. M-a invitat, nu, m-a dus aproape pe sus la dans, iar când ne apropiam mai tare, mă îndepărta ușor și mă apăra parcă de el însuși, dar răsuflarea i-am simțit-o. Mirosea puțin a tutun. Imediat după valsul cu mine, a fugit de la serată, asta spre regretul multor doamne și domnișoare care-l trecuseră din timp în carnetul de bal. Dar și domnii îl simpatizează, fiindcă răspândește un soi de energie, și-i înțelege, cu defectele lor cu tot, nu încearcă să-i îndrepte, ca papa, spre exemplu. Am observat că le ia imediat apărarea celor aflați în dificultate, înainte chiar ca ei înșiși să observe că-s prinși la-nghesuială. Uite că iar îl laud, îl tot laud! Odată i-am văzut poza în *Universul!* „...să intre puțin rău în tine. Ferește-te de mine!“ S-a terminat dansul, s-a înclinat, m-a condus la loc fără să mă scape o secundă din ochi, parcă mă ținea agățată de privirea lui, parcă eram un copil, parcă a dat să-mi atingă părul, apoi a strâns pumnul înfrigurat, a întors spatele și-a plecat cum am zis. A fost doar începutul. Impresia mea... Nu, nu vreau să știu nimic, nu-l mai cunosc, *el* nu mai există,

n-a existat niciodată, să-ți intre bine-n cap, Iulia Margulis!
Am pietroaie în suflet.

N-ar putea să înceapă săptămâna direct cu ziua de marți? Fiindcă am observat că luna totul merge rău, iar lucrurile ți se pun de-a curmezișul.

*

Așa că m-am dus cu Vasilica la cumpărături, lucru care, cum spuneam, face bine, când ești în stare rea. Și scăpam de acasă, ceea ce e bine de tot în zi de curățenie mare. Argintăria o s-o frec la întoarcere. Trăsura verișoarei mele ne aștepta la intrare și m-am uitat să nu fie și birja lui prin preajmă, fiindcă m-am învățat s-o recunosc de la distanță, s-o decupez din tapetul străzii. Nu știi dacă speram s-o văd sau, dimpotrivă, mi-era groază să fie așa. Nu, nu era, însă i-am văzut urmele în zăpada proaspătă și-am privit ca proasta după ele. Ne-am făcut planul, cu Vasi: prima oprire pe strada noastră, la Marie Rose, modistă, croitoreasă, lenjereasă și multe altele, apoi la Maison Jobin, pe Calea Victoriei, pentru pălăriile și cravatele domnilor, după aia ceva mai jos, la cofetărie. Eu țin cu domni de la Capșa, Vasilica, mult mai inimoasă decât mine, cu bătrânul Fialkowski, mai ales că e bolnav, sărmanul, iar afacerea i-o conduce altcineva, care nu mai aduce clienți. Mie îmi plăcea la Fialkowski când avea soba cea veche, un fel de cuptor, în zid, cu șamotă, pe care stătea leneșă o pisică. De când a schimbat soba și pisica i-a murit de pneumonie, ca Violetta, și de când polonezul nostru e și el bolnav, nu mă mai simt bine când intru acolo. În fine, după cofetărie, mergem la *Universul*, unde poți găsi de toate, la prețuri bune, și-om mai vedea pe urmă, dacă mai avem timp și bani. *Time is money*, am aflat de curând de la ea – și-mi place cum sună, deși nu cred că-i adevărat. Fiindcă eu am

o grămadă de timp și nici un ban. Iar *el*, ticălosul, are din familie o grămadă de bani, iar timp n-are, cel puțin nu pentru mine, îl cheltuiește fără socoteală cu te miri cine. Poate asta o fi asemănarea, că amândouă se cheltuiesc cu sau fără rost. O clipă m-am gândit că poate ne încrucișăm cu el, pe Calea Victoriei, dar apoi am încercat să mi-l scot din ochii minții. N-o să-mi strice el încă un rând de sărbători, e hotărâre judecătorească personală! Și-am început să râd tare cu Vasilica, se uita lumea la noi.

Însă nu știi niciodată ce surprize îți rezervă o zi nouă, începută așa de tulbure. Când am ajuns la *Universul*, l-am zărit printr-o ușă întredeschisă, și numai o clipă, nu, nu pe *el*, ci pe străinul despre care s-a vorbit atâta în ultimele zile. Sunt sigură că era el, am simțit că-i el, am știut că-i el, de parcă l-aș fi cunoscut dinainte. Era jos, în birou la domnul Peppin Mirto. Era slab și am văzut că avea obrazul neras, înnegrit de-o umbră de barbă, altceva nimic. Am încetinit cât am putut pasul, dar n-am prins decât zvon de voci, nimic deslușit. S-a uitat și el la mine, când treceam, nu mai mult de două secunde, și s-a întrerupt din vorbă. Părea mirat – și cu siguranță că era așa din cauza obrazului meu, mi se deplasase eșarfa. Noi ne-am dus cu portarul în cabinetul directorului, unde se află depozitate o parte din lucrurile la care se face reclamă în ziar. O dezordine teribilă, directoarea noastră de la Școala Centrală ar fi fost scandalizată. Ne-a repetat de-atâtea ori aceleași reguli încât le știu pe dinafară: „Fără ordine în lucruri, în gânduri, în sentimente și-n planul vieții nu poate trăi nimeni cum se cuvine. Așa cum nu poți trăi fără oxigen, nu poți trăi nici fără ordine. Ești moartă, nu-ți stăpânești viața. Ești nenorocită, nefericită, nu te simți bine în casa ta, între lucrurile tale, în bucătăria ta, în patul tău. Țineți-vă ordine în odaie și-n inimă, fetelor, și veți fi fericite!” Domnul director Luigi Cazzavillan nu era prezent, vine când îi

place, pleacă când îi place, ca orice director, așa că am putut să stăm liniștite și să ne-alegem în voie niște lucrușoare. Grozav ce-am mai râs, am uitat de tot ce mă necăjea. De ce-am râs? De cum erau prezentate jucăriile, fiecare avea scrisă o explicație. Dacă s-ar putea face provizii de râs pentru când îți merge rău! Să le pui în rafturi, în cămară sau în pivniță, și să le scoți când ți-e urât. Dar poate că viitorul va izbuti asta, fiindcă nimic nu-i imposibil pentru omul din viitor. Eu mi-am făcut provizii copiind câteva din prezentări (acum, când le transcriu, mă pufnește iar râsul). Vreau să i le citesc și lui Jacques.

„*Mama!* O cutiuță misterioasă pronunțând foarte distinct cuvântul *mama!* Acest strigăt de copil ieșind din buzunar pune pe toți în mirare neștiind de unde vine.“ Vasilica și-a pus-o deoparte, fiindcă iar așteaptă un copil, pesemne prin luna mai.

„*Miorlăitorul!* Același aparat, imitând perfect miorlăitul pisicii.“ Pe asta n-a vrut-o, fiindcă nu așteaptă pui de pisică în viitorul apropiat, dimpotrivă, îi îneacă pe cei ai pisicii ei. Am luat-o eu, care n-am nici copii, nici pisici.

„*Tabachera minunată.* Oferă cuiva o țigară din această tabacheră. Dar țigările dispar și în loc iese o mutră neplăcută.“ Asta cu „mutră neplăcută“ mi-a plăcut mult, așa că am luat-o tot eu, pentru papa, care va și s-o aprecieze. De fapt din cauza lui nu ținem pisică sau câine, zice că lasă fire de păr și că de la ei poți lua diverse boli și mai ales viermi intestinali.

„*Cutia de domino.* Când o deschizi, sare dinlăuntru un șoarece. Foarte bună păcăleală pentru cucoanele care obișnuiesc să joace domino.“ Costa numai un leu, dar „cucoanele“ de mătuși ale noastre nu gustă asemenea glume.

„*Sula magică.* Cu această sulă te poți prefăce că-ți găurești falca, fruntea, nasul, fără să lase însă nici un semn

pe unde a trecut.“ Doi lei. Mi-am închipuit fața lui papa dacă aş da cuiva așa ceva.

În schimb, după ce am socotit și-am parasocotit banii strânși, i-am luat lui Jacques, cu un preț uriaș, 4 lei 50, exact cât un corset de la Marie Rose, o mică minune: *Fântâni luminoase*. Erau descrise așa de ispitor că n-am putut rezista: „Lumea care a fost la expoziția din Paris n-a uitat încă impresiunea ce i-au produs Fântânile luminoase. Dar de ce tocmai la Paris? Cine n-a văzut de 10 Mai, în București, Fântânile luminoase din Cișmigiu? Aceia care însă nu le-au văzut niciodată – și e tocmai cazul lui Jacques –, sau care ar dori să le mai vadă în miniatură – cazul meu –, și le pot face singuri, în mic, tot așa de reale și de frumoase ca în mare. Aparat complet cu toate necesariile și instrucțiuni.“ O desfătare! În rest, mai erau „Globulele Naibei“ care răspândesc un miros urât, contra oaspeților care uită să plece, șarpe care se mișcă „prin sistem invizibil“ de parcă ar fi viu, ac de cravată și broșă care aruncă parfum, mustăți și barbă și favorite false, pentru balurile mascate. Vasilica spune că-s prostii, a devenit foarte serioasă, de când tot naște. Mie îmi plac toate, numai bani de-aș avea.

La plecare l-am întâlnit pe domnul Peppin Mirto, un bărbat foarte galant și gentil, care cântă frumos arii din opere, pe la serate, și face traduceri în ziar. L-am întrebat, ascunzându-mi bine un obraz în eșarfă, cum ar tălmăci el titlul lui Thackeray, *Vanity Fair*. Mi-a propus *Târgul zădărniceii* sau *Bâlciul vanității*, dar nu-mi place nici unul. L-am rugat să treacă pe la noi, l-aș mai întreba unele lucruri pe care le-am subliniat, fiindcă nu le-am înțeles în roman. Întâlnirea cu domnul Mirto, dar mai ales semi-întâlnirea cu străinul și clipele petrecute să aleg cadouri m-au făcut să mai uit că aveam puroi la măsea, că mă ustură ochii și că, de dimineață, îmi refuzasem o vizită așteptată în fiecare

seară, de două luni, a unui om care mă preocupă de un an încoace. Puțin rău... mult rău. Și totuși, și totuși, și totuși ce-a vrut? Am început să frec de zor argintăria, cu praf de curățat dinții – o invenție pe care ar trebui s-o brevetez.

Alexandru se așteptase să nu fie primit, deși spera într-o minune. Că luni dimineața nu se fac vizite e la fel de sigur, ba chiar, în cazul de față, mai sigur decât faptul că ziua de luni vine după duminică. Dar nevoia de a-i cere ei, tocmai ei, ajutorul fusese dincolo de teama de reguli, iar încrederea în norocul lui și-n *ea*, dincolo de rușine. Safta îi spusese cu părere de rău în glas: „Domnișoara vă roagă s-o iertați, îi pare tare rău, dar nu poate să vă primească acum!” și-l privise pe sub gene. Era destul de sigur că mesajul ajunsese modificat la el, și tare i-ar fi plăcut să-l afle pe cel adevărat. Dar servitorii sunt adesea, se știe, cen-zorii stăpânilor.

Întoarse birja spre Sfântul Iosif și porni fără să se asigure. Un câine jigărit se feri la timp de roțile ei, schelălăind. Prima lui întâlnire cu Iulia a fost tot pe patru roți, acum șase ani. Despre asta nu știau decât el și bunul Dumnezeu. Domnișoara Margulis nu. Era de Sfântul Gheorghe, o zi deodată foarte blândă, după o perioadă de ploi. Și clocotul lui din trup și din suflet îl întrecea pe cel al naturii, era ca un vapor cu aburi gata să pornească în larg. Margareta, de care i se părea că e amoretat atunci, văduvă la numai 20 de ani, cu toate simțurile stârnite într-o căsnicie de doi ani și plină de dorință, tocmai îi arăta prin fereastra poștalionului, scoțând un soi de țipete mici, un pom înflorit, când îi căzură ochii pe tovarășele de drum de pe bancheta

de vizavi. O tânără doamnă însărcinată, drăgălașă, care suferea vizibil și își tampona în fiecare clipă fața pătată cu o batistă cu margini dantelate, iar alături, adormită, o adolescentă de vreo 14 ani. S-a uitat la florile pomului care rămăsese în urma trăsorii de poștă, și-apoi iar la față: avea ceva mai fin decât ele. Bărbia nu-i era căzută dizgrațios în piept, cum se întâmplă la unii, ci îndreptată ușor spre umăr, ca un căpșor de pasăre. Nu se vedea că respiră, buzele erau moi, parcă abia fuseseră închise. Ochiul cusuți de genele negre, strânse, își ascundeau culoarea. S-a gândit să le dea el o culoare, ca un pictor. La părul întunecat al fetei ar fi mers și unii căprui, și unii albaștri. Lui i-ar fi plăcut mai mult albaștri și a pariat cu el însuși că-s albaștri. Aproape că nu s-a mai putut dezlipi de obrazul adormitei, iar Margareta, simțind că-i cu gândul în altă parte, îl tot atingea din te miri ce fleac, îi tot vorbea, râdea, și-l tot întorcea spre ea, deja îngrijorată că-l pierde. Biata Margareta! Dar privirile lui mângâiau iar și iar chipul fetei, ca să nu-l uite și s-o facă să deschidă ochii. La prima stație surugiul a oprit caii cu multă artă, astfel încât fata nu s-a trezit, abia dacă și-a schimbat poziția capului. De-obicei surugiii sunt brutali, a trebuit să-l nimerească el pe singurul artist al opririi, dintre toți! A salutat-o pe femeia cu burta la gură, care i-a zâmbit chinuit și cu multă politețe, apoi s-a uitat pentru ultima dată în direcția adormitei. Trupul era plâpând, iar pieptul abia se rotunjea. A coborât, a ajutat-o și pe Margareta, care l-a luat pe după gât și s-a lăsat greu pe el, iar poștalionul a plecat ducând cu el secretul unei culori nedescoperite. A regretat că n-o va mai vedea niciodată. Ciudat a fost că, după doi ani, a recunoscut-o imediat. Ieșise de la teatru, de data asta el nu era însoțit, se grăbea la o doamnă care-l aștepta, alta decât Margareta. Afară era urgia lui Dumnezeu, iar în lumina becurilor electrice din

Piața Teatrului se vedeau ace de ploaie. De sub umbrela lui a văzut cine era sub umbrela lor, a văzut-o pe ea, cu un domn, probabil tatăl. Se mai împlinise parcă, dar capul încadrat de părul negru acoperit cu o glugă de catifea și mătase era același. Singura birjă – ca de-obicei, pe ploaie, nu găsești nici una – a venit la el, fiindcă era renumit pentru bacșisuri. Le-a lăsat-o lor, înclinându-se politicos și într-o clipă au fost sus. Tatăl a mulțumit cu simplitate, iar fata a dispărut imediat sub coviltir. I-a fost rușine să-i mai rețină. Nici de data asta n-a putut să afle ce culoare au ochii ei, era prea întuneric, dar a apucat să audă o adresă. „Strada Fântânei, lângă Sfântul Iosif!“ Acolo s-a dus culoarea lui.

A doua zi servitorii s-au mirat că tânărul conaș vrea să știe cum se numesc proprietarii caselor din strada Fântânei, de pe lângă catedrala Sfântul Iosif. S-au mirat și nu prea, în cazul lui era limpede că-i o femeie la mijloc. Iar Toader, mai isteț și cu un chip mereu bucuros, de parcă lumea era în veșnică sărbătoare, i-a spus direct care sunt casele cu tinere fete: familia Petrescu, cu cinci fete, săracii de ei, le trebuie o prăvălie întreagă de rochii pentru ele, e o adevărată nenorocire! Și, din cele cinci, numai cea mică e frumoasă. Domnul Văleanu, negustorul, cu o fată de 17 ani ca o zână, pe care o cheamă Elisabeta, ca pe regină, și-apoi Margulis, doctorul, cu o fată tot de 17 ani, mărunțică și al cărei nume Toader nu-l știa, dar nu credea că merita atenția. Pe cât era de limpede că preferința feciorului mergea spre zâna Elisabeta, încărcată cu toate darurile rotunjimilor care-i trebuie unei fete, pe atât de sigur era Alexandru că nu-i ea, fata adormită. Nu credea să fie nici una din cele cinci surori, părea o singuratică. După ce și-a condus de vreo două ori șareta (încă n-avea birjă) pe strada Fântânei, Alexandru a lăsat totul baltă. I s-a părut că uită

și chiar a uitat. Dar după încă trei ani, când a cercetat lista de invitați la onomastica lui Mișu, fratele lui mai mare, student la Paris, care la sărbătorile de familie venea la București, a văzut *domnul doctor Leon Margulis și doamna*. Iată că nu uitase acest nume.

— Nu-i și-o domnișoară Margulis? a întrebat Alexandru în treacăt.

Mișu își făcuse un cerc de mediciști, deocamdată interesele profesionale îl acaparau mai mult decât cele sufletești.

— După câte știu, doctorul are doi copii, o fată, Iulia, și un băiat, Iacob, care... de ce?

— Pentru că am avut ocazia să le fac odată un mic serviciu și mi-ar plăcea s-o revăd pe domnișoara Margulis. Pe Iulia, a spus, conștient că este prima dată că-i rostește numele.

Nu fu nevoie de mai mult pentru ca Mișu s-o includă și pe ea pe lista invitaților. Alexandru își alesese o ținută simplă pentru fata adormită, sacou la două rânduri în locul redingotei, și o legătură de gât din mătase mov. Avea un aer de licean întârziat, care nu-i venea rău, părul cam lung și mustața erau castanii, cu luciri blânde, în schimb obrajii erau tăiați cu o anume asprime, tresărind ușor când își strângea buzele, ca și cum l-ar fi străbătut un fior. Era om de lume și n-avea nevoie de mult timp ca să priceapă că familia Margulis nu era dintre cele mai înstărite. Nu voia să facă paradă de averea lui. Încă tot nu știa dacă la petrecerea lui Mișu vor veni ochii negri sau ochii albaștri. A văzut-o intrând, și el, care era, în momentul acela, destul de departe de intrare, a străbătut salonul plin de lume. I se părea că avansează prea încet, că umblă prin nisip. Îl tot opreau unii și alții, și trebuia să piardă secunde prețioase ca aurul. În fine, a ajuns la ea. Și, când Iulia i-a întins mâna

să i-o sărute, avea ochii plecați. Apoi s-a uitat drept la el și el a văzut priviri verzi, de copil. Ea nu știa că e eroina unei lungi căutări, nu știa că e fata lui adormită, iar cu ochii deschiși părea lipsită de mister. O gândise atât de intens cu ochi albaștri, încât nepotrivirea îl irita. Nu aflase până atunci că orice defect joacă, în asemenea cazuri, în favoarea sentimentului. Era, într-adevăr, mărunțică. Și bretonul cârlionțat îi stătea cam neobișnuit. Avu grijă de ea, adică de povestea lui, o însoți, o apăra de bătărani, fiindcă în orice societate mai intră câte unul, iar vulgaritatea e azi mai frecventă decât oricând înainte, îi prezentă lumea, familia. Remarcă doar că tânăra e cu capu-n altă parte. Din când în când zâmbea cuiva din gândul ei, nu lui. Ar fi vrut să știe unde e, dar, când o întrebă: „Unde sunteți, domnișoară?“, Iulia răspunse: „Într-o trăsură, pe un drum lung.“ Înțelesese imediat. *Comme elle est sage!* Avea ceva atât de cuminte pe figură încât Alexandru își dori brusc să-i vadă chipul răvășit. La plecare, îi conduse pe toți trei și, în jocul luminilor de la intrare, văzu că el și Iulia erau două umbre așternute pe pământ. Două contururi cenușii care se tot atingeau. Fu sigur că umbra ei a simțit atingerea umerilor lui de umbră. Îi sărută iar mâna albă, punând anume buzele mult mai jos decât se cuvine. Iar buzele lui calde simțiră ceva ca mătasea.

Este ciudat că, indiferent dacă în tine intră răul sau binele, efectul e același. Ba chiar, când intră binele, poate fi mai rău. Alexandru nu știa dacă e îndrăgostit de Iulia, mai degrabă nu. Se întâlnea iar cu Margareta, după ce se despărțiseră o vreme, dar simțea nevoia s-o revadă pe fata din povestea lui neștiută. Și prilejul a fost mai curând decât se aștepta. A fost balul dat la Teatrul Liric, cu tombolă pentru strângere de fonduri – copii orfani sau văduve de război, nu mai știa –, cel în care a invitat-o la dans, iar apoi a fost hotărârea bruscă de a pleca fără un cuvânt de

rămas-bun. Îl aștepta iarăși Margareta, și i-a făcut bine să fie cu ea întreaga noapte, ca să uite dansul cu Iulia. Margareta râdea prea sonor, abia se abținea să nu-i spună, îl irita. Fata lui adormită ținuse ochii aproape închiși, ca atunci, cu capul într-o parte, și-i amintea extraordinar de tare de drumul în trăsură când o zărise prima oară. Un lucru putuse să vadă: nu semăna cu femeile care suceau și răsuceau mințile bărbaților și de care el, unul, apucase să se sature devreme. Era altfel. Îl lovise un fel de putere interioară a ei, de care ea însăși nu părea să fie conștientă. Sau era?

Dar între timp lucrurile au evoluat rău pentru ei. Teatrul Liric arsesese aproape în întregime. Alexandru se gândea cu un fel de groază că sala în care dansase cu ea, în care-i căutase răsuflarea și parfumul, se făcuse scrum. Era ca și cum ar fi ars o parte din povestea lui, ca și cum ar fi ars parfumul ei, și pașii ei, și răsuflarea ei, și iubirea lui. Și el nu făcuse nimic s-o salveze. Era, acum, în cea mai cumplită situație din toată viața, atât de rea încât nu știa cine l-ar putea salva. De ce crezuse că ea? Ce puteri poate să aibă o fată de medic, destul de novice într-ale vieții? Opri birja lângă un vânzător de ziare și ceru *Universul*. Îl deschise cu frică și citi acolo, în bătaia fulgilor anemici, articolul de pe prima pagină, nesemnat: *Un tânăr aristocrat ucis lângă pădurea Băneasa*. Văzu negru înaintea ochilor: murise!

Primul titlu pe care-i căzură ochii a fost *Un tânăr aristocrat ucis lângă pădurea Băneasa*. Vasăzică bălanul murise! Petre răsuflă ușurat. Poate că totuși n-ar trebui „să se lebede de bortmoneu“, dar, când a citit anunțul din gazetă și a

văzut recompensa, s-a speriat. I-a povestit totul nevestei, care-l sfătuia să se ducă și să-l dea îndărăt, ca să pună mâna pe bani. Dar Petre n-avea curaj, iar după discuția cu conu Costache hotărârea lui fu luată și comunicată ca definitivă femeii:

— Tre' să scab de bacostea asta. Da nu știu un' să-l arunc. În gărlă? Într-un lac? În bădure? În șanț?

Duminică inspectase puțin locurile cu apă și poate, dacă l-ar fi avut la el, l-ar fi aruncat. Îi era teamă „să nu blutească“. Îi era teamă să nu fie văzut. Deja „dracu' ăla de cobil“ se ținuse după el. Scoase iar portmoneul și-l privi cu atenție. Pe mijloc erau întipărite într-un cerc de piele trei litere împletite între ele: *R.O.Z.* Când îl deschideai dădeai de o mulțime de buzunare și buzunărașe, unele la vedere, altele tainice, îi trebuise mult timp până să le descopere pe toate. Era o adevărată bijuterie a priceperii omenești portmoneul ăsta, de fapt o combinație de portmoneu cu portefeuille. Din păcate toate buzunarele erau goale, cu excepția unuia. Decepționat, Petre se mai uită o dată la „comoara“ din portmoneul de antilopă: o cheie! O cheie destul de mică, dar solidă, aurită, cu dinți foarte dantelați de o parte și de alta a tijei, din care acopereau exact o jumătate. Mai mult ca sigur o cheie de la o casă de fier! Ca toate comorile adevărate, era un lucru care nu folosește decât unora, lui Petre și nevestei lui nu-i era de nici o trebuință. N-avea cum să afle de unde provine cheia și, cum nu era spărgător de meserie, ci vizitiu, chiar dacă, prin minune, ar fi aflat unde se găsește acea casă de fier, tot degeaba ar fi fost. Iar acum, după ce bălanul murise și după discuția cu conu Costache („bagă de seamă, dacă tăinuiești ceva ajungi drept la gros“), lui Petre nu-i dădea mâna să mai ducă înapoi obiectul. Era singurul om din București care, citind *Universul*, făcuse legătura între știri cu moartea „tânărului aristocrat“ și „s-a pierdut un

portmoneu“. A legat lucrurile, gând cu gând, cam așa: bălanul împușcat și portmoneul fuseseră întâmplări din aceeași dimineață. Pesemne bălanul furase portmoneul și le spusese celor din strada Teilor – și ce ciudat că se întorsese să moară în același loc, „cum le scrie soarta be toate!“ – că-l pierduse acolo. Sau poate chiar ăștia nu l-au crezut și „l-or fi îmbușcat“? Dar, pentru mai multă siguranță, dăduseră totuși anunțul? Precis că cei de la casele noi, o minune de case, știu că tânărul a fost adus la doctorul Rosenberg. Atunci de ce n-au spus că-l cunosc? Sigur era bănet mult la mijloc și primejdie mare. Nimeni nu știa deocamdată că portmoneul nu se pierduse, ci se furase, poate a doua oară, și că el, Petre, devenise un hoț. De unde-i venise asta așa, deodată, când până vineri fusese om cinstit? Ești cinstit o viață și, dintr-odată „devii bungaș“, hoț de buzunare, „netrebnic“. Petre era tot mai speriat pe măsură ce se gândea. Iată că bălanul murise, dacă-l așteaptă și pe el aceeași soartă, ca în istoriile despre lucruri blestemate, pe care, dacă le furi, îți aduc cine știe ce nenorociri? Și Petre începu să găfâie de spaimă și simți că trebuie să facă urgent un drum până în curte. Luă *Universul*, rupse în opt fiecare filă și porni grăbit spre privată. După nici cinci minute scăpase de spaimă și de portmoneu. Numai vidanjorii ar mai fi putut să-l găsească, dar e greu de închipuit că ar încerca să scoțoască prin materia primă nu tocmai frumos miroitoare a muncii lor. Se spune însă că aduce noroc.

4

De data asta tânărul nervos, cu mers de șopârlă, dădu bună dimineața, deși într-un fel destul de jignitor, cam de sus.

— Bună dimineața, domnișorul, răspuse portarul. Iar fața lui Nicu arăta că nu știe dacă merită să salute. Apoi, gândindu-se la domnul învățător, „matale nu ești bine-crescut!“, se hotărî să-l sprijine pe portar și spuse, cât putu de ironic:

— Bună dimineața, *domnișorul!*

Șopârla se uită mirată la el, dar nu-și pierdu timpul.

— S-a găsit portmoneul? întrebă Nicu, iar unghiul extrem de ascuțit al sprâncenelor lui arăta îngrijorare, dar de sens opus celei pe care s-ar fi convenit s-o aibă. Tocmai atunci portarul spuse:

— Repetați anunțul?

— Nu... da... repetăm, spuse tânărul. Nu vă osteniți, știu drumul, adăugă și o luă iute și unduit spre biroul vizitat cu câteva zile în urmă, să plătească pentru întreaga săptămână.

— Cred că-i vorba de ceva de mare preț, medită portarul, iar Nicu îi destăinuie secretul lui, după ce-l rugă cu cerul și pământul să nu spună la nimeni: sigur era vorba de un bilet pentru loteria de Anul Nou. Apoi se întoarseră la ale lor și nea Cercel începu să citească în felul lui foarte răspicat:

— „Important!! – două semne de strigare – La administrația ziarului *Universul*, strada Brezoianu No. 11, se repară orice cea-soar-ni-ce, pendule, et-țe-te-ra, mai ieftin decât oriunde. Se ga-ran-tea-ză mersul regulat timp de un an și – fii atent – la caz contrar se repară din nou *gratis!*“ Muierea mea are o pendulă de la socru-meu, care nu mai merge, am adus-o deja de două ori până aci, acu’ mi-au zis să n-o mai aduc că n-o repară nici Edison. Da’ pe tine nu te interesează, că n-ai ceasornic. Nicu ridică din umeri a regret și privi ca un câine bătut. Îi plăcea uneori să-și

exagereze necazurile și să primească multă compasiune. Făcea provizii de sentimente.

— Uite, asta e pentru tine, zise iute portarul: „LUCRURI DIN TOATĂ LUMEA: Recordul patina-giu-lui. Facem cunoscut amatorilor și pro-fe-sio-na-li-lor că recordul patina-giului aparține, deja de trei ani, unui tânăr *ska-ter* – adică scater? de ce, mă rog, nu-i zice patinator? – vasăzică... un tânăr scater englez, domnul Harry Tay, care, punându-și patinele la ora 10 dimineața, a reușit să patineze toată ziua și toată noaptea până a doua zi la aceeași oră – adică până la 10 dimineața, înțelegi matale, 24 de ore – fără să se odihnească nici măcar un singur moment. Nu numai că domnul Tay nu s-a oprit nici un minut în timpul acestor ore de ez-er... , de egzer-ci-ții variate pe gheață, dar n-a mâncat și nici n-a băut – auăleu! pe mine să nu mă pună nimeni – n-a băut nimic în acest in-ter-val.“ Zice că-i șampionul patinagiului și că s-a învârtit numa-n cerc, da' a mers 600 de kilometri.

— Oare limba mare de la pendula matale câte sute de kilometri a făcut, în cercul ei? întrebă Nicu. Probabil că i s-au stricat patinele și-a obosit, săraca, de nu mai merge. Io nu pricep ce-i aia timp, dumneata pricepi?

— Nu. Hai să-ți mai zic una, pentru când te-nsori. O LOGODNICĂ LECAR... RE-CAL-CI-TRAN-TĂ – vrea să spună, zic io, o iapă năvălaşă. „Trebuia să aibă loc, acum câteva zile, zice *Curierul Statelor Unite*, o mare căsătorie la Wo-od-lawn... la Vodlavn, una din mahalalele cele mai principale ale orașului Chi... ale orașului Șicago.“ Și uite cum s-a sfârșit: „Căsătoria domnului Tho-mas Leo de de Șong cu donșoara Șeperd fusese aranjată încă de pe timpul când fata avea opt ani.“

— Ca mine, se bucură Nicu, foarte sensibil la știrile despre amor. Crezi că trebuie să-mi caut o logodnică? Și mamaia mea îmi tot zicea de însurătoare.

— Stai să-ți zic: „Logodiții rămăseseră mai mulți ani despărțiți, fără să se vadă, și când domnul De Șong a sosit la Șicago pentru ca să se însoare, donșoara Șeperd, gășind, fără îndoială că logodnicul său nu co-res-pun-de, nu corespundea deloc cu i-de-a-lul pe care și-l făcuse de viitorul soț, a refuzat cu în-că-pă-țâ-na-re de a se căsători cu el. Iată deci cum această ceremonie a fost amânată la... calendarele grecești. Calendarele grecești? La *calendele* grecești.“ Adică pentru totdeauna, îl lămuri portarul, deși n-ar fi știut să explice mai multe despre calendele astea.

— Adică niciodată! exclamă Nicu, dar cu părere de rău, ca și când ar fi fost vorba de însurătorea lui.

Și băiatul se miră că totdeauna poate să însemne același lucru cu niciodată și își închipuia că totdeauna e un vârf de munte înalt cât Himalaya și niciodată o groapă fără fund.

*

— Mă miră totuși că n-ai auzit și dumneata de cazul Lahovary, oriunde ai fi trăit până acum. Pentru că *Indépendance Roumaine* e scris, între altele, pentru străinătate, în cea mai cunoscută limbă a Europei. Sau poate că știrile despre România nu te interesau...

La biroul domnului Peppin Mirto ușa era întredeschisă, ca să se mai aerisească. Adevărul e că domnul Crețu, care, vrând-nevrând, era acum colegul lui de birou, adusese cu el un ușor damf de transpirație. Peppin se uită la Dan, care se crispase și se întunecase la față, așa că se grăbi să-l lămu-rească, cu multă amabilitate în glas.

— George Lahovary a fost, sunt sigur, un om de caracter. Să vezi, anul ăsta, în ianuarie, chiar înainte de ziua

Unirii, *Indépendance* i-a publicat o scrisoare compusă în termeni de maximă gentilețe, dar cu fermitate, adresată șefului partidului conservator, venerabilul domn Lascăr Catargiu. Lahovary era și el la conservatori, ba încă și-n comitetul executiv, iar prin scrisoare și-a anunțat retragerea. O să mă întrebi de ce – spuse Peppin tocmai fiindcă Dan nu pune nici o întrebare. Pentru că *monsieur Georges Lahovary* a anunțat *en français* că începe „de bună credință și fără patimă“ o campanie pe care o socotește trebuincioasă țării lui, România, și deasupra polemicilor zilnice, mărunte, din gazete. Și-aici a venit lovitura de trăsnit...

Peppin și-a aprins o țigară, întinzându-i și lui Dan tabachera. Fumul aromat atenua mirosul de sudoare.

— Campania din ziarul franțuzilor – cred că ai văzut firma, e în clădirea aia galbenă cu ceas cu dorobanț de tuci și cutie poștală proprie, adică le ridică de-acolo corespondența – campania, vasăzică, era o analiză fără cruțare a partidelor, a cluburilor care guvernează viața politică, a presei aservite partidelor. A, capitolul despre presă e teribil, pe onoarea mea, ar merita să-l citești! A zdruncinat din temelii instituția presei. Noroc că nu suntem ziar politic, noi am început cu reclamele, așa ne-am făcut publicul. Dar, mai presus de orice, era o critică a actualei Constituții și a regimului parlamentar de azi.

Prin dreptul ușii trecură două tinere, iar Dan rămase cu ochii la una din ele, care chiar se opri preț de-o clipă în dreptul ușii, apoi trecu cu pas ușor mai departe, spre trepte. I se păru c-o știe de undeva.

— Atât le-a trebuit gazetarilor, parcă le-ar fi dat foc cineva. L-au ponegriț care mai de care pe Lahovary, cu ziarul lui cu tot. Unii îl numeau „vândut francezilor“, alții rușilor – de unde până unde? –, alții ziceau că Regele l-a cumpărat cu tot cu ziar ca să facă despotism în România, alții îl

numeau „un caz patologic“. Cred că numai noi și *Constituționalul* junimist n-am atacat. Își băteau joc de el, dar de oprit nu l-au oprit. Și știi ce-a făcut Lahovary?

Domnul Mirto strivi țigara în scrumieră, lângă a lui Dan.

— Și-a publicat imediat seria de articole într-o carte, la tipografia ziarului, fiindcă au și ei, la fel ca noi, tipografie proprie. Titlul n-a prea fost înțeles, *Histoire d'une fiction*, pe românește e mai de neînțeles, *Povestea unei ficțiuni*, unii au zis că-i prea abstract, alții că-i metafizic. Unele păreri din cartea asta ar fi meritat discutate, dar nimeni nu le-a discutat, aici a fost drama. O carte mare, pe onoarea mea, și foarte curajoasă. Uite, îți spun cinstit că eu n-aș fi avut îndrăzneala să scriu așa ceva...

Pentru prima dată traducătorul văzu zâmbetul lui Dan și rămase aproape uluit. Era ceva care-l lumina și-l schimba cu totul, îi îndulcea trăsăturile, de parcă ar fi ieșit dintr-un tablou florentin, din bisericile pe care Peppin le vizita primăvara, când căuta soarele sudului și urmele strămoșilor italieni. Continuă după o pauză mai lungă:

— Iar după toate astea, George Lahovary a mai scris un articol împotriva directorului *Epocei*, Nicu Filipescu, pe care l-a acuzat că ar fi cu două fețe în niște povești neplăcute care s-au petrecut la finele lunii trecute în strada Carol, nu ți le mai relatez, niște vandalisme în care s-a bănuit c-au nimerit și câțiva studenți, așa că Rectorul Universității, domnul Profesor Maiorescu, nu cred c-ai auzit dumneata de el, după ce i-a îndemnat părintește să se țină departe de asemenea mârșăvii, și-a dat totuși demisia, ceea ce e o mare pierdere. Domnul Filipescu, un tip de om impulsiv, agitat, și de la un ziar devenit advers, i-a trimis imediat martorii și l-a provocat la duel. Mă-ntreb dacă asta o fi fost picătura care-a făcut să se reverse paharul...

Aici domnul Peppin Mirto se întrerupse iar, și se repezi afară ca să vorbească cu domnișoara Iulia Margulis, care tocmai cobora. După vreo 5 minute reintră.

— Așa, și cum îți spuneam, iartă-mă, te rog, pentru întrerupere – domnișoara Margulis mi-a cerut o părere, mă mai consultă la traduceri, o ajut cu plăcere. Ziceam că adversarul politic i-a trimis martorii. Nicu Filipescu s-a antrenat două săptămâni regulat, de altfel e un spadasin bun, dar Lahovary n-a mai pus mâna pe spadă de vreo *cinci ani*, după cât zice valetul lui, un francez, Paul, și era puțin șchiop. Zice că-n dimineața duelului, pe 29 noiembrie – uite c-au trecut trei săptămâni, deja – a făcut totuși câteva exerciții.

Pentru prima oară puse și Dan o întrebare de o silabă:

— Și?

— Și s-au dus la sala de arme de pe cheiul Dâmboviței, în sala mică de scrimă. Înainte de duel martorii lui au spus că ar trebui să se renunțe, că-i foarte frig, iar Filipescu nu și nu, să se bată cum au stabilit. Martorii au povestit pe urmă cum a fost. Încă de la sfârșitul primei reprize Lahovary a fost pus la zid, parcă îi înghețaseră degetele pe mâner. Victor Ionescu, unul din martorii lui Filipescu, care fusese tras la sorti ca director de luptă, a oprit jocul și a permis adversarilor să-și reia locurile de la început și să se așeze iar în gardă. Imediat după angajament, după ce lamele s-au lipit una de alta, Filipescu a fentat, apoi, cu o iuțeală și-o vigoare surprinzătoare, și-a înfipt spada în burta lui Lahovary. Dar cu atâta putere că vârful a atins o coastă și s-a îndoit! L-a doborât pe loc. Regula era să lupte până când unul ajunge în imposibilitate *vădită* de a mai continua. Duelul s-a întrerupt, iar ceea ce a stârnit și mai mult pasiuni și compasiuni sunt ultimele cuvinte ale lui Lahovary: „Mor! Mor! *M-au asasinat...*“

Peppin interpretase întregul duel cu măiestrie de actor.

— Poliția n-a fost încă în stare să stabilească dacă este sau nu o intenție la mijloc, dacă directorul de la *Indépendance* a murit pentru ideile lui, pentru principiile lui care unora nu le erau pe plac sau „doar“ pentru onoarea lui. Costache Boerescu a vorbit cu toți, i-a invitat la masă, când pe unul, când pe altul, i-a luat cu binișorul. Oricum mare pierdere... îmi pare nespus de rău, îl cunoșteam destul de bine... Nu era un om aprins, era echilibrat, de cuvânt, și mai curând vesel. Familia e distrusă... Dumitale cum îți mai merge? Cum te-mpaci cu noua locuință?

Dan dădu să răspundă ceva, însă Peppin se reazeză la birou. Avea caracteristica oamenilor care vorbesc mult: asculta puțin.

*

La etaj, în biroul primului redactor, discuția se lega mai greu. Fratele lui Peppin, Pavel, fiind de mic în preajma unei persoane vorbărețe, devenise taciturn, iar Procopiu, care avea o nevastă guralivă, iubea liniștea mai presus de orice. Când nu vorbea, Pavel își imagina tot felul de scene, scria în gând. Nici nu știai câte se petrec îndărătul ochelarilor lui rotunzi. La el aveai impresia că întredeschide ușa spre exterior, vorbește puțin din prag cu cei de-afară, apoi, pe neașteptate, le trânteste ușa-n nas, trage draperiile la ferestre, rupe toate posibilitățile de comunicare cu exteriorul și cade în el însuși ca-ntr-o groapă adâncă, plină de șerpii ideilor. Neculai Procopiu, dimpotrivă, era mereu în panică, dornic de oameni și la vânătoare de idei. Se scula odată cu nevasta, la 7 dimineața, se primenea, își lega lavaliera, se făcea fercheș, de parcă s-ar fi dus la logodnă cu Ideea. Între timp doamna îl toca la cap, așa că plecarea de-acasă era o binecuvântare. Alegea străzile care sunt pline de lume, privea galantarele prăvăliilor, uneori mai intra

la cafenea, la Bulevard, și cerea mereu „un capuținer mai alb“, îl sorbea pe-ndelete, cu ochii după oamenii publici. Azi umblase mult prin oraș, cu tramvaiul, în căutarea unui subiect bun, de la Episcopie la Sfântu Gheorghe, apoi până-n Moșilor, și de-acolo pe Bulevardul Elisabeta până la stația Cișmigiu. Din stație venea pe jos, pe lângă grădină – vara era o bucurie să vezi rondurile de flori în culori vii și ceasul solar –, apoi cotea la dreapta pe Brezoianu și iată-l ajuns, disperat că n-a găsit nici o întâmplare bună de transformat în articol de prima pagină. Prea mergea totul bine și toți oamenii erau la locul lor și prevenitori, pe drumul lui. Or, abia dezordinile și incidentele, incendiile și hoțiile erau un adevărat noroc pentru gazetă și sporreau tirajul. Oare să vorbească despre ordonanța Primăriei cu privire la tipografii? Nu era chiar o noutate. De când s-a inventat tiparul se cunosc inconvenientele lui toxice, din cauza plumbului. Sigur că ordinea și curățenia cea mai strictă, ca să nu se inhaleze praful, pot reduce riscul, dar nu-l elimină. Iar a vorbi despre așa ceva e cumva primejdios, când ești o mare gazetă cu tipografie proprie și te lauzi cu rotativa unică în România, adusă tocmai din Würzburg. Mai bine fac alți confrăți, dau știri americănești care te uimesc din cale-afară, dar nu devin subiecte de dispută: de pildă că un tipograf culege 12 mii de litere pe zi. Dacă socotim că distanța străbătută de mână, pentru fiecare literă, ar fi de 2 pași, reiese că pe timp de un an, suprimând sărbătorile, mâna culegătorului face cam 6 mii de kilometri. Aproape până la New York.

— Crezi că Nicu Filipescu o să fie condamnat? întrebă Pavel ridicând capul, ca și cum ar fi simțit frământările colegului său și voia să le alunge.

— Un fost primar? Greu de crezut, deși s-ar putea, pentru că niciodată n-am văzut opinia publică mai aprinsă,

nici măcar atunci când tot el a hotărât demolarea bisericii Sărindar, ții minte ce praf înghițeam când veneam încoace, iar cei de la *Adevărul*, deși își aveau pe-atunci redacția în Pasajul Vilacross, au găsit prilej să facă iar mare scandal. Dar, când mă gândesc că bietul Lahovary era exact de vârsta mea și când îmi amintesc ce om dintr-o bucată și plin de voie bună era, îmi doresc din suflet ca Filipescu să fie condamnat.

— Dar de ce? se înflăcăra Pavel, cu vocea un pic mai iritată și mai tare decât de-obicei. Oare n-ai dreptul să trimiți martori când ești ponegrit într-o gazetă? Nu-l apăr pe Filipescu, dar în cazul de față era onoarea lui în joc, Lahovary e cel care l-a atacat. Și știa că lovește un om care se aprinde iute.

— Adică ai uitat câte atacuri a avut *Epoca*, prin directorul ei Filipescu, la adresa lui George Lahovary și-a ziarului său? se supără și primul redactor. Adică unul dă cu măciuca tot anul, fără să pățească nimic, iar când celălalt îi dă o pălmuță, gata, te provoc la duel! Uite ce-i, dumneata mă faci să-ți spun ce cred: e un omor! Fiindcă să vrei cu orice preț să duelezi cu unul care n-are obișnuința asta, și-apoi, în loc de-o zgârietură, să-i bagi spada-n burtă se cheamă asasinat! Duelul e-o instituție medievală și mă surprinde că o fire sensibilă ca a dumitale, un om cu suflet de artist, o poate aproba.

— Să nu-mi spui, domnule Neculai, că faci parte dintre cei care sunt de acord cu interzicerea duelului. Să nu-mi spui că dumneata vrei să trăiești într-o lume în care oricine te poate batjocori cum poftește și n-ai nici măcar o armă cu care să-ți aperi onoarea, spuse Pavel cu vocea aproape tremurată de mânie. E posibil ca-ntr-un viitor la care acum unii dintre noi se gândesc să se ajungă la o asemenea absurditate,

dar azi, cel puțin, dacă n-avem alte avantaje, măcar îl avem pe cel al onoarei.

Atmosfera devenise foarte tensionată, la fel fusese și-n parlament când se discutase chestiunea, primul redactor se sculă de la birou și se plimbă cu pași mari, iar Pavel își mai aprinse o țigară, ceea ce spori supărarea preopinentului.

— Și nu uita de la ce-a plecat totul, adăugă Neculai Procopiu, fără să se uite la el.

Discutară, pe un ton aparent mai potolit, deși dlocoteau încă, despre incidentele din strada Carol, de la care, în fond, pornise avalanșa, încercând să stabilească care a fost scânteia. Niște bande de derbedei, drojdia Bucureștilor, pungași de meserie, certați cu legea, spărseseră vitrinele și furaseră din magazinele din strada Carol, cele mai multe ținute de evrei. Bucureștenii nu mai pomeniseră așa ceva de la jafurile grecului Melanos Bocceagiul și ale vagabonzilor lui, pe care oamenii i-au numit „craii de la Curtea-Vechă“. La Inger și la prăvălia „Au bon goût“ au spart vitrajele care erau groase de un centimetru, iar la doctorul Steinhart numai ferestrele. Câțiva fuseseră și loviți. Ziarele fuseseră de partea proprietarilor evrei. Jandarmii i-au pus pe goană pe răufăcători și au făcut arestări. Aici era însă o mică problemă. Asupra lui Caton Lecca, zis „cel Bătrân“, plutea penibila bănuială că închide ochii la manifestările antioveiești. Fratele lui de la Buzău avusese niște scandaluri de același fel. Dar Costache Boerescu, dimpotrivă, avea o probitate profesională fără pete vizibile. Lumea știa că cei doi își sunt dragi ca pisica cu câinele. Și de Nicu Filipescu se spune că-i antisemit, deși mai apoi le luase apărarea evreilor. Lahovary a scris în articolul *Două politici* că Nicu Filipescu e cu două fețe, că scrie după cum bate vântul, a amintit și de afacerea cu Mitropolitul Ghenadie. Și-aici era cât

pe ce să reînceapă cearta, așa că primul redactor socoti oportun să schimbe vorba:

— Ai văzut că bărbierii și frizerii cer să li se dea voie să lucreze în ziua de Ajun și de Crăciun, fiindcă altfel pierd o mulțime de clienți? Și, dacă nu li se permite, amenință cu greva! Ai mai pomenit grevă ca să n-ai zi liberă? Crezi c-ar fi un subiect de prima pagină?

Întrebând, Procopiu îl privi cu invidie pe Pavel: el n-are asemenea probleme, când i se cere articol de fond, găsește pe loc un subiect la zi, de pildă audiția telefonică prin care s-a ascultat, în aparat, un concert de vioară de la Palatul Poștei. O, asta l-a interesat pe Procopiu în cel mai înalt grad! Era ca și cum te-ai afla în două locuri în același timp, chiar dacă numai prin intermediul unui singur simț, auzul. Însă cât de curând, îi spunea mintea lui scormonitoare, partea de inginer din el care poseda și facultatea imaginației, cât de curând o să putem fi în două locuri deodată și prin intermediul văzului, apoi și cu celelalte simțuri ale trupului nostru și, de ce nu, peste vreo sută de ani, cu totul, cu întreaga noastră ființă. Aici, în asemenea știri, cei doi se întâlneau, unul venind cu știința și speranța, celălalt cu fantezia și literatura. Procopiu oftă și deschise fereastra. În ziarul de azi, pe prima pagină era articolul lui, cu tânărul aristocrat ucis, iar povestea românului sfâșiat de jaguari fusese mutată ceva mai către margine, deși ar fi meritat mijlocul, era un adevărat roman. Sub ea, ia te uită potriveală, „UN SFAT PE ZI: *Obraz umflat*. Se ia un pumn de floare de soc, unul cu flori de romaniță, și altul cu floare de tei, se amestecă bine și se pun în săculeț. Încălziți bine săculețul și puneți-l pe partea umflată.“ Se gândi la domnișoara Margulis, pe care tocmai o văzuse, fiindcă a avut ideea bizară să treacă pe la redacție deși avea obrazul umflat, și regretă că n-a apucat să-i spună despre sfatul din gazetă,

mai știi, poate folosea. De fapt nu prea credea în sfaturile astea și nici în toate reclamele pe care erau nevoiți să le publice, care te vindeau miraculos de toate bolile, cum e, de o pildă, cel cu Apa de Genova, bine plătit, se-nțelege, sau cel cu leacul contra microbilor pleșuvei.

— De când cei mai mulți tineri preferă mustața, în locul bărbii, bărbierii au și mai mult de lucru, nu prididesc. Și nici pletele nu mai sunt la modă, a răspuns Pavel, cu ton de împăcare.

Ceva mai mulțumit, fiindcă în privința asta putea fi socotit foarte tânăr, Procopiu își mângâie mustața neagră și ceruită:

— Dar, de pildă pe conu Costache Boerescu, eu, unul, îl preferam cu barbă, nu cu mustăți. Cine știe pentru ce primadonă și-o fi ras barba.

Pavel Mirto adăugă, ca să șteargă urmele incidentului de mai-nainte:

— A, dar am altă veste pentru dumneata. În Franța s-a făcut o gazetă numai cu femei, *La Fronde*. Santa Maria, Madre di Dio! Acolo m-aș angaja.

— Ca fumător, cred c-ai avea unele probleme, găsi primul redactor prilejul revanșei, cu un reproș subînțeles. Ce facem cu articolul de mâine, ai vreo idee?

MARȚI 23 DECEMBRIE

Hazardul

1

A seară papa, abia întors de la Giurgiu, s-a speriat când a auzit că am umblat toată ziua prin frig, așa că azi mi-a interzis cu desăvârșire să ies din casă. Îl voi chema pe prietenul Steinhart să te consulte, a zis, dar, din câte văd, măseaua cu puroi e „de minte“, așa că trebuie scoasă, măselele astea nu folosesc la nimic, aduc numai neazuri. Și mintea la fel, i-am replicat, pentru că eram tare posomorâtă. Să ne gândim puțin, aveam toate motivele să fiu așa: mă simțeam tot rău, tot ca și când aș fi avut praf în ochi, obrazul tot umflat și îl visasem tot pe Alexandru. Se duela cu Nicu Filipescu și amândoi erau răniți, și parcă eu eram unul din martori, directorul de luptă. Nu-l puteam ajuta, totuși, se făcea că n-aveam voie. Desigur, nu poate fi decât urmare a obsesiei gazetelor pentru cazul Lahovary – Filipescu, altfel spus, *L'Indépendance Roumaine – Epoca*, altfel spus, querellă politică. Eu n-aș crede că Nicu Filipescu l-a ucis intenționat, cum zic servitorii, e renumit pentru că se aprinde iute. Dar nici milă n-a avut de un om nedeprins cu sabia. Într-un fel a fost totuși scrimă-crimă în numele onoarei. Papa mi-a pus Collir în ochi, nu m-a durut. Nici de scosul măselei nu mi-e frică.

De altfel, acum sunt metode, mi-a spus papa, prin care-ți adoarme dintele, îți amortește falca, și totul e fără chin, chiar dacă pe urmă, când se trezește locul adormit, revine și durerea. Papa m-a lăudat, zice că femeile sunt mai curajoase decât bărbații, în ce privește lupta cu boala. În familie se povestește la toate ocaziile festive cum pe papa l-a întrebat odată un coleg: „Domnule Margulis, ce părere aveți despre sexul slab?” Iar papa a zis pe loc: „Cred că sexul slab e sexul tare”, și vorba a circulat, mai ales că papa nu-i chiar faimos pentru vorbele de spirit. Când mă îmbolnăvesc îmi explică mereu ce s-a defectat în mine și-atunci nu mi-e deloc frică, mi se pare că suntem niște mașinării care trebuie din când în când reparate, unse, îngrijite. Mi-a spus că am *conjunctivită* și că ambele neplăceri sunt pesemne din cauza curentului: „Ai stat cu fereastra deschisă?” M-a învățat cum se leagă totul pe dinăuntru capului nostru, urechile, cu nasul și cu gâtul, și câte canale și firicele de nerv fac drum răului în noi. El vorbește de trup, eu îi răspund de suflet. Și-atunci papa îmi spune: *Mens sana in corpore sano*, cum bine spunea Juvenal, deși era poet. Are ce are cu poezii, nu-i prea iubește. Și: un doctor bun le vindecă pe amândouă, mintea și corpul. Să te vedem, papa, dacă-mi poți vindeca mintea și corpul de Alexandru, m-am gândit necăjită.

— O să te vindec, a spus el, de parcă m-ar fi auzit.

Am observat că uneori citește gândurile, exact ca prietenul nostru, conu Costache. Adevărul e că am muștrări de cuget pentru felul în care l-am expediat ieri pe Alexandru. După visul de azi-noapte văd lucrurile cu totul diferit, mi se pare că e în primejdie și că trebuie să-l ajut. Dar dacă e bine mersi, și iar mă fac de râs? La urma urmei n-am refuzat nimănui o vizită, de ce-aș începe cu el? Așa că mi-am deschis sertarul de la măsuța de scris și-am început să caut

un plic cu hârtie mai deosebită. Am ales până la urmă una care avea, dacă o priveai la lumină, o floare a reginei în filigran. M-am gândit o bună bucată de vreme, mintea nu-mi mergea, pesemne fiindcă nici *corpore sano* n-aveam. Până la urmă am scris așa:

București, 23 dec. 1897

Domnule,

Vizita dumneavoastră de ieri m-a surprins într-un moment nepotrivit. Sunt destul de bolnavă, am conjunctivită (o boală prin care ochii mei au dobândit un amestec de verde cu roșu, cum sunt culorile hainelor din tablourile renascen-tiste), am și alte necazuri, nu vi le mai spun. Poate, dacă v-ați fi luat câteva minute din timpul dumneavoastră, foarte prețios, sunt sigură, ca să-mi scrieți măcar cu o zi înainte, aș fi reușit să fac posibilă întâlnirea noastră. Dar grija pentru reguli nu vă preocupă. Dacă doriți totuși să mă vedeți, fiind prevenit asupra felului în care arăt, vă rog să veniți sâmbătă 27, la noi acasă, după-amiază la 5. Părinții, din păcate, sunt tocmai atunci plecați într-o vizită. Aștept răspunsul dum-neavoastră cu nerăbdare,

Iulia Margulis

Funda de la semnătură a ieșit cam boțită, semn că nu sunt în toane bune. N-o să-mi plâng de milă: ochii, măseaua care trebuie scoasă, *les règles*, curățenia care nu se mai termină, ba parcă abia începe, fiindcă abia acum e sub comanda mamei, și visul urât. Dar, cum am scris biletul, cum m-am liniștit. Și, cum a venit Nicu la frățiorul meu, cum l-am trimis cu plicul la Alexandru, ba i-am dat și bani de tramvai. Îmi crește un ceas mare în inimă de câte ori aștept un răspuns de la el, unul care merge de două ori mai încet decât ar trebui și care bate secundele de două ori mai tare. Și parcă toate celelalte necazuri ale mele sunt

mai mici și mai depărtate, ca atunci când te uiți, la operă, prin binoclul întors.

2

Din patul lui, lipit de al ei, doctorului i se auzea respirația egală. Dormea încă, obosit de călătoria din ajun. Rareori sforăia, ceea ce era una din marile lui calități, desule neveste își iau dormitor separat ca să poată dormi, fiindcă bărbații lor duduie ca trenul, toată noaptea. Agata se gândi la duduitul trenului până la Giurgiu, duminică, și la cel de întoarcere, ieri, când îi trecuse os prin os. O chinuia mijlocul tot mai des, deși se lega cu un brâu de lână, iar acum parcă se pregătește și-o migrenă. Asta i-ar mai lipsi, când are o zi atât de grea înainte și o oboseală atât de mare în urmă. Poate că la anul ar trebui să crească singuri porc, nu merită atâta drum, deși e bine să ai totul de-a gata, admise doamna Margulis. Aprinse lampa de gaz de la capul patului, era încă beznă, dar se întinse la loc ca să nu-și trezească bărbatul: podeaua scârțâia destul de tare.

Surpriza plăcută fusese, la întoarcere, întâlnirea cu prietenul Costache. Era singur, așa că se mutară și ei, cu micul lor geamantan plin de mirosuri îmbietoare, din celălalt capăt al vagonului, în compartimentul lui. Un alt geamantan, mai mare, a trebuit predat la vagonul de bagaje. Doctorul se dusesese cu hamalul la cassa pentru bagaje, nu cu un sfert de oră înainte de plecarea trenului, cum se cerea, ci cu o jumătate de oră, bagajul se cântărise, avea 32 de kile, scăpaseră de el. Le fusese deci ușor să se mute la Costache. Afară era sumbru, fulgii se lipeau de geam, își arătau o clipă desenul înstelat, apoi se topeau, dar înăuntru le era bine, era lumină, se simțeau la adăpost, iar discuția

se depăna mai ușor decât oricând. Era ca și cum ai avea musafiri, dar nu și grijile de gazdă care vin odată cu ei. Timpul se topește ca fulgii de zăpadă, știi că ai câteva ore suspendate, în care nu trebuie să faci nimic-nimic, doar să plutești de-a lungul câmpurilor albe, ca și cum ai zbura. Șovăiseră înainte să pornească, fiindcă iarna trenul se împotmolea, uneori, în troiene. Dar ziarele nu anunțau viscole.

— Ce se mai știe de străinul acela, găsit vineri, Dan Crețu? întrebă Agata. Lumea a început să spună tot felul de nerozii, iar copiii noștri – adică mai mult Jacques – îl cred căzut din cer.

Costache, foarte discret de-obicei cu cazurile la care lucra, le spuse că n-a aflat mare lucru, dar speră că timpul va scoate totul la iveală și, fără să știe cum, se pomeni povestindu-le vechilor lui prieteni despre tânărul Rareș Ochiu-Zănoagă și momentele penibile petrecute la moșia familiei lui. Polițistul văzuse multe și destule, dar tot nu se obișnuia. Era încă marcat de durerea părinților care la aflarea veștii fuseseră smulși din pământul vieții lor, ca niște copaci în plină furtună. Așa ceva n-ar trebui să existe în rânduiala lumii, spuse el. Copilul era un artist și le făcea uneori griji, e drept, stăteau ca pe ace la plecările lui dese, la București, dar nimic, poate doar presimțirile sângelui care-ți dă de veste înainte de orice mesager, nu anunța un asemenea sfârșit. Cu sora tânărului Rareș – aflase de la ea că băiatul nu împlinise încă 22 de ani, era de vârsta Iuliei, spuse Costache – reușise să vorbească ceva mai mult, deși fetei i se înroșeau ochii în fiecare moment și nu mai putea rosti nici o vorbă. În câteva rânduri a mirosit săruri, dar era o fată curajoasă, n-a leșinat, însă tot înghițea lacrimi. Băiatul, Rareș, avea talent la pictură, și vara, de prin iunie, se ducea la București să lucreze benevol, la refacerea frescelor din biserici. Era pasiunea lui și în ultimii ani restaurările erau

un lucru frecvent în București, se transmisese de la o biserică la alta. Când n-avea decât vreo zece ani, un zugrav din Giurgiu îl lăsase, în timpul unor lucrări în biserică, să se suie pe niște schele și să picteze ochii și gura sfântului Constantin și pe ale mamei sale, Elena, care se cam afumaseră de la lumânări. Băiatul a luat pensula de la zugrav și, lucrând cu mâna lui de copil, a vădit un talent ieșit din comun. Atunci a intrat preotul și, mânios că i se compromite pictura, a țipat la amândoi, la zugrav și la băiat. A fost apoi un prim semn, fiindcă Rareș s-a speriat și a căzut de pe schelă. Să fi văzut cum i-a tremurat mâna preotului când i-a luat capul blond în palme și i-a văzut ochii închiși. Să fi văzut cum a alergat mama, rămasă la vorbă în curtea bisericii, și cum l-a luat în brațe de parcă ar fi fost bebeluș. Însă atunci au scăpat numai cu sprietura.

Polițistul coborâse vocea și-i rugase să țină discreție absolută la ce avea să le spună în continuare, iar Agata și doctorul, care stăteau vizavi, se aplecaseră spre el, să-l audă. Și le spuse despre ultimele cuvinte rostite de tânăr și de vădita ușurare pe care o citise pe chipul lui apoi, și cum părea că moare împăcat.

— Poate că e vorba numai de o aspirație mistică, spuse doctorul, iar Agata adăugă:

— Un fel de rugăciune.

Dar Costache era sigur că „sindroamele“ spun altceva. Odată se amuzaseră, polițistul și bărbatul ei, să vadă asemănările dintre meseriile lor și găsiseră o droaie. Ambele cereau spirit de observație, inimă caldă și cap clar, generozitate și dedicație, tact și curaj. Ambele necesitau discreție și putere de muncă. Amândoi făceau anchete, fiindcă în medicina de azi interogatoriul este obligatoriu, explicase Leon. Răspunsurile trebuiau interpretate: bolnavii, la fel

ca răufăcătorii, ocolesc adesea adevărul. Amândoi analizau cu mare atenție semnele. În amândouă e nevoie de morală și iubire de semeni. Și medicul, și polițistul e obligatoriu să fie oameni educați și inteligenți, în stare să înțeleagă mecanismele trupești, sufletești sau sociale cele mai subtile. Și medicul, și polițistul trebuie să aibă bani, primul pentru instrumente și spitale, cel de-al doilea ca să nu poată fi corupt. Aici, Costache stătea mai bine decât bărbatul Agatei, era dintr-o familie înstărită, și remunerația devenea, pentru el, mai mult simbolică. Nu puteai deveni șef în Poliție, dacă nu erai dintr-o familie încăpută, și asta ca să nu poți fi cumpărat și ca să ai educația necesară unei asemenea meserii dificile. Dar, mai presus de orice, amândoi, doctor și polițist, se tem de răspândirea răului și-ncearcă să-l stăvilească. Poate că în societatea viitorului, după ce omul va face toate progresele care sunt de așteptat de la el, nu va mai fi nevoie nici de unul, nici de altul. O spuneau, dar erau dintre puținii care n-o credeau. Fiindcă știau că omul, oriunde s-ar afla în spațiu sau în timp, e, în esența lui, același. Pentru Agata, Leon Margulis și Costache Boerescu aveau o asemănare în plus: amândoi fuseseră îndrăgostiți de ea. Și nu cel mai puternic câștigase.

Agata se gândi, zăbovind încă întinsă în pat și cumva slăbită de puteri, la cuvintele aflate de la Costache: după ea *lumină*, *Maica Precistă* nu puteau fi decât legate de clipa din urmă. Dar *Popescu*? Un popă sau un urmaș de popă... De ce, totuși, i-o fi rostit băiatul numele? Trebuia găsit un Popescu, acel Popescu care îl cunoștea pe sărmanul copil. Gândindu-se la durerea mamei lui, Agata alunecă pe drumul cel rău, pe care nu-și îngăduia aproape niciodată s-o ia. Nici Iulia și nici Jacques nu știau că mai existase o surioară, înaintea lor, rămasă acum în urma lor, fiindcă

murise răpusă de meningită cu câteva zile înainte de a împlini 3 ani. Era de o drăgălășenie nespusă, cuminte și veselă, până când a căzut la pat. Niciodată nu se luptase Agata mai mult, în viață, pentru ceva, decât atunci. Simțea în cel mai concret fel cu putință că se ia la trântă cu moartea, stătuse zi și noapte lângă fetița ei, și-i vorbise, deși fata n-o auzea, o mângâiase, o chemase, o acoperise de sărutări pe mânuțe, respectase întocmai picăturile din linguriță și tot ce i se spusese că trebuie făcut ca să se însănătoșească, se rugase fără contenire. Simțise că tatăl-doctor nu mai crede în putința salvării, dar ea credea și se lupta, însă moartea fusese mai puternică decât mama, e întotdeauna mai puternică. Și Agata a vrut să meargă imediat după fetița ei, s-o ajute, cum s-o lase singură în întuneric, ea, care era mereu ocrotită de mama ei, de tatăl ei și de o lumină aprinsă la patul ei? Iar despre ce s-a întâmplat apoi nu se poate vorbi, a fost în iad, zile în șir în iad, era sigură de asta. Oare unde greșise? Oare cu ce era vinovat copilul, dacă ea greșise? Oare există Dumnezeu, dacă îngăduie să se întâmple așa ceva? Oare nu e greșită lumea, din temelii? Poate că trăim într-o lume nereușită și abandonată în voia soartei. A trebuit ca doctorul-tată să-i facă injecții și s-o adoarmă zile în șir, cum se trezea, cum voia să plece după fetița ei, cerea o doză dublă morfină care s-o adoarmă definitiv. De-atunci candela de pe mormântul fetiței nu se stingea niciodată, avea ea grijă de asta, în drumuri dese pe care nici unuia din copii nu i se dădea voie s-o însoțească.

Îi vorbea mereu și-i spunea: dacă ești în rai să fii fericită, acolo, în rai, oricât de nefericiți am rămas noi, aici, iar dacă nu ești încă acolo, eu, cu mâna mea, te voi duce sus, apucă-mă strâns, nu-ți dau drumul. Și Agata strângea pumnul, iar în pumn era aer. Și dacă nu există raiul eu ți-l fac, pentru tine, și dacă nu există Dumnezeu, tu o să ai

unul, îți promite mama. Și Agata îl vedea aieva pe Dumnezeu și-n brațele lui era fetița ei. Iar dacă ești nimic, nimicul ăsta îl iubesc și-l înmoi cu lacrimile mele și-l ocrotesc cu toată ființa mea. Mă auzi, nimicul îl iubesc eu! Tu ești nimicul meu acum, singurul meu nimic. Și nimicul avea ochii ei. Dacă ți-e rău, fac schimb cu tine, să-mi fie mie rău, dar nu, nu are cum să-ți fie rău, îți dau tot binele meu. Dacă ai nevoie de noi, cheamă-ne, venim, te auzim. Vin oricând, dă-mi de veste! Agata stătea mereu cu urechea sufletului ciulită, să simtă dacă fetița ei are nevoie de ajutor. Și niciodată n-a mai putut să fie pe deplin fericită, ca înainte. Și nu trecea zi să n-o sărute în gând, pe căpșor, pe fata ei, iar când o săruta pe Iulia, venită pe lume imediat apoi, pe părul ei negru, spera să ajungă sărutul și la părul blond al celeilalte. Copiii simțiseră ceva, simțeau că n-o pot înveseli cu totul pe mama lor, simțeau că nu mă pot înveseli, rămânea întotdeauna un colțișor nemulțumit și trist în ea, și trist în mine. Pentru mine moartea asta a fost ca graviditatea, dar în sens opus. Număram zilele, vorbeam cu copilul plecat, așa cum atunci vorbisem cu copilul neajuns încă, îi explicam, și-l consolam, și-l ocroteam pe cel care nu mai era, așa cum îl ocrotisem pe cel care nu venise încă. Numai că unul se apropia de viață, altul se depărta de ea.

Iar când a mai venit și încercarea cu Jacques, dar nici măcar pe asta n-a mai putut-o trăi Agata cum ar fi trăit-o o mamă obișnuită. Și, ca întotdeauna, își strunea gândurile muncind cu disperare. Asta era salvarea ei și, ciudat, salvatoare i se părea și pălăvrăgeala servitorilor, și preocupările femeilor, care îi mutau gândurile spre lucruri concrete. Și vizitele lui Costache îi făceau bine, și grija lui care nu obosise încă, de-atâta amar de timp. Acum Costache părea s-o privească uneori pe Iulia așa cum odinioară o privise

pe ea. Nu se mira, știa că el poate să vadă omul pe dinăuntru mai bine decât cu razele făcătoare de minuni ale lui Röntgen. Și totuși, Agatei nu-i plăcea să-l vadă prea mult în preajma Iuliei.

Trebuia, acum, să verifice toată curățenia care se făcuse în lipsa ei, să se ocupe de bucătărie, de plantele din ghivece și pregătirea lămpilor și a sfeșnicelor, de scoaterea și verificarea veselei pentru zile mari, de camera de oaspeți, să aibă tot ce se cuvine, să verifice ștergarele din cabinetele de toaletă de lângă dormitoare, să fie toate noi, ligheanele frecate și bureții și vasele de porțelan pregătite, să nu uite să trimită după acordor, pentru pian, fiindcă o rugase Iulia, să rânduiască lucrurile din cămară, să dea jos pânza de păianjen pe care îi căzuseră ochii chiar acum, să vadă de cadouri, iar mâine-n zori avea întâlnire cu Asociația Materna. Urmau să viziteze Leagănul Elisabeta din strada Teilor 11, inaugurat cu vreo trei săptămâni înainte, la sfârșit de noiembrie. Agatei îi rămăsese în minte o fetiță drăgălașă care semăna cu fiica ei pierdută, doar că era mai negricioasă și cu ochii mai necăjiți, în timp ce mica ei Maria făcea să surâdă parcă toată strada și tot orașul și toată lumea, când o scotea la plimbare.

Se sculă și văzu pe noptieră *Planeta de damă* pe care, la Giurgiu, papagalul unui flașnetar sașiu i-o trăsesese din coș. Abia acum o citi, punându-și ochelarii: „Îți place a glumi, a petrece cu prietenii, din care cauză multe dame te invidiază, dar inima ta este numai a aceluia cu care ești căsătorită. Vei trăi 80 de ani. În bună căsnicie vei trăi. Și de bărbatu-ți n-ai a te feri. Răsplata îți va fi fericire. Loterie: 13.21.26.“

O să-și cumpere bilet, ar avea bani pentru reparații la casă, era nevoie de tapete noi și mai ales de modernizarea locuinței, care rămăsese în urma vremurilor.

— Te-ai trezit? Mi se pare că am făcut *la grasse matinée*, spuse Leon Margulis și pipăi pe jos cu tălpile, după papucii de casă, cât e ora? L-am visat pe Costache. Până la urmă am uitat să-l întrebăm: vine sau nu la masa de Crăciun?

Costache apăsa cu atenție pe butonul soneriei electrice pe care Generalul Ion Algiu și-o instalase de curând. Se auzi un țârâit și, în aceeași clipă, un lătrat. La ușă, pașii ordonanței și ai patru pedului ajunseră deodată, ca la un concurs de alergare, iar când soldatul îi luă pălăria, un splendid ogar barzoi sări cu etichete pe pantalonii de uniformă ai polițistului. Îl alungă, deși era prietenos și avea ceva extrem de aristocratic, cu capul lui vioi, alungit, și cravata de păr din jurul gâtului. Își lăsa bastonul cu cioc argintiu în vasul din hol și intră, ca întotdeauna la vizitele lui de lucru, în bibliotecă. Generalul era în doliu, după nevasta lui care murise iarna trecută, în curând avea să se împlinescă anul, dar durerea sufletească era la fel de mare ca la început. Băiatul, stabilit la Craiova, îi scria des, cele două fiice, măritate la casele lor, încercau să-l mai înveselească invitându-l pe la ele, dar el prefera să stea singur cuc, prizând tabac printre amintirile lui, în locul care încă era umplut de toate micile ei gesturi. La început nu suferea nici un om în preajmă, cărțile de vizită rămâneau fără răspuns pe tăvița din hol, acum, încet-încet, se mai uita pe ele și se îndura să răspundă. Cam un sfert erau cu *da*, trei sferturi cu *Iertare...*, *poate cu alt prilej*. Vizita lui Costache îi făcea însă bine, îl îndrăgise de când, ca Prefect de Poliție, acum șapte-opt ani, destul de stânjenit de ideea de a lucra într-un birou, își căuta doar un subaltern corect și găsisese în loc

un prieten. Se măsurară din priviri, ca prima dată, când între ei se produsese acel fluid care, se spune, apare numai între anumiți oameni, și se bucurară să constate că amândoi erau aceiași și că fluidul din prima zi trecea și-acum între ei.

— Necazuri! spuse polițistul în loc de orice salut, iar Generalul ridică doar din sprâncenele albe, cu peri creșcuți în dezordine.

Nu risipea nici unul vorbele. Conu Costache acceptă și cafeaua, și coniacul și le combină, turnând câteva picături de coniac în cafea, *à la manière de* Marghiloman. Povesti pe scurt despre cele două cazuri care-i dădeau de furcă și nu păreau să ducă nicăieri, se înfundau unul mai rău ca altul, pe zi ce trece. Între timp multe gazete au început să se agite, iar asta strică. Tânărul Rareș Ochiu-Zănoagă, găsit împușcat, și un anume Dan Crețu – nu e rudă cu spițerul roșcovan –, cazuri între care s-au produs tot soiul de coincidențe. Generalul citea zilnic vreo patru-cinci gazete, așa că era la curent. Știa și relatarea din *Universul*, care părea cea mai informată.

— Crezi că-i vreo legătură între cei doi?

— Amândoi au fost găsiți în aceeași dimineață, de același om, Petre, vizitiul lui Inger cofetarul. Amândoi erau leșinați, numai că unul era rănit, altul nu. Pe Petre nu-l suspectez, e din altă lume, fără legătură, și nu i-ar fi adus, dacă avea ceva pe cuget, de altfel l-am interogat. Despre Dan Crețu – dacă o fi numele lui real, că documente n-are – am fi putut afla mai multe din bagajul lui, o cutie tip *safe*, dar, din nefericire, a dispărut fără urmă. Bărbatul a stat la arest un ceas, dar ceilalți pungași spun că n-a avut nici o con-vorbire cu ei, nici cu Fane Inelaru, suspectul numărul unu în această dispariție.

— Dar nasul dumitale ce spune?

— Înclin spre ideea că e un escroc de lux, un falsificator de bani din lumea bună sau un hoț de bijuterii cu mult stil, venit de departe, poate de peste ocean. Însă...

Generalul îl îndemnă din sprâncene să meargă mai departe.

— Însă mi s-a părut și cu mințile cam duse, cum spun oamenii.

— De ce s-ar exclude cele două?

— Ce mă miră e că primul redactor de la *Universul*, cel care a scris articolul despre celălalt caz – înțeleg că l-ați citit –, pe care l-am rugat să-l angajeze ca să-l putem avea sub ochi tot timpul și să-i controlăm legăturile, mi-a spus că sigur a făcut gazetărie, se vede experiența.

— De ce-ar fi excluse cele trei?

— Nu știu, mie mi se pare că se exclud, nu în teorie, ci în ce-am văzut eu la om, nasul de care spuneți. Și *à propos* de nas, am văzut odată, la un dîneu, un turc cu nas de carton care era așezat nu peste, ci în locul celui obișnuit. O arătare curioasă, pe onoarea mea. Dacă nasul meu n-o fi și el de carton, acest om nu seamănă cu un simplu gazetar: când îl pui lângă Procopiu, de pildă, vezi imediat de ce. Nu seamănă nici cu hoții și escrocii pe care îi miroși de la o poștă. Nu vă ascund că o clipă m-am gândit chiar la Jack Spintecătorul și mi-am imaginat că-n bagajul lui sunt cine știe ce bisturie și fierăstraie. Până la urmă cel mai mult ar semăna cu un om normal, cu momente de alienare mintală, dar doctorul Margulis m-a asigurat că, deși vorbește oarecum ciudat, de parcă are alte semne de orientare decât noi, totuși vorbește mai degrabă ca poeții. Pe orice cale aș merge, apare ceva care nu se brodește, n-am mai pățit asta...

— Am o singură sugestie, dar nu știu cât te poate ajuta. Tocmai de potriveli e vorba. În *Universul* de sâmbătă trei

lucruri mi-au atras atenția: tânărul împușcat, așa-numitul Dan Crețu, și un portmoneu pierdut la care recompensa era cu totul neobișnuită. Țsta m-a nedumerit cel mai mult. Ce-ar fi putut conține? S-a găsit portmoneul?

Conu Costache nu știa.

— Vezi, Costache, măcar două dintre cele trei cred că se leagă, iar al treilea lucru e cel care încurcă. Dar care sunt cele două care merg împreună trebuie să afli dumneata. Du-te pe urma anunțului, dacă deocamdată celelalte căi s-au îmfundat.

— Și v-aș mai da un subiect de meditație, dacă-mi permiteți, spuse Costache din ușă, luându-și bastonul cu cioc de argint. Tânărul a rostit câteva cuvinte înainte de a muri, le-am notat: *lumină, Popescu, lumină, Maica Precista* și încă un cuvânt nedeslușit, *sar* sau *dar*. Dacă vă vine vreo idee, știu c-o să-mi dați de veste. Mă bucur nespuse că ne-am văzut, mi-ați lipsit, abia acum îmi dau seama cât de mult, mai spuse, întorcându-se încă o dată de sub marchiza de la intrare și salutând, în glumă, militărește. Ion Algiu privi în urma lui cu o urmă de zâmbet acoperit bine de mustață. Îi lipsise și lui.

4

Nicu luă plicul și-l puse cu grijă în buzunarul surtucului, să nu se boțască. Apoi se înclină în fața surorii lui Jacques, cum văzuse că fac bărbații importanți, ca domnul Cazzavillan în fața nevestelor redactorilor, dar fata pufni în răs și-l apucă de bărbie, ridicându-i-o spre ea. Așa a putut el să vadă că nu arată deloc bine, în dimineața asta, un obraz crescut ca aluatul de cozonac, altul subțirel. Dar îmbujorată la amândoi. Pentru Nicu, chipul domnișoarei

Iulia era ca farurile despre care scrisese nu demult în *Universul*, unul, la Tuzla, cu foc roșu, altul, la Mangalia, cu foc alb. Și la ea, când se-aprindea unul, când celălalt, fiindcă și cel alb strălucea. Acum era aprins farul de la Tuzla.

— Aștept răspuns, îi spui, da? Și neapărat, n-o lăsa decât în mâna lui sau, dacă nu se poate altfel, la domnul Mihai Livezeanu, un bărbat cu o șuviță de păr căzută pe frunte, fratele lui care e student la Paris. Dacă nu, mi-o aduci înapoi, dar să nu faci asta, te rog, să stai până vine, îmi promiți?

Uite că deja se stinsese Tuzla cea roșie, iar acum era iar aprinsă Mangalia. Asta e cu femeile! Porni spre stația de tramvai, preocupat. Iulia Margulis nu era o persoană pe care s-o poți refuza. Pe doctor îl puteai refuza fiindcă era un om liniștit și înțelegea multe, pe doamna doctor o puteai refuza fiindcă era mamă, pe Jacques îl puteai refuza ca-ntre bărbați, dar pe sora lui nu te lăsa inima s-o refuzi sub nici un motiv. Nici el nu înțelegea de ce. Însă chef nu avea absolut deloc, era „în afara serviciului“, dovadă că n-avea chipiul, ci șapca, venise ca să se joace cu soldații lui Jacques, dar uite că iar nu-l lăsau treburile.

— Matale ești ocupat și paraocupat, îi spuse confesiv unui câine de stradă, n-ai un moment de liniște și odihnă. Mii de treburi...

Câinele dădu din coadă vesel și se ținu o vreme după el, apoi îl părăsi, de parcă ar fi ajuns la o vamă nevăzută a lumii. Primăria dăduse ordin ca toți proprietarii și chiriașii să curețe zăpada din fața caselor și să pună cenușă, ca să nu-și rupă oamenii picioarele. Dar ghetele lui tot alunecau, așa că se dădea pe ghețuș de câte ori avea ocazia. Ajunse în stația de tramvai și se opri să aștepte. Văzu o fată care venea de mână cu mama ei și simți ca o scânteie electrică – nu simțișe de fapt niciodată o scânteie electrică –,

simți că-l furnică din cozoroc până-n vârful ghetelor. Se apropie puțin de cele două și parfumul de lămâiță îl învăluie ca o primăvară. Parcă albul zăpezii era dintr-o dată verde și pe frunzișul verde vedea flori albe de lămâiță, cu miez galben.

— Mamă, de ce e singur băiatul ăla mic și slab? Și de ce-i îmbrăcat așa? o auzi că întreabă, iar mama o smuci și-i făcu semn să tacă.

Dacă mai înainte se simțise invadat de dragoste, acum furnicăturile, tot de la cozoroc la botul ghetei, erau de dublă ofensă. Uite la proasta asta mică, ce s-o fi crezând? Mică e un fel de-a spune, de fapt e o lungană. Oricum, Nicu amână pe altă dată întâlnirea mult dorită cu marea lui iubire, cu logodnica lui cea frumoasă. Atenția îi fu atrasă de o groapă și, cum în ultimul timp închipuirea îi era aprinsă de tunelurile cârțițelor și de traiul lor pe sub pământ, se întrebă dacă pe-acolo se ajunge în casele și pe străzile întunecate ale cârțițelor. Ar fi întrebat-o pe lungană, dar orice dialog cu ea era închis. Ostentativ nu se sui în tramvai, ca să nu fie nevoit să stea, Doamne ferește, lângă ea și să-nceapă să miroasă și el a lămâiță. O să-l ia pe următorul. Dar, se vede că asta era marștea neagră de care vorbeau babele. Fiindcă, după ce în loc să se joace lângă foc, era trimis la treabă în frig, după ce în loc să se lase în brațele dragostei, fusese jignit de o fată proastă și mică, deși lungană, a văzut că în stație, lângă el, își face apariția singurul om pe care nu-l putea suferi, de care îi era teamă și mai ales scârbă. Un borfaș care, de câte ori dădea peste el, îl jumulea ca pe-un clapon. Mereu, orice încercare de apărare i-a fost zădărnicită, la fel țipetele, așa că Nicu, după ce cântărea situația, ori o lua la fugă, când era în zone mai aglomerate, ori se lăsa buzunărit și umilit. Sandu zis Botosu', clientul polițailor, era unul din cei prezenți în toate dezordinile din Capitală, și la ultimele evenimente,

la manifestările din strada Carol, devastase câteva prăvălii. Cum îl apucă de mână, răsucindu-i-o la spate, Nicu simți că botul – fiindcă numele îi venea de la cum îi era făcută gura – îi puțea.

— Bă, ăsta, cu mama nebună, hai, fă-te'ncoa cu pomană porcului.

Băiatul, care suporta de-obicei agresiunea ca pe-o doctorie amară al cărei gust trece după un timp, își aminti cu groază că tocmai azi avea două lucruri pe care bețivanul nu trebuie să le găsească cu nici un chip: văcuța primită de la Dan, Fira pe numele de botez, și plicul domnișoarei Margulis. Scoase așadar, strategic, banii de tramvai pe care i-i dăduse Iulia și se făcu că-i întinde cu greu, cu ochii plecați, ca și cum n-ar fi vrut. Borfașul îi ascunse imediat într-un buzunar interior, apoi începu să-l batjocorească iar, mai cu vorba, mai răsucindu-i mâna la spate, slăbind puțin strânsoarea, apoi săgetându-l iar, mai rău. Nicu știa din povestea cu vulpea că trebuie să țipe când nu-l doare deloc și să tacă mîlc când îl doare, așa că tăcu mîlc.

— Mai dosești ceva, bă, pomanagiule, ce, te pui cu mine? Cu Sandu, bă? Cu Botosu' te pui tu, mocârțane? – și-și apropie botul de fața băiatului.

Nicu socoti că a venit momentul să urle cu toate că-l durea, mai ales că-i dăduseră lacrimile de-a binelea. Însă, pentru că tramvaiul abia plecase, nu mai era nimeni în stație, ca să-l apere. Pungașul se apucă de căutat, cu multe pauze și la întâmplare, suflându-i aburii de țuică în nas, Nicu credea că scapă, dar nu, iată că a dat peste Fira. A privit-o fără interes și-a aruncat-o în „groapa cârțiței“, apoi imediat a găsit în buzunarul stîng al surtucului și plicul. Nu știa să citească, așa că, rupt în două, l-a aruncat peste vaca lui Nicu, în groapă, ca un lînțoliu. După ce se convinsese că nu mai e nimic demn de atenție prin buzunarele băiatului, îi mai dădu vreo doi ghionți și-i spuse răgușit să

spele putina cât mai iute. Nicu plecă târșându-și pașii și se ascunse după primul colț. Hoțul nu se dădea dus, se așezase pe bancă și scosese sticla. Începură să vină oamenii, care-l priveau bănuitori, apoi stația se umplu, așa că bețivul plecă cu coada-ntre picioare, dintr-odată foarte umil. Ca toți nemernicii, era foarte curajos cu cei slabi. Victimele lui predilecte erau copiii și tinerele servitoare. Un nor de ciori umplu cerul de negreală și croncănit, parcă scârțâia văzduhul.

Nicu se întoarse iar la groapă și evaluă dezastrul. Se simțea aproape ca la înmormântarea bunicii, când, la 7 ani împliniți, cu toate că-l durea, țipase și plânsese rău. Acum, în marțea asta urâtă, era prima dată că prăpădea ceva ce i se încredințase și-i era foarte rușine. Se și vedea dat afară și rămas pe drumuri, cea dintâi regulă la comisionari era să nu pierzi nimic, să nu strici nimic. Nici măcar o petală, spunea patronul, deși la unele buchete de trandafiri era aproape cu neputință. Se gândi la mama lui, care iarna găsea mai greu de lucru, iar când avea crize n-o mai voia nimeni. Iar groaza lui era să nu ajungă ea la Mărcuța și el la orfelinat, cum îl tot amenința o vecină din mahala. Scoase plicul din groapa cârțiței, rupt și ud. N-avea cum să-l ducă așa, nici la domnul Alexandru Livezeanu, nici înapoi, Iuliei Margulis, care-l aștepta cu răspunsul. De fapt, n-avea pe nimeni în lume căruia să-i poată spune ce-a pățit. Îl apucă un plâns de zile mari.

...să mă obișnuiesc cu lumea *asta* și să mă reobișnuiesc cu viața, după ce n-am îndrăznit să mai privesc pe nimeni în ochi, de durere... Am întrebat în ce zi suntem și colegul meu de birou mi-a spus, uitându-se pe calendar:

23 decembrie la noi, 4 ianuarie în restul Europei, inclusiv în țara mamei mele și-a domnului director. Dumneata ce poziție ai, în chestiunea calendarului? Noroc că nu voia un răspuns, cum nu vrea niciodată, de altminteri. Dar vocea lui melodioasă, luminoasă, îmi face bine, mă ține cu picioarele pe pământ. Am ieșit împreună, portarul ne-a salutat scoțându-și chipiul și, parcă dintr-o veche deprindere de care uitasem cu desăvârșire, am scos și eu pălăria. Am primit cadou o pălărie de fetru și o pereche de galoși negri. Ce repede te deprinzi cu noutățile, cât de ușor se transformă minunile în banalitate. Până la urmă poate că am fost creați să acceptăm orice rău și orice bine ca să ne simțim nimicnicia. Cum uităm de asta, cum suntem pedepsiți cu lovituri. Poate că ne ducem zilele pe o planetă-pușcărie, doar că nu-i vedem pe temniceri, iar la orice încercare de revoltă ne primim bătaia, dar în forme subtile, făcute cu multă imaginație. Mă simt în temniță. N-am curaj să mă cred liber și nu știu să mă port ca un om liber. Colegul meu m-a întrebat dacă vreau să mă conducă la hotel și-abia am îndrăznit să-i spun că aș vrea să mă plimb. Politicos, n-a stăruit, și-a luat rămas-bun și dus a fost, ca o nălucă.

— Domnule Crețu, domnule Crețu!

Am tresărit, m-am speriat. Era un bărbat cu barbă ca mătasea porumbului care-a coborât vioi dintr-o birjă. L-am recunoscut: doctorul care mă consultase în arestul Poliției și mă-ntrebese dacă nu cumva sunt tuberculos! Aș zice că-i un om cumsecade, m-a invitat la el la cabinet, să stăm de vorbă:

— E-aici, aproape, pe lângă Teatrul Liric, cel care-a ars, o luăm înainte și-apoi imediat, pe strada Sfântul Ionică, în dosul Teatrului Național. Prin vecini sunt locuințe de actori, mulți vin la mine, cu diverse boli. Nici nu știi cât de chinuți sunt actorii, câte suferințe duc, când îi vezi

acolo, pe scenă, scăldați în lumini. Să mă scuzi că nu-ți dau încă mâna.

Ne-am suit amândoi în birjă.

— La mine la cabinet, Evdoška, a spus doctorul.

— Vin de la un bolnav de febră tifoidă, epidemia a trecut, sunt ultimele cazuri, din fericire izolate. Uite, chiar acum trecem pe lângă casa în care a murit Pascaly, poate-l știi, era un Armand Duval care-ți rupea inima. Am fost odată sus, în șopronul casei lui, unde se adunau tinerii și el exersa tot felul de roluri, era plin de șarm. S-a îmbolnăvit de tuberculoză și unii glumeau: ai luat oftica de la dama dumitale cu camelii. După o cură la Reichenhal care nu i-a fost de nici un folos, a venit înapoi, și toamna, într-o zi blândă, s-a stins ușor, ca lumânarea. L-au expus la biserica Sărindar – nici ea nu mai există –, a venit puhoi de lume, actori din toate generațiile și spectatori, să-l mai vadă pe bietul Pascaly, în ultimul lui rol, care e la noi toți același.

Am intrat într-o clădire de care atârna o firmă mică: *Dr. Leon Margulis – medic primar, etajul I*, și mă-ntrebam, înfiorat, cine e gazda și cine invitatul. Fiindcă undeva era și casa mea. Ne-a deschis un fecior, mi-a luat pălăria și paltonul. Doctorul și-a pus jos geanta mare din piele, cu închizătoare tare.

— O să-mi dai voie, ca înainte de orice, să mă spăl bine pe mâini și să mă dezinfectez, e primul lucru pe care-l fac. Ia loc, te rog.

M-am uitat în jur cu destulă curiozitate. Un dulap, un pat acoperit cu mușama, un scaun, o masă și un paravan cu modele florale. Niște rafturi cu sticle și borcănășe colorate, verde-petrol și albastru și altele transparente, pline cu tot felul de prafuri și pastile. Pe raftul cel mai de sus, o sticlă ca un balon albastru, cu gât lung, înalt și subțire, cu etichetă pe care era scris „Morphine“, alta roșcată cu

„Extract de belladonna“. Lângă dulap erau niște planșe anatomice, puse în picioare, una lângă alta. O sobă albă, cu lemnele în ordine, așezate alături, într-o nișă. Mi s-a părut că totul e foarte curat. M-am apropiat de raftul cu cărți, aproape toate de medicină. Am descifrat Dr. Petrini, *Boli de piept*, Dr. Felix, Dr. Istrati și o carte cu aspect modest, de Charles Darwin, *On The Origin of Species*, pe care scria London, 1859. Gazda mea m-a întrebat cum mă simt și dacă m-am refăcut. Abia acum a venit și mi-a strâns mâna cu multă fermitate și, am impresia, cu multă prietenie. Părea să fie la curent cu ceea ce mi se întâmplase între timp, Capitala asta e un sat, toată lumea știe despre toată lumea. Spre deosebire de colegul meu de birou, doctorul nu s-a lăsat până când n-a obținut câteva răspunsuri precise de la mine. Mi-a oferit un ceai cu rom și pâine cu brânză și măslină. Era primul om în care aveam încredere și m-am pomenit că-i vorbesc ca unui prieten:

— Domnule doctor, e posibil ca un om sănătos să aibă senzația că trăiește în două lumi deodată?

Mi-a spus că da, la firile mai sensibile e posibil ca imaginația să-ți joace un renghi, chiar să se inflameze, ca orice organ.

— Domnule doctor, nu cred că m-ați înțeles: în două lumi reale și cu aceeași consistență. Și de fapt am greșit când am spus deodată, e vorba de o succesiune. Una s-a terminat, alta abia a-nceput.

— Există multe povești, mai ales filozofice, despre oameni care nu mai știu când visează și când sunt treji.

— Dar nu de vise e vorba, visele le știu, separat, și-ntr-o lume, și-n a doua.

L-am văzut încruntându-se. Ceva părea că-l nemulțumește. S-a uitat la mine bănuitor, cum se uită atâta lume la mine, de la un timp:

— Nu cumva vrei să mă folosești ca paravan – și a arătat spre cel înflorat din cabinet. Adică să-ți ascunzi vreo faptă rea sub scuza că ești bolnav psihic, că ai momente de rătăcire, că ai două personalități? Am citit și eu acum vreo zece ani – m-a îndemnat fata mea, Iulia – cartea lui Stevenson despre curiosul caz al doctorului Jekyll, care ziua salva oameni și noaptea îi ucidea. La moartea lui Stevenson, îmi amintesc că ziarele au scris c-a fost toată viața bolnav de plămâni și că a avut mult curaj luptându-se cu boala.

I-am cerut voie să-mi aprind o țigară din tabachera primită de la colegul Mirto, dar nu mi-a permis, a spus că în cabinet nu îngăduie cu nici un chip fumatul. M-am mulțumit cu ceaiul cu rom, care era extraordinar de bun și mă încălzea. Mi-a spus că *flerul* lui îi spune că eu nu sunt bolnav psihic, că par un om dintr-o bucată, cu capul pe umeri, deși crede că ar trebui să mă las de fumat, pe termen lung nu poate avea urmări bune atâta fum băgat în plămâni.

— Și totuși – i-am spus, și greu m-am abținut să nu zâmbesc – și totuși, domnule doctor, lumea din care vin era la fel de reală ca asta.

S-a făcut că n-aude, dar a căzut pe gânduri.

— Știi, aș vrea – a spus pe neașteptate – să te invit mâine seară la noi, o să fim *en famille*, poate numai vecinul nostru, domnul Giuseppe, o să mai vină, e un om tare singur, dă lecții de chitară și mandolină, e foarte strâmtorat cu banii. Ți-ar face plăcere?

Mi-ar face, poate pentru prima dată în noua mea lume.

Ajunul Crăciunului

1

Parcă aş fi pedepsită. Curăţenia de ieri a fost ca un război, comandat de mama şi de la care papa a dezertat în mod laş, n-a venit acasă decât seara, destul de îngândurat. Ne-a spus că l-a întâlnit pe Dan Creţu şi că l-a invitat la noi, dar nu-i sigur că vine şi că e un caz care-l preocupă. Nu cred că mai e fir de praf în casă, covoarele au fost întinse în zăpadă, cu desenul în jos, bătute tare cu bătătorul. Când le luai de-acolo, rămânea în locul lor un careu mare şi negru. La fiecare covor operaţia s-a repetat de mai multe ori, până când, sub el, zăpada a rămas curată. Personal, aş vrea să se poată face o asemenea curăţenie şi-n suflet, dar nu s-a inventat încă bătătorul pentru covoarele sufletului. Nu s-a ajuns atât de departe, poate că în secolul viitor, un nou Bell... Nu-mi vine să cred – adică de ce să nu cred – că nu mi-a răspuns! Nicu nu s-a mai întors aseară, l-am aşteptat şi eu, şi săracul Jacques, până târziu. Jacques a tot cântat din flaut muzica de la ceasul cu figurine, iar eu mi-am făcut de lucru cu lista de cadouri, apoi am citit câteva pagini din *Vanity Fair*, dar fără chef, tot la scrisoarea mea mi-era gândul. Becky îmi place din ce în ce mai puţin, nu mai

vreau să-i semăn, deși mi-e milă de ea mai mult decât de Amelia. Poate s-a simțit jignit? N-am nici o ciornă să văd ce-am scris, îmi amintesc vag ideile, dar nu mai știu exact tonul și vorbele. Sau poate nu l-o fi găsit și-a lăsat scrisoarea la fratele lui, și el nu i-a dat-o? Tare rău e să nu știi în mâinile cui ajung cuvintele tale intime. Cel mai probabil e că nu s-a ostenit să-mi scrie, n-are chef să mă vadă, dacă n-a putut s-o facă atunci când a vrut el, sau poate mă pedepsește că nu l-am primit. Trebuie să tac și să aștept, muncă între toate nesuferită. Totuși o veste grozavă: puroiul de la măsea s-a spart singur, după ce am tot făcut gargară cu ceai de mușețel, am început să mă dezumflu, iar papa a zis că mai amânăm scosul măselei. Și cu ochii e mai bine, iar de ochi chiar am nevoie, ca să termin romanul. Dar mă ocup prea mult de mine, nu-i semn bun.

Mai bine să văd de pregătiri. Împodobirea bradului îmi ia cel mai mult, o fac singură-singurică. Sunt foarte bucurasă că vine străinul cel misterios, domnul Dan Crețu, adică sper să vină, dar o să-l trimitem pe papa după el, dacă n-apare, mai ales că, până la urmă, conu Costache se duce la ei, iar la noi va fi abia mâine. Aș vrea să mă amorezez de el, de străin, vreau să spun. Aș vrea să uit de Alexandru. Nu, n-aș vrea. Ba da, aș vrea. Ba da, vreau. O să scriu diseară cum a fost și dacă m-am îndrăgostit. Dar cu falca încă nu de tot dezumflată, orice amor e compromis.

Conu Costache nu apucă decât să ridice mânerul gros, ieșit din botul unui leu aurit, fără să-l mai coboare, că ușa se și deschise, iar în prag se ivi un tânăr cam nervos, care dădea să iasă, iar printre picioarele lui un motan vărgat

se strecură afară, cu un șoarece în dinți. Tânărul și polițistul se ciocniră piept în piept. După ce se scuzară deodată, musafirul spuse cine e și ce vrea, iar domnișorul făcu rapid cale-ntoarsă. Avea un mers foarte ciudat. În salon mirosea a cahle-ncinse, de la sobele înalte până aproape de tavan. Costache îl privi pe tânăr cu interes profesional, era un om care nu putea sta o clipă liniștit, semăna cu copiii mici, care când dau din mâini, când din picioare. Acum deschidea și închidea pumnul, de parcă ar fi apucat ceva care-i tot scăpa.

— Domnul avocat nu-i acasă, e dus după treburi, e... coborî vocea și adăugă: e la... ei, bine, are o metresă. Fiindcă lucrați la Poliție și sunteți tăcut prin natura profesiei, nu vreau să vă mint. Cheltuiește o avere cu ea. Cucoana bănuiește, dar nu știe precis. Domnul e plecat zilnic, iar doamna are mereu dureri de cap și le face servitorilor viața amară. Dar stați jos, vă rog, încă o dată, iertați-mă, eram cam grăbit, eu sunt mâna dreaptă a domnului avocat, vreau să intru student la Drept, și mergeam să rezolv niște urgențe.

Costache îl întrebă despre anunț și ce conținea portmoneul, de era atât de mare recompensa. Tocmai atunci ușa salonului se deschise cu scârțâit și intră stăpânul casei. Era un personaj destul de impozant, cu o burtică bombată, care, pesemne, ținea de soție, și un zâmbet tânăr pe obrazul întins, care ținea de amantă. Veni spre conu Costache, prietenos, cu mâna întinsă, înainte să știe cine e. Iar când află, deveni și mai amabil. Îl concedie pe tânăr cu un gest și apoi dădu imediat informația cerută:

— E vorba de un portmoneu cu o cheie de la o casă de fier. Mi-a încredințat-o un amic.

— Cine-i amicul, cum se numește?

Dar înainte să apuce domnul avocat să răspundă, intră doamna casei, mică și *bien en chair*, încruntată, mânioasă

chiar, cu obraji roșii. Când văzu un străin, supărarea păru că se topește, îi întinse lui Costache o mână pufoasă, cu gropițe, acesta o duse la buze fără s-o atingă, apoi doamna ceru slujnicei două cafele. Dar domnul avocat pesemne că îi suporta greu prezența, fiindcă după două minute de conversație despre negustorii ambulante, acum, în decembrie, după ce o întrebă cu ton neutru cum se simte cu migrenele, o rugă să-i lase să discute, sunt chestiuni care n-o privesc și nu pot decât s-o plictisească. Mânia apărură din nou pe fața doamnei, iar lui Costache îi fu teamă de-o scenă. Nimic nu-l deranja mai mult decât să fie obligat de împrejurări să asiste la certuri conjugale. Din fericire, doamna se retrase jignită, fără să mai spună un cuvânt, nici măcar musafirului.

— Așadar cine e prietenul care v-a ncredințat cheia? se grăbi Costache să risipească stânjeneala.

Avocatul era crispat.

— Știți, domnule Boerescu, prin natura meseriei sunt în preajma a tot soiul de oameni, pe care nu-i cunosc bine, dar trebuie să le acord încredere și garanția secretelor pe care mi le-ncredințează. Însă dumneavoastră vă pot spune, se grăbi să adauge, după ce văzu cum ochii de catifea ai lui Costache devin duri și amenințători. Se sculă și spuse găfâind puțin:

— E vorba de Rareș Ochiu-Zănoagă, știți, tânărul împușcat despre care a scris în ziarele de luni. Se pare că a murit chiar aici, în vecini, sărmanul, la Casa de Sănătate, dar eu n-am avut habar.

Polițistul își stăpâni surpriza. Nu se aștepta la ceva atât de important și nu putu decât să se mai mire o dată de perfectul mecanism care conducea raționamentele fostului său șef.

— De unde îl cunoașteți?

— A venit la noi acasă, aflase din ziare că-s avocat, am reclamă în *Adevărul* deși mă deranjează orientarea și metodele lor, mă rog, asta-i altă poveste, cum am ajuns eu să am reclamă-n *Adevărul*: avocat Movileanu, strada Teilor, casele cele noi. Zicea că are o afacere „de maximă importanță, poate primejdioasă“, pe care-o să mi-o deslușească curând, înainte de Anul Nou. Părea un om curat, iar noi, avocații, ne pricepem puțin la oameni, poate nu chiar ca dumneavoastră, desigur. Urma să vină azi-dimineață, înainte de-a pleca la Giurgiu, dacă am reținut bine. Am aflat din ziare că n-o să mai vină și că n-a împlinit încă 22 de ani. Nu știu ce se-ntâmplă, parcă a luat-o toată lumea razna, nimic nu mai merge lin, totul e șchiop. Mă tem că secolul al douăzecilea o să fie tare greu și mă gândesc la copiii mei, dacă o să-i am vreodată.

Se întunecă la față și Costache putu să vadă că nu joacă teatru. Deși n-ar fi putut spune exact la ce se gândea acum avocatul.

— Dar portmoneul? Ce v-a spus despre el? Cum l-ați pierdut?

— Nu știu, nu pot să-nțeleg cum a dispărut, rămăsese aici, pe masă. M-a întrebat dacă m-ar deranja să i-l țin câteva zile la mine, fiindcă se teme să nu-l rățăcească și e un obiect prețios. Mi-a mai spus că e vorba de o cheie de *safe*, dar nu mi-a spus ce conține acest *safe*, bani sau alte valori. N-aveam motiv să-ntreb mai multe și nici să-l refuz. Am ieșit până-n vecini, să pun ceva la poștă, era urgent, iar la întoarcere voiam să încui portofelul în casa mea de bani. Când să-l iau de pe masă, ia-l de unde nu-i.

Pe fața avocatului se zugrăvi mirarea de-atunci, cu o claritate surprinzătoare. Se uita prost la măsuța cu picioare în formă de liră. Se scutură și zise:

— Junele Traian, cel care a plecat adineauri, nu era acasă. Nevastă-mea era sus, cu perdelele lăsate, cu durere de cap, suferă mereu. Servitorii aveau după-amiază liberă, iar cei doi care n-au plecat lucrau în curte, n-au intrat, îi cunosc și-i cred. M-am gândit că l-oi fi luat eu fără să-mi dau seama – fiindcă sunt destul de distrat – și că mi-o fi căzut pe drum, de-asta am dat anunțul, însă, fie vorba între noi, e o explicație găsită în disperare de cauză, e drept că sunt distrat, dar nu iresponsabil. Mai degrabă un hoț care-a intrat în casă după plecarea mea...

— Ușa de la intrare a fost descuiată? întrebă Costache doar ca să-și facă datoria. Cunoștea răspunsul. Văzuse, intrând, că ușa e cu încuietoare *yale* automată.

La plecare, gazda îi ură „Crăciun fericit!“ și abia atunci își aminti Costache că diseară, de Ajun, a acceptat invitația familiei Livezeanu, iar mâine, ca să nu-și dezamăgească prietenii, dejunează în strada Fântânei. Curios, și el era distrat, ba poate că din același motiv cu avocatul, *une jeune femme*, numai că lucrul are urmări imprevizibile, când lucrezi în Poliție. Iar tânăra femeie nu era alegerea potrivită, o știa.

3

Ancheta din *Universul*, cu *De ce postîți?*, apăruse de dimineață cu semnătura lui Dan Kretzu și ocupa jumătate din pagina unu. Procopiu îi făcuse această surpriză, voia să-l ajute să iasă în evidență, pentru că cele mai multe articole erau nesemnate, iar când apărea un nume pe prima pagină se vedea și se reținea. Iar despre proaspătul lor angajat se vorbea, era un personaj, așa că numele lui nu putea decât să ajute la vânzarea ziarului. Doamnele din asociația „Maternea“, adunate la leagănul din strada Teilor, tocmai discutau

meniurile de post, rezultatele anchetei și despre străinul misterios care o semna.

— Doctorul Istrati, pe care bărbatu-meu îl cunoaște de pe când a studiat medicina — că acum s-a făcut chimist —, a criticat foarte mult felul în care se postește la noi și-apoi, de la Crăciun și până la Sfântul Ion oamenii se îndoapă, așa încât stomacul lor chircit de post se simte ca la asalt, bombardat cu bucate, a încercat să explice Agata, dar doamnele nu râseră deloc la gluma ei, preferau să vorbească mai departe despre Dan Crețu. Fiecare știa, de la servitori, alt detaliu demn de împărțășit. Lucia Argintaru, o brunetă plină de neastâmpăr care arăta încă tânără, replică:

— Toată lumea știe că doctorul Istrate e ateu, așa că să nu-mi vorbească el mie despre post...

Agata o privi cu mirare, fiindcă o credea mai isteată, însă Lucia repuse discuția pe făgașul dorit de toate:

— Străinul ăsta și-a ras mustața și barba ca să nu fie recunoscut, așa fac cei care vor să-și piardă urma.

— A fost amestecat într-un amor pe viață și pe moarte, se pare că-l urmărește un soț încornorat, a adăugat Marioara Livezeanu, sora lui Alexandru, mi-a spus bona copiilor. De când divorțase, Marioara citea romane și visa povești pline de pasiune. Altfel era cu picioarele pe pământ și avea un bun-simț care o făcea să nu se ia după zvonuri. Era frumoasă, la fel ca fratele ei, avea un ten de camelie, moștenit de la mama lor, un nas mititel, ca desenat, și gropițe în obraji.

Agata s-a mirat cu glas tare, ea nu știa despre așa ceva, părerea ei era că omul e un străin necăjit care nu prea are din ce trăi și-și caută un rost în Capitala noastră plină de posibilități:

— Nu vedeți câți străini vin la noi și se-apucă de câte-o afacere, pe stradă auzi toate limbile Europei! Domnul

Crețu cred că-i un om cumsecade, care a trăit în străinătate. Dacă poliția i-a dat imediat drumul și *Universul* l-a angajat, înseamnă că-i bărbat cinstit.

— *Pas du tout, ma chère*, poliția îl urmărește, Budacu, un vizitiu foarte bun, l-a ținut sub ochi tot timpul, așa că nu poate fi un om cinstit. Mai degrabă *un voyou* încă nedat pe față, a intervenit planturoasa nevastă a lui Caton Lecca, care nu se sfia să comenteze secretele de la Prefectură, de aceea era foarte prețuită în cercul doamnelor. Prietenul dumitale domnul Boerescu este cel care l-a pus sub supraveghere.

Agata simți roșeața urcându-i în obraji, pentru că soția Prefectului de poliție nu pierdea prilejul s-o înțepe și trecea asupra ei încordarea dintre domnul Lecca și Costache. Se știa că Șeful siguranței publice a fost amoretat de Agata și, cu toate că nu-l putea suferi, doamna Prefect îl admira, ba poate, în alte împrejurări l-ar fi suferit cât se poate de bine: pentru ea nu era de înțeles de ce amica lor preferase să fie doamna doctor Margulis, un medic obișnuit care nu avea avere și nu impunea, ca domnul Costache Boerescu, prin simpla lui prezență. Să fi fost ea în locul Agatei Margulis...

— E adevărat, acum îmi dau seama că și eu am văzut o trăsură a poliției în preajma lui, vorbi cu sfială o tânără persoană cu fața rotundă și ochi serioși. Le fusese prezentată drept „domnișoara Epiharia Surdu, cea mai bună enoriașă de la biserica Icoanei, care o să dea o mână de ajutor la leagănul de copii, locuiește chiar pe strada Teilor“.

— Eu l-am întâlnit pe străin, continuă Epiharia, la noi în biserică. Parcă era un înger venit de departe, nu un om din lumea noastră.

Lucica Argintaru o privi cu un amestec de surprindere, dispreț și invidie.

— M-aș bucura să-l cunosc, ce-ar fi să-l invităm, ca gazetar, la...

În clipa aceea se sculă o persoană în vârstă, voluminoasă – nu purta nici corset – care stătuse retrasă și nu se amestecase în discuție. Era îmbrăcată fără grație, într-o fustă groasă și un surtuc cu croială simplă, de culoare închisă, dar părul castaniu încă, pieptănat cu cărare la mijloc, îl avea strâns cu toată grija. Nici un fel de podoabă în afară de verighetă. Nasul avea ceva vulturesc, iar gura și ochii o expresie de tristețe fără margini, dar și o hotărâre care îngheță imediat glasurile de păsărele ale doamnelor.

— Să nu uităm, dacă se poate, de ce am venit aici, spuse ea cu un ton a cărui asprime nu venea din timbru – fiindcă acesta era plăcut – ci din suferință lăuntrică.

Era doamna Elena Turnescu, văduva unui eminent chirurg. Renumele o preceda oriunde s-ar fi dus. Moștenise o seamă de proprietăți de la tatăl ei, avusese doi bărbați și patru copii. După moartea celui de-al doilea bărbat, doctorul, căruia-i fusese și nevastă, și asistentă, și confidentă, și, după ce pierduse doi copii, un băiat și-o fată, și mai rămăsese cu doi băieți, adunând în ochi și-n inimă nenorocirile oamenilor, doamna Turnescu se dedicase din toate puterile operelor de binefacere. Nu numai că făcea donații mai mult decât generoase pentru oamenii bătuti de soartă, dar își consuma toate puterile ca să întemeieze instituții ca acest cămin pentru copiii orfani, de pildă, și ca să le facă să meargă ca pe roate. Așa că sentimentele față de ea erau de admirație, dragoste, dar și un soi de teamă respectuoasă. De la o vreme n-o mai auzise nimeni râzând. Uneori, foarte rar, surâdea.

Epiharia a întâlnit-o în singurul loc unde întâlnea ea oameni: în biserică. A venit într-o zi, așa modestă cum era și-acum, însoțită însă de doi servitori care purtau în

mână cutii mari, din carton. Doamna a deschis capacul și a scos niște perdele pentru icoane, atât de frumoase, încât Epiharia a simțit că nu mai are răsuflare. Erau brodate de fetele „ei“ de la azil. Apoi doamna s-a dus la dascălul bisericii și i-a dat o sută de lei, șoptindu-i ceva. Aflase pesemne că avea mulți copii și puține mijloace să-i crească. Tot atunci, văzând privirile Epihariei, vorbise cu ea și o invitase cu căldură să ajute de două ori pe săptămână la noul leagăn Elisabeta de pe strada Teilor. Cât despre faptul că tânăra femeie locuia chiar pe strada asta, amândouă fuseseră de acord că e una din acele potriveli care sunt mai presus de om.

Doamnele se sculară în grabă și porniră, fiecare, la încăperea și copiii pe care îi aveau în grijă. Agata o găsi cu febră pe fetița care semăna cu mica ei Maria și intră în panică. Avea obraji îmbujorați și ochi lucioși. Noroc că Agata știa ce-i de făcut, la fel ca doamna Turnescu, era și ea părtașă la bolile cu care se lupta bărbatul ei. Fetița se arătă însă bucuroasă de oaspeți, îi sări de gât și-i spuse că a învățat să coasă. Înainte să plece, Agata lăsă cadourile pentru seara de Ajun la directoarea leagănelui.

4

Lui Nicu i se păru că visează vocea ei bună, care, iată, îl scoate din somn cu binișorul:

— Nicușor, mamă, eu mă duc la lucru, mai câștig un ban. Vine Crăciunul și lumea are încă de spălat. Să fii cuminte.

Și-l sărută pe frunte. Era îmbrăcată îngrijit, gata de plecare. Îi lăsase masa așternută. N-o mai văzuse pe mama *asta* de câteva luni de zile, nici nu mai știa de când. Îi fusese

tare-tare dor de ea și-i veni să plângă de bucurie, apoi însă-și aminti de nenorocirile lui de ieri, din stația de tramvai, de primul plic pe care nu l-a putut duce la destinație și iar simți că inima îi atârnă mare și grea în piept. Știa cum arată o inimă, pe jumătate roșie, pe jumătate albastră, cu niște țevi care pleacă din ea, o văzuse pe o planșă a doctorului Margulis, dar era sigur că a lui e acum toată neagră și boțită de supărare. Să-i spună mamă-sii? Nu, de ce s-o sperie, fiindcă inima ei e cu siguranță ca un pui de porumbel, nu te poți apropia de ea fără s-o faci să tremure de frică. Să-i spună Iuliei? N-avea curaj, prea îi dăduse totul în mare taină și-i ceruse de câteva ori să pună scrisoarea în mâna lui Alexandru. Inima Iuliei e ca o brânză moale. Să-i spună lui nea Cercel? Asta ar putea să facă, mai ales că azi se duce la el în vizită. Urmează să se întâlnească după-masă, la *Universul*, și să plece împreună. Și la ce i-ar folosi, mă rog, să-i zică? Nea Cercel știe să citească bine, deși are numai patru clase, e la curent cu politica, e foarte deștept, dar n-are cine știe ce putere. I-e și puțin frică de el, de câteva ori a încasat-o, și nici n-a înțeles de ce. Dar dacă l-ar pune pe Dan să rescrie biletul, dacă s-o mai putea citi ceva din ce-a rămas? Fraților, chiar adoptivi, le poți spune și cere asemenea lucruri. Scoase cele două jumătăți și încercă să le descifreze. Iulia scria foarte frumos. Semnătura se vedea bine, Iulia Margulis, cu o coadă ca un șiret legat cu nod dublu, iar în rest nu mai descifră decât patru cuvinte și-o cifră: „verde cu roșu“, „ora 5“. Nu era nimic de făcut, așa că aruncă plicul în foc. Se gândi să treacă diseară cu băieții, la colindat, pe la Livezeni și să vadă ce-o mai fi, poate mai repară ceva. Livezenii făceau cadouri multe și frumoase. Ce-ar fi să-i mărturisească domnului Alexandru? Îl admira pentru că era bogat și frumos și sigur pe el. Și parcă simți că, din neagră tuci, inima lui a devenit

maro, cum erau castanele din colecția de pe polița din bucătărie, pe care o strânsese astă-toamnă. Unele erau prinse între ele cu niște cuie lungi și aveau formă de om. Doar că din rotunde și lucioase cum erau la început, castanele se zbârciseră. Cam așa o fi arătând și inima lui, acum.

*

La 5 după-amiază Nicu și nea Cercel se suiră în birja pe care scria cu litere albe UNIVERSUL. Băiatul nu știa cum aranjase portarul treaba asta, fiindcă birja era folosită la ziar pentru oameni mai importanți ca ei, dar era foarte mândru să stea alături de prietenul lui și să se uite la lume de sus.

— Putem să dăm coșul, ca să ne vedem mai bine?

Erau gând la gând, pentru că portarul împinse chiar în clipa aia coviltirul deoparte. Era o zi blândă, de mult nu mai fusese așa de bine în preajma Crăciunului.

— Câte zile mai sunt până când se anunță rezultatul la loterie?

— Păi, dacă azi e 24, taman o săptămână, pe 31, de Anul Nou, însă la noi la gazetă știrea o să vină pe 30 seara, ca s-o publice. Dacă câștig io, ai și tu a treia parte, cât ți se cuvine de drept.

Trecură pe bulevard, nea Cercel se uită cu admirație spre clădirea Universității, iar Nicu spre Mihai Viteazu', care călărea pe cal de bronz și ținea barda cu stânga. Și pentru prima oară băiatul se gândi că poate și domnitorul fusese, la fel ca el, stângaci, și că de-acum știe ce să le spună băieților de la școală, când mai rîd de el, cum fac de pildă când nu reușește să taie cu foarfeca. De ce nu s-or face și foarfeci pentru stângaci, cu tăișul viceversa?

Căsuța portarului se afla pe strada Vișinelor, nu departe de hala Traian, în mahalaua Popa Nan. Și ciudat era că

nea Cercel n-avea deloc vișini în curte, numai pruni și porumbei. Iar Nicu venea acum în calitate de client, să cumpere un porumbel, pe care voia să i-l dea cadou lui Jacques, de Crăciun. Aveau drum lung, pe bulevardul lui Carol, apoi pe bulevardul lui Pache, amândouă curățate de zăpadă, apoi la dreapta, pe strada Traian până la Școala comunală, și-n fine la stânga, a treia casă era a portarului. Era beznă peste oraș, iar în dosul ferestrelor se vedeau lumini și, ici-colo, în case mari, câțiva brazi. La porți erau ghirlande, și felinarele erau toate aprinse. Nicu simți un fel de sărbătoare în aer, așa, cum stătea pe bancheta birjei lângă nea Cercel, și zbura pe deasupra noroiului, cu caii suri ai *Universului* care alergau ca niște campioni de curse. Băiatul își găsi o distracție, ca să nu se plictisească: să urmărească scânteile care se făceau uneori, când potcoava atingește câte o piatră din caldarâm. Birjarul avea o sticlă cu țările și o ducea din când în când la gură, scoțând apoi un icnet de parcă s-ar fi ars. Cât despre portar, ațipise, și Nicu îi admiră îndelung nasul borcănat și roșu. Ciudat, vizitiul n-avea nas roșu, deși trăgea la măsea, iar portarului, care nu punea gura pe băutură, nasul i se înroșea imediat. Una din ultimele preocupări ale lui Nicu era să studieze urechile și nasul oamenilor care, toate, i se păreau foarte caraghioase, iar dacă te uitai la nea Cercel, care avea urechile ca niște toarte solide și nasul cu pământ sub el, te cuprindea mirarea. Vizitiul îl avea ca la oamenii de zăpadă, lung și ascuțit ca un morcov. Ajunseră la poarta casei. Gardul era mohorât fără trompetele roz, albăstrui și mov ale zorelelor, care îl înfloreau până toamna târziu. Coborâră și-l invitară și pe vizitiu în casă. Și el voia să cumpere un clapon, să-l gătească de Anul Nou. Nea Cercel avea și un cocoș de sămânță, unul cu pieptul lat, ochi plini de foc, cu creastă mare și coadă rășchirată, care cânta des și scurma

și avea alai de găini după el, așa că putea să-și vândă liniștit claponul.

Nevasta trebăluia, cu părul legat într-o basma albastră, plină de făină pe mâini și pe șorț, încă nu terminase pregătirile pentru Crăciun, dar se simțea, din prag, un miros de varză amestecat cu miros de aluat de cozonac și coajă de lămâie rasă, o adiere care lui Nicu i se părea că-i intră și-n nări, și-n urechi, și-n ochi, îi veni să leșine de poftă. Chiar, ce-ar fi să aibă urechi care simt mirosul? Sau două nasuri, de-o parte și de alta a capului, pentru mirosit, și-o ureche în mijlocul feței, pentru auzit? Portarul îl chemă imediat în cotețul porumbeilor, ca să rezolve afacerea. Deranjați de lămpășul cu care venise stăpânul, porumbeii începură să se miște și să protesteze pe limba lor guturală, care lui Nicu i se părea urâtă, dar nu voia să-l jighească pe nea Cercel, așa că spuse conciliant:

— S-au bosumflat că i-am trezit. Aș vrea, pentru Jacques, o porumbiță, da' nu știu cum poți să vezi asta la porumbei, care-i băiat și care fată, la alte păsări e mai ușor...

Nea Cercel îi explică niște lucruri tare curioase despre cum se împerechează porumbeii și că numai după mărime și fel de-a fi îți poți da seama, uneori te mai și înșeli, adică sunt porumbițe mai mari și mai tari ca băieții. Asta nu-l prea bucura pe Nicu, el ținea cu băieții. Portarul își prezentă averea după nume și culori: Cavaleru, Guleratu, Rotatu, Frumușica, Cenușăreasa, Gușatu, Certăreața, Toboșaru...

— Nu-nțeleg, unde-i toba, întrerupse Nicu, iar portarul îl lămuri că asta e rasa.

— Iar asta-i Parizianu, i-am zis așa fiindcă are lornion, după cum vezi... Uite, am și unul Nicu, i-am pus numele după tine.

Era cel pe care-l remarcase și băiatul, din prima clipă, avea ca niște solzi verzui la gât, o minune, și, nu se știe de ce, pesemne se prinsese în vreun ciulin sau în vreo sârmă, pe creștet avea câteva penișoare ridicate, ca un moș.

— Îl vrei? întrebă stăpânul, dar Nicu nu i-l putea lua pe Nicu, era bine să stea aici, să-i amintească de el. Alese o porumbiță de toată frumusețea, era albă ca zăpada și stropită cu negru, de parcă avea buline pe rochie.

— Cum o cheamă?

Pestrița o chema. Portarul o luă și-o puse într-o colivie mare, apoi îi dădu semințe: ovăz – iar Nicu se miră puțin că porumbeii și caii mănâncă același lucru, poate de-asta se spune și despre cai că zboară –, porumb cu bob mic, orz, linte, rapiță și-i explică în ce fel trebuie hrănită Pestrița și cum să-i facă o casă mare și luminoasă.

Reintrară și ei în casa mică și cam întunecoasă a portarului, dar spoită cu var alb și ținută curată de nevasta lui nea Cercel. Femeia nu suporta porumbeii, fiindcă, zicea ea, au și sufrageria și privata și promenada în același loc.

— La primăvară vii să-i cumperi perechea, porumbeii se vând câte doi, i-a mai spus portarul.

— Crezi că aș putea să mă fac porumbar, când voi fi mare? Nu m-am hotărât încă dacă să mă fac campion de patinaj sau să cresc păsări... Comisionar nu vreau, pentru că ce te faci dacă pierzi o comisiune?

— Ce să te faci, te dă afară, interveni vesel birjarul.

Portarul le oferi musafirilor sirop cu apă – însă birjarul refuză spunând că nu-i e sete – și dulceață de prune. Nici sarmalele, nici cozonacul nu erau gata, din nefericire, așa că Nicu trebui să se mulțumească cu mirosul. Oricum erau încă în post, dar băiatul era gata să se prefacă c-a uitat. Și oricum nevasta lui nea Cercel nu i-ar fi dat, nici copiii

nu-i plăceau mai mult ca porumbeii. În birjă, Nicu începu să se scarpine.

— Cred c-am luat un purece, spuse, dar apoi fu cu totul absorbit de grija bună pentru Pestrița și de grija rea pentru plicul pierdut, în timp ce vizitiul era și el preocupat de sticla lui. Uite că i se făcuse iar sete.

Seara. L-am cunoscut, în sfârșit, pe domnul Dan Crețu. L-a adus chiar papa, care a fost să-l ia de la hotel cu trăsura noastră și-un vizitiu din vecini, de la domnul Văleanu, tatăl Elisabetei. Nelu al nostru e bolnav, tot papa îl îngrijește și eu îi duc de mâncare, fiindcă toată lumea e ocupată. Să scriu măcar aici că așteptam venirea străinului cu suflul la gură, și supărarea cu tăcerea lui Alexandru a trecut pe planul doi. Cât am reușit să văd afară, că era cam beznă, mi s-a părut că domnul Crețu se chinuie cam tare să coboare din trăsură și mersul îi e nesigur. A intrat în hol, dădea să pătrundă cu galoșii-n sufragerie, dar mama, care l-a întâmpinat, i-a spus cu grația ei admirabilă, de adevărată stăpână a casei: „Dacă doriți să vă lăsați galoșii, vă poate ajuta feciorul, ca să nu vă murdăriți!“ Și i-a arătat unde le e locul. Atunci domnul Crețu s-a fâstâcit tot și s-a uitat la perechile de la ușă: doi galoși ai lui papa, două cizme de șevro ale mamei, două botine cu bumbi și toc ale mele și, alături, șoșonul lui Jacques. Pe mine lucrurile astea mici mă întristează cel mai mult, atât de mult că-mi vine uneori să mă întind în pat și să nu mă mai scol, să fac grevă la trăit. Fiindcă de câte ori îi cumpărăm lui Jacques șoșoni, pe unul trebuie să-l aruncăm la gunoi.

Dan Crețu n-a înțeles de la început, s-a uitat la mine întrebător, s-a uitat la picioarele mele, apoi l-am invitat în casă, își scosese singur galoșii, n-a acceptat ajutorul. L-a văzut pe Jacques, era pe divan, și musafirul s-a făcut, din palid, alb, apoi totul s-a șters de pe fața lui și a rămas golit parcă pe dinlăuntru. L-a invitat papa să se așeze pe locul de onoare, în jilțul de lângă foc, întors pe jumătate către bradul pe care-l împodobisem, zic eu, destul de reușit (cu mere galbene, cu lumânări roșii și-un înger în vârf, atât, beteală n-am pus) și, cum îi juca lumina flăcărilor pe față, iar eu eram așezată mai într-o parte, l-am putut privi în voie, deși e necuviincios să privești cu atâta insistență un musafir. Noroc că nu se uita mama la mine, altfel m-ar fi muștrat. Și eu cred că-i mai tânăr decât se zice sau decât zice că e. La început figura lui nu mi-a spus nimic, e greu să-i citești fizionomia. M-am împiedicat și de felul în care era îmbrăcat, ca vai de lume, fiindcă eu, una, cred că haina face pe om, deși părinții m-au învățat că nu-i așa, să nu judec lumea după haine... M-a derutat și fața lui fără barbă propriu-zisă, deși era neras. Părul e lucios și tuns scurt. Mai târziu m-am mai liniștit și eu, și-atunci am început să-i pot citi emoțiile pe față, de câte ori se punea vreo întrebare. La un moment dat mama, care mi se pare că l-a îndrăgit din prima clipă, i-a spus cu o veselie care n-o caracterizează:

— E adevărat că fabricați bani falși? Nu de alta, dar și nouă ne-ar prinde bine...

Atunci s-a produs ca o minune pe fața domnului Crețu. A zâmbit pentru prima dată și i-am văzut dinții frumoși, albi, dar mai presus de orice, i-am văzut un chip luminos și de o dulceață cum nu știu să mai fi observat la cineva. Nu lipsea mult să-i crească o aură în jurul capului, așa cum are luna în unele zile. Parcă ar fi doi oameni în el: unul absolut șters, din majoritatea timpului, care nu atrage

prin nimic atenția, care se pierde în decor, și unul de o frumusețe, cum să-i spun, de tablou romantic, unul care apare numai atunci când zâmbeste.

La 8 a venit și signor Giuseppe, vecinul nostru: nu vorbește bine românește, însă ne-a cântat la chitară, e un om bun și vesel, cred eu, dar, cum mă ceartă bucătăreasa, eu cred că toți oamenii sunt buni. Mai puțin unul! Apoi ne-am așezat la masă, ne era la toți foame. Și papa era vesel, de data asta, și-a povestit o mulțime de întâmplări medicale, la care domnul Crețu era foarte atent și răspundea în cunoștință de cauză, de ne-a mirat pe toți. Papa s-a pornit să povestească despre lumea teatrului, pe care o cunoaște mai mult ca medic, altfel trebuie să mă rog mult de el, să vină cu noi la reprezentații. Și ne-a zis o poveste pe care nici noi n-o știam, deși pe cele mai multe le tot repetă, despre Grigore Manolescu, primul nostru *Hamlet* adevărat:

— E din familia unui boiernaș, Alexandru Manolescu, avea casă pe lângă Schitu Măgureanu și nu-nvăța prea bine, a rămas repetent la Sfântul Sava, aici, lângă noi, unde era elev. Și când era încă în creștere, la 14 ani, s-a dus la Conservator, fără știrea părintelui său. Nu era deloc frumos, avea brațele prea lungi, ca la maimuțe, cu palme ca vâslele, fără expresivitate și, mai ales, picioare strâmbe, în *O*. Și cel mai rău, era peltic.

— *Mio Dio!* a exclamat signor Giuseppe, care e sensibil la tot ce ține de scenă.

— Așa că profesorul l-a așezat în ultima bancă, de milă, iar când, într-o zi, l-a suit pe estradă, vai, toată clasa a râs în hohote, deși avea de recitat o poemă tristă. Dar băiatul avea vână. A repetat cu pietre-n gură, cu îndârjire, în fața oglinzii de-acasă și s-a corectat în toate privințele. Multe minuni se petrec și-n teatru, dar mai ales în medicină, dacă e voință. S-a suit a doua oară pe scândură și-a spus *Lacul* lui Lamartine așa de frumos, că nimeni n-a mai râs. Într-o

zi, în clasă, s-a citit o piesă care l-a mișcat mai mult decât toate, așa că Grigoraș l-a întrebat pe profesor ce piesă e asta și dascălul a spus: *Hamlet*. De-atunci, băiatul a avut ideea fixă că el trebuie să joace Hamlet. Dar taică-său a prins de veste, din ziar, că băiatul lui e la Conservator și, ca să-i oprească mâna care se pregătea să-l lovească – bătrânul Manolescu avea mână grea –, fiul a zis: „M-am dus la Conservator ca să-mi repar vorbirea și să mă fac avocat.“ Iar piesa *Hamlet*, o cârticică tradusă în franceză, o ținea la el tot timpul, o arăta, era cartea lui de vizită, deși la repetiții primea doar roluri de moși caraghioși. Împlinise 16 ani, și acasă taică-său îl certa că iar e amenințat de repetenție. Într-o zi, la o oră a clasei de la Conservator asistă Matei Millo, mare actor și bun director de trupă. Și-apoi îi spune profesorului că vrea să-i ia un elev. Așa îi indică un june-prim, un băiat frumos din banca-ntâi, dar Millo arată cu degetul spre Grigore Manolescu, urâtul din ultima bancă. Și-așa ajunge, la 16 ani, Grigore, tot într-un rol de bătrân, pe scenă, alături de Millo și de Frosa Sarandy.

Aici papa a făcut o pauză și i-a explicat lui Dan Crețu cine-i Frosa Sarandy, fiindcă el nu părea să fi auzit de marea noastră actriță. Între timp musafirul mânca dus pe gânduri, mama șoptea slujnicei câte ceva, ce să aducă, ce să ducă, deși o dăscălise din timp, eu și Jacques ne făceam tot felul de semne discrete, iar Giuseppe înfuleca cu poftă și râdea zgomotos. Și când să vină desertul, papa a fost chemat de urgență. Suntem obișnuiți cu asta și nu știu cum, dar, mai ales în zile de sărbătoare, vine și boala, ca musafirul nepoftit. Așa că ne-a spus în fugă urmarea:

— La spectacol, în sală a fost și Manolescu-tatăl. Băiatul nu era trecut pe afiș, în dreptul rolului Tochenbourg din *Un bal din lumea mare* erau steluțe, iar sub machiaj și cu vocea de moș, tatăl nu-l recunoscuse. Dar la final publicul

a strigat: *Millo, Millo! Frosa, Frosa!* Și, mai tare, *Tochenbourg, Tochenbourg!* Iar când cortinierul a ridicat iar cortina, Millo l-a luat de mână pe debutant și l-a prezentat cu glas răsunător: Grigore Manolescu! Pe scurt, că trebuie să plec, tatăl l-a dat afară din casă. Trec încă niște ani și iată-l pe Grigore Manolescu triumfând în *Hamlet*. Eu aveam 34 de ani, așadar era în... 1884, toamna, țin minte și ziua, cum s-o uit, 2 octombrie, de ziua mamei voastre. Așa ceva n-am mai văzut, oamenii îi cădeau pur și simplu în genunchi, sala era cutremurată, ovaționa minute în șir și-n culise erau toți în lacrimi... Teatrul de azi îmi pare palid, searbăd în comparație cu ce-am prins noi, mama și cu mine, în tinerețe – și papa s-a uitat cu zâmbet la mama.

L-am întrebat dacă știe când și cum a murit Grigore Manolescu.

— Acum șapte ani, a zis el, avea numai 35 de ani! De la țigări i s-a tras, le aprindea una de la alta (și s-a uitat ca un tată supărat spre Dan Crețu, mai că ziceai că are vreun drept asupra lui, să-l mustre; pentru papa suntem toți niște copii). În ultimul lui spectacol, cum ieșea de pe scenă în culise, cum cădea în brațele doctorilor. L-au îngropat cu paginile din *Hamlet* pe piept, cum a lăsat scris în testament, cu alai de oameni care plângeau. Am fost și eu, m-am dus direct la cimitir. Și-acolo a fost ca la teatru, când am ajuns am întrebat unde e groapa, iar un om de la poartă mi-a explicat unde e și mi-a spus: „Da' să știți că mortu' n-a venit încă, îl așteptăm să pice dintr-un moment în altul.“ Mă rog, n-am timp să vă povestesc acum totul...

Și Jacques, și eu rămăsesem cu gura căscată, fiindcă papa e foarte econom cu vorbele, de cele mai multe ori. Uite ce se ascunde în părinții noștri! Tare mi-ar fi plăcut să-l văd pe papa la 20 de ani, la Paris, ca student! Papa și-a luat rămas-bun de la musafiri, noi am trecut la cozonac. N-am vrut să împărțim cadourile, fără el, am amânat pe

măine. Domnul Crețu era foarte stânjenit că nu adusese nimic pentru noi, s-a bălbăit în scuze, dar noi știam că n-are bani și tot mama a spus râzând:

— Cizmarul n-ajunge să-și facă cizme, iar falsificatorul de bani n-apucă să-și fabrice bani. Glumesc, să nu vă supărați pe mine, dar să știți că v-am îndrăgit deja ca pe Jacques și pe Julie, vă puteți socoti din familie. Cadoul pe care ni l-ați făcut este chiar prezența dumneavoastră, ne-a prins tare bine.

O, asta din partea mamei mele... nici nu știa Dan Crețu ce înseamnă, că, dacă ar fi știut, ar fi sărit s-o îmbrățișeze. Acum e aproape de miezul nopții, mă uit în urmă și-i mulțumesc în gând lui Dan Crețu că m-a făcut să uit de necazurile mele. E invitat și mâine, la dejun, când vin și conu Costache, și Nicu, asta arată că noul musafir ne e drag la toți. Nu m-am îndrăgostit de el (deși zâmbetul lui e cel mai frumos din câte-am văzut), însă mi-e cumva ca un frate mai mare. A fost cel mai frumos Ajun de Crăciun al familiei Margulis. Dan Crețu i-a dat o mulțime de semne de prietenie frățiorului meu, Jacques a fost fericit și, înainte să aprindem lumânările din brad, îi străluceau ochii în întuneric, ca agatele. Acum îmi dau seama: Jacques a moștenit ochii de agată neagră ai mamei, iar eu m-am ales cu neîncrederea strămoșească în ochii verzi. Papa nu s-a întors încă. Oare o să primesc mâine un răspuns?

Marioara se uita cu multă îngrijorare la fratele ei mai mic, deși mai înalt. Alexandru ieșea să fumeze, mânca iute ce i se aducea și se scula de la masă, lucru de neînchipuit oricând, dar *de neiertat* când ai musafiri. Toată lumea privea

mirată după el, de fiecare dată, întorceau capul ca la comandă, dar nimeni nu îndrăznea să-l întrebe ceva, Mișu presupunea că-i vorba, ca întotdeauna la el, de vreo femeie. Conu Costache venise încărcat cu dulciuri de la cofetăria lui Inger, din strada Carol, ceea ce, de asemenea, îi surprinsese pe-ai casei, era o încălcare a tradiției, care impunea Capșa sau Fialkowski, ba chiar, de când Fialkowski era bolnav, numai Capșa. Bradul era aproape până-n tavan, iar tavanul era înalt. Ca să-l împodobească, le trebuise scara. Candelabrele erau aprinse toate, iar ciorchinele de lumini din fiecare se înmulțea în oglinzile salonului. Hristea Livezeanu era în toane rele, ca la toate sărbătorile, și-și descărca nervii pe soția lui:

— Poate-i spui fiului dumitale că atunci când avem musafiri...

Dar doamna-mamă nu rămânea niciodată datoare cu o replică, iar războaiele cu soțul ei îi făceau plăcere. Trupeși amândoi, spre deosebire de cei trei copii, semănau cu un general și-o generăleasă în lupte de hărțuială. Ea cu capul mic și ridat, însă pe decolteu cu splendida carnație de camelie a femeilor din familie, iar el cu față stacojie și favoriți albi.

— Să-i spun fiului *dumitale*, vrei să zici, eu l-am născut, dar, de moștenit, te-a moștenit numai pe dumneata. Pe mine m-au moștenit ceilalți doi – și doamna îi învălui cu privirea pe Marioara, cu năsul ei perfect, și pe Mișu, cu șuvița lui de păr căzută pe frunte, care-i dădea un aer de ștregar.

Sora mai mare a Mariei, Elena, fată bătrână, vorba vine, ținea ca întotdeauna cu Hristea, și avea motivele ei. Elena încercă să mute atenția lui Costache de la scenele de familie:

— Domnule Boerescu, ce se-aude cu tânărul Ochiu-Zănoagă? Nu mă aștept să știți deja cine l-a împușcat, dar măcar din ce cauză?

— Domnișoară, o să vă decepționez. Nu știu, nu știm, poliția nu știe încă nimic.

Conu Costache nu era nici el în apele lui, seara se anunța grea, deocamdată de-a dreptul nesuferită, or, sperase la puțină liniște. Friptura era fadă, deși arăta minunat rumenită și împodobită, sau poate că atmosfera schimbă gustul mâncărilor. Sorbi din vinul care, în schimb, era de neprețuit, întrucât Livezenii aveau vinurile cele mai bune din Capitală, și se simți un pic mai îmbărbătat. Marioara îi zâmbi cu groșițele ei din obraji, dar era un zâmbet neconvins, aproape speriat. În clipa aceea, se auzi, din stradă, un cor care cânta ascuțit și fals. Veniseră colindătorii. Domnul Hristea și, imediat după el, doamna, începură să cânte și ei, odată cu strada, acoperindu-i cu totul pe copii, el, un bariton cu un timbru extraordinar de pur, ea, soprana, cu catifelări de o căldură greu de bănuț, când o vedeai atât de războinică. Vocile li se împletiră cu tandrețe, se uitau unul la altul de parcă nu se văzuseră de mult și, pentru prima dată în seara aceea, formau un cuplu fericit, cu gurile deschise deodată, din care țâșneau aceleași cuvinte. Costache bănuț că muzica e una dintre cauzele care i-au ținut atâția ani împreună și se uită cu milă la Elena, care suferea și se cocârjase toată, cu o expresie de durere pe chip.

După ce se terminară cântecele de-afară și din casă, intră și Alexandru, spuse că a avut el grijă de darurile pentru colindători și-l rugă pe Costache să-i acorde două minute, după cină. Spaima Marioarei se transformă în groază, iar Mișu începu să-și dea și el seama că ceva nu-i în regulă și că bănuțelile lui de mai înainte au nimerit alături. Părinții, în schimb, întremați de comuniunea dintre vocile lor, nu băgară nimic de seamă, parcă erau în luna de miere. Costache remarcă o înseninare vădită a lui Alexandru, de când reintrase și se întreba intrigat ce se întâmplase acolo, afară.

JOI 25 DECEMBRIE

Cadouri

1

Până anul trecut îmi scriam jurnalul în franceză, dar, de când am asistat la o conferință la Ateneu despre biata limbă românească și câte furtuni au trecut peste ea fără s-o poată smulge de tot din rădăcini, am luat marea hotărâre de a nu mai scrie decât în română. Dar uneori e greu, fiindcă lucrurile intime sunt mult mai ușor de pus pe hârtie când le scrii franțuzește. De pildă în seara asta, tare m-aș ascunde într-o limbă străină ca după o mască de carnaval, să scriu cât sunt de emoționată și din ce motive, mais puisque j'ai promis d'écrire en roumain, je dois tenir promesse. Așadar curaj, să trag aer în piept și să scriu în limba strămoșilor mei (ceea ce nu-i chiar adevărat, fiindcă o parte din ei sunt greci). Azi i-am avut la dejun pe Nicu, pe conu Costache și pe Dan Crețu și era să-l uit pe signor Giuseppe. Am început cu Nicu, invitatul oficial al fratelui meu, fiindcă m-am străduit tot timpul să-i prind privirea și să înțeleg de la el dacă plicul meu a ajuns unde trebuie și dacă mi-a adus un răspuns, dar, ca un făcut, băiatul avea mereu ochii îndreptați spre altcineva. Abia la plecare l-am chemat deoparte și l-am întrebat: „I-ai dat?“, iar el a făcut din cap că da, tot fără

să se uite la mine. Apoi l-am întrebat dacă mi-a adus răspuns și-a făcut din cap că nu. Mi s-a părut că-i e milă de mine, poate bănuiește ceva, poate a văzut că destinatarului nu-i pasă. Și, nu știu de unde până unde, a adăugat: *Dar cred că vine la 5. Verde și roșu.* L-am sărutat pe creștet, era cel mai frumos cadou, pentru mine. N-am apucat să-l mai întreb nimic, de unde a scos asta, ce înseamnă verde cu roșu – suna ca o parolă – și dacă Alexandru i-a spus anume să-mi transmită aceste vorbe, că a apărut lângă noi conu Costache, să-și ia rămas-bun. M-a deranjat, m-a supărat chiar, parcă mă urmărea. Fusesse morocănos tot timpul la dejun, agasat, ceea ce nu-i stă în fire, iar acum a spus cam abrupt: „Cine să vină?” Însă Nicu s-a făcut nevăzut, iar eu m-am făcut că n-aud. N-are dreptul să intre în viața mea și de-obicei e atât de delicat, nici n-ai crede că-i polițist. M-a rugat, dacă pot, să vin mâine-dimineață la Prefectura de Poliție, că are de discutat ceva cu mine, între patru ochi. Vorbise deja cu papa să mă însoțească acolo, când merge spre cabinet, și el sau altcineva urmează să mă conducă înapoi acasă. Nu-nțeleg ce poate fi și cum l-aș putea ajuta eu, iar invitația la Poliție e cel mai neobișnuit *rendez-vous* pe care mi l-a dat în viața mea un bărbat. Și asta a doua zi de Crăciun, când toată lumea stă acasă! Însă cel mai mult mă preocupă cuvintele lui Nicu: „Dar cred că vine la 5. Verde cu roșu.” De ce e numai *cred*, de ce nu e sigur? Poate n-a avut timp să scrie un răspuns? Sau se joacă de-a pisica și șoarecele cu mine?

După dejun, Jacques și cu mine le-am făcut tuturor, dar mai ales vecinului nostru, signor Giuseppe, o mare surpriză: am dat „concertul” cu menuetul lui Händel. Eu am greșit numai de trei ori, Jacques ceva mai mult, dar toți s-au făcut că e perfect, deși cred că le-am cam zgâriat urechile. Mama și papa au fost cu adevărat surprinși de cadoul nostru și

de progresele pe care le-am făcut fără profesoară (am renunțat la ea acum un an, ca să facem economii), apoi am adus carillonul lui Jacques, i-am dat drumul și-am acompaniat ceasul, de parcă am fi făcut timpul să cânte în trei feluri, și Giuseppe a început să aplaude ca un apucat. Are ceva de gondolier, cu părul lui negru plin de bucle lucioase, cu mustața ca un fir răsucit, și e foarte galant cu mine, dar fără să întrecă vreodată măsura. Îmi plac italienii, au o căldură care nu te sufocă. A venit lângă pian, mi-a luat mâna ca să mi-o sărute recunoscător „pentru aceasta musica celesta“ și, cum „manina“ era rece – așa sunt întotdeauna mâinile mele –, a început să cânte din cea mai recentă operă a lui Puccini, *Boema*: „Che gelida manina se la lasci riscaldar...“ Mi-a tradus papa, care știe italienește: Ce mânăuță rece, dacă-mi permiți, ți-o încălzesc eu... El era un Rodolfo seducător, și eu o vecină Mimi care abia se stăpânea să nu râdă. Și-atunci conu Costache a continuat el aria lui Rodolfo, pe care, ce să vezi!, o știa foarte bine, și din când în când cânta uitându-se la mine, dar degeaba, n-am înțeles absolut nimic în afară de cuvântul *signorina*. La un moment dat și-a întors însă ochii și spre domnul Crețu, iar papa mi-a spus în șoaptă că era vorba de un furt și-o casetă sau așa ceva. Signor Giuseppe a fost entuziasmat, ne-a îmbrățișat pe toți de bucurie, se pare că a asistat chiar la premieră, la Torino (sau o fi zis Milano?). Am descoperit, după cum se vede, că și conu Costache are o voce fermecătoare și cântă foarte bine, ceea ce i-am și spus. Că știe și italiană, iar a fost o surpriză. Uite lucruri pe care nu mi le închipuiam despre el. O fi fost un om mai vesel, în tinerețe, păcat că și-a ales o meserie care-l îmbătrânește. Pentru că rareori l-am văzut foarte binedispus. Dar parcă papa? Amândoi sunt mai mohorâți decât toți ceilalți oameni din jur.

I-am dat lui Jacques *Fântânile luminoase* de la *Universul* și lui Nicu *Miorlăitorul*. Când să facem fântânile, iată că n-aveau instrucțiuni, așa că va trebui să trec iar pe la administrația ziarului să văd de-o cutie întregă, pe asta i-am luat-o înapoi lui Jacques, care a fost trist. Iar *Miorlăitorul* a miorlăit de două ori, apoi n-a mai vrut, dar Nicu a zis că-i mai bine așa, că nu-i plac pisicile, el are câine și pe ăla îl ține în curte, că-i plin de purici. Lui papa nu i s-a potrivit pălăria, deși o măsurasem după cea veche, îi stătea pe creștet și era atât de caraghios că toți am râs de el, și uite cum se alege omul cu răsete în loc de cadou. A, da, și mamei i-am luat *Poesii* de Veronica Micle, mi-a mulțumit cu însuflețire, ziceai că e tocmai ce-și dorea, dar conu Costache mi-a spus mai apoi că știe el că nu-i plac, deși chiar nu văd din ce motiv. Cât despre mine, mi-au dăruit un frumos manșon de blană albă. Urăsc manșoanele, fiindcă e ca și cum aș avea mâinile legate. Și nici nu mai sunt la modă. Nicu nu i-a adus lui Jacques nimic, cică s-a produs o încurcătură și îi tot explica ceva în șoaptă. Așa că eu am propus ca din cadourile noastre nenimerite să facem în zilele următoare o tombolă, dar tuturor li s-a părut o propunere deplasată și m-au privit consternați. Catastrofă generală, și-a băgat Aghiuză coada.

În fine, capitolul cel mai dificil, domnul Dan Crețu. Când l-a văzut pe conu Costache, a intrat în muțenie, iar Costache, dimpotrivă, a tot încercat să scoată ceva de la el, parcă era la interogatoriu, mi s-a părut că a exagerat, doar erau amândoi musafiri și lumânările din pom erau aprinse a împăcare. Dar până la urmă, mai de voie, mai de jenă, Dan Crețu tot a trebuit să spună ceva și-am aflat astfel cu toții un lucru nou și palpitant. Petre, vizitiul lui Inger, care l-a găsit pe domnul Crețu și pe tânărul boier din Giurgiu, ar fi luat din buzunarul muribundului un

portmoneu. Domnul Crețu a spus-o *en passant*, nu cred că socotea că-i important, dar Costache a fost tulburat, mai că s-a sculat de pe scaun, îi venea să plece și numai bunul-simț cred că l-a împiedicat s-o facă. Așa că, spre deosebire de ieri, azi a fost o zi foarte zăpăcită, și cineva ne-a pus bețe-n roate, măcar în două din cele patru. Iar cele două care merg ca velocipedul țin de mine și de Alexandru, de echilibrul nostru nesigur dintotdeauna.

Întors de la nea Cercel, Nicu își dorea din toată inima să-i fie mama acasă ca să-i arate ce cumpărase, dar găsi casa goală și rece. Aprinse focul în soba de tinichea din bucătărie și-n cea din casă, de la care pereții spoiți cu var începuseră deja să se afume, și plasă colivia pe pat. Ființa peștiță dinlăuntru era liniștită, mai mult dormea.

— Vrei să mănânci? Vrei să bei? o întrebă Nicu și auzi din mintea lui că Peștița nu dorește nimic.

— Vrei să dormi? iar pasărea peștiță din mintea lui răspunse că vrea să doarmă și s-o mai lase-n pace.

Atunci Nicu nu-i mai vorbi. Mâncă el, repede și aproape pe nemestecate. Doctorul Margulis îi spusese că trebuie să mănânce mereu la aceleași ore și să mestece îndelung. Dar Nicu făcea exact pe dos: mânca atunci când ajungea acasă sau ori de câte ori îi dădeau unii și alții, și înghițea iute, nu-i plăcea să-și piardă timpul mestecând ca oile. Doctorul era foarte bun cu el și-l controla mereu, să nu aibă nici o boală, iar dacă tușea îi dădea hapuri și-i spunea cum să se îngrijească, odată l-a pus să respire aburi de la o oală în care fierbea apă cu sare. Altă dată l-a învățat să dea capul pe spate și să facă gargară, adică să facă „clocot

în gât“ spunând a-a-a-a-a. L-a pus să repete mai întâi cu apă simplă, apoi cu un sirop de-al lui. Când, după moartea bunicii, s-a pomenit într-o zi fierbinte de iulie cu mama în starea *aia*, a dat fuga în strada Fântânei și doctorul, care se odihnea cu perdelele lăsate, s-a sculat imediat, și-a luat pălăria de paie, l-a pus pe Nelu să pregătească trăsura și-au venit în galop în mahalaua Olari. Apoi doctorul s-a ocupat de toate cele, au băgat-o pe mama lui la doctorul Marinescu, Nicu nu știa cu ce bani, iar pe el l-a luat o vreme să locuiască cu Jacques, a fost ca-n rai. Dar după aceea doctorul l-a chemat într-o zi în bibliotecă și l-a întrebat ca pe un om mare dacă vrea să aibă grijă de mama lui, care o să tot aibă „căderi“, dacă se simte în stare să trăiască singur cu ea, și Nicu a spus că poate și vrea. Doctorul stătea cu ochii pe ei, nu trecea săptămână să nu întrebe despre „bolnava noastră“ și să-i dea sfaturi medicale, fără să obosească să i le repete. Oare de ce făcea asta?

Se pomeni cu un bulgăre de zăpadă în geam, își luă steaua cu beteală și fugi afară, lăsând-o pe frumoasa Pestrița adormită în bucătărie, pe masă. Acum avea, pe lângă o mamă, o colecție de castane zbârcite și-o vacă fără uger, un porumbel viu, care era, de fapt, porumbiță, și de care urma să se despartă mâine. Au trecut, cu băieții, pe la diverse case, traistele au început să se umple cu mere și nuci, dar Nicu n-avea traistă și, după ce și-a burdușit buzunarele, l-a rugat pe conducătorul corului, un băiat înăltuț, cu plete ondulate și voce prea răgușită pentru un corist, să i le țină și lui. Pe Alexandru l-au găsit în prag, fumând, și l-au înconjurat imediat. Era cu capul gol și vântul îi răscolea părul moale și castaniu. Repertoriul corului format din cinci inși era fix: *O, ce veste minuna-a-a-tă*, *Trei păstori* și cântecul de încheiere, care-i plăcea lui Nicu cel mai mult din cauza cuvintelor, că melodia era destul de grea.

Nicu vibra mai ales la „dar sunt bordeie fără foc“ și la ultimul îndemn, „Nu uita când ești voios, româââne să fiii bun!“, vorbe la care oamenii se duceau imediat în casă și aduceau bunătați, unii le mai dădeau și bănuți. E bine să le amintești oamenilor ce au de făcut, unii pur și simplu uită. Alexandru le-a dat la toți bani, bomboane și i-a poruncit lui Toader să le aducă bunătați din casă. Curios, Toader nu era binedispus în seara asta și se duse în casă fără chef. Șeful corului l-a rugat de țigări, iar Alexandru i-a dat. Când să plece, Nicu i-a spus iute: „Domnișoara Iulia îți trimite vorbă. Ora 5, verde cu roșu! Verde cu roșu!“ și-apoi s-a făcut nevăzut, ca să nu-l mai întrebe ceva, fiindcă nu mai știa absolut nimic. Spera ca Alexandru să înțeleagă ce e de înțeles mai bine decât el. Era conștient că lângă „ora 5“ ar fi trebuit să spună și o zi, dar, cum n-avea habar care, o lăsase în coadă de pește. La întoarcerea acasă pățise iar un necaz, din cele care parcă-l urmăreau în ultimul timp, șeful corului n-a mai vrut să-i dea partea lui de câștig din traistă, vasăzică a rămas numai cu bănuții și cu ce apucase să-și pună în buzunare. S-a strecurat pe ulița lui prost luminată, pe furiș, cu groaza în suflet să nu-l întâlnească pe Botosu și să rămână chiar fără nimic din toată munca, anul trecut așa se întâmplase. Pestrița dormea în bucătărie, iar mama în casă, Slavă Domnului, se întorsese, dar băuse iar, asta însemna c-o să facă urât. S-a culcat și el, și a dormit bine, fiindcă rezolvase foarte multe lucruri, mai ales povestea cu scrisoarea Iuliei.

Iar azi, când să plece la familia Margulis la dejun, cu Pestrița, i s-a rupt inima la gândul că se desparte de ea, că o dă cadou acum, când avea și el o tovarășă de viață liniștită, cumpărată din banii proprii. Prietenul lui o să înțeleagă, s-a gândit Nicu, când îl va lămuri că Pestrița n-a mai vrut să plece de la el, că n-a putut s-o convingă cu nici un chip, deși s-a străduit, și, într-adevăr, Jacques a spus:

— Ddragul meu, nu e nevoie de cadourii între noi. Mie, știi tu, nu-mi plac cine-știe-ce porrumbeii, îmi plac mai mult pescărușii! Din păcate nimeni din Bucurrești nu crrește pescăruși, ce-arr fi să-ncep eu o afacerre? Intrri și tu, dacă va fi nevoie?

Nicu i-a promis să-l ajute și l-a asigurat că-i dă un alt cadou, *Universul ilustrat*, cel cu mamuți. Mai făcuse o descoperire ciudată: vaca lui iubea banii! Când dădea de o monedă în buzunarul lui Nicu punea picioarele pe ea și greu i-o mai smulgeai. Ce-i drept, și lui Nicu îi plăceau și făcea cam la fel.

3

Nici urmă de sărbătoare în casa Generalului Algiu, în care era aprinsă numai o lumină, pe masa de lucru. Foștii colegi de la Prefectura de Poliție, care îi păstrau, se pare, cele mai calde sentimente, i-au trimis, printr-un sublocotenent cu ochi zâmbitori, un pui de brad împodobit cu lumânări groase, iar cel care avusese ideea cadoului, bănuia Generalul, nu putea fi decât Costache. Dar ideea rămânea proastă, chiar dacă venea, cu bune intenții, de la un bun prieten. Așa că Ion Algiu i-a interzis ordonanței lui să aducă bradul în casă și pomișorul rămăsese într-o rână lângă ușă, să umple holul de la intrare cu miros de pădure de munte. La prânz, Generalul s-a suit pe cal și s-a dus la Bellu. Ordonanța, în urma lui, a adus cu destulă caznă bradul, punându-l, cu părere de rău, pe mormântul doamnei Algiu, Dumnezeu s-o odihnească! Părerea ordonanței era că doamna n-are nevoie de asemenea lucruri, unde-o fi ea acum, în loc cu verdeață și răcoare, în schimb lor le-ar fi prins tare bine, ar fi înveselit salonul, fiindcă de-un an trăiau ca niște pustnici și lui i se urâse cu viața asta! Când

s-au întors, tot la galop, după ce s-a opintit să-i scoată cizmele înalte, care ieșeau greu fiindcă erau lungi și țepene, după ce le-a lustruit-oglină și le-a pus șanurile în interior, Generalul i-a dat liber să se ducă unde-o ști, să sărbătorească cum o pofti. Cât despre el însuși, Algiu a rămas doar cu filodendronul de la fereastră și cu barzoiul Lord, a cărui vârstă era numai puțin mai mare decât doliul lui. Generalul se înduioșa la gândul că Lord apucase totuși s-o cunoască pe soția lui, ba chiar, pui mic fiind, stătuse într-un rând în patul ei de suferință. Fiind așa de tânăr, ogarul era neastâmpărat și țopăia în jurul stăpânului, provocându-l fără încetare. Îți făcea plăcere să-i mângâi părul lung, alb, cu unduiri mătăsoase, cu guler ruginiu în jurul gâtului. Ochii lui alungiți, întunecați, îl priveau cu mândrie aristocrată și, de cum auzea cel mai mic zgomot de-afară, își ridica ușor urechile, în alertă. Dar soneria electrică îl scotea pur și simplu din minți, Generalul aproape că regreta că-a instalat-o. Numai de dresat nu se lăsa dresat și orgoliul de general al lui Algiu avea de suferit adeseori, Lord era insubordonat, la fel ca acum, de pildă, când nu voia să stea locului. Noroc că nu existau martori.

Își luă un teanc de reviste și de ziare vechi și începu să le răsfoiască, muindu-și degetul în gură, citind câte un articol, ici-colo, la lumina veiozei, fără nici o intenție, deși, cum-necum, se oprea la toate știrile legate de Filipescu. Personajul îl preocupa de multă vreme, îi remarcase privirea semeață și hotărâtă, semăna într-un fel cu barzoiul lui, dar uneori avea mai puțină minte decât acesta. După ce răsfoi câteva calendare, mai ales pe cele care aveau rubrici istorice, luă *Universul* din 3 septembrie 1893. „Luni s-a ținut la Ministerul Cultelor licitația pentru dărâmarea bisericii Sărintarului. Dărâmarea s-a adjudecat pe preț de 3 500 lei. Lucrarea trebuie sfârșită până într-o lună.“ Asta

sigur că n-a făcut bine faimei lui Filipescu. Deși bucureștenii acestui sfârșit de secol se gândesc mult mai puțin la cele sfinte față de lumea începutului de veac, deși mulți, între care și el, se laudă că sunt atei, cerul lor nu e chiar pustiu și, la o adică, știi să-și amintească că omul e la fel de neînsemnat ca un vierme. Nicu Filipescu avea pe-atunci treizeci de ani și venise numai de vreo jumătate de an la Primăria Capitalei, pus pe fapte mari. Și fiindcă Sărindarul era lăsat în paragină, în loc să caute să-l refacă, hotărâse să-l dărâme. Un pic de dreptate avea, să recunoaștem: de când i se adăugaseră anapoda două turle, devenise un pericol public. Lasă că Generalul își amintea că șobolanii și pisicile moarte erau singura podoabă a curții bisericii, care arăta mai rău ca un maidan. Dar în biserică se căsătoriseră o bună parte din oamenii de seamă ai Bucureștilor, iar o altă parte, mai puțin norocoasă, fusese condusă de acolo pe ultimul drum. Așa că dărâmarea rănea multe amintiri. Nicu Filipescu era dintre junii care cred că e mai bine să dărâmi ce-i șubred decât să pierzi timp consolidând și salvând. Se lucraseră cu pușcăriași, fiindcă nimeni nu voia să se atingă de un lăcaș sfânt. Efectul asupra bucureștenilor a fost mai rău decât s-a putut prevedea, veneau bătrânii plângând și cereau să li se dea și lor măcar o cărămidă, s-o ia acasă, să-i păzească de rele. Curios, de când nu mai era pe lume, parcă bucureștenii vedeau mai bine Sărindarul decât atunci când fusese. Dar oare nu i se întâmplase la fel și lui, astfel că, de când scumpa lui soție nu mai e – e aici, mereu lângă el? Generalul trecu apoi la știrile despre dueluri, câtă frunză, câtă iarbă, dar e drept că onoarea trebuie apărată, el nu era de acord ca doi bărbați care se luptă în duel stabilit de comun acord și în prezența martorilor să fie socotiți „criminali de rând”: legea propusă de Viișoreanu era intolerabilă! Și totuși îi părea rău de Lahovary, omul ăsta avea curaj cât

o armată întregă, păcat că n-avusesse timp să se antreneze, l-ar fi învățat el în vreo zece zile de antrenamente serioase. . .

Încă înainte ca soneria electrică să răsună în liniștea casei, Lord a ciulit urechile, apoi s-a năpustit exact ca o ghiulea spre ușă, lătrând asurzitor. În ușă era o doamnă necunoscută, de vreo 60 de ani, îmbrăcată modest, coborâtă dintr-un rădvan, care trăsese chiar la scară. Pe General îl impresionează nasul vulturesc al femeii, și expresia de piatră de pe figură, doar cei mai buni dintre ostașii lui o mai aveau. O invită în salon, potolind cu greu câinele de care musafira nu se lăsase intimidată, parcă nici nu-l vedea pe bietul Lord.

— V-am trimis nenumărate cărți de vizită și, cum nu mi-ați răspuns, m-am hotărât „să încalc regulamentul“, spuse doamna cu o foarte slabă umbră de zâmbet. Uite-o aici pe ultima, descoperi musafira o carte de vizită aflată chiar deasupra, pe tăvița de la intrare. Generalul o depărtă de ochi, în loc s-o apropie, și citi: *Doamna Elena doctor Turnescu*. Nu-și putea închipui cărui fapt datorează onoarea acestei vizite.

— Nu-mi pot închipui cărui fapt datorez, doamnă doctor Turnescu, onoarea acestei vizite, ba mai mult, aș îndrăzni să spun *bucuria* ei. Vă știu după renume!

— Am un lucru important să vă comunic, știu că ați fost Prefect de Poliție, iar despre dumneavoastră bărbatul meu vorbea cu respect, cei de-acum nu-mi mai spun nimic.

Și, fără alte ocolișuri, în cuvinte puține și limpezi, îi povesti de ce a venit.

4

Strada era pustie și aerul tare. Fane Inelaru călca ușor, cu pasul lui de sălbăticiune. Bănuia că nu i s-a dat degeaba drumul din arest. Sigur că n-aveau probe împotriva lui,

niciodată n-aveau, lucra curat, cum se și lăuda, dar motivul adevărat trebuie că era *safe*-ul necunoscutului. Sperau pesemne că, urmărindu-l, o să-l găsească, în timp ce cu el închis nu făceau nici o scofală, ba mai era și-o gură de hrănit în plus.

— Las' pe mine, Jeane, le spusese Fane în loc de rămas-bun nefericiților care-și petreceau Crăciunul în arest, nici io nu-s născut ieri!

Fluiera a mirare când dădu de-o frizerie deschisă, intră binedispus pe ușa sprijinită în mătură și se trânti pe-un scaun de lemn, în fața oglinzii. Uite că toate-i merg ca încuietorile unse, o să ajungă fercheș la „logodnica“ lui.

— Ce-i Jeane, cum de ții deschis în zi de sărbătoare, n-oi fi turc?

— Mie-mi zice Mitică, Dumitru, nu Jean, Jean e un frizer din Schitu Măgureanu, după câte știu, zise bărbierul, și-ncepu să-i vorbească despre politică și sindicate și refuzul bărbierilor de-a se odihni în zilele de sărbătoare. Adevărul e că guvernul nu le aprobase, hotărâse repausul obligatoriu, dar câțiva, între care și el, călcaseră legea, că n-o fi foc. Clientul îl repezi:

— Tacă-ți fleanca, Jeane, că m-apucă somnul – și-ntr-adevăr, ochii de prună brumărie păreau gata să se-nchidă.

Fane era deasupra certurilor sociale, el avea propria lui politică, își era singur stăpân. Bărbierul îi admiră mustața, oferindu-se să i-o taie după noua modă, care nu mai cere marginile așa de lungi.

— Tai-o, și-ți tai gâtul cu briciul ăla, spuse blând Fane, iar bărbierul râse cam mânzește.

Poate că totuși nu-i o idee bună să ții deschis în zi de sărbătoare, apar tot soiul de indivizi. Începu să cânte ușurel, ca să nu fie nevoit să vorbească, și-nmuie pământul în săpun, apoi făcu un clăbuc de toată frumusețea pe obrazul

clientului, având grijă deosebită să-i ferească mustățile. Îi aranjă puțin părul și-i făcu o frecție cu apă de colonie la care Fane gemu de plăcere.

După ce ieși, tuns, ras și parfumat, din frizeria lui Mitică, asigurându-se că are și pe mai departe o codiță de la poliție, Fane se gândi că n-o să bată la ochi dacă se duce și la o baie publică, așa că se îndreptă spre Calea Griviței, unde se afla stabilimentul lui Vasiliu, farmacistul. De data asta dintr-un motiv care nu trebuia să fie bănuț de nimeni. Aici norocul s-a lepădat de el, stabilimentul era închis și ferecat. Își mușcă mustățile și înjură cu glas atât de tare, încât l-ar fi putut auzi și codița. Dar, cum nu știi niciodată unde dai și unde crapă, se pare că fu auzit de undeva dinlăuntru sau poate că fusese văzut, fiindcă urechea lui deprinsă cu anumite sunete percepu răsucirea unei chei, ușa se deschise și în fanta ei apărură un cap tânăr și ciufulit.

— Oameni buni, spuse Fane în chip de prezentare, vreau să fac o baie!

Băiatul îi spuse că-i închis, iar el e pus doar de pază, au bani în cassă și s-a mai întâmplat să dispară.

— Lasă-mă, Jeane, și pe mine să fac o baie și-o să pui niște bani în cassă și tot pe-atât în buzunar, se rugă Fane cu glasul lui cel mai civilizat.

Băiatul ar fi vrut, în ce-l privea, numai că focul la cazane merge numai în zilele de lucru și nu-i era permis să-l aprindă.

— Atunci dă-mi voie măcar la latrină, că p-asta n-o-ncălzești, spuse Fane și începu să danseze de pe un picior pe altul strângându-și coapsele zdravene.

Bacșișul nu poate să lipsească, dacă-i îndeplinești cuiva o cerere atât de urgentă, așa că băiatul îi dădu voie să intre:

— Înainte și la stânga și iar înainte!

— Îți foarte mulțumesc, Jeane!

Când se întoarse, după două minute, Fane avea un aer nehotărât, de parcă n-ar fi știut dacă trebuie să dea vrabia din mână pe cioara de pe gard sau mai bine renunță la tot ce zboară. Intră în mica odăiță în care băiatul cel ciufulit lenevea cu coatele pe masă și întrebă de băieș. Era plecat la Sinaia pe întreaga perioadă a sărbătorilor, spuse paznicul.

— Da' n-a lăsat vorbă pentru mine – mie-mi zice Fane – că aveam un cufăr mare la el, aci?

Băiatul n-avea habar de vreun cufăr și începea să fie nervos.

— Hai să dăm o raită, Jeane, poate dăm de el, e ca argintu', am mare nevoie de el, spuse Inelaru cu vocea lui de sărbătoare și-l privi cu ochii brumării cei mai convingători.

Deși băiatul se arăta tot mai prost dispus și se vedea că l-ar fi vrut plecat, Fane nu se lăsă, îl domina, așa că, de voie, de nevoie, îi deschise toate ușile. Se uitară pretutindeni, îndărătul căzilor de fontă, în debaraua cu măhuri. Dinspre Inelaru venea un soi de curent rece. În odăița unde era cassa băiatul nu-i permise să intre, asigurându-l însă că nu-i nimic acolo. În clipa în care a spus asta, Fane l-a privit foarte ciudat, iar băiatul mai mult a simțit decât a-nțeles că-i în primejdie și-a aruncat o căutătură iute spre ușa de la intrare.

— Ți-e frică, Jeane? Așa-i că ți s-a făcut frică? Dacă-ți dau acum una-n cap și fur banii din cassă?

Apoi îi dădu una peste umeri, de-ncurajare, râse, se-ntoarse pe călcâie și ieși.

În urma lui auzi cheia rotindu-se în broască de două ori și râse. Se vedea că paznicu-i pui: era dintre nevinovații care-și închipuie că o limbă de metal îi apără de rele. Inelaru privi în urmă, apoi se îndreptă, cu codiță cu tot, spre femeia lui. Îi trimisese vorbă să-l aștepte. După ce

au mâncat și au băut, după ce a pătruns-o de două ori la rând, cu toată pofta grozavă a zilelor de arest – ea a răcnit de s-a auzit până afară, a doua oară chiar mai tare, așa era ea, apoi s-a văitat gutural, ca porumbeii –, au adormit amândoi buștean. A doua zi, Fane i-a depănat de-a fir a păr ce i s-a mai întâmplat și prin câte-a trecut în ultimul timp, iar ea a cotcodăcit ca orice muiere când i se-ntoarce stăpânul. Cât despre cufărul lui Jean:

— Îl las dracului. Nu erau decât niște țoale urâte în el, nimic de soi. Mă rog, n-am apucat să văd chiar pe-ndelete, de-asta îl voiam, dar nu părea să aibă ce-l interesează pe Fane Inelaru!

Râseră amândoi, fericiți și fără griji. Afară, omul de la Poliție dârdâia în așteptarea schimbului.

Noutăți

1

Cele două felinare de la intrarea Prefecturii erau aprinse când am ajuns, deși era în plină zi, iar sub fiecare felinar stătea câte o santinelă. În trăsura pe care papa a condus-o singur, pentru că Nelu e tot bolnav, l-am întrebat de ce crede că m-a chemat conu Costache la biroul lui, cum de nu putea să vorbească cu mine chiar la noi acasă, iar papa mi-a spus că prietenul lui nu amestecă niciodată lucrurile, că le-a promis de mult, în tinerețe, să-și lase meseria la ușă, cu bastonul, când intră în casa noastră. Și, într-adevăr, cred că s-a ținut de cuvânt, cel puțin până ieri, cu Dan Crețu. Papa a adăugat că azi nu-i lume la Prefectură, fiind a doua zi de Crăciun. De când mă știu, îl știu și pe conu Costache lângă mine. Când am mai crescut și-a trebuit să trecem amândoi de la *tu* la *dumneata* mi-a părut rău, parcă se înstrăina cel mai apropiat om, fiindcă uneori mi-era mai aproape decât părinții, puteam vorbi mai ușor cu el decât cu ei. Îmi amintesc că într-o vară, când am dat de-un gândac într-o carte și-am început să țip, a venit îngrijorat, a privit gânghania și mi-a spus cu blândețe: „De ființa asta mică și iubitoare de carte te temi tu?” Și i-a făcut vânt pe fereastră. Papa mi-a mai

spus acum că pesemne vrea să-mi ceară niște informații, era foarte liniștit, prietenia lui pentru conu Costache durează dinainte să mă nasc eu. Într-adevăr, nu era mai nimeni în Prefectură, în dimineața asta. Papa m-a condus sus, la etaj, un bătrânel de la ușă a bătut și-a deschis-o larg, lăsându-mă să intru, papa a zis *bonjour* și-a făcut cale-ntoarsă, iar conu Costache s-a ridicat iute de la birou și a venit să mă întâmpine. Mi-a cerut scuze că a fumat înainte de venirea mea, dar n-am simțit decât o undă fină de tutun de calitate. Părea obosit și-și ascundea ochii căprui, care întotdeauna mi s-au părut prea normali pentru ce cred eu c-ar fi un polițist. M-a așezat lângă foc, el s-a așezat la birou. Cred că era cu totul nedormit, mi-a spus că are două cazuri foarte grele și că eu l-aș putea ajuta, că s-a gândit toată noaptea la *asta*.

— La asta? am întrebat.

— La dumneata, a spus. Mă gândesc adesea la dumneata înainte s-adorm.

A spus-o fără să mă privească. Vorbea încet, de parcă era singur și, cu toate că avea un glas adânc și ferm, am simțit ce greu trebuie să-i fie. Cuvintele lui sunau blând. Pentru prima oară m-am gândit la el ca la un bărbat singur. Pentru prima oară m-am gândit la el ca la un bărbat. Pentru prima oară am văzut că are un chip frumos, o frumusețe care-i venea din interior. Am încercat să glumesc, simțeam un fel de primejdie pentru bucuria mea de a-l vedea mereu pe la noi:

— Vrei să spui că de-obicei gândul la mine te-adoarme, atât de interesantă îți par? Ar trebui să mă simt ofensată, dar pe dumneata te iert, poți să mă folosești ca medicament. Papa e doctorul, eu doctoria.

N-a zâmbit defel, nici măcar din politețe. S-a sculat și a trecut îndărătul fotoliului meu, în picioare, astfel că nu-l puteam vedea.

— Dumneata, Iulia, ești ca un mic păianjen care, când simte pe cineva aproape sau când îl atingi cât de puțin, își strânge imediat piciorușele, se face nod, poți să-l confunzi cu o piatră mică și neagră. Așa crede el că scapă de intruși. De câte ori m-am apropiat de dumneata, de câte ori te-am atins, ai făcut ca păianjenul, te-ai strâns ghem. Și-acum faci la fel, numai că eu nu mai am timp s-aștept până te dezghemuiești.

Am tăcut și m-am uitat cu încăpățânare la botine. Una avea o pată de noroi.

— Ieri mi-ai lăudat vocea când am cântat din *Boema*. Știi de câte ori m-ai lăudat de când ai crescut? De trei ori, am recapitulat aseară, iar ieri ai părut uimită că știu să cânt. Am senzația că te miri de câte ori vezi că sunt un om ca toți oamenii. La mâinile astea m-am gândit, când am învățat aria, sunt mereu reci, a continuat vocea dindărătul meu.

— N-am știut că și dumneata ai nevoie de laude, am îndrăznit să murmur, tot cu ochii la pata de noroi de pe botină, și mi-am dorit să înțeleagă ce vreau să spun, să nu pară o mustrare, așa că am adăugat: Dumneata ești un om puternic, minunat, te admir la fel de mult ca pe mama și pe papa.

Cred că am zis tocmai ce nu voia să audă, cred, zic, dar nu știu, pentru că niciodată nu m-am gândit prea mult la lucrurile astea. Și dintr-un soi de durere sufletească am adăugat:

— Dar pe dumneata te îndrăgesc chiar mai mult.

A părut întăritat:

— O să merg până la capăt, Iulia. Eu am o viață destul de plină, fac cu pasiune ce fac, iar să te lupți cu răii, cu răul, îți consumă toată forța sufletească și tot timpul. Sunt invitat pretutindeni, merg la spectacole, opera e pentru mine un opiu, am admiratori și... admiratoare. Dar viața

mea e ca o gamă din care lipsește o notă. Ca și cum ar trebui să cânt fără să folosesc o notă, sol, să spunem. Gândește-te că la pianul dumitale ar lipsi mereu clapa albă a notei sol. Iar tu reprezinți pentru mine această notă sol care mi-ar umple viața de bucurie. Aș vrea...

— Te rog, nu, pe urmă o să te superi pe mine și nu vreau asta, cu nici un chip nu vreau, nu pot să te văd supărat pe mine, vreau să rămână totul așa, până la sfârșit, am spus deznădăjduită, nu chiar cuvintele astea, dar ceva asemănător, nu-mi mai amintesc bine, și m-am sculat să-l văd. Avea cea mai chinuită față din lume și mi-era într-adevăr foarte greu, fiindcă voiam să fac ce voia el, dar nu puteam, din cauza întâmplării care a ales să existe altcineva mai important pentru mine. Dar când mi-a văzut privirea speriată, s-a stăpânit, mi-a luat mâna, care era rece, cum altfel?, și-a rostit cu alt ton, distant și aproape rău, care mi-a făcut și mie rău, de parcă mi-ar fi dat un brânci pe scări:

— Femeile ca dumneata, *ca tine*, au un obicei: își plasează sentimentele ca-ntr-o bancă falită. În locul cel mai nesigur și cel mai nenorocos cu putință. Nici nu-i văd pe bărbații aflați chiar lângă ele, îi ignoră dacă îi știu siguri și se uită mereu la cel de departe, care le chinuie, la cel care e cu alta.

Mi-a lăsat mâna jos și-a început să se plimbe prin încăpere. N-am îndrăznit să-l mai privesc nici eu, dar îi simțeam vocea învăluindu-mă.

— Poate am greșit spunându-ți ce ți-am spus, dar oare n-am și eu dreptul la o viață normală și... bună? Știi că aș putea să te fac fericită, încetul cu încetul, la fel cum te-ar face el nefericită, încetul cu încetul. Alexandru Livezeanu e amestecat într-o chestiune urâtă. Te-am invitat aici ca să te previn! N-are viitor!

Am simțit acum că mă rănește anume. Apoi mi-a spus ce era de spus, dar efectul a fost cu totul altul. Sentimentele mele mult împruținate pentru Alexandru au crescut brusc la loc, ca râurile după ploaie. Are dreptate conu Costache, chiar numai pentru asta și-mi rupe inima: îmi pun sentimentele în locul cel mai nesigur, mai nenorocos, mă uit la cel care are deja totul și totuși sunt sigură că fără mine s-ar îneca sau că eu am venit pe pământ anume ca să-l salvez. Conu Costache mi-a mai cerut cu o voce străină să fiu discretă și m-a asigurat că le-a spus el părinților mei exact atât cât e necesar să știe, nu-i nevoie de alte explicații. Mi-a chemat un om, să mă conducă, el n-a venit nici până la ușă. Dar din clipa în care am ieșit din biroul lui am știut că nu-l voi mai putea privi ca înainte.

Draperiile de catifea erau bine trase, astfel că, de-afară, casa părea cufundată în beznă, iar Costache se culcase deja, la ora patru după-amiaza, ca pentru noapte. Băuse două pahare cu tărie și nu voia decât să-și cufunde în somn corpul și mintea, și somnul să-i fie fără vise. Zaharia, care-l văzuse numai de câteva ori în viață în starea asta, umbla pe vârful picioarelor, ceva mai înviorat. În restul zilelor, când ordonanța era posacă, Costache îl îmbărbăta și-l înveșelea. Dar când stăpânul era ca bolnav, mult mai supărat decât ar fi putut fi vreodată ordonanța, pentru că, bănuia Zaharia, adâncimea supărării e pe măsura înălțimii deștep-tăciunii, el încerca să țină cumpăna casei în echilibru și să-l îmbărbăteze. Liza, care n-aștepta decât porția ei zilnică de mângâieri, s-a retras și ea cu coada-ntre picioare când a fost repezită.

Bătaile în ușă i-au surprins și i-au deranjat pe toți trei. Conu Costache ațipise de câteva minute, Zaharia se așezase să-și cârpească niște pantaloni și Liza stătea cu capul așezat pieziș peste etichete ca zăpada și se gândea pesemne la ale ei. Primul s-a sculat în grabă Zaharia, a doua, fără grabă, Liza, iar conu Costache s-a întors doar pe partea cealaltă, hotărât să nu știe de nimeni și de nimic până mâine-dimineață. Dar după vreo cinci minute în care a auzit de la intrare glasul ordonanței amestecat cu un glas de femeie – nu destul de tare ca să-l identifice – Zaharia a intrat la el și i-a zis supărat:

— Nu vrea să plece, 'ce că stă până vă sculați.

— Cine? iar glasul lui Costache era, în întuneric, răgușit și plin de speranță.

Dar răspunsul n-a fost cel așteptat de el:

— Doamna avocat Movileanu. Ce' că tre' să vă dea ceva teribil de important. Ce fac? a întrebat Zaharia și, ca la război, era gata să ducă la îndeplinire orice ordin, oricât de primejdios ar fi fost.

Costache a gemut de parcă-l durea, ceea ce nu făcea prea des în fața altora. Fără să răspundă, a rotit butonul ascuns chiar sub abajurul lămpii de pe noptieră și ciuperca de lumină i-a învăluit fața buimacă. A cerut halatul și a ieșit așa, ciufulit, mirosind a băutură și încruntat.

Abia când a văzut-o, și-a dat seama cine e doamna avocat Movileanu: cuconița plină de nuri și migrene din strada Teilor, cea pe care o-nșela bărbatul. Ea îi întinse ca și prima dată o mână pufoasă, cu gropițe, dar Costache se făcu că nu observă și se scuză fără convingere că trebuie s-o primească astfel, fiindcă n-aștepta pe nimeni, nu se simte tocmai bine – un guturai. Doamna arăta foarte bine, era aranjată, pudrată exact cât trebuie și îmbrăcată cu gust, într-o rochie elegantă, cu broderie pe corsaj și mâneci largi,

strânse bine la încheieturi. Îl privea pe Costache cu o îngrijorare bună, așa cum numai unele femei știu să-i privească pe bărbați, cunoscându-le firea și felul, și dorind să-i ajute. Costache avea nevoie de-o asemenea privire și, observând cât de firesc și de blând se purta ea cu un bărbat urăcios și cât de plăcută era când nu era necăjită și nervoasă, se gândi că ceva nu-i cum trebuie în lumea asta. Doamna Movileanu își ceru scuze că a venit pe nepusă masă și-i zise că a vrut să-l oprească încă de când a plecat de la ei, acum două zile. Spre deosebire de ceea ce-și închipuiau bărbatul ei și obraznicul de Traian, care-l apără mereu, ea era la curent cu escapadele lui. Știa și cine-i *persoana*. Ar divorța, dacă ar putea, dar n-are nici un alt mijloc de trai, iar să divorțezi de-un avocat din categoria lui Movileanu înseamnă să rămâi fără un acoperiș deasupra capului.

— Dar n-am venit să vă vorbesc de-ale mele, iertați-mă și nu vă supărați prea tare pe mine. Dacă am făcut-o acum, puțin, e pentru că n-o fac cu nimeni altcineva, sunt foarte singură, cum numai o femeie căsătorită cu soțul meu poate fi, dacă înțelegeți ce vreau să spun. Am venit aici pentru că am auzit de la fată – cea care v-a adus cafeaua când ați fost la noi – ce-ați povestit acolo, cu bărbatu-meu. Servitorii te țin la curent cu tot ce se întâmplă în casă, în oraș și în lume, fie că vrei, fie că nu vrei, eu nu mai trebuie să citesc gazeta.

Costache o aprobă din cap, era și părerea lui, iar doamna Movileanu zâmbi uitându-se la Liza, care se apropiase și-i amușina alene poalele rochiei.

— Or, nu-i adevărat că portmoneul a dispărut. Dacă am îndrăznit să profit de lipsa domnului-soț de-acasă – n-a stat cu mine nici măcar ieri, de Crăciun – și să vin la dumneavoastră e pentru că portmoneul e la mine și-am ținut să vi-l dau *dumneavoastră*. A, adresa am luat-o de

la Prefectură, am trecut mai întâi pe-acolo. Venise domnul Caton Lecca, a întrebat și dumnealui unde sunteți.

— Dar asta-i cu neputință, sări Costache în picioare, ignorând cu o ridicare din umeri ultima remarcă. Aveți vreo legătură cu Petre, vizitiul de la cofetăria evreului Inger?

— Nu, care Petre? Care Inger? Iertați-mă, dar nu văd de ce-ar fi cu neputință și nici nu e, dovadă că vi-l dau.

Și-i întinse, într-adevăr, un portmoneu din antilopă. Când îl luă, Costache îi sărută mâna, în compensație pentru sărutul refuzat mai devreme. Apoi deschise portmoneul și-i scotoci numeroasele despărțituri. Nu găsi decât o cheie aurie, cu dinți mărunți, care urcau până la jumătatea tijeii, de ambele părți, ca niște aripi dantelate.

— Nu era altceva în el decât cheia asta, cred că-i de la o casă de bani. Am luat portmoneul de pe masă fiindcă am crezut că are vreo legătură cu ea. Apoi, când m-am lămurit că nu, l-aș fi dat înapoi tânărului, așa intenționam, dar n-am mai avut ocazia, am auzit imediat ce s-a întâmplat cu el, mult înaintea bărbatului meu, tot prin servitori. Să știți că nu-i adevărat că-mi vărs nervii pe ei, cum v-a spus junele Traian – am aflat tot de la fată – dimpotrivă, ei țin la mine, chiar dacă mă compătimesc, și asta-mi cade foarte greu.

— Doamnă, n-am vorbe destule ca să vă mulțumesc, iertați-mă că v-am primit în felul acesta. Numai că eu știam că portofelul l-a furat acel Petre, dar se vede că cel care mi-a dat informația asta a mințit sau s-a înșelat, oricum nu-i un om în care să mă-ncred.

Costache îi luă mâinile și le simți moi și calde într-ale lui. Se crispă puțin ca și cum și-ar fi amintit ceva, apoi îi spuse doamnei, cu același ton firesc cu care-i vorbise și ea:

— Aș vrea să mai rămâneți. Prezența dumneavoastră mi-a făcut bine, îmi face bine.

Doamna Movileanu zâmbi. Și ei îi făcuse bine. Chiar această propunere îi făcea bine, se vedea după zâmbet.

— Eu nu mai am ce pierde, aș putea să rămân. Dar n-o s-o fac: nu doresc cu nici un chip ca dumneavoastră să mă judecați pe urmă... cum fac bărbații în asemenea... situații. Și mai e ceva: simt și că aș fi, iarăși, doar a doua. Mi-a cam ajuns să fiu a doua. Cine știe însă, e posibil să ne mai întâlnim... după divorț, pentru că în clipa asta chiar, m-am hotărât. Fie ce-o fi! Nu cunoașteți un avocat bun și care să nu fie amic cu bărbatul meu?

Costache mai stătu aproape o oră de vorbă cu încă doamna Movileanu, așa cum de mult nu mai vorbise cu o femeie și, cu sufletul ceva mai puțin negru, se duse să se culce prevenindu-și ordonanța:

— Până mâine nu mai exist! Pentru nimeni. Să nu-ndrăznești să mă mai deranjezi. Scoate-o pe Liza la plimbare!

Ceasul cu dorobanț de la *Indépendance Roumaine* arăta ora patru, iar Alexandru nu știa ce să facă. Plecase de-acasă, conducând singur calul, ca întotdeauna, plecase pentru orice eventualitate, dar n-avea curaj să meargă la familia Margulis. Mai curând ar fi trebuit să-l găsească pe micul comisionar, dar habar n-avea unde să-l caute și nici un chipiu roșu nu se zărea în locurile știute, parcă se topiseră. Cel care avea răspunsuri pentru asemenea întrebări și cunoștea adresele era tot el, Nicu, dar nu-l putea întreba pe Nicu unde să-l găsească pe Nicu, iar dacă-l găsea, nu mai avea de ce să-l întrebe unde e. Ce tâmpenie! Parcă-și pierde mințile. „Ora 5. Verde cu roșu.“ Ce poate să însemne asta? O întâlnire, desigur, dar unde? Trase de frâu și obligă

calul să meargă la pas. O fi vreun loc cu verde și cu roșu în centrul Capitalei, poate un parc, poate o prăvălie, o firmă, o cofetărie? Se uită la firme, dar nici una nu arăta așa. Și-n care zi? Dracul ăla de copil nu i-a spus nimic. Calea Victoriei era liniștită, câteva cupeuri, oameni îmbrăcați elegant și gros, pentru că era o zi rece, mergeau în vizite sau se-ntorceau de la dejunuri prelungite și toți arătau fără griji, lumea era zâmbitoare, așa că Alexandru se simțea cu atât mai nefericit. Parcă-l deochesea cineva, parcă-i pusese gând rău soarta și orice începea cu gând bun se termina cumplit, lucrurile evoluau *du mal en pis*. Văzu înaintea lui, pe trotuar, un bărbat caraghios, într-un palton mare, ca de căpătat, mergând pe stradă cu ochii pe sus, și-și aminti de aria paltonului. Văzuse *Boema* în Italia, iar când se gândea la Italia zâmbea fără să vrea, pentru el era raiul pe pământ. Aria paltonului era aria sărăciei, dar Alexandru ar fi preferat în clipa asta să fie un filozof nevoit să-și vândă paltonul decât un Livezeanu în starea sufletească în care era azi. Cu siguranță că și omul ăsta era un filozof sau un poet care moare de foame, toate atârnavau pe el și era cu capu-n nori, și mergea încet, uitându-se cu mirare la țurțurii lungi și groși care ieșeau de sub streșini. În felul ăsta merg oamenii care n-au pe nimeni care să-i aștepte. Înainte să-l depășească, bărbatul alunecă pe un soi de ghețuș, păru un moment să-și recâștige echilibrul, dar apoi se întinse pe trotuar cât era de lung. Alexandru opri caii și sări jos, ajungând într-o secundă lângă omul care avea dificultăți să se scoale. Încercă să-l ia de braț, dar bărbatul urlă, apoi își mușcă buzele de durere:

— Cred că mi-am luxat umărul, spuse cu dinții strânși.

Alexandru ezită: ar fi vrut să-l ajute, dar nu voia totuși să piardă șansa, oricât de mică, a întâlnirii cu Iulia Margulis. Apoi însă, văzând spaima de pe fața omului lungit

pe stradă, îl apucă bine de celălalt braț și-l luă aproape pe sus, suindu-l în birja lui.

— Cred că v-a ieșit din loc, am mai văzut așa ceva. Vă duc la mine acasă, dacă acceptați, fratele meu e student la medicină și-o să vă ajute, numai să nu fie plecat.

Bărbatul nu zise nimic, gema mușcându-și neconținut buza de jos. Cine tace consimte, așa că Alexandru se sui pe capră.

— Conduc încet, dar vă rog să vă apucați cu mâna cealaltă de mâner, ca să fim siguri că nu mai pățiți ceva!

După nici o jumătate de oră ajunseră la peron, în dreptul marchizei. Casa era luminată și pe dinafară, și pe dinăuntru. Apăru Toader, vesel ca-ntotdeauna, deși nu era cazul, și-l ajută pe stăpânul lui să-l dea jos pe bărbatul din trăsură. Toader nu scoase o vorbă, nu se miră și nu făcu presupuneri, era obișnuit ca Alexandru să intre în tot felul de dandanale.

— Fugi după frati-meu, să vină la mine-n cameră, îl rog.

Mișu sosi imediat și, fiindcă Toader îl prevenise bucuros că e un domn care pare făcut bucăți, își luase geanta la el. Bărbatul era așezat în fotoliu, sub cele două portrete în ulei ale străbunicilor, Toader îi scosese galoșii, iar Alexandru tocmai îl ajuta să-și dea jos haina, ceea ce era o operațiune din cale-afară de delicată. Până la urmă Toader aduse foarfecele și tăiară haina. Medicinistul văzu imediat că-i o dislocare de umăr.

— Ce-ai mai făcut? îl întrebă cu severitate pe Alexandru, dar acesta îl privi atât de îndurerat de bănuială, că se grăbi să adauge: Aveți noroc, domnule...

Se uită spre Alexandru, care ridică din umeri spre fratele lui, peste creștetul străinului – nu putea să facă prezențările, uitase să-l întrebe pe necunoscut cum îl cheamă. Bărbatul deschise ochii pe care-i strângea și spuse încet:

— Dan Crețu.

Frații se uitară uimiți unul la altul, iar Alexandru simți că-i cade ceru-n cap, asta-i mai lipsea!

— Pe fratele meu Alexandru l-ați cunoscut, iar eu sunt Mihai Livezeanu.

Continuă cu bună dispoziția și încrederea care, așa cum învățase, făceau parte din obligațiile medicului bun:

— Aveți noroc, domnule Crețu, se poate împinge la loc, numai că e dureros. Vă dăm voie să țipați. Am învățat la Paris cum se face, dar n-am avut încă ocazia să încerc, sunt încântat s-o fac. Sunt mai multe metode, o s-o pun în practică pe cea mai simplă... Alexandru, fii tu bun și adu un pahar mare de *cognac* pentru bolnavul tău.

Șuvița care-i cădea obraznic pe frunte era singurul detaliu care contrasta cu seriozitatea rece a lui Mișu Livezeanu. Se duse și el să se spele pe mâini, reveni curând, timp în care Dan băuse *cognacul* strâmbându-se, deși era Curvoisierul cel mai pur, Napoleon însuși, dacă ar mai fi trăit, n-ar fi făcut mofturi. Apoi îl întinseră pe Dan în patul lui Alexandru, Mișu îi pipăi ușor locul și, fără să-l prevină, îi împinse umărul înapoi, cu o mișcare bruscă și puternică. Se auzi un soi de clic, Dan țipă, apoi își mișcă ușor umărul și nu mai simți decât urma durerii vechi, dar nici o durere nouă. Îl legară cu un bandaj strâns și medicinistul îi spuse că nu trebuie să-l miște, pe cât posibil, ca să se refacă nu știu ce. Dacă are grijă, nu-l mai chinuie cu ghipsul.

4

Întors, seara târziu, la hotel, Otto constată că n-are cu cine să sporovăiască, deși murea să spună cuiva cum își petrecuse ziua și ce reușise să afle. Otto era vorbăreț, iar acasă

la el, în Transilvania, era mereu un frate sau o mătușă sau un vecin care să-l asculte. Câteva lucruri așezate grijuliu pe patul colegului său de cameră, legate cu fundă, erau semn că acesta nu părăsise hotelul și că un om bun se ocupă de soarta lui. Otto se dezbracă de tot și se spală temeinic, apoi se băgă în pat, era rupt de oboseală. Mirosul de praf contra insectelor era parcă mai puternic decât în ajun.

Își tocise tălpile și-și pierduse un blacheu mergând să întrebe din biserică în biserică unde e mai mult de lucru și unde poate câștiga mai bine, dar pretutindenii primise același, mereu același răspuns: lucrările încep în iulie, cel devreme iunie, nimeni nu se-apucă de refaceri iarna. Era la mintea cocoșului, de altminteri. Va trebui să se mulțumească deocamdată cu ce i se oferise aici, la hotel. A prins o căruță până la mănăstirea de călugărițe de la Pasărea. De-acolo a fost trimis la călugării de la Cernica, la vreo zece kilometri distanță. O țigăncușă frumoasă, cu o privire îmbufnată și verde, care spera să ciupească de la el vreun bănuț, auzind încotro e îndrumat, a întreat-o pe maica stareță, cu ochii sclipind de mirare: „Valeu, da' de ce stați voi acilea și bărbații voștri la zece kilometri?“

Bătuse atâta drum, când pe jos, când în car, când în tramvaiul cu cai, *alles umsonst*, de pomană. Aflase însă un lucru demn de împărtășit și-i părea rău că domnul cel tăcut, care ascultase așa de bucuros ce-i povestise zilele trecute, nu era aici. În mai multe locuri prinsese un zvon care, se pare, preocupa în clipa asta toate fețele bisericești: se pierduse urma unei icoane făcătoare de minuni, un odor de preț, luat cu vreo zece ani în urmă de la o catedrală din centru, care se dărâmasese. Icoana, dacă a înțeles el bine, a fost găzduită o vreme la un episcop, dat jos din funcție cu mare scandal și într-un fel foarte urât, acum un an, acesta o încredințase în taină unui stareț care murise între

timp și-apoi i se pierduse pur și simplu urma. Valora enorm din cauză că avea doi luceferi mari de diamant pe umerii de aur. Îndărătul ochilor închiși, Otto își imaginează icoana și se gândi cum ar fi ca, în timp ce reface o biserică, să dea peste ea, ascunsă în zid. Prin mintea numai pe jumătate trează îi defilau o mulțime de arhangheli cu picioare subțiri, cu fustanele și cu scuturi în mâini, îngeri cu bucle căzute pe umeri și sfinți și sfinte cu tipsie galbenă pe cap. Pe toți îi văzuse, dar nu mai știa exact unde. Curând sfinții au fost luați de apa unui râu, iar camerierul care a trecut pe hol a auzit sforăit din camera pe care străinul Dan Crețu o împărțea cu zidarul din Ardeal. Numai că domnul Dan Crețu nu se întorsese azi la hotel.

În vizită

1

Z iua a-nceput prost, cu ceață deasă, de nu vedeam nici până la mesteacănul din dreptul ferestrei mele. M-am gândit cum ar arăta viața noastră dacă s-ar inversa lucrurile: în fiecare zi ceață deasă, de nu te vezi om cu om, și numai în unele zile fericite, o dată sau de două ori pe an, aer limpede, ca și cum geamul lăptos și opac al văzduhului e șters de o mână nevăzută și devine transparent. Ce bucurie ar simți oamenii numai fiindcă ar putea să vadă, ce miracol li s-ar părea aerul invizibil și fără culoare. Dar așa, nu se bucură nimeni de aer și nici nu-și dă seama ce lucru ieșit din comun înseamnă să vezi până departe-depart, în zare. Mama m-a ajutat să-mi spăl părul fiindcă, de când am renunțat la mai toate ajutoarele din casă, ca să facem economii (o mai avem doar pe bucătăreasa noastră, cu mintea ei îndesată de superstiții, pe Safta și pe firavul Nelu, mereu suferind), ne ajutăm una pe alta. Nu spălatul e cel mai greu, ci uscatul. Nu poți sta prea aproape de cămin, încă din școală ni se povesteau cazuri cu fete care au luat foc în felul ăsta sinistru.

Am mai avansat cu *Vanity Fair*, am terminat aseară și capitolul LIX, și nu pot să spun în ce hal m-a iritat felul

în care se milogește *major* Williams: „Only let me stay near you and see you often!“ M-a iritat, fiindcă și eu aș putea face așa. Nu felul oribil în care se poartă Amelia cu sărmanul maior m-a revoltat, cum îl lasă s-o dorească exact ca pe-o prăjitură pe care știe sigur că n-o să i-o dea niciodată, ci lipsa lui de mândrie, atât de asemănătoare cu a mea. Însă ca mironosița de Amelia eu nu fac, nu las loc de echivocuri, și-mi pare bine că s-au lămurit lucrurile cu conu Costache, deși îmi pare nespus de rău că un lucru care era simplu a devenit atât de complicat și apăsător. Nici nu știu cum o să mai dau ochii cu el. Mama și cu papa nu m-au întrebat nimic, dar mama a zis ceva de rău despre Alexandru și că ea n-are încredere în el – a zis-o ca să aud eu. Asta m-a făcut să mă simt și mai vinovată că nu le mărturisesc invitația pe care i-am făcut-o pentru azi după-masă, când pleacă amândoi, cu Jacques, în vizită la domnul doctor Rizea, care l-a operat pe fratele meu acum doi ani. L-a salvat, dar mie mi-e greu să-l văd, îmi reamintesc toată groaza de-atunci. În schimb, dragul de Jacques îl iubește mult, iar acum mi-a spus că-și ia cu el flautul să-i cânte menuetul lui Händel.

Dar poate că domnul Al. L. nici nu vine, cine știe... Nu-nțeleg ce-i cu vorbele pe care mi le-a spus Nicu, „verde cu roșu“. Vom trăi și vom vedea! Papa a început să pome-nească tot mai des de bani, lucru pe care nu l-a făcut niciodată până acum. Oare așa de rău stăm? Ar trebui să mă mărit cu un milionar bătrân și-ar scăpa toată familia Margulis de grijile cu banii care, deși nu ne strică buna dispoziție, sunt ca un nor de ploaie pe un cer albastru. Cum să-l găsec pe Nicu? Mi-a venit un gând caraghios: numai Nicu ar ști să-mi spună unde să-l găsec pe Nicu.

I-am zis mamei de observația mea cu ochii ei de agată pe care i-a moștenit Jacques, dar ea, care e mândră de

strămoșii noștri greci, deși sunt cam depărtați, mi-a spus că Agatha înseamnă „bună“ în greacă și că n-are legătură cu piatra neagră, cum credeam eu. Că papa e Leon, adică Iacov, că Jacques e botezat după nașul nostru Iacob, și-atât, e un nume biblic, că pe mine mă cheamă Iulia fiindcă sunt născută pe 12 sau, după noul calendar, 25 iulie, întâmplător exact ca mama mamei, bunica Trandafira. S-a mirat că nu știam că *agathos* înseamnă *bun* și îmi venea să-i spun că știu, în schimb, că *andros* înseamnă *bărbat*, fiindcă eu rețin numai ce are legătură cu sufletul. Eternul bărbat – Alexandru.

2

Alexandru bătu discret în ușă, dar nu primi nici un răspuns. Era cu cămașa deschiată și fără lavalieră, iar peste cămașă avea o vestă *gris perle*. Mai ciocăni o dată, ceva mai tare, și-și lipi urechea de lemnul bine lustruit, dar tot n-auzi nimic. Privi spre pendulă, era 11 și câteva minute. Se hotărî să intre, cu riscul de a-și trezi musafirul, dar nu, îl găsi așezat în pat, cu ochii pierduți la tapetul de mătase, ale cărui modele aurii se încolăceau pe fondul albastru. Odată cu Alexandru intră un fecior care trase cele două rânduri de draperii deoparte și întrebă dacă să-i aducă bolnavului micul dejun în cameră.

— Da, adu-l, spuse Alexandru, fiindcă Dan nu părea să se simtă vizat în vreun fel de întrebare. Feciorul ieși, iar când se întoarse cu măsuța pe roți, pe ușă, în urma lui, se strecurară doi copii, o fetiță și-un băiat de vreo șase ani, care se țineau de mână și priveau cu gura căscată spre musafir.

— Sunt gemenii, doi dintre cei trei copii ai surorii mele Marioara, îi prezentă Alexandru. Salutați-l pe domnul Dan

Crețu și-apoi duceți-vă la bona voastră, hoțomanilor, cum de v-a scăpat din ochi? Spune-i cum te cheamă! îl îndemnă pe băiat.

— Ciuciu Penciu. Ciuciu Penciu din Silistra mă cheamă – repetă el, ca să fie sigur c-a fost auzit și izbucni în râs la gluma lui, care se vede că-l distra de minune. Eu m-am sculat de muuult!

— Bună ziua, domnule, și eu m-am sculat de și mai mult, întări fetița cu un glas foarte asemănător cu al fratelui ei, politicoasă, dar cu reproș față de musafirul care era în pat. Pe mine mă cheamă Anica.

Apoi se desprinseră de mâini, se întoarseră spre ușă și luându-se iar de mână, ca la dans, o luară din loc râzând și galopând pe coridor.

— Sunt tare neastâmpărați și răsfățați, se zice că îmi calcă pe urme, mai ales Ștefănel, căruia nimeni nu-i rezistă, iar azi e și ziua lui. Și le plac cuvintele caraghioase, într-o vreme făceau ca toate animalele. Sper că vă simțiți bine, cu umărul. Vă rog să mâncați și permiteți-mi să vă țin de urât, între timp.

Pentru prima oară de când se cunoscuseră, Alexandru îl văzu pe Dan Crețu zâmbind și rămase cu ochii la el, cu o figură nu tocmai inteligentă, în acel moment. Parcă întinerise cu zece ani și parcă te simțeai brusc dornic să-i devii prieten și parcă-parcă semăna la zâmbet cu Iulia.

— Toată lumea îmi dă să mănânc, de când am ajuns aici, e bine. Mulțumesc, Alexandru, așa te cheamă, nu? Dar aș prefera o țigară.

Ușor stânjenită, gazda își scoase tabachera, Dan oftă, de parcă ceva îl deranja la acest gest, apoi uită să-și ia o țigară și se apucă să mănânce. Termină repede, se strâmbă la cafea, se vedea bine că nu-i place, deși era cea mai fină cafea de la prăvălia lui Levon Harutunian. Alexandru ieși

să-l lase să se-mbrace — îi dăduse un rând de haine de la Mișu, cu care Dan se potrivea la măsuri —, iar când se-ntoarse, era însoțit de doamna-mamă. Maria Livezeanu avea un cap mobil, cu pielea feței cu șanțulețe și gura amplă, pe un trup mare și greoi, ceea ce-o făcea să aducă puțin cu o broască țestoasă.

— Domnule Dan Crețu, mă bucur foarte tare că sunteți oaspetele nostru, cum ați dormit? zise ea și, după o ezitare, se duse cu mâna întinsă spre el, să i-o sărute.

— Foarte bine! răspunse scurt Dan și, când mâna mamei lui Alexandru îi apărură în dreptul buzelor, o atinse fără prea multă eleganță.

— Am citit în ziar despre dumneavoastră, până la urmă care-i adevărul? Iertați-mă, dar eu sunt o persoană directă, nu mă ascund după vorbe frumos răsucite. Nouă puteți să ne spuneți, n-o să vă trădăm, avem multe defecte, în familie, adăugă doamna căutând ochii fiului, dar nu suntem trădători.

Nici o urmă din surâsul de mai înainte nu mai rămăsese pe fața lui Dan, care-și arăta acum cei 43 de ani pomeniți în ziar.

— Laissez-le, maman, il a besoin de repos, c'est *le médecin* qui l'a dit, spuse Alexandru, făcând aluzie la fratele lui, căruia i se spunea deja, în familie, *medicul*.

Dan îi urmărea cu atenția unuia care asistă la o pantomimă. Era vioi și părea ceva mai bine dispus decât în ajun.

— Nu știu nici eu, doamnă, aș vrea să vă pot răspunde. Ce zi e azi? Mi-ar trebui un calendar...

— Sâmbătă.

— A, mi-era teamă că trebuie să fiu la serviciu. Sau nu, chiar trebuie, mi se pare, o să vă părăsesc, n-aș vrea să fiu dat afară de la ziar, am nevoie de bani ca să trăiesc și, în plus, ei s-au purtat bine cu mine.

— Nu vă faceți griji, vă conduc eu, am auzit că sunteți angajat la *Universul*, l-am avut de curând la masă pe Șeful siguranței publice, domnul Costache Boerescu și el ne-a spus vestea asta, vă știți, nu? zise Alexandru.

Dan ridică din umeri ca și cum nu-l interesa subiectul.

— Cât s-ar fi bucurat fiică-mea, Marioara, să vă cunoască, știți, de când a divorțat e cam ursuză, din păcate azi e plecată toată ziua la o prietenă. Dar sperăm să nu ne ocoliți nici în zilele următoare.

Musafirul intrase în mușenie totală și, după câteva încercări nereușite de a face conversație, doamna-mamă ieși, aruncându-i o privire semnificativă fiului ei. Iar semnificația era: e dus rău! Pe cine-ai mai cules de pe stradă? Dan prinse schimbul de priviri și după ce se închise ușa îi zâmbi complice lui Alexandru, fără vorbe, și iar îți venea să crezi că e alt om.

— Domnule Crețu, spuse Alexandru după plecarea mamei lui, ne-am întâlnit într-un moment foarte greu pentru mine și m-aș bucura ca măcar pe dumneavoastră să vă pot ajuta. Vă rog să nu mă considerați înfumurat dacă vreau să vă ofer ajutor de toate felurile, m-ați ajuta *pe mine* să-l primiți. Am și un motiv foarte personal: semănați cu cineva care, în clipa asta, e foarte important pentru mine. Se duse la fereastră și încercă să străpungă cu privirea ceața, dar nu se vedea decât un val lăptos ca o mare în ale cărei ape s-a scufundat tot orașul.

N-aș avea curaj să ies acum în oraș, mă rățăcesc și când e vreme bună, darămite acum, cu ceața asta care parcă s-a revărsat din mine și a inundat strada. În schimb, nu-mi vine să cred că am dormit adânc, un somn fără vise, că

azi-dimineată m-am trezit pur și simplu mai limpede și că nu mă gândesc la întrebările care-mi rod din suflet. Când am deschis ochii am căutat vechii pereți și am dat de tapetul cu desen auriu. M-am dus până la fereastră, am trecut de draperii, ca de un zid, și am văzut celălalt zid, al ceții. În schimb, în mine, zidurile au început să se surpe. Când a venit Alexandru, parcă mi-a venit, din ceață, ca o corabie, un prieten vechi. El și doctorul Margulis sunt deocamdată singurii oameni în care am încredere, ceilalți mă irită, mă fac să fiu ca un arc. Alexandru mi-a făcut mărturisiri parțiale și cenzurate despre o poveste urâtă în care-a intrat și despre-o fată, Iulia, pe care zice că pesemne n-o iubește, deși se vede de la o poștă că îndoiala nu-și are rostul. Ea i-a dat o întâlnire, dar nu știe unde și i-a transmis o parolă pe care n-o înțelege, „verde cu roșu“! Băiatul ăsta e mai ciudat decât mine. Se pare că ieri de-asta ne-am nimerit în același loc, o căuta pe ea. Adevărul e c-am căzut din cauza lui, am auzit caii în spatele meu, m-am întors să văd, fiindcă mereu mă sperie tropotul ăsta, și-am alunecat pe gheață. Medicinistul pare un om cam înfumurat, grav, iar Alexandru are ceva de copil căruia i s-a permis totul și orice în viață. Și ceva de fiu de bani gata. Cu toate astea m-a luat prin surprindere când mi-a spus, cu multă căldură și o înțelegere pe care n-o au decât oamenii foarte inteligenți:

— Domnule Crețu, sunteți un subiect de discuție, în aceste zile, ca toți cei dați la gazetă. Intenționez să scriu și eu, cât de curând, la vreun ziar, e o meserie care mă ispitește. Chiar la masa cu domnul Boerescu, de care vă spuneam, s-a vorbit pe seama dumneavoastră.

I-am spus să-mi zică tu, dar a replicat că nu poate, a zis că cel mult *dumneata*, dar nu-mi place cuvântul ăsta, așa că a rămas ca mai înainte.

— Nu mi-o luați în nume de rău, a continuat el, dar tot ce-ați făcut în această dimineață m-a nedumerit.

N-am înțeles de ce. Ezita să-mi spună, așa că a trebuit să insist și, până la urmă, cu greu, am scos de la el următoarele: l-am tutuit, deși practic nu ne cunoșteam și, cu toate că sunt mai în vârstă, așa ceva nu se face decât după ce îți semnalezi intenția; nu m-am sculat în picioare când a intrat și când a plecat mama lui, ceea ce e „de necrezut“, biata lui mamă s-a înroșit de jenă, în locul meu; nu știu să sărut o mână („dumneavoastră v-ați așezat buzele drept pe dosul palmei, în centru, or, mâna se sărută pe osul din dreptul degetului mijlociu – abia atingându-l cu buzele, trebuie să apuci ușor cu mâna toate degetele, fără să strângi tare și-ți pui apoi umbra sărutului pe pielea lucioasă a osului median“); răspunsurile pe care le-am dat întrebărilor mamei lui, dar chiar și lui, au avut toate o anume brutalitate, fără cuvintele de politețe obligatorii, *doamnă, domnule, mulțumesc*; iar când mi-a mulțumit el, n-am spus niciodată, în replică, „vă rog“ sau „vă rog, domnule!“; părul meu e tuns ciudat, proaspăt tuns, în schimb povestea cu obrazul ras complet, la vârsta mea...; par să am o anume frică de cai; vorbesc rar, dar când vorbesc e ceva ciudat, n-ar putea spune ce; iar despre cum am mâncat micul dejun chiar nu vrea să vorbească, ar fi o grosolănie s-o facă, dar n-a mai văzut așa un mod dezordonat, aiurit și rapid de a mânca. Nu l-ar mira dacă m-ar vedea că salut fără să-mi ridic pălăria. A încheiat pe un ton aparte:

— Cine sunteți de fapt, domnule Crețu, de unde veniți? Sunt pur și simplu curios, dar dacă vă e greu să-mi spuneți, n-o să insist.

Întrebarea m-a înfiorat, omul ăsta părea c-a înțeles ceva din ce mi se întâmplă și l-am întrebat, ca să câștig timp:

— Și tu ce crezi, adică, dacă preferi, dumneavoastră ce credeți?

— Nu, nu, vă rog să rămâneți la tu, îmi place mult, e mai direct, o să încerc și eu, cu timpul... Sincer să fiu, am făcut o mulțime de presupuneri, dar nici una nu-i satisfăcătoare. Dacă ați venit din străinătate, de ce nu știți, de pildă, să sărutați mâna? Dacă sunteți, cum vorbește lumea – iertați-mă, o spun numai așa, de dragul discuției – un răufăcător, de ce aveți aerul ăsta blând și pierdut, nu, ipoteza asta este exclusă, fizionomia dumneavoastră e a unui om cinstit. M-am gândit c-ați putea fi, sunt cazuri, de unul chiar știu, s-a petrecut anul trecut, un om cu identitate falsă, să spunem unul crescut la periferie și care-și inventează apoi un trecut de aristocrat, dar nu păreți de la periferie, nici nu vă pretindeți aristocrat, însă nu păreți nici din centru, nici din străinătate, nici din țară, nici de la țară, nu păreți de nicăieri.

Am spus liniștit:

— Cred că ai dreptate, nu sunt de nicăieri, dar el s-a temut că m-a jignit și a crezut că fac poezie.

Și-atunci, într-un acces nestăpânit pe care s-ar putea să-l regret, i-am povestit tot, cu mai multe detalii decât doctorului, faptul că mi se pare sau cred că vin din altă lume, deși nu din altă țară. Ciudat, spre deosebire de doctor, care m-a suspectat imediat că am ceva de ascuns și că joc nebunia, Alexandru aproape că m-a crezut.

— Exact așa vă purtați, într-adevăr, și e extraordinar, dacă ar fi să leg tot ce-am observat la dumneavoastră, păreți un om din alt timp, încă neștiut de mine. Domnule Crețu, eu nu sunt socotit prea inteligent, în familie, Mișu e mintea tăioasă, iar eu nici nu m-am omorât învățând. Dar de când am asistat la o demonstrație a doctorului Gerota cu razele X, de când s-au descoperit microfiiințele și se știe cum arată acele vietăți ciudate care sunt responsabile de epidemii, de exemplu microbul influenței, care a omorât

atâția oameni în adolescența mea... ăăă... de când poți vorbi în șoaptă și un om aflat la sute de kilometri te aude de parcă șade lângă tine, de când vezi luna cu telescopul... de când se fac atâtea încercări de zbor în afara zeppelinului și sunt încercări ca hipo-mobilul să fie înlocuit cu auto-mobilul, așadar cu niște cai care nu se văd și nu se potcovesc – ce-or să facă fierarii?... ăăăă... s-au petrecut atâtea minuni în știință – nici nu-ncerc să le știu eu pe toate, strămoșii noștri ar mai muri o dată de uimire – ei, bine, eu, unul, cred că orice e posibil. Din moment ce lumea vorbește chiar de nemurire, de ce n-ar fi cu puțință acest lucru?... Pe mine nimic din ce se va întâmpla de-acum cu omul și nimic din ce va mai izbuti el nu mă poate surprinde.

S-a sculat și a început să meargă nervos prin încăpere, între cămin și fereastră, în timp ce îl ascultam fără să mă satur. Dar a venit dușul rece:

— Numai că un lucru nu se potrivește, oricât aș vrea să vă cred. Dacă știința ar fi ajuns la așa ceva, dumnea-voastră ar fi trebuit să o știți, să știți că sunteți primul care... dar, din moment ce nu știți nimic, e mai probabil să fie numai o aspirație, un ideal, o închipuire pe care ați ajuns s-o luați drept realitate. Poate că ce mi-ați povestit că a presupus domnul doctor Margulis e singura explicație de acceptat. Aveți răbdare, eu cred c-o să vă lămuriiți singur, până la urmă.

Și, cu egoismul tuturor îndrăgostiților, n-a mai zăbovit la mine, ca și cum ce-i spusese era o bagatelă, și s-a întors la el. Mi-a cerut, adică m-a rugat să trec, după-amiază la 5, pe la familia Margulis, sub un pretext oarecare, iar dacă domnișoara Iulia e în situația să-l poată primi, să-i dau de veste. Urmează ca el să mă aștepte în dreptul liceului Sf. Sava. Și-apoi mi-a făcut surpriza să mă invite la ei, la petrecerea de Anul Nou și mi-a spus să stau liniștit, că

mă dă pe mâna croitorului familiei. Ultimul lucru pe care îl așteptam în viață, un croitor! Ce-i drept, eram deja croit cu un bandaj, croitorul va trebui să țină cont de umărul meu. Alexandru a adăugat, pe un ton sumbru:

— Vă invit chiar dacă eu nu voi fi, poate, prezent, viitorul meu e nesigur, în acest moment. O s-o anunț pe sora mea, Marioara, ea se ocupă de pregătiri. Va fi o petrecere mai puțin protocolară, vor fi și gazetari, v-am spus de ce.

4

Limbile se roteau nevăzute, pentru că negura acoperea cu totul cadranul ceasului de pe fațada Prefecturii de Poliție. Vizitiul Petre își lăsase, ca întotdeauna, ceasornicul acasă, și se temea să nu fi întârziat, fusese chemat pentru ora 11. Dacă n-ar fi știut drumul, s-ar fi rătăcit, atât de străin părea orașul alb, nici sunetele nu mai veneau de unde le știa, iar calul se speria, când se pomenea în față cu altă trăsură. A avea la el cremă de șocolată și cremă de migdale, pe care le cumpărase de la cofetar, ca să-i îndulcească pe domni polițiști. Pentru o zi de sâmbătă, erau ciudat de mulți oameni, bărbați și femei, care în picioare, care șezând, care umblând fără rost prin holul spațios de la parter, care pe la uși. S-ar fi zis că toate necazurile și toți necăjiții se adunaseră la Poliție, după Crăciun. Venise și Caton Lecca și, din biroul lui de la etajul întâi, cel cu trei ferestre boltite, chiar deasupra intrării principale, se distingeau glasuri ridicate, iar soldații umblau pe vârfuri. Se certau șefii între ei, iar ce trecea prin ușă erau acuzații reciproce cum nu se mai pomeniseră pe-aici, cel puțin nu în auzul lumii. Petre era tot mai înspăimântat, fiindcă cel care țipa mai tare era conu Costache Boerescu, care-i

trimisese vorbă să vină. Ce-o mai fi și când o da ochii cu el! Sigur că portmoneul n-avea cum să fi ieșit la suprafață, vidanjorii veniseră – noroc chior – chiar în aceeași zi, așa că i se putea face și percheziție, acum era curat totul, numai cugetul nu i se liniștea și parcă prinsese un miros. Iar calul, Murguțu, a-nceput să șchioapete prin păcătoasa asta de ceață, iar șchiopătatul e fără greș semn rău, fiindcă el îi potcovea cu mare pricepere, știa să-i facă să stea cuminți, uneori nici nu era nevoie ca ajutorul lui să-i apuce de nări cu iavașa. Copiii lui i se suiau în cap, dar caii îl ascultau, și cu ei avea oricum mai multă răbdare, le vorbea drăgăstos. Uite că acum asuda de spaimă ca un cal, deși mai-nainte umezeala ceții îi băgase frigul în oase.

Ușa se deschise brusc și conu Costache năvăli afară fără să se uite la nimeni și fără să-l vadă. Petre se luă după el și, înainte ca Șeful siguranței să intre în birou, îl opri cu un „Coane Costache“ gătuit. Polițistul se întoarse și păru abia atunci să-și amintească de el.

— A, bine c-ai venit și să nu mă faci să-mi pierd timpul cu tine, că te trimit imediat jos, în arest, și-acolo o să vezi tu cum se întreabă.

Petre se uită îngrozit la conu Costache, iar jumătatea rămasă din arătător îi zvâcnea.

— Ce să sbun?

— Tot, să-mi spui tot ce mi-ai ascuns data trecută. Ce-ai luat de la băiatul ăla și de ce, și dacă tu l-ai împușcat!

— Nu, nu io, să trăiți, că io nici nu mi-am luat bușca la mine, în ziua aia. Am fugit de-acasă de gura muierii, că mă cicălea, că nu vrea să fiu slugă la ovrei toată viața, vrea să-mi fac botcovărie și să fim de cabul nostru. N-aveam bușca! Mai întâi l-am văzut întins pe jos pe ăla cu... adică fără mustăți, am crezut că-i beat, tremura și i-am dat de bomană baltonul lu' tata, Dumnezeu să-l ierte, și dubă

vreo zece minute l-am găsit be bălanul ăla, întins ca mort, da nu murise, și l-am luat și be el sus.

Conu Costache îl privi fără să se fi înmuiat. Când și dacă voia, îi paraliza pe cei din jur cu ochii, era în stare să poruncească fără să deschidă gura. Nu ridicase niciodată mâna asupra cuiva, își stăpânea vocea coborând-o până la șoaptă, dar obținea orice mai repede decât cei care foloseau metodele... vechi. A avea o ținută care impunea până și borfașilor, cu atât mai mult lui Petre, care nu era borfaș.

— Io l-am luat, să trăiți.

— Ce?

— Bortmoneul.

— Și?

— L-am aruncat în căc... ăăă, în brivată, ca să nu-l mai găsească nimeni. Nu știu de ce l-am luat, mă gândeam să-mi deschid botcovărie să scab de gura nevestei și știam eu bine că bălanul n-o mai duce mult, așa că nu-i mai trebe. Da mă jur că toată averea din el era o cheie și nici un ban, mă jur be sfânta icoană!

Și Petre își făcu o cruce mare cu două degete și jumătate, iar Costache îl îndepărtă cu privirea lui cea mai aspră, așa încât vizitiul plecă repede de-a-ndăratelea, un avantaj al omului asupra calului, care nu știe să meargă așa ușor cu spatele.

Mama și papa și Jacques au plecat la patru și jumătate, cu trăsura noastră. M-am gândit: dacă-mi pun corsetul și mă aranjez, sigur n-o să vină. Dacă nu mi-l pun, s-ar putea să vină, și-atunci cum apar eu așa în fața lui, în lumina cea mai proastă și-n talia mea cea mai largă? Totuși, dacă

nu-mi pun corsetul, am două bucurii: că stau lejer și că, dacă nu vine, nu cad în comicul pregătirii zadarnice. Ade-seori îmi joc gândurile la loterie în felul ăsta din care ies mereu în câștig. Ce mai câștig! *By the way*, verișoara mea, care are mereu inițiative, m-a îndemnat să joc și eu la loteria de Anul Nou, numai ea știe că am cumpărat un bilet, mai ales că avem probleme cu banii. L-am ascuns chiar aici, în jurnal. Am pus cifrele la rând, altceva mai bun nu mi-a venit în minte: 1,2,3,4,5,6. Adică 12, 34, 56. Vasilica, atunci, a ales de-a-ndoaselea și are 65, 43, 21. Nici nu-mi pot închipui ce-am face cu zece mii de lei, dar sigur ar trebui început cu un cabinet mai mare pentru papa, cu instrumente la zi, că ale lui sunt tare învechite. Oare cât costă un aparat ca al lui Röntgen? – n-am nici cea mai vagă idee. Pe la 5 fără câteva minute, totuși, am început să mă agit, m-am uitat în oglindă, mi-am aranjat puțin părul, deși, orice i-aș face, nu stă niciodată la locul lui, presupun că nu-i convine ce e înlăuntru capului meu, în „cutia craniană“, cum așa de frumos zice papa. Of, o fi cineva care este chiar așa cum își dorește, în toate privințele, și pe dinafară, și pe dinlăuntru? N-am știre despre persoana aia. Cine știe de la ce stră-stră-ceva m-am procopsit cu părul ăsta negru și nesupus.

La 5 fix era să leșin de frică, fiindcă am auzit ușa de la intrare și a apărut Safta. Dar nu era cu figura ei „de Alexandru Livezeanu“, mi-am dat seama imediat. Era domnul Dan Crețu, parcă mai bine dispus, care dorea să ne mulțumească pentru dejun – ce drăguț din partea lui, iată că totuși e bine-crescut! – și când a auzit că sunt numai eu, n-a vrut să stea, deși l-am rugat cu jumătate de gură (cu jumătatea care nu credea în venirea lui Alexandru). A fost atât de grăbit că nici pălăria nu și-a scos-o din cap, tare distrat mai e omul ăsta, dar mi-e cât se poate de drag

așa cum e! Ei, și-acum, să vedem cum povestesc eu ce urmează, că la Școala Centrală n-am învățat așa ceva...

După plecarea lui Dan, am fost atât de dezamăgită fiindcă crezusem o clipă că e *celălalt*, încât m-am apucat să sting singură luminile și m-am retras în odaia mea.

Dar la nici zece minute de la plecarea lui Dan Crețu a apărut Safta, de data asta avea mutra ei „de Alexandru“, adică ceva solemn și sfidător, de parcă mi-ar face un hatâr, că-mi permite să văd un asemenea bărbat. Nici n-am avut timp să regret că nu mă aranjasem mai mult, că a și intrat și nici nu-mi amintesc dacă și cum m-a salutat. Am luat repede *Vanity Fair* în mână *pour me donner une contenance*. S-a așezat lângă mine, eram pe canapea, deși îl invitasem pe scaun. M-a privit drept în adâncul ochilor, fără să-ntoarcă privirea, și l-am privit și eu, la fel. Când eram mai mici, ne jucam așa, cu Jacques, privind animalele, iar ele nu rezistă, întorc capul iute, mai ales câinii. Am vrut să-i arăt lui Alexandru că eu rezist, nu sunt câine, dar n-am înțeles ce spunea privirea lui. Poate nimic. M-a întrebat:

— Ce înseamnă „verde cu roșu“?

— Chiar acum voiam eu să-ți pun și eu aceeași întrebare.

Nu era prima dată că gândeam același lucru, în același timp. A zâmbit. Totuși nu atât de luminos cum zâmbește domnul Dan Crețu. Iată ce obiectivă pot fi!

— Nicu mi-a transmis un mesaj cifrat, ca la șarade: „Ora 5, verde cu roșu“. Fără zi, fără loc, iar faptul că am venit azi și aici e o îndrăzneală, mai ales după ce luni am avut onoarea să nu fiu...

— Dar scrisoarea? – l-am întrerupt, fiindcă mă simțeam vinovată pentru luni – scrisoarea mea era limpede!

— Care scrisoare? și spunând asta și-a luat figura de inocent pe care o are adesea când minte, și care mă scoate din fire. Iată că începe iar cu jocurile lui obișnuite – și

mi-am simțit inima grea. Nicu e renumit că n-a pierdut niciodată vreun plic sau vreo comisiune din cele pe care i le-am încredințat, eu sau oricine, iar acum mi-a spus că i-a dat plicul. Între Nicu și Alexandru, să mi se dea voie să-l cred pe Nicu. M-am sculat în picioare, dar, amintindu-mi că n-am corset, m-am reșezat repede, fiindcă mascam mai bine lipsa obiectului de îmbrăcăminte și cred că m-am înroșit puțin. Se vede însă că a observat imediat, fiindcă a rămas cu ochii la rochia mea și tocmai la talie.

— De ce m-ai căutat luni? i-am zis, și întrebarea suna chiar mai rece decât dorisem.

— Iulia... eu am niște necazuri, sunt într-o situație care se poate întoarce urât împotriva mea, i-am spus domnului Boerescu, dar am senzația că nu m-a crezut, cum nici tu nu mă crezi când îți spun de scrisoare, că n-am primit-o.

Avea cu totul și cu totul alt ton decât toate cele pe care i le știam până acum, numai ochii aveau tot tonul lui de *homme à femmes*, deși răsufla puțin mai greu când vorbea, parcă alergase. S-a ridicat brusc, să plece, mi s-a strâns inima de spaimă, dar tot brusc s-a întors și s-a așezat la loc, chiar lângă mine și mi-a luat obrazul în palma lui. Și-apoi, în loc să-mi spună despre necazurile lui, mi-a pregătit mie necazurile, o mulțime de necazuri viitoare. Fiindcă unica lampă a putut fi stinsă ușor, iar flăcările din cămin pâlpâiau blând și fiindcă lipsa corsetului a ajutat ca lucrurile să se întâmple acolo, pe canapea. Mi-a trezit sânii, alarmându-i pe rând, apoi a fost un dor tot mai încercuit, tot mai strâns, și-o îndurare fără margini. Da, a fost ceva mai presus de noi, mai presus de mine, și mi-a spus că „fețișoara ta a arătat ca și cum te-ai fi născut, a fost ca primul strigăt al unui copil“. Trupul meu a făcut tot ce trebuie fără să-l fi învățat nimeni nimic. Safta cred că știe, fiindcă de-atunci mă privește cu un soi de supărare.

La amiază ceața s-a spart pentru câteva ore și s-a putut vedea fumul din hornuri, dar nu drept ca o lumânare, cum era în zilele cu vreme frumoasă, ci cocârlat și umil, luând-o în jos, tremurat, ezitând parcă s-o apuce pe-un drum și destrămându-se în fire tot mai subțiri. Pe la patru după-amiaza ceața a înghițit fumul care s-a ascuns în ea, iar pe seară întunericul le-a înghițit pe amândouă. Sub valurile albe și negre s-a pierdut țuguiul clădirii ziarului *L'Indépendance Roumaine*, în care redactorii nu mai conteneau să vorbească despre fostul lor director, sperând din toată inima ca Nicu Filipescu să intre la închisoare. S-a pierdut și clădirea destul de oarecare, din strada Sărindar, a ziarului *Adevărul*, în care se pregătea un atac nou-nouț la adresa monarhiei. S-a pierdut și clădirea barocă, pe care două trupuri pe jumătate goale își apropiau umerii împodobiți cu aripi, sus, desupra ferestrelor de la biroul domnului director al ziarului popular *Universul*. De aici au plecat, pe rând, în bezna albicioasă, domnul Peppin Mirto și domnul Dan Crețu, ambii către Piața Teatrului, ca să ia o birjă, apoi, din ultimul birou pe stânga, cum te uiți la fațadă, primul redactor Neculai Procopiu și, în fine, după ce-a mai scris puțin la cartea lui, domnul Pavel Mirto. Nea Cercel a pornit ultimul, asigurându-se că n-a uitat nimeni lumina aprinsă în vreun birou. Deși nu mai era pericol de foc, ca odinioară, în tinerețea lui, portarul își făcea datoria ca pe vremea în care o lumânare putea să transforme casele Bucureștilor în torțe. În plus, electrica era scumpă, și domnul Cazzavillan îi rugase să nu mai uite lumina aprinsă. Ceața îl învălui și pe el, când se îndreptă, cu trăsura redacției pe care scria cu litere albe UNIVERSUL către căsuța lui din strada Vișinelor.

Revista presei

1

Scriu în pat, pe genunchi, așa că scriu urât. Mă simt somnoroasă și răsfățată, și îngrijorată, și cu gândurile vraiste. Tânjesc. Azi-noapte m-am visat nici mai mult nici mai puțin decât în grădina raiului, semăna puțin cu grădina fostei noastre case, cea pe care au vândut-o la moartea bunicului. Am trecut pe lângă un corcoduș care nu mi-a spus nimic, am ajuns la un măr, am văzut în el un mic fruct auriu și l-am înhățat fără să stau pe gânduri. După asta, văd mai încolo un măr mai mare și mai verzui și, la fel de repede, l-am înhățat și pe ăsta. Abia când m-am trezit m-am gândit la Eva. Alexandru și Eva. Să-nțeleg de-aici că-i vina mea că l-am ispitit pe Adam? Dar de ce vină? Poate fiindcă n-aveam corset? Ce poate fi rău în bine? Ce poate fi rău în noi? Dovadă că nu-i un lucru rău e că trupul știe bine ce are de făcut. „Puțin rău în tine.“ E drept că el m-a călăuzit cu o blândețe pe care nu i-o bănuiam. Trupurile noastre sunt făcute să se înțeleagă, în timp ce cuvintele sunt făcute să ne despartă, pentru că la plecare mi-a spus cu reproș: „De ce-a trebuit să te văd dormind?“ Vorbe de neînțeles și care mi s-au părut brutale, ca o lovitură. Firește că n-am dormit!

Era încă destul de bine, totuși, dar azi am luat *Universul* (după ce-l citește papa, ajunge la mine în cameră, că mama nu-l suportă, zice că n-are stil) și m-a pus nu-spun-cine, naiba m-a pus, să citesc scrisorile doctorului Bastaki către domnișoara Gorjan, cea care, după doi ani de amor, l-a împușcat pe amant cu un pistol, din fericire stricat. Sunt teribile scrisorile astea. Merită să transcriu aici două, ca să fiu prevenită, acum, după ce am cules mărul auriu din pomul cunoașterii binelui și răului. În vară, în august, el i-a scris așa: „*Scumpa mea iubită*, Am citit scrisoarea ta pe care am primit-o azi-dimineață și sunt încă sub impresia unei strângeri de inimă. E sigur că părinții tăi nu caută decât să te îndepărteze de mine și întrebuițează pentru aceasta mijloace care li se seamănă, josnice și prea puțin scrupuloase. Ce grijă-i cuprindea oare pe dâșii despre tine, când vorbesc de rău un om care posedă stima unei întregi societăți?“ Uite ce modest e! Cel puțin nu e cazul cu Alexandru. Și nici cu părinții mei. Dar ce urmează e și mai și: „Pentru ca ei să poată face asta, ar trebui să aibă calități de ordin superior, pe când la dâșii e totul contrar.“ Am mai spus că tatăl domnișoarei Elena e General. „Ce-au voit dâșii să facă cu fiica lor? S-o mărite pentru bani?! Așadar ei voiau să te plaseze ca pe un capital. Chestiunea de bani întrece dar pe toate celelalte. Puțin le pasă lor de calitate și inteligență, astea sunt pentru ei o cantitate neglijabilă. Ei bine, pentru oameni care nu se gândesc decât la bani, dâșii nu judecă rău. Desigur, dâșii trebuie să fie acum furioși văzând speranța lor înșelată, comerțul lor pierdut. Acel corp nobil, acea carne palpitândă a isbutit să scape de traficul lor infam și dâșii nu pot să ierte un așa act de independență, răsvrătirea unei naturi sincere și oneste. Citesc și răscitesc scrisoarea ta și turbez de rușine și de

mânie la singura idee că tu poți fi fiica lor. Tu nu meriți să mai stai un minut alături de oameni, de aceea te rog să părăsești îndată acel loc oribil și să vii la mine. Mă voi aranja astfel încât să te fac fericită. Te iubesc și te vreau pentru tot restul vieții mele.“ După nici un an, în iunie, domnul căsătorit din Brăila îi scrie domnișoarei o scrisoare cum recunosc că n-am mai citit – și eu citesc mult: „*Scumpă amică*, Sunt de azi-dimineață pe malul Dunării care ne amenință; am așa de multe treburi încât nu mai știu pe care s-o încep. Rețetele mele s-au dus dracului. Ai făcut rău dacă ai plecat din București. În acest moment chiar vreau să pornesc la diguri, pe care cu mare greutate le ținem în loc. Nu pot să plec de-aici și nu mă gândesc la altceva decât la pericolul care amenință Lacul. Pentru ca să viu în oraș îmi e cu neputință. Ce-ai să faci la Brăila? N-o să fiu oare lăsat în pace? Nici doamna și nici o altă persoană din lume nu mă preocupă în acest moment. Nu mă gândesc la nimic afară de ceea ce se petrece aici. Ești hotărâtă cu tot dinadinsul să faci concurență Dunării? Cu adevărat, și tu te reverși. Sunt furios aflând că tu ești în oraș. Te îmbrățișez etc.“

Mi-a plăcut la nebunie acel „N-o să fiu oare lăsat în pace?“ și, mai ales, declarația de amor: „Ești hotărâtă să faci concurență Dunării?“ Iar la urmă „Te îmbrățișez“. Și, poate că am înnebunit și eu, cine știe, dar domnul Bastaki ăsta, hulit de toată lumea, îmi e simpatic, are ceva de om din *Vanity Fair* și cred că furia lui era adevărată și, pesemne, justificată, într-o oarecare măsură. Dar ce-aș fi făcut eu în locul domnișoarei Gorjan, în aceleași condiții? Oricum, revolver n-am. Deși, vorba lui, după ce-am văzut de ce-i în stare un bărbat, „sunt sub impresia unei străneri de inimă“. Afară viscoleşte, comisionarii sigur nu stau la colțul

lor, așa că nu pot spera la vreun semn. Apoi m-am întors iar cu gândul și mai ales cu „acea carne palpitândă“ la seara de ieri. Din pudoare, nu pot să scriu în caiet la ce m-am gândit.

„— Lumea țipă că n-avem pavaj întreg, că n-avem canale pe trei sferturi din străzi, că n-avem lumină electrică decât pe arterele mari, că murim ca muștele când sunt epidemii. Iar domnul primar Robescu are bani la ciorap și ne propune să înălțăm statui: statuia Independenței și bustul lui Ioan Brătianu. Când cerem lucrări de îmbunătățire, n-avem parale. Când avem parale, ridicăm statui! Bucureștii ard și domnul primar se piaptână!“

— Obișnuitele neadevăruri de la *Adevărul!*

Procopiu și Pavel Mirto veniseră la redacție, prin viscol, să pregătească, în linii mari, numărul de Anul Nou. Acum își făceau curaj cu un ceai cu rom, Pavel, căruia i se aburiseră ochelarii, își încălzea mâinile pe porțelanul ceștii, iar Neculai Procopiu se încingea citind cu glas tare din gazeta concurenței. Deși primul redactor i-a semnalat lui Pavel fragmentul doar ca să râdă de colegii din strada Sărindar, puțină invidie tot avea, când se gândea la ei. Articolul de fond nu era semnat, dar părea să fi fost scris în stilul lui Constantin Mille. Adică deformări expresive ale realității, frumos împachetate în cuvinte, cu o retorică bine stăpânită, ca de la un fost profesor de literatură, devenit avocat. Sigur că peste toate era socialismul lui militant, din cauza căruia fusese dat afară de la Universitatea din Iași, cu mulți ani în urmă, și care, în loc să se potolească, era tot mai agresiv. Și sigur că Alexandru Beldiman, fondatorul ziarului, i-a onorat primul cu valuri de fiere neagră

pe Carol și pe moștenitorul tronului, Principele Ferdinand, despre care repeta ca o cobe că n-o să ajungă să domnească nici măcar o zi. Dacă însă de adevăr e vorba, e bine de știut că se pavaseră o seamă de străzi, iar banii pentru statuia lui Brătianu nu erau din buzunarul sau „ciorapul“ primăriei, ci din fonduri obținute la tombole organizate chiar în acest scop. Și de la marea loterie de Anul Nou al cărei rezultat nu-i era indiferent nici lui Procopiu, o parte din bani erau destinați lucrărilor edilitare. Cât despre domnul Mille, toată lumea știe că a cumpărat deja acțiunile ziarului cu niște fonduri cel puțin, hm, dubioase. Folo-sea acum *Adevărul* ca să bată-n Rege ca-n fasole, care Rege, însă, nu se sinchisea sau se abținea s-o arate, pentru că, se știe, presa a devenit a patra putere în toată lumea.

— Nu m-ar mira dacă peste ani și ani, cu colectivității la putere, cu Regele alungat, niște oameni care n-or să știe sau n-or să vrea să știe adevărul, au să-i facă lui Mille plăcuță cu nume de stradă. Poate chiar aici, pe Sărindar, spuse șoptit Pavel. Apoi își aprinse o țigară de foi.

Procopiu era obișnuit cu asemenea idei originale și sumbre: una din obsesiile colegului său era viitorul, iar acum, că scria și-un roman despre asta, aproape că nu mai trăia în prezent. Iar viitorul lui Pavel se deosebea radical de toate viitorurile prietenilor și cunoscuților lui. De multe ori și degeaba îi spusese Procopiu să se însoare, că viața și viitorul o să-și schimbe culoarea, fiindcă și la el fusese așa. De când e om însurat parcă și gândurile s-au așezat la locul lor, după cum mâna nevestei așază în casă toate lucrurile la locul lor, chiar dacă îl cicălește cam mult. Însă, pe de altă parte, cel mai vechi gazetar de la *Universul* se temea de previziunile lui Pavel, care, cel puțin în privința alegerilor, se confirmau sistematic. Se gândi o clipă la viitor și, pentru prima oară, se temu.

De la o vreme burta lui nea Cercel se comporta ca un animal, îi dădea semne, iar el îi vorbea cum le vorbea și porumbeilor. De pildă, azi-dimineață, când s-a trezit, burta a-nceput imediat să chițâie, iar el i-a spus: „Ia te uită, te-ai trezit și tu?“ Vorbise cu glas tare, așa că nevasta i-a răspuns cu un ton sec: „De când! Doar mă scol în fiecare zi înaintea ta.“ Ceva mai încolo, Cercel îi spusese burții neliniștite: „Hai, porumbițo, să mâncăm!“, iar nevasta crezuse că despre ea e vorba și se cam mirase. Acum, la serviciu, burta era supărată pesemne că a trebuit să înfrunte viscolul ca să stea la muncă și duminica, și-l înțepa cu răutate, de parcă avea cuțite, acolo, înlăuntru, iar el o împăca: „Stai cuminte, așa-i înainte de Anul Nou, da’ p-ormă avem liber.“ Și totuși nu era bine cu burta lui, ce-ar fi să se repeadă până la cabinetul doctorului Margulis? Numai că trebuie să lase pe cineva să-i țină locul aici, o jumătate de oră n-o fi foc! Nehotărât, portarul luă un ziar, la întâmplare, din teancul sosit de la alte redacții, dar văzând că-i tocmai *L'Indépendance Roumaine*, îl puse la loc. N-avea poftă, cu burta lui de-acum, să buchisească gazeta răposatului Lahovary și, la drept vorbind, nici nu putea. Nea Cercel știa franțuzește, dar numai cât să se înțeleagă om cu om, când mai intră un străin pe poarta *Universului*, cu cititul era altă socoteală. Luă gazeta următoare și se nimeri să fie *Lumea nouă*. Se strâmbă și-o puse și pe asta la loc. Era una care avea idei socialiste, până acu’ doi ani se ocupa de ea vecinul Constantin Mille, iar acum îl tot atacau urât pe Nicu Filipescu, spunând că e mai rău decât criminalii de rând, fiindcă ucide în văzul lumii și cu martori! Portarul îl respecta pe fostul primar și-i plăcea că-i tânăr și activ. N-avea chef nici de *Românul*, nici de

Drapelul, iar de *Adevărul* nici pe-atât, îl enerva cel mai tare. *Timpul* era prea fad și nu mai avea haz, ca pe vremuri, când scriau la el oamenii cu creierii cei mai mari din București. De fapt, fără Nicu, pe care să-l pună la curent cu ce e la gazetă, nici nu-i mai venea să citească.

— Bată-te norocul, tocmai la mălăluță mă gândeam. Da ce-i, ce s-a petrecut? întrebă speriat, când văzu că băiatul, alb tot de viscol, cară colivia cu o Pestița foarte necăjită înlăuntru.

Nicu arăta la fel de jigărit ca pasărea, sprâncenele i se uneau ca vârful săgeții și, cu tot frigul de-afară, obrajii nu i se îmbujoraseră deloc.

— Nu-i place la mine nu m-a-ndrăgit io o iubesc cred că-i bolnavă i-e dor de casa ei!

Vorbise ca din pușcă, fără pauze.

— Stai jos și trage-ți sufletul.

Și portarul deschise ușa coliviei, o apucă pe Pestița de sub aripi, o pipăi și o-ntoarse pe toate părțile.

— Cred că n-a mâncat, spuse el apoi, și băiatul îi confirmă că n-a mâncat și n-a băut, dar s-a găinățat, cum se și vede. Ba a făcut mizerie și prin casă, că el i-a dat drumul din colivie, și-apoi s-a luptat o groază de timp ca s-o pună îndărăt.

Portarul hotărî s-o ia el înapoi și la primăvară îi dă o pereche, da' numai după ce le face coteț. Porumbelul nu se ține-n colivie, ca papagalul sau canarul, că-l omori. Văzând cum arată băiatul, îi propuse să-i citească din *Universul* și căută o poveste de amor cu piedici, fiindcă pe astea Nicu le asculta cu toate urechile: „*Fuga unei domnișoare din Vaslui*: Dragostea nu are hotar și nici legile lumii, nici religia nu pot s-o oprească din aventurosul ei sbor. O dovadă despre aceasta sunt cele întâmplare acum câteva zile la Vaslui...” Pe măsură ce vocea lui nea Cercel îi

desfășura ghemul aventurii, fața băiatului se liniștea, prindea culoare și fulgii topiți pe obraji o făceau să strălucească. La sfârșit, când văzu că pe cei doi tineri „de religii diferite“ nu i-a putut opri nimic și că rudele fetei „se vor convinge și ele în cele din urmă că nu se pot sfărâma ușor puternicele lanțuri ale dragostei“ se simți și el o rudă a pășării lui și nu-i mai păru atât de rău c-o trimite înapoi, la perechea ei.

— Adică cum de religii diferite?

— Adică unu-și face cruce de la dreapta la stânga și altul de la stânga la dreapta sau deloc.

Nicu se gândi că poate e ca atunci când ești stângaci sau dreptaci și întrebă curios:

— Dacă-ți faci cruce cu stânga, ești de religii diferite?

Portarul nu-i răspunse fiindcă, la drept vorbind, nu-i prea păsa de trăsăturile astea, le lăsa în seama nevestei.

— Și io știu o poveste de dragoste, dar nu-i cu religii, zise Nicu. M-am întâlnit cu domnul Alexandru Livezeanu, era foarte grăbit, cum e dumnealui totdeauna, și m-a trimis să-i fac un comision, deși io sunt liber duminica. A zis că arde! Mă crezi că e legat și el *cu puternicele lanțuri ale dragostei*? Matala știi de cine, spuse el emoționat.

Portarul nu întrebă, din păcate, de cine, deși Nicu i-ar fi spus bucuros. Nea Cercel nu era curios din fire, meseria de portar la un mare ziar îl făcuse să întâlnească prea multă lume în viața lui. Nu mai avea curiozități legate de oameni. De-asta creștea pășări.

4

Generalul lua la rând *Calendarele* puse teanc lângă măsuță, reviste pe care le adulmecase și ogarul, mai întâi cu interes, apoi fără și, în fine, ridicându-și botul spre franjurii de la tapiseria fotoliului, mult mai distractivi. Barzoiful se

uita cu reproș la Algiu: de două ore nu se clintise din fotoliu. Ochii migdalați ai ogarului erau umbriți de o nobilă nedumerire: stăpânul citea, fără să se miște, fără să-l strige pe nume, fără o cât de fugară privire pentru el. Generalul, în schimb, retrăia fiecare zi a anului 1893, când biata lui soție era încă aici, lângă el, de cealaltă parte a măsuței, lucrând o broderie, când ogarul nu era încă pe lume, iar părinții lui Lord, doi barzoi cu un *pedigree* impresionant fiecare, tineri și frumoși, erau separați de mulți kilometri, unul la Craiova, altul la București. Vizita doamnei doctor Turnescu, venită curând după cea a lui Costache, îi retezise dorul de muncă. Reluă știrile despre dărâmarea bisericii Sărindar, deși le știa aproape pe dinafară. Demisionase deja din funcția de Prefect, dar își amintea bine împrejurările dărâmării și își spuse încă o dată că Filipescu n-avea nici o vină. Și de altfel nu din cauza lui Filipescu reluate el știrea, deși, cumva, toate se legau cu toate. Apoi reveni la ziarele recente. Și, tocmai când să renunțe, a dat de o știre scrisă cu litere mărunte pe care o tot sărise, fiindcă era sub desenul cu sala de judecată din Brăila, de la procesul domnișoarei Gorjan, fiica Generalului Gorjan pe care îl cunoscuse pe vremea când era colonel, avansarea era de dată recentă. Acum citi știrea și văzu că în raza ei, șarada pe care i-o dăduse junele Costache când îl vizitase începe să se lege: *lumină, Popescu, lumină, Maica Precistă, dar...*

— Nu acum Lord, ai răbdare!

Generalul își făcu niște însemnări cu creionul, căută în alte calendare cu efemeride, apoi își chemă ordonanța care veni cu ochii cârpiți și cu damful lui obișnuit, de cremă de ghete.

— Du-te și caută-l pe conu Costache. Dacă nu-l găsești, lasă-i vorbă că-l invit la mine azi, mâine, când o putea, și la orice oră.

Dacă n-ar fi știut că ordinele se execută, nu se discută, ordonanța ar fi avut câteva obiecții solide. Așa însă, bărbatul se uită la General cam cu aceiași ochi cu care se uitase mai înainte barzoiul, mai ales că și ai lui erau tot migdalați.

Apoi ogarul își primi, în sfârșit, mângâierea și fu scos în curte, unde alergă ca un nebun prin viscol. Îi venea și Generalului să facă la fel, dar se obișnuise să nu arate ce simte. Rămase neclintit lângă ușă, între cele două statui dezbrăcate și insensibile la frigul de-afară. Iedera se lipea de fațada casei, apoi rafalele o făceau să se zbată, dar fără s-o poată rupe. Iedera știa să lupte, iar Generalul știa s-o admire pentru asta.

Vorbesc tot mai puțin cu mine și poate că, în curând, vocea asta care mă ține prizonier în adâncurile ei o să tacă și eu o să fiu iar cum eram cândva. Poate că lumea asta o să mă înghită cu totul și n-o să mai simt dorul de cealaltă. Poate că interiorul și exteriorul o să se contopească. Nu știu dacă lumea asta e reală, dar știu că mintea mea e făcută în așa fel încât ea să nu-mi poată părea decât reală. Nu știu dacă o să înțeleg vreodată mai mult, dar știu că până în ultima clipă o să-mi doresc *să aflu*. După ce m-am întors cu răspunsul că Iulia e singură acasă, Alexandru m-a suit într-o birjă de piață și a aranjat cu birjarul să mă ducă la locuința lui din centru. A spus că de-acum sunt invitatul lui, atât cât voi dori, „cât vei dori să-mi faci bucuria de a-mi fi musafir“, dar să trec să anunț, în drum, la hotel, că nu mai stau acolo. Mi-a spus ce să-i transmit servitorului și m-a asigurat că va veni mai târziu să vadă cum mă simt. Era îngrozitor de nervos, își tot mușca un deget înmănușat. Birjarul m-a oprit la hotel, zicându-mi cu voce subțire că

mă așteaptă, am coborât, cât pe ce să cad iar, era cam beznă. Am intrat, le-am spus că plec, iar un domn care avea ceva de covor oriental, moale și învăluitor și întortochiat, mi-a răspuns că le pare rău, că era plătit totul pe-o săptămână înainte, că fuseseră onorați să aibă un oaspete „ca dumneavoastră“ (oare de ce?) și că sunt niște lucruri lăsate pentru mine de-un comisionar.

— Dumneavoastră sunteți domnul Frascati? am întrebat, dar el a râs fără veselie și s-a uitat foarte pătrunzător la mine.

Am urcat să-mi iau lucrurile din cameră, cu dorința să plec cât mai repede de-aici, nu mă simțeam în apele mele, iar mi-era frică. Otto, care era sus, n-a vrut să mă lase să plec, s-a pus în dreptul ușii și-a început să-mi povestească ceva despre o icoană făcătoare de minuni. Mi-a zis că bisericile sunt în fierbere și că zvonul a trecut cu iuțeală de la una la alta: a dispărut o icoană de preț, *wunderschön*, și-apoi mi-a spus detalii pe care nu le-am putut urmări, mai ales că vorbea când românește, când nemțește. Și că în toată povestea – aici mi-a dat o lovitură – e amestecat un tânăr bogat, *sehr sehr reich*, Alexandru Livezeanu. Că toată lumea crede că icoana se află la el. Deci asta îmi sugerase Alexandru... Să fie pur și simplu hoț?

Când am coborât, în sfârșit, m-a oprit și bărbatul cu aer oriental, să-mi arate ceva într-un ziar, *Lumea nouă* sau așa ceva. Am simțit că nu e bine și am vrut să nu mă uit, dar n-a fost cu puțință, în felul lui învăluitor, omul m-a obligat să citesc, cu o sclipire de răutate în ochi. Era portretul meu desenat destul de frumos, și sub el un titlu cu majuscule UN STRĂIN MISTERIOS. Apoi unul ceva mai mic, *De unde vine domnul Dan Kretzu?* Și un articol nesemnificativ despre „străinul care pare a ști mai multe decât noi“ și o parte din lucrurile pe care i le-am povestit doctorului

Margulis, noroc că nu prea multe, despre „o lume cu alte reguli și un timp viitor, destul de sumbru pentru noi“. Însă doctorul nu era pomenit. Mie mi-a promis, de altfel, discreție absolută. Să mă fi trădat? Iată că în nici zece minute singurii oameni care m-au ajutat în noua mea viață și-n care am avut încredere par să aibă câte o hibă gravă. Bărbatul cu zâmbet oriental m-a asigurat că el ar fi onorat (iar!) dacă aş mai rămâne aici, că e gata să suporte toate cheltuielile, casă și masă și c-o să stau singur în cameră. Mi-a dat de înțeles că ar veni mai multă lume, știind că... Am mulțumit și-am plecat fără să mă uit în urmă și simțindu-i privirile în ceafă.

Se vede că are și azi capul plin cu bolnavii lui. Sau cu lipsa de medicamente, sau cu problemele bănești, sau poate cu ajutorul lui de la cabinet, un elev sanitar netrebnic pe care vrea să-l dea afară, dar n-are curaj. Nu pare să audă ce i-a povestit. A dat doar din cap, ca și cum ar fi auzit-o și a murmurat un *da, da*, care putea să însemne la fel de bine *nu, nu* sau orice altceva. Agata era obișnuită cu asta și nu i-o lua în nume de rău, numai că uneori avea mare nevoie de un om care s-o audă. Când a ales între cei doi bărbați, știa că, măritându-se cu doctorul, ea va fi doar a cincea roată la căruță, roata de rezervă. Dar nu era ușor, ba uneori, ca azi, era foarte greu. Agatei i se înroșiră pleoapele a plâns și, curios, asta doctorul și soțul ei „a auzit“ imediat și s-a neliniștit. Doamna Margulis avea impresia că bărbatul ei are un văz mult mai dezvoltat decât al oamenilor normali, fiindcă cea mai mică schimbare a feței, a culorii tenului, orice cearcăn, orice semn dat de trup era perceput cu ochi de uliu, de la mare distanță și, chiar dacă

voiai să-l maschezi în vreun fel, tot nu reușeai să-l faci să treacă neobservat. Așa că îi puse necăjită un ziar sub ochi – era de sâmbătă –, iar doctorul citi, în grabă și pe sărite:

Chestiunea zilei

Ocotirea meseriilor

Am avut prilejul să vorbim aici despre o societate de doamne care s-a constituit în scopul de a ajuta cu bani, haine, cărți și zestre pe fetele sărace care învață la școlile profesionale sau chiar în ateliere particulare. Din toată inima am aprobat această inițiativă...

— Asta a fost ideea ta, nu, acum trei ani sau când?

Agata dădu din cap, fiindcă își simțea gâtul înnodat.

Un fapt peste care am dat zilele acestea ne-a făcut să ne amintim de această societate și să constatăm o mare lipsă. Iată despre ce e vorba. Școlile noastre profesionale au scos deja câteva rânduri de absolvente, meștere în croitorie, în arta florilor artificiale și altele. Ce s-au făcut, ce fac aceste profesioniste? Întâmplarea ne-a scos în cale pe una din ele.

Cu micul capital pe care l-a căpătat la ieșirea din școală, a deschis, în tovărășie cu o colegă, un modest atelier. Fetele au muncit cu sârguință, au trăit foarte economicos, au căutat din toate puterile să-și facă o clientelă muncind din greu, lucrând cu gust și ieftin. Doi ani au luptat din răputeri; rezultatul acestor eforturi a fost însă... închiderea atelierului. Nu mai puteau scoate nici chiria. Una din ele, aceea pe care am întâlnit-o noi, a încercat să lucreze acasă: o nouă luptă fără de izbândă, căci nu găsește atâta de lucru ca să-și poată scoate existența. În momentul acesta ea caută o ocupațiune, orice, numai să poată trăi.

Iată, pe scurt, istoria unei absolvente a școlilor noastre profesionale – și cam aceeași e aproape a tuturor profesionistelor. La asta doamnele din societatea de binefacere nu s-au gândit. Am căutat noi să ne dăm seama de cauzele acestei neizbânzi.

— Și care sunt cauzele astea? Întrebă doctorul care citise articolul cu glas tare, fără intonație, atâta cât Agata să-l poată urmări, dar nu avea răbdare să-l ducă la sfârșit.

— Cel puțin de-aici încolo nu mai sunt nedrepti. Spun că atelierul a fost ucis de marile magazine de pe Calea Victoriei și că răul vine de la public, care preferă să cumpere mai scump, numai să fie marfă din străinătate, decât de la fetele noastre.

— Și ce vină ai tu?

Agata începu să plângă de-a binelea. După ce se mai potoli îi spuse cu glasul ei cel mai necăjit că e adevărat, că fetele, Ana și Lenuța, sunt disperate și că ea s-a străduit să le ajute. Numai că ziaristul, care nici măcar nu semnează – „așa-i obiceiul“, interveni doctorul – prezintă totul ca și cum asta ar fi regula, și nu este. Multe din fetele pe care le-au ajutat au izbutit, altele s-au măritat, dar așa cum e în ziar, pare că inițiativa ei e o joacă, că e numai de paradă... Or, societatea lor ajută cu adevărat. Chiar dacă ea nu e pomenită cu numele, toată lumea știe...

Doctorul o opri.

— Sunt pe lume, Agata, suferințe pe care nu ți le poți închipui, nu trece zi să nu le văd. Sunt copii care se îmbolnăvesc și mor sub ochii părinților – noi doi știm asta – și unii, maturizați înainte de vreme de boală, căutând să-i ajute tot ei pe părinți, ca să nu le fie greu, am văzut cu ochii mei nenumărate agonii – nu vreau să-ți spun ce-a fost la tifoidă, dar chiar și la o simplă epidemie de *influenza*, deși i s-a descoperit baccilul, mai sunt ofticșii, care mor tineri și roșii în obraji de parcă ar fi sănătoși, dornici de dragoste pentru că tuberculoza e un fel de afrodisiac, iar lupta medicului contra acestei boli e fără șanse. Despre sifilisul care mănâncă trupul cum aș putea să-ți spun ca să nu te îngrozesc pentru toată viața? Și medicii care merg

pe dibuite, ca orbii, ajută aici, strică dincolo. Știi că până acum vreo 20–30 de ani, adică pentru părinții noștri, medicina mai mult dăuna decât folosea, era ca un șir de experiențe pe bietul pacient aflat într-un spital din care, de cele mai multe ori, ieșea mai bolnav decât intrase, dacă ieșea? Azi chiar și dentistul, prietenul Steinhart, de o pildă, te întreabă „cu durere sau fără?“, dar înainte, orice operație era cu dureri insuportabile. Îți amintești de doctorul Biondi de la Spitalul Brâncovenesc, cel care opera cu Glück, când eram noi tineri?

Agata făcu da din cap, în tăcere.

— Nu ți-am spus până acum adevărul despre el. A operat cinci bolnavi de tuberculoză pulmonară. Făcuse mai înainte rezecții pulmonare pe câini și rezultatele au fost cel puțin încurajatoare. Dar cei cinci oameni au murit – toți cinci! – și-atunci, disperat, doctorul Biondi s-a sinucis. Oamenii mureau uneori chiar de durere, li se oprea inima. Și tu...

Și eu, și eu mă plâng de un articol de ziar, în care nici măcar nu sunt numită direct. Și eu mă ocup de niște fete care sunt sănătoase și care se vor căsători, iar Ana chiar cu ziaristul care a scris despre ea „din întâmplare“. Și eu mă ocup de asemenea lucruri, în timp ce tu te lupți cu moartea, știu. Și ce dacă am nevoie și eu de mângâiere, fie și pentru o dată, fie și pentru un fleac? Și ce dacă, azi, uite-așa, îmi pasă mai mult de fetele mele și de necazul meu mărunț decât de toate nenorocirile lumii? Și ce dacă azi nu pot să sufăr pentru toată omenirea și-aș vrea să sufere măcar un om din omenire pentru mine? Sângele care-i năvălise Agatei în obraji arăta că-i supărată mai mult pe bărbatul ei și pe viață decât pe gazetar. Dar de rostit nu rosti nimic, iar doctorul Margulis amână consolarea, fiindcă trebuia să meargă la un bolnav. Din păcate, cum se știe, boala n-are zi de odihnă.

LUNI 29 DECEMBRIE

Timpul trece

1

Anul a trecut ca o săgeată pe lângă mine. Și, cu toate că din el mai sunt numai două zile, ce-am făcut eu azi? Am cântat și-am tot cântat la pian, am luat la rând partiturile. Apoi am cântat fără partitură, din amintiri. Am cântat mai prost decât oricând, mizerabil, neatent. Cât despre rest, am început să-mi scriu portativele interioare cu Alexandru la cheie. Ba chiar cred că e vorba de concerte în Alexandru major și le-aș tot relua, cu greșelile mele cu tot. Presupun că e la fel de greu să nu greșești notele, când cânți pe dinăuntru ca atunci când cânți pe dinafară. Dar dacă e un concert greșit chiar de Marele Compozitor, ce mă fac? Mai am de așteptat până o să știu precis dacă nu cumva cânt și pe dinăuntru. Știu eu ce vreau să spun, nu dau aici mai multe explicații. Aseară, când eram cu toții în salon, iar mama și papa păreau supărați, și Jacques îi înveselea citindu-le dintr-o carte cu glume – Jacques citește foarte frumos, până și glumele – a apărut Safta și mi-a făcut un semn cu capul, arătând spre ușă, fără nici un respect. Își permite tot mai multe, de sâmbătă încoace, *blackmail*, cum ar spune prietenii mei din *Vanity Fair*. Numai Jacques i-a observat gestul obraznic

și m-a ajutat, prinzând atenția părinților cu o glumă pe care s-a prefăcut că n-o înțelege, iar papa a început să-i explice serios ce e de răs.

Mie, ce să spun, mi-a stat inima-n loc la semnul slujnicei. M-am gândit că-i vorba de Alexandru și m-am pierdut. Nu, nu era, era Nicu. L-am întrebat de ce nu intră, mi-a spus că e foarte ocupat și că are o treabă cu mine. Și i-am simțit mânuța, mai rece decât a mea, deschizându-mi palma și-n palma mea am simțit ceva tare și totodată gădilicios. Era o cutie învelită în catifea și legată cu o fundă mică, dar n-am deschis-o, de teamă să nu dea cineva peste mine, am dus-o în camera mea și-am ascuns-o-n pendulă: asta e ascunzătoarea mea. În salon n-am mai putut fi atentă la nimic, deși mama și papa povesteau fiecare despre strămoșii lui și despre Grecia pe care n-am vizitat-o și pesemne n-o vom vizita nici la vară, fiindcă n-avem bani și papa n-are timp, apoi Jacques și cu mine ne-am retras, l-am pus la curent repede, și murea de curiozitate să știe ce-am primit:

— Eu crede că-i ceva important, simt eu, și chiar bănuiesc ce-arr putea fi.

Ne-am dus împreună în camera mea, l-am așezat pe canapea – și amintirea *aceea* a ajuns drept în mijlocul sufletului, ca un glonte într-o țintă – apoi am mers la pendulă, i-am descuiat ușa și-am scos cutiuța din catifea. I-am dat-o lui Jacques s-o deschidă, ca să-i fac o bucurie și ochisorii lui rotunzi erau ca boabele uleioase de cafea de la armeanul nostru, Levon Harutunian. Levon înseamnă, pe limba lui, același lucru cu Leon, numele lui papa: sunt lei-paralei.

— E un bilețel împăturit în patru. O, și sub bilet e un inel. Să-ți citesc eu?

M-am așezat, cuprinsă de un fel de slăbiciune, iar frățiorul meu mi-a citit:

— „Sunteți invitată, cu toată familia, la noi, la petrecerea de Anul Nou. Trebuie – subliniat – să începem anul împreună. A.L.“

— Atâta tot? am întrebat.

— Atât.

Mi-a venit să plâng, și-atunci Jacques a adăugat:

— Pentru noi, bărrbații, asta înseamnă mai mult decât pentru voi, fetele.

Și mi-a întins cutia, biletul și inelul. Am încercat inelul, are o montură cu un rubin micuț și-n jur câteva diămănțele, e cu adevărat foarte frumos, dar mi-e mare. Păcat, n-am să-l pot purta. M-a apucat tristețea.

*

Azi de dimineață ne-am reluat programul obișnuit, de parcă totul era la fel, dar totul era altfel. Calea Victoriei era altfel, locul gol al bisericii Sărindar altul, oamenii erau altfel, apele Dâmboviței erau altfel, mai line, și pescărușii lui Jacques zburau în altă direcție. Însă m-am gândit: poate că toate sunt la fel, poate că pescărușii zboară ca întotdeauna, Dâmbovița curge la fel de repede, oamenii sunt la fel, locul gol al Sărindarului e tot cum era, Calea Victoriei e aceeași, numai eu sunt alta. Și de ce-aș fi alta, mă rog? Poate pentru că anul e pe cale să treacă, iar firele din clesidra se precipită acum, la sfârșit, să cadă de sus – jos. Poate că apele râurilor mele se apropie de cascadă. Poate că îmi adaug un cerc în trunchiul vieții, ca arborii, și cresc (deși n-am mai crescut de la 17 ani!) și văd mereu lumea din altă perspectivă. Simt că timpul a început, parcă, să curgă mai iute, ieri abia am prîdidit, că se și făcuse seară, azi la fel. Imediat după dejun – care a fost de regim, că papa

are grijă să nu mâncăm prea mult în perioada asta în care toți se-ndoapă, odată ne-a spus cum să pregătim masa în funcție de timpul de mistuire pe care-l cere fiecare fel și să combinăm felurile scăzute cu cele cu sos și cu ciorbele, ca să nu ne obosim stomacele noastre delicate și ficații noștri fragezi –, imediat după dejun, deci, în loc să mă odihnesc, am pornit iar în oraș, cu Nelu, care era palid după boală și abia putea să țină hățurile. În ce mă privește simt că n-am astâmpăr! M-am dus la *Universul* să iau altă cutie cu *Fântânile luminoase*, una cu tot ce-i trebuie, ca măcar de Anul Nou să se poată bucura Jacques de ele. Eu intram, domnul Crețu ieșea, m-a salutat, dar cu pălăria pe cap, apoi a părut că-și amintește și și-a scos-o scăpând-o pe jos, m-a făcut să râd, era tare drăguț, țin la el ca la un frate al zăpăcelilor mele. Și, din vorbă-n vorbă, mi-a spus că e găzduit de Alexandru, dar nu la casa cea mare, ca să nu spun la palatul Livezeni, cum se mai obișnuiește, ci într-o mică locuință a lui, din centru. Iată că aflu noutăți, jumătate mă bucură, fiindcă înseamnă că are suflet, jumătate mă mâhnește, fiindcă știu la ce folosesc asemenea locuințe. Bine măcar că acuma e ocupată de un bărbat!

2

Nicu era obosit și mai avea drum lung de făcut, prin beznă. Îl simți, mai mult decât îl văzu, pe Botosu îndărătul lui, îi auzea gâfâitul. O luă la fugă, dar alerga greu, parcă avea ghiulele de picioare, cum îi povestise nea Cercel că li se pun condamnaților. Se gândi că ar putea scăpa numai dacă se ridică deasupra pământului și dădu din mâini, observându-se parcă din afară cum se înalță, greu și puțin, ca rațele, ceva îl trăgea în jos, apoi reuși, iată, era cam la un metru deasupra Botosului, apoi tot mai sus și tot mai

departe, a scăpat, acum se făcuse lumină, sub el case, multe case mici, le vedea acoperișurile și hornurile cu fum și biserici cu turnuri, avu grijă să nu se lovească de ele, și câmpii, și păduri, vedea numai vârfulurile verzi ale copacilor fremătând moale, apoi parcă iar era să fie tras în jos, dar se forță, se opinti și se ținu sus și nimic rău nu-l mai putea atinge acolo. Auzi un cocoș, tot mai aproape, tot mai tare. O, Doamne, ce bucurie, ce bucurie și ce durere, ce durere!

— Ai zburat, iar ai făcut un zbor de noapte!

Era întuneric și iarnă, era jos, pe pământ, iar în visul lui era vară și era sus în cer. Dar dacă ar fi adevărată lumea din vis și dacă e vis acum, când i se pare că s-a trezit? Închise ochii încercând să-și prelungească zborul, dar nu mai izbuti. Nu, din păcate, știa prea bine că zborul e vis și patul e realitate. Că poate sta cât vrea în pat, dar că lungimea visului nu depinde de voința lui. Mamă-sa trebăluia deja prin bucătărie, înseamnă că se simte bine. Și lui îi e bine acum, îi e cald sub plapumă, ghemuit, e nespus de fericit după zbor, de parcă l-ar fi făcut cu-adevărat, e bucuros că azi n-are griji, că mama e bine, că pachetulul lui Alexandru a fost încredințat în bune condiții Iuliei, că a scăpat de întrebările lor, și, mai ales, că evenimentul loteriei e așa de aproape, nu-l mai desparte decât o zi de rezultat. Brațele și mâinile până la vârfulurile degetelor lor și picioarele până la vârfulurile degetelor lor și capul și părul și urechile și nasul și gura, și inima lui care azi e frumos colorată, ca pe planșa doctorului, toate îi sunt în așteptare, dar nu numai în așteptarea zilei de mâine, nu numai în așteptarea Anului Nou și a dorinței pe care ai voie să ți-o pui, că se îndeplinește, ci mai ales în așteptarea viitorului, când el și Jacques o să fie mari și o să se plimbe la braț cu domnișoare drăguțe, care miros a levănțică, îmbrăcate în rochii colorate, care foșnesc și lucesc în lumină. Iarna ele o să patineze cu

măinile încrucișate cu ale lor pe lacul Cișmigiu. Ciudat, îl vedea și pe Jacques patinând lângă o tânără. Nu mai avea răbdare, abia aștepta să crească și simțea c-o să facă lucruri mărețe, c-o să fie un om important, ca domnul Dan Crețu sau ca domnul Cazzavillan.

— Mamă?

Venise la patul lui pe vârful picioarelor și, văzând că băiatul s-a trezit, aprinse lampa cu gaz, îl sărută pe păr și-i spuse să vină la masă.

— E frig azi, sunt flori de gheață. Să te îmbraci bine, puiu' lu' mama.

Nicu se întrebă care e mama lui adevărată, cea de azi sau cea de acum câteva zile, cu voce spartă și ochi rătăciți, care nu-l recunoșteau? Cine-i înlocuiește lui mama și de ce-o chinuie pe ea și de ce-l chinuie și-l sperie și pe el? O îmbrățișă pe mama cea adevărată și-o strânse cât putu de tare, ca ea să nu mai iasă din ea afară și să fugă într-un tunel de cârtiță unde el n-o mai poate ajunge.

*

Când reveni acasă, după serviciul care fusese oboseitor, cinci comisiuni și la adrese destul de îndepărtate una de alta, dar și câteva bacșișuri pe măsură, mamă-sa spăla rufele cu leșie și le dădea pe-o frecătoare cu niște șerpi ondulați, care-ți gădilau palmele dacă-i mângâiai, dar îți făceau bătă-turi dacă spălai cum trebuie. Mama a pus cămășile și batis-tele la fiert, într-un cazan cu scrobeală, între timp au mâncat, apoi Nicu s-a oferit să scoată el albia și să-ntindă rufele pe sârmă. Îi plăcea că, de cum le-ntindea, moi și aburinde, ele se întăreau de la ger și se lipeau, de parcă erau de piatră și, dacă voiai să le desprinzi, scârțiau ca ușile neunse. N-avea răbdare să stea locului și-i spuse maică-sii că o să meargă la Jacques, să-i ducă mamuții pe care i-a promis.

Îi arată și ei desenul din *Universul ilustrat*, iar ea râse de spinarea lor cu zimți de fierestrău și de coada lor lungă cât o zi de post. Râsul îi aminti bine de tot de alt râs, al mamei ei, de parcă mamaia ar fi rămas toată în gura mamei, așa cum oamenii de departe pot să stea în întregime în gura telefonului. Era mic atunci, mic de tot, și mâncau împreună cireșe pietroase. Mamaia i le rupea în două ca să le poată mesteca mai ușor. El a luat una și, spre uimirea lui, a descoperit că ceva drăguț se ițește și se mișcă ușurel acolo înăuntru, ca coarnele melcului. I-a arătat mamaiei și ea a spus Pfui!, iar când el a-nceput să râdă, au repetat operația la fiecare cireașă, și când apărea un viermișor, ea spunea Pfui! și râdeau amândoi de-i durea burta. Cireșele fără viermi n-aveau nici un haz, le lăseau deoparte, numai cele în care era mișcare îi interesau. A fost una din zilele cele mai fericite de care-și amintea și de-atunci Nicu socotea că numai atunci când râde e o zi bună. Și azi era. Mamaia îi spusese că ea după moarte își dorește să se transforme într-o vrăbie, să fie foarte atent la vrăbii, poate că e și ea acolo, țopăind între ele, deși îi era greu să și-o închipuie țopăind, fusese o femeie destul de țeapănă, umbla anevoie până și prin casă. Era foarte greu s-o recunoască, toate vrăbiile seamănă între ele, și nici una n-a părut încă să se bucure în mod deosebit la întâlnirea cu el. Era sigur că mamaia i-ar fi atras atenția cu un semn din aripă. Pe drumul spre strada Fântânei, în capul lui Nicu se făcu auzită o voce care-i zicea: o să fie bine! o să fie bine! o să fie bine! Nu știa a cui e vocea, că parcă nu-i venea să creadă că ar fi a lui.

Jacques era și el vesel, doctorul Rizea îi făcuse cadou un flaut nou, o minunăție. Îi cântă lui Nicu menuetul lui Händel tim-tam-tam, tim-tam-tam, și apoi, pe neașteptate, se întrerupse în mijlocul unei fraze muzicale și-i spuse:

— Ești invitat cu mine, adică cu noi, la Alexandru Livezeanu, de Anul Nou. Vine și domnul Dan Crrețu, nu-i așa că-i grrozav? A prrimit papa invitație pentrru toată familia și am cerrut eu să vii și tu, Iulia a zis că îți dă costumul meu de gală de acum doi ani, nu l-am purrrat decât de două orri, e nou-nouț.

Adăugă în șoaptă că Iulia și Alexandrru „sunt amorrezați“, iar Nicu îi spuse, dându-și un aer dezinteresat, că știe de mult. Doctorul Margulis recomanda ca atunci când ești bolnav să te gândești mereu că te vindeci și să-ți repeți fără conținere: trebuie să mă vindec, mă vindec, mă vindec! Uite că și când nu ești bolnav folosește să-ți spui: o să fie bine, o să fie bine, o să fie bine! Măcar ca să te alegi cu un costum nou la sfârșitul unui an cu totul învechit.

— O să fie bine?

Ochii lui Pavel Mirto sclipiră ironic din dosul ochelarilor rotunzi, în timp ce Procopiu, de la celălalt birou, își verifica mustața cum făcea de-obicei, ca și cum s-ar fi temut că poate să dispară de la locul ei:

— Da, eu cred că România seamănă cu o orchestră, numai că n-a ajuns încă la concert, ci tot face repetiție. Mai scârțâie un violonist, mai greșește intrarea solistul, mai dau chix suflătorii sau se supără dirijorul și oprește muzica și-i ceartă pe toți, de-a valma, totul e fragmentar și mereu reluat de la capăt, dar la concertul propriu-zis melodia se va lega fără cusur și aplauzele Europei...

— Și când o să fie concertul ăsta, domnule Procopiu? Întrerupse Pavel cu glasul lui șoptit încărcat de data asta de un sarcasm nelalocul lui, dat fiind că el era cel mai tânăr.

— Înainte să te însori dumneata, replică ușor iritat Procopiu și, pe replica lui, intră Peppin, fără să mai bată.

— Cine, Păvălucă al meu? Te-nsori, băietee? spuse cu o voce care umplu biroul de bună-dispoziție și risipi pe loc încordarea. Eu sunt primul, să fim bine înțeleși, e în ordinea intrării în lume, ca să nu se facă îmbulzeală. Fratele mai mare are întâietate.

— Nu, spuse Pavel uscat, fără să ridice vocea, vorbim de viitorul României, aici, domnul Procopiu o compara cu o orchestră care face nesfârșite repetiții.

— A, nu, mie mi se pare că-i exact ca jocul de biliard de la Fialkowski. Dai într-o bilă, nu ca s-o lovești pe ea, ci ca să se miște alta, orice lovitură are scop ascuns, un zigzag de urmări și totul se transmite din aproape în aproape, într-un mecanism cosmic, așa și-o fi lovind și Dumnezeu lumile, cu tacul. O să câștigăm, până la urmă, chiar dacă acum nu se vede încă, la masa noastră de biliard istoric, soarta jocului.

— Nu, zise iar Pavel, la fel de uscat, mai degrabă seamănă cu un roi de lăcuste.

— Un stol de lăcuste, îl corectă Procopiu.

— Un nor de lăcuste, propuse Peppin, cu experiența lui de traducător.

— Ei, las-o dracului, roi, nor, ce-o fi! Până de curând nu știam că lăcustele nu zboară, ci fac numai salturi, salturi uriașe... Și că se lasă duse de vânt ca de niște corăbii aeriene rapide, nu fac efort și nu se opun, folosesc, cum să spun, toate serviciile oferite gratuit de natură.

— Ce vrei să spui, zise Neculai Procopiu ușor amenințător, dar și interesat de latura inginerescă a problemei. Că distrugem totul ca lăcustele?

— O, nu, nicidecum, m-am făcut greșit înțeles! Dimpotrivă, voiam să spun că vin furtunile peste noi și că

n-avem cum să ne opunem, puterea mării istorii nu se compară cu puterea noastră de împotrivire, iar asta e valabil și-n viața personală. Și că la fiecare pagină de istorie a lumii, facem și noi un salt, cam fără să-l controlăm, iar singura noastră șansă e să ne lăsăm duși, așa, dar folosind la maximum puterea aburului evenimentelor, să nu rămânem pe jos, în urma ei. Să fim pășuiți cu viteza timpului, a timpurilor, mai bine zis. Să ne potrivim, mai bine decât să ne împotrivim.

— A, da, interesant, admise primul redactor mai liniștit, asta pot s-o semnez și eu, mai ales dacă sunt timpuri favorabile. Dar acum ne presează timpul, nu timpurile, e cazul să ne-apucăm și de numărul de Anul Nou. Ia să vedem ce-avem?

Discutară despre povestea icoanei dispărute, dar nu dispuneau de prea multe date, Procopiu se oferi să cerceteze chestiunea, mâine în zori, iar dacă nu găsește nimic atrăgător, vor da o simplă știre. Nu erau noutăți nici în ce privește cazul Rareș Ochiu-Zănoagă și sărbătorile trecuseră destul de liniștit, n-aveai ce să scoți.

— Rezultatele de la loterie le-ai comunicat? întrebă Peppin, liniștit, pentru că nici el, nici Pavel nu jucaseră.

— Da, astea apar mâine, eu n-am câștigat, ce să spun, nici nu mă așteptam... A fost lume puțină, că era vreme rea, tragerea nu s-a mai făcut în Cișmigiu, cum era plănuită, ci la Hotelul Bulevard. O să iasă cam subțirel numărul, își făcu griji primul redactor, la care Pavel ridică dintr-un umăr, iar Peppin din amândoi.

Luară cu mare atenție clișeele aduse de Marwan pentru „Ilustrația noastră“ – până la urmă se înțeleseseră la preț – erau într-adevăr foarte bune, pe lângă ele aproape că nu mai avea importanță ce scrii, așa că, dacă nu mai apare nimic până mâine la amiază, cu fotografia și cu poeziile satirice

ale lui Marion (colegul Dumitru-Marinescu) se poate salva numărul. Pavel își scoase ochelarii de miop și se uită cu atenție la imagini. Una era cu Calea Victoriei văzută de sus, de la etajul Teatrului și era făcută pe ninsoare, se distingueau fulgii unul câte unul, ca niște bulinuțe albe, cu trăsuri și oameni micșorați de perspectivă. Alta era făcută pe vreme bună, într-o zi luminoasă, lângă redacția ziarului *L'Indépendance Roumaine*, pe care toți cei de la *Universul* îl invidiau pentru partea tehnică: toate mașinăriile erau aduse din străinătate și ziarul arăta ca *Le Figaro*.

— Aici nu e conu Costache Boerescu? spuse Peppin și-ncepu să râdă.

— Chiar el, mi-a atras atenția și Marwan, când le-a adus.

— O să aibă o surpriză, râse încetșor și Pavel.

— Și-ncă cum!

4

Doi din pescărușii care se roteau de-obicei peste Dâmbovița ajunseseră astăzi până la fereastra lui Costache Boerescu de la Prefectura Poliției. Erau enormi și pluteau împreună, într-o potrivire de necrezut a mișcărilor, de parcă cineva i-ar fi tras în aceeași clipă de niște sfori nevăzute. Îi privi melancolic: pesemne că el nu va fi niciodată, cu nimeni, într-o asemenea armonie liniștitoare. Despre cuplurile din jurul lui știa în genere mai multe decât ar fi vrut. De-obicei îi plăcea mai mult unul din cei doi, dar, vorba lui Peppin Mirto, pe oamenii căsătoriți îi iei la pachet, n-ai ce-i face. Erau și unii pe care-i invidia sincer, pentru că dădeau din aripi și își schimbau direcția de zbor exact în aceeași secundă, iar o asemenea pereche era Agata cu Leon Margulis. Oare ar fi putut și

el să zboare deodată cu ea? Oare ce s-ar fi întâmplat cu viața ei, dacă l-ar fi ales pe el? N-ar fi fost mai fericită? Și ce s-ar fi întâmplat cu viața lui dacă Iulia...

— A venit popa de la biserica Icoanei, anunță plutonierul de la ușă.

Se sculă să-l primească.

În ajun, când, dacă e s-o spunem pe-a dreaptă, puțină lume s-a ostenit prin viscol, la biserică, Epiharia, care-i cunoaștea după nume sau măcar după chip pe toți enoriașii, s-a mirat să vadă că apare un om distins, cu baston cu măciulie de argint în formă de cioc, care nu mai călcase niciodată pe-aici – asta cu siguranță! – își agață pălăria în cuierul de deasupra ultimului jilț și ascultă liniștit slujba din Duminica de după Nașterea Domnului. Nu părea deloc cu gândul la cele sfinte, se uita pe pereți, mângâia lemnul de la mânerul jilțului, deși preotul, văzându-l, se înviorase dintr-odată și vorbea despre fuga în Egipt așa de frumos de parcă ar fi fost și el de față atunci când îngerul l-a vestit pe Iosif să-și ia „pruncul și pe mama lui“ ca să-l scape de urgia lui Irod: „Plângere și bocet mult... Rahela își jelea copiii și nu voia să fie mângâiată, pentru că nu mai erau.“ Epiharia și-a șters ochii și n-avea cum să bănuiască, văzând că nou-venitul se uită când și când spre ea, că motivul pentru care acesta se afla acolo era chiar neînsemnata ei persoană. A ieșit ultima, ca de-obicei, iar înaintea ei un tată cu fiica lui, el și-a făcut o cruce mare, cu o mână mare, și fetița, în același timp, o cruce mică, cu o mână mică, iar Epiharia i-a privit cu dragoste. Dar lângă ușă era nou-venitul, care-a salutat-o și a vrut să-i vorbească, noroc că s-a apropiat de ei și părintele, cu veselie, bine a făcut, că ea s-a pierdut cu firea și obrazul i-a devenit stacojiu până și-n gropița din bărbie. Din vorbă-n vorbă și pornind de la străinul Dan Crețu, cu care fusese ea nu

demult singură în biserică, se pare că domnul nou-venit, care era Șef al siguranței publice, aflase ceva ce-l interesa, despre icoana dispărută. Părintele s-a oferit să continue discuția a doua zi, fiindcă acum îl aștepta coana preoteasa, care era suferindă.

— Luați loc aici, lângă foc, spuse Costache invitându-l în fotoliul lui favorit, în care nu demult stătuse și Iulia. Vă ofer un ceai? Sunt foarte curios, cu adevărat, să-mi spuneți mai multe despre icoana aceasta, care, dacă am înțeles bine, face să fiarbă toată suflarea bisericească. Ce nu-nțeleg este cum poate să dispară o icoană și de ce n-a fost anunțată imediat Poliția.

Părintele s-a așezat bucuros lângă foc. Ca toți oamenii nevoiți să stea mult în picioare, nemișcați, avea probleme mari cu spatele. Cu vorbe multe și repezi, cum nu te-ai fi așteptat de la un om evlavios, și cuvinte alese, cum te așteptai, i-a lămurit câteva probleme. Gazda și le-a notat pe hârtie, pe scurt:

1. Icoana făcătoare de minuni de la biserica Sărindar. Semne particulare: luceferi de diamant pe umeri. La dărâ-marea bisericii (1893) a fost luată de viitorul (azi fostul) Mitropolit Ghenadie.

2. Când a izbucnit scandalul în urma căruia Mitropolitul a fost luat de-acasă cu forța, icoana se afla – se pare – într-o casă de fier. Dar tot la fel de bine putea să fi fost dată deja altcuiva.

3. Mitropolitul, acum retras la Căldărușani, îi acuză pe cei responsabili cu ridicarea lui că au furat casa de bani cu icoana, aceștia neagă și-i întorc acuzațiile.

4. Icoana are, din pricina diamantelor uriașe, o valoare inestimabilă. Ziarele și publicul feminin au fost de partea Mitropolitului, socotindu-l nevinovat, deși el fusese condamnat de Sinod.

— Și Sfinția voastră ce zice? Încercă conu Costache să vorbească cum se cuvine. A furat-o Mitropolitul?

— Să nu ne facem păcate cu limba, aruncând cu noroi într-un slujitor al bisericii, replică sever părintele. Apoi îi spuse în șoaptă, privind în jur, să nu mai audă cineva: Eu sunt cu totul de partea Prea Sfinției Sale Mitropolitul, dar nu pot nici în gând să pun la îndoială o hotărâre a Sinodului. Aici și-a vârât coada Ăl de pe comoară. Mai degrabă cineva din anturaj, vreun polițai de-al dumneavoastră, profitând de toată tevatura de-acum un an, vă amintiți cât de precipitat a fost totul, a furat casa cu bani, cu icoană cu tot. Cred că la ora asta nici nu mai e în țară.

— Ăl de pe comoară... O să-l căutăm!

Gemenii se luptau cu ouăle moi și se mozoliseră cu galbenuș în jurul gurii.

— Când vine Anul Nou? Vreau să-l văd mai repede! spuse Ștefan, aprobat, ca întotdeauna, de sora lui, care dădu și ea tare din cap, cu gura plină.

— Cheamă-l, și-o să vină!

De-asta îl iubeau mai mult pe unchiul Alexandru decât pe unchiul Mișu, fiindcă mereu îi stârnea, în loc să-i potolească. Ștefan se crezu deci în drept să țipe din toate puterile:

— Anule, anule, vino mai repede!

Mama lui tresări și îl certă, dar apoi văzând mutrița nedumerită a băiatului ei îl întrebă ceva mai blând:

— Cine nu-i cuminte?

— Anica, răspunse prompt băiatul.

— Și pe tine cum te cheamă?

— Anica, repetă băiatul.

Într-adevăr, așa cum arăta, cu bucle și obraji albi, putea foarte bine să treacă drept sora lui. Marioara îi trimise cu bona, pentru că oricum nu mai mâncau, iar ea voia să vorbească despre pregătirile pentru Anul Nou.

Cei trei frați nu mai stătuseră împreună, doar ei, la micul dejun, din copilărie, când le plecau părinții în lungi voiajuri în străinătate și-i lăsau în grija guvernantei. Se vede că sângele apă nu se face, pentru că și Mișu, și Alexandru, și Marioara aveau un aer vesel, deși mari motive nu erau. Mișu se plânse că nu mai are decât patru zile de stat acasă și că nu învățase nimic în vacanță, cu excepția practicii făcute pe umărul domnului Dan Crețu, în urma bine-venitei lui alunecări pe gheață, Marioara se întrebă cu glas puțin teatral, deși ce spunea era din suflet, dacă va mai găsi vreodată un bărbat care să o accepte cu trei copii, dintre care doi, gemenii, foarte neastâmpărați, „pun pe fugă orice pretendent“, iar Alexandru le spuse că e îngrijorat și îndrăgostit:

— Mare noutate, ziseră aproape într-un glas Marioara și Mișu.

Sora le turnă cafea în serviciul Limoges, în care cafetiera, zaharnița și ceștile aveau toarele în așa fel răsucite una spre alta de parcă stăteau la taclale, iar cafetiera și zaharnița chiar într-un *aparté*, bârfeau vreo ceașcă, pesemne.

— De cine? întrebă Marioara, nu prea curioasă.

Era obosită să se tot împrietenească cu doamnele și domnișoarele pe care i le prezenta Alexandru, iar apoi, când el le părisea, să le consoleze sau să le ocolească. Mai bine nici să nu știe. În loc să răspundă, Alexandru se încruntă:

— De data asta e altfel!

— Mare noutate, izbucniră frații mai mari.

— Acum mi-e *mie* frică. Cred că am pierdut-o deja. Iulia Margulis.

Marioara încruntă sprâncenele, numele îi spunea ceva, dar nu de bine, apoi își aminti o ființă mică și oarecare,

îmbrăcată cam sărăcăcios, care fusese la ei la o petrecere dată de Mișu. Într-adevăr, fratele ei se ocupase mult de ea, asta o mirase, el avea grijă întotdeauna de cea mai strălucitoare și mai elegantă invitată. Spuse însă:

— Da, mi-o amintesc, e o ființă... – căută din greu vorba potrivită – e delicată. Alexandru privi în jos și, cu mirare, sora lui îl văzu înroșindu-se.

— E foarte greu să vorbești cu oamenii despre cineva de care chiar îți pasă, mie mi-e foarte greu. Pentru că te aștepți ca străinii să-nceapă cu observațiile. Una spune că-i așa, alta că-i pe dincolo, unul că-i deșteaptă, altul că-i proastă, că are părul prea creț, că nu are ținută sau că vorbește pe nas și, încetul cu încetul lumea îi distruge orice lumină. Odată, Iancu, specializat, cum știți, în chestiuni destul de scabroase, ca să mă „salveze“ de o doamnă căsătorită, fără de care mi se părea că viața n-are parfum, mi-a descris-o așa, între două pahare și între doi... porci ca noi, bucățică cu bucățică: că buzele sunt ca de știucă, nasul are șă, că ochii sunt ca mătasea broaștei, ovalul feței prea mic și cercul dosului prea mare, că...

Marioara și Mișu îl opriră:

— Nu te-am învățat eu așa, spuse Mișu scrobrit, iar Marioara adăugă:

— Și nici nu ne privește! Păcat de tine și de mîntea ta! Iancu e măgar, așa cum ai zis. Deși are farmec, nu se putu ea stăpâni să adauge.

— Am zis porc. Mi-a făcut însă un serviciu că m-a scăpat de ea! N-aș vrea să-mi facă nimeni serviciul ăsta cu Iulia. Dacă aș putea, aș lua-o dintre oameni și-aș pune-o bine, undeva, să nu știe nimeni de ea.

— Pe ea ai întrebat-o dacă vrea? Oricum, răpirile nu mai sunt la modă, te-ai născut prea târziu.

— Știu.

MARȚI 30 DECEMBRIE

Timpul stă pe loc

I

La asta chiar nu mă așteptam, în plină iarnă. M-am pomenit cu un țăntar uriaș în cameră, cred că e tatăl țăntarilor, descălecătorul, întemeietorul de neam. Altă dată l-aș fi omorât fără să stau pe gânduri, acum – se vede c-am îmbătrânit cu un an – l-am lăsat în pace. De altfel pare obosit, ca un călător care nu vrea decât să-și pună capul pe o pernă curată și să-și odihnească picioarele. Poate e în voiaj de Anul Nou. Îi ofer toată bunăstarea și toate înlesnirile dorite. E seară, e plăcut la mine, miroase a cuișoare și scorțișoară, de la prăjiturile din farfuria de pe măsuță, și totul e colorat, cum mi-am dorit eu: tapetul și draperiile au un galben moale, care bate puțin în ruginiu, covorul cu flori de aceeași culoare între ghirlande verzi, fotoliul și canapeaua sunt de un verde-oliv, numai cuvertura patului nu se asortează prea bine, va trebui s-o schimb, când o s-avem bani. Parcă nici n-ar mai exista *afară*, parcă nu mai există decât *înlăuntru*.

Astăzi am fost toată ziua întoarsă pe dos de o veste căzută ca un trăsnet: biata Safta a citit în *Universul* (le adună după ce le citim noi, pentru șters geamuri), că unul din cumnații ei – familia ei e din Boheni, în Oltenia – a fost îngropat

de viu, sub pietre. Eu aş interzice asemenea ştiri, dacă aş avea putere! Şi era descris totul cu lux de amănunte, cum s-a întâmplat, cum nefericitul s-a dus cu un târnăcop la o carieră de piatră, de unde se lua material pentru construirea unei şcoli din Cetatea. Mai departe refuz să scriu. Se comenta pe larg şi durerea familiei, ce-o fi simţit Safta când a văzut ştirea! Sigur că papa i-a dat imediat bani de drum, fiindcă mâine, de Anul Nou, pleacă într-acolo, şi i-a făcut imediat un calmant, era într-un hal fără de hal, se sufoca între hohote, credeam că moare şi ea, a leşinat de două ori. Nimeni n-ar trebui să treacă prin asemenea lucruri, niciodată! Până şi când auzi despre aşa ceva la altul, oricât de străin ți-ar fi, simţi din plin lovitura. De ce există pe lume asemenea cruzimi? Ameţesc când ajung cu gândul aici şi când încerc să înţeleg ceva, astăzi chiar a trebuit să mă întind, nu mi-a fost bine. Culmea este că zilele trecute am citit în *Universul* o ştire cu aproape acelaşi titlu, dar comică: *Îngropaţi în dolari*. Era vorba despre funcţionarii unei moneterii din Philadelphia care, spunea ziarul, „erau să păţească una şi bună“. Fuseseră trimişi să controleze o magazie cu bani, să verifice dacă erau în ea două milioane de dolari. Eu nici nu-mi pot închipui atâta bănet, e ca-n basmele orientale. Şi când au ridicat sacii, pânza a pârâit, s-a rupt şi „a-nceput să plouă cu dolari“ la picioarele funcţionarilor, care, spunea ziarul, în scurt timp au fost îngropaţi până la brâu în bani de argint. Au venit, zice, pompierii, şi i-au scăpat de la moarte sigură. Şi morala era „ce-i drept, banii sunt foarte plăcuţi“, dar nu să mori înecat în ei. Povestea asta mi-a plăcut toată-n tot, şi ar trebui citită arghirofililor. Papa zice că arghirofilia e o boală şi ni-l dădea exemplu pe fostul Mitropolit Ghenadie. Papa sigur n-o are, ba chiar mi se pare că are una contrară. Cum s-o fi numind? Arghirofobie? Şi apropo: am citit în ziar numerele

câștigătoare la loterie: de la mine a ieșit 12, de la Vasilica 21, așadar n-am câștigat nici una. Dar lucrul mi se pare neînsemnat acum.

Aseară, pentru prima dată, am uitat să merg la Jacques să-i spun noapte bună, cum fac de când abia mă țineam pe picioare, lipăiam desculță spre leagănul lui și papa nu-mi dădea voie să-l ating. Mă tem să nu devin egoistă: iată un defect pe care încă nu-l aveam.

Poate și din cauza Saftei, de care simt că mi se rupe inima, poate și pentru că am cercăne în suflet, m-am hotărât să nu mă duc nicăieri de Anul Nou. Îmi pare rău numai pentru Jacques, știu că el s-ar bucura să vin și eu. De ce n-aș petrece noaptea de Anul Nou dormind? Prețuiesc tot mai mult somnul și sunt mai tot timpul somnoroasă. Totuși, totuși, în ciuda a toate câte le-am scris aici, foarte ascunsă în sufletul meu e o stare de bine. Totul mi se pare foarte curios, mai ales faptul că trăiesc!

2

Se vede că există un Dumnezeu al ziariștilor, chiar când ei și-l închipuie pe Creator ca pe un inginer-mecanic în salopetă albă, sabotat tot timpul de către un drac, în salopetă de lucru și el, numai că neagră și, mai ales, cu o gaură la spate. Și acest Dumnezeu al ziariștilor l-a făcut pe domnul Neculai Procopiu să-și umple cu folos toată dimineața citind colecția gazetei *Universul* din luna mai 1896. S-a întâmplat ca tocmai asta să fie la îndemână. Doamna Procopiu a vrut să profite de rara ocazie în care bărbatul ei nu părăsește din zori domiciliul conjugal, și-i îmbrățișase umerii cu spătarul scaunului cu tot, plină de toată tandrețea unei dimineți intime de iarnă, cu căldură în casă,

lemn care pocnesc alene în sobă și aromă de cafea în încăperea. Dar soțul ei era într-o stare care nu-i permitea visarea. Îi desprinsese ușurel mâinile, sărutându-le în căușul palmei, și se cufundă în recitarea știrilor despre Mitropolitul Ghenadie. Doamna, desigur, fusese de partea Mitropolitului, când cu destituirea, dar ea avea o inimă și în cap, nu numai în piept. I se mai întâmpla să gândească strâmb din cauza acestei inimi. În ce-l privește, era neîncrezător din fire și nu se lăsa amăgit de detalii. Articolele fuseseră scrise de doi redactori, dintre cei care nu mai erau la ziar, nu știa de unde să-i ia acum, la repezeală, pesemne erau plecați pe durata sărbătorilor, iar timpul îl presa tare. Revăzu faptele.

17 mai: membrii Sfântului Sinod s-au adunat în urma unei „invitații primite de la Ministerul Cultelor“. Arhiepiscopul Atanasie Craioveanul a citit actul de acuzare pentru păcatele de: arghirofilie, ierosolie și simonie, făcând să freamăte bărbile și sutanele judecătorilor și să se audă un murmur de spaimă. Procopiu însuși adăugase în paranteză, pentru cititorii ziarului, explicația cuvintelor: iubire excesivă de bani, sacrilegiu și trafic cu obiecte spirituale, se pedepsește cu caterisirea, excomunicarea. S-a admis în unanimitate darea în judecată. „Se numește o locotenență precum și o comisie de trei nunții apostolice care să-i facă cele trei invitații canonice.“ Ziarele au avut o contribuție decisivă la această hotărâre, prin „gravele învinuiri aruncate asupra P.S.S. Ghenadie“.

18 mai: se publică decretul de suspendare. În aceeași zi *Dreptatea* dă semnalul unei campanii „de cea mai mare violență“ împotriva guvernului și de partea Mitropolitului. Toate ziarele din opoziție fac la fel.

19 mai: în sala Dacia, N. Fleva, fondatorul ziarului *Dreptatea* și prietenul lui, Nicu Filipescu, organizează prima întrunire de susținere a Mitropolitului, vor mai urma și altele, tot mai violente. N. Fleva este și avocatul Mitropolitului.

20 mai: P.S.S. Mitropolitul Primat Ghenadie Petrescu se înfățișează înaintea Sf. Sinod (după ce i se făcuseră cele trei invitări canonice), însoțit de avocații N. Fleva și C. Dissescu, care însă nu sunt primiți în sală pe motiv că asistența e contrarie canoanelor, judecarea Sinodului fiind „mai mult o spovedanie intimă decât o judecată publică“. Mitropolitul respinge acuzațiile și înmânează Sinodului o întâmpinare scrisă, apoi se retrage. Sinodul intră în deliberări, „respinge punctele de apărare ca nejustificate“ și Mitropolitul este condamnat la „pierderea darului de preot“ și „caterisirea din rangul de Mitropolit“, redevenind simplu călugăr la Căldărușani, sub numele de monahul Ghenadie Petrescu.

24 mai: Procopiu sublinie ziua, socotind că aici se afla cheia evenimentelor. Ca la jocurile din copilărie, simțea că s-a apropiat de obiectul căutat și că i se strigă de pe margine „Fierbinte! Fierbinte!“ Sorbi din cafeaua care, ea, se răcise și citi încă o dată știrile din ziua ridicării lui Ghenadie de la palatul metropolitan, pe la orele 7 seara. Sunt prezenți doi episcopi din Sinod, anume Silivestru și Gherasim Timuș, dl Sărățeanu, care e Procurorul general al Curții de Apel, apoi primul procuror al Tribunalului Ilfov, Lilovici, Paul Stătescu, cel care a fost Prefectul Poliției înaintea lui Caton Lecca, apoi Secretarul general de la Culte, Ștefan Sihleanu, din același minister încă un director, Dragomir Dumitrescu și „agenți ai forței publice“. Mitropolitul n-a vrut să-i primească, spunând că-i bolnav. S-a intrat cu forța, i s-a citit sentința și a fost invitat să plece *pe loc* la mănăstirea Căldărușani. Mitropolitul contestă „legalitatea sentinței Sinodului“ și e sprijinit de Lascăr Catargiu, venerabil fost prim-ministru, și de Nicu Filipescu. Aceștia intraseră împingându-i cu bastonul pe poliștii de la poartă. Însă „procurorii recurg la forța ce le-o acordă legea,

dau ordin să se golească casele și apoi constrâng pe fostul Mitropolit să plece, îl suie într-o trăsură, îl scot din curtea Mitropoliei pe poarta dinspre Filaret, și-apoi din București pe la bariera Șerban-Vodă, unde Prefectul Poliției Capitalei îl dă în primirea d-lui Dobrescu, Prefectul de Ilfov, care-l duce la Căldărușani, unde ajunge fără tulburare la orele 1 din noapte.“ Fleva strânsese între timp niște protestatari, dar a ajuns prea târziu.

După ce ziarele opoziției și publicul feminin au țipat în cor contra brutalității acestei alungări și, pornind de la acest lucru au trecut cu totul de partea Mitropolitului, în ciuda sentinței Sinodului, după ce neveste de miniștri au îndrăznit să-și contrazică public bărbații, după ce Fleva și Filipescu au mai făcut niște adunări la care între taberele opuse „s-a încins o bătaie crâncenă cu bastoane și scaune care lovesc pe mulți și sparg multe geamuri“, până ce „combatanții sunt despărțiți de poliție“, monahul Ghenadie de la Căldărușani a fost văzut din nou binedispus și zâmbind sau poate râzând în barbă. La câteva zile după aceea, simbolic parcă, a murit Baronzi, autorul romanului *Misterele Bucureștilor*.

Lui Procopiu i se părea că visează: păi aici, în fragmentul ăsta se află răspunsul! Sublinie cu creionul roșu: „procurorii dau ordin să se golească casele“. Casele sau cassele? Îi fu ciudă că n-a pus întrebarea la timp, redactorii lui erau foarte neatenți, bine că s-au dus. Nu, nu putea fi vorba decât de cassele de bani, altfel s-ar fi spus „odăile“ sau „palatul metropolitan“. Își chemă soția și-i spuse raționamentele lui. Icoana, pe care Mitropolitul o ținea pesemne într-un *safe*, fusese luată în seara alungării, de unul din oamenii procurorilor. Deci lucrurile duc foarte sus. Ar ieși un eminent articol de prima pagină! Dar soția nu se lăsă impresionată de concluzia lui și-i spuse:

— De unde știi că n-a dispărut de mai înainte? Dacă Mitropolitul a fost acuzat de simonie pe drept – ceea ce eu nu cred, se grăbi ea să adauge – atunci poate că tocmai vânzarea icoanei a declanșat totul.

Iată că acum nu mai avea inima în cap și judeca la rece, în timp ce el s-a înfierbântat. Poate pentru că ea a dat la gheață crema de lămâie pe care a pregătit-o pentru ultima zi a anului.

Slujnica veni cu o invitație.

— Ia te uită, spuse doamna, suntem invitați, împreună cu prietenii tăi, frații Mirto, la familia Livezeanu, în seara de Anul Nou! Nu-i foarte din scurt?

3

De data asta burta lui nea Cercel s-a trezit înaintea lui. Portarul s-a deșteptat imediat apoi din somnul lui ușor, întrebându-se ce se aude, apoi, când și-a dat seama că *ea* era cea care-l trezise, că face gălăgie, la fel ca fetele lui când erau copii de tâță și-și cereau porția de lapte de la mama lor, s-a liniștit și s-a neliniștit. Și iar și-a promis că se va duce la doctorul Margulis, de a cărui părere îi era însă frică. Numai de n-ar ajunge la cuțit! Oricum, o s-o facă după Anul Nou, acum nu-i un moment potrivit. Apoi, ca să-și schimbe gândul rău pe unul bun, spuse:

— Azi aflăm rezultatele la tragerea loteriei! Ce ne facem dacă câștigăm?

De când îl auzea pe bărbatul ei cu vorbe dulci și de alint care, pe drept cuvânt, își închipuia că sunt pentru ea, nevasta se îmbunase și nu mai era așa arțăgoasă ca mai înainte. Îi răspunse cu glasul ei din tinerețe că-și dorea să aibă o trăsură și cai frumoși, cu hamuri elegante, cum are lumea bună și măcar un ajutor două la gospodărie, că o

durea peste tot și nu mai putea face toată munca singură: spală, calcă, aerisește, șterge praful, îngrijește grădinița de legume, întoarce bălegarul, caută găinile de ouă, gătește, pun-te masă, scoal-te masă, curăță totul ca să fie casa ca paharul și când zici c-ai terminat, o iei de la capăt ca și cum... Nea Cercel o opri:

— Eu aș vrea să-mi măresc cotețul, să-mi mai cumpăr niște porumbei și să-i fac zestre lui Nicu sau să-l trimit la școlile mari, că a pus și el o treime, în biletul nostru.

— Nu mai vinde pielea ursului din pădure, du-te mai bine la muncă, și dacă câștigi, nici nu mai sta acolo, că nu mai avem nevoie, vino iute să-mi dai de veste.

Atunci simți nea Cercel o lance pe dinăuntru și-și acoperi burta cu amândouă mâinile, ghemuindu-se cu un icnet de parcă s-ar fi înecat.

— Nevastă!

— Nu-i acasă, glumi ea, fiindcă gândurile despre cai și ajutoare în gospodărie o binedispuneau.

— Eu nu mă duc azi la muncă, mă duc la doctor, spuse bărbatul cu glas stins. Cred că nu-i bine cu burta mea.

Femeia se sperie rău. Îi dădu din șifonier, unde toate stăteau drept și ordonat ca soldații, lenjeria cea mai bună. Luă apoi hainele de duminică, și-l ajută să se-mbrace. Portarul plecă ținându-se de burtă și gemând.

*

— E rău, doctore? Mă trimiți la cuțit?

Nea Cercel era întins pe patul acoperit cu mușama din cabinetul doctorului Margulis. Acesta îl primise imediat, peste rând, când îl văzuse cum se ține de pânțece. Mai întâi i-a pus nenumărate întrebări, despre bolile din copilărie, despre cum mănâncă și cât bea, despre cum și cât și de când îl doare. Apoi îi spusese să-și dea jos haina, și cămașa, și flanela de corp, să se întindă pe pat și, cu o mână ușoară începuse

să-l apese, întrebând mereu: „Doare?“ „Aici doare?“ Apoi își rotise ușor mâna pe burta lui, care se liniștise ca prin farmec.

— E rău? repetă nea Cercel încându-se.

— Încă nu pot să-ți spun precis, o să ne lămurim peste câteva săptămâni. Nu pare să fie nici o... nimic suspect. Ai făcut bine c-ai venit imediat.

Apoi a rostit o seamă de explicații din care el n-a înțeles o iotă, dar cuvintele necunoscute l-au îngrozit și, în fine, vorbind din nou mai pe românește, i-a poruncit cu multă blândețe ce să facă de azi încolo.

— Intri la regim. S-a terminat cu țuica dumitale de prune, chiar dacă-i foarte bună, cu ciorbele acre ale nevestei, cu usturoiul și ceapa și piperul, nici legume sau poame crude n-ai voie. Nici pâine abia scoasă din cuptor, cu cât e mai uscată, cu atât e mai sănătoasă. În schimb, să mănânci untdelemn, carne fiartă, legume opărite cu unt. Ou fiert sau moale, și ne mai vedem peste două săptămâni. Poți să te duci liniștit la serviciu.

Nea Cercel s-a îndreptat pe jos, înviorat, spre strada Brezoianu no. 11. Uite că nici n-a vorbit bine cu domnul doctor și parcă se simte sănătos, trebuie să-i ducă o damigeană cu țuică de prune, mai ales că el nu mai are voie să pună gura pe ea. Dar parcă doctorul Margulis pune?

De bucurie și grijă, a-nceput să vorbească singur, ca țicniții. Ziarul apăruse, dar nea Cercel nu-l deschise. Să vină și Nicu, să fie doi când or vedea numerele de la loterie.

4

98.38.51 își repeta Nicu trecând prin fața dorobanțului de la *L'Indépendance Roumaine* și clopoței, parcă anume ca să-i dea o veste bună, s-au pornit chiar atunci să cânte. Așa că mai departe Nicu mai mult a plutit, decât a mers

și, de cum a intrat, ca întotdeauna, pe ușa din stânga, unde scria *Redacția și administrația*, s-a uitat bine la nea Cercel, să citească pe fața lui dacă-i bine sau nu cu ei. Dar portarul nu se lăsa citit, parcă râdea și plângea în același timp, nu se înțelegea nimic de pe figura lui.

— Matale ai... am câștigat? întrebă Nicu și de emoție nu brodi cuvintele nici cât altă dată.

Portarul luă tacticos ziarul. Deodată fața lui se lumineă și începu să râdă, iar lui Nicu nu-i veni să creadă că visurile lui se împlinesc așa ușor: dacă râde, cu siguranță că au câștigat. Dar portarul îi arătă, în loc de numerele la loterie, o poză mare. Era Calea Victoriei, tocmai pe unde venea în fiecare zi, într-o zi cu soare, cu multe trăsuri și birje și țurțuri lungi la case. Și ceva mai jos de clădirea ziarului *Indépendance*, un domn, o, îl cunoștea, era conu Costache, mânios, cu bastonul ridicat amenințător. Iar de cealaltă parte, printre trăsuri, un băiat alergând speriat, gata să fie lovit de niște cai. Se mai vedea un vizitiu care trage de hățuri, cu gura deschisă. Nicu nu se mai văzuse niciodată în întregime într-o poză și era nemulțumit până la indignare. Arăta mic și jerpelit, iar frumosul lui chipiu roșu era, în fotografie, cenușiu. Și nu-și amintea să fi fost înspăimântat, cum îl arăta poza. Aproape că-i venea să plângă de ciudă, în timp ce nea Cercel era plin de voie bună. Portarul îi luă ziarul din mână să caute rezultatele loteriei, se tot uită cu atenție pe fiecare pagină, ținând cele patru file scrise înghesuit și mărunț, tot mai departe de ochi, în timp ce Nicu citea pe partea cealaltă, apropiindu-se tot mai tare, de parcă ar fi vrut să intre în ziar, acolo, în locul pozei lui. În fine, tot nea Cercel găsi anunțul și citi:

— 12.21.20. Nu suntem noi. Ia uite, din atâtea numere, toate sunt cu 1 și 2. Eu aveam 98, vasăzică de la anul care vine, 38, vasăzică de la anul nașterii mele, și 51, al muierii.

Da' pe ăsta l-am greșit, mi-a spus ieri că-i născută în '52, odată cu Teatrul cel Mare.

— Poate că nu trebuia să punem numai ani, că nu toți anii sunt câștigători. Să fi pus și numărul de la casă?

Portarul zise că sunt alte lucruri mai importante în viață, de pildă o burtă sănătoasă.

— Ce face Pestrița? se simți dator Nicu să-ntrebe, deși, de când a vrut să plece de la el, n-o mai iubea.

— Mănâncă, bea, se găinățează și-ți trimite salutări.

Dar băiatului nu-i păsa de salutările ei și de lucruri care țin de trecut. Îi păsa de dorința pentru Anul Nou. Fiindcă dorințele astea – știi toți băieții – se împlinesc și trebuie să fie foarte atent, ca-n povestea cu peștișorul de aur, să nu-și irosească norocul. Domnul Peppin i-a adus comisiunile și Nicu a luat-o din loc, grăbindu-se ca niciodată. Până la sfârșitul anului mai era o zi și 11 ore.

5

Generalul Algiu se afla în curte și-ncerca să-și dreseze ogarul. Zăpada era plină-ochi de urmele patrupedului. Conu Costache l-a văzut încă din birjă, gardul nu era înalt, Algiu nu se temea de hoți. L-a simțit și Generalul, deși era cu spatele, pentru că s-a întors imediat și, undeva sub mustața albă, se putea presupune că gura zâmbește, chiar dacă, de văzut, nu se vedea.

— Iertați-mă, duminică am găsit invitația dumneavoastră abia la miezul nopții, când m-am întors de la operă, iar ieri am fost plecat la Giurgiu.

— Ce-a fost la operă?

— *Rigoletto*, cu domnișoara Olimpia Mărculescu în rolul Gildei. N-am mai văzut așa ceva, a fost o furtună de aplauze și flori ca-n luna mai, nu ca-n decembrie.

Generalul remarcă, în treacăt, că nu i-a spus cine-a fost *Rigoletto*, ci Gilda, și-l invită să intre. Barzoiul le deschise drumul, întorcând capul să vadă dacă vin și ei.

— Am rezolvat șarada, dar n-am rezolvat misterul, se repezi conu Costache, cu cafeaua tip Marghiloman în mână. Am aflat cu ocazia asta că logica e ca un antrenament, dar rezultatul luptei tot nu-l poți controla, abia acolo-i adevărul...

— Nu-mi place să filozofez, Costache, dar nu-nțeleg ce-i adevărul, când știi și dumneata că pentru fiecare adevărul ia altă formă.

— Încep să cred că-i ceva mai presus de noi și poate că cei săraci cu duhul sunt mai fragezi, mai pregătiți pentru apropierea de asta decât cei care au o logică de fier, care-i separă de...

Nu-și duse gândul până la capăt pentru că barzoiul sărise cu labela pe genunchii lui. Generalul îl alungă cu greu și-și îndemnă prietenul să-i povestească. Costache îi spuse că, după ce a cercetat încoace și-ncolo, aproape la întâmplare, toate misterele se leagă de o icoană cu luceferi pe umeri care fusese cândva la biserica Săringar. După dărâmarea bisericii, ea ajunsese la fostul Mitropolit Ghenadie Petrescu. De-aici lucrurile se-ncurcă. Fie mai înainte, fie în ziua când Mitropolitul fusese alungat, în tevatura creată, cineva sustrăsese icoana. Altă variantă e că Ghenadie a dat-o unui episcop care a murit și de acolo urmele se încurcă. Cum-necum, icoana a ajuns într-o casă de fier la care existau cel puțin două chei. Cel care urma s-o ia de-acolo, ca simplu intermediar, era Rareș Ochiu-Zănoagă:

primise două chei identice, puse separat, în două portmonee de antilopă. Pe una o ținea la el, pe cealaltă i-a încredințat-o, din prudență, avocatului Movileanu.

Costache se întrerupse și sorbi din cafeaua cu coniac, zâmbind ușor.

— Cunoașteți un avocat bun, specializat în divorțuri?

Generalul, care era obișnuit să asculte totul până la capăt înainte de a pune vreo întrebare făcu două semne: unul din cap, care însemna da, și unul din mâna dreaptă, care însemna, mai târziu, acum termină ce-ai început. Costache continuă, așadar. Cu avocatul Movileanu, se poate presupune că tânărul Rareș voia să-și rezolve chestiunile legate de banii care, cu siguranță, ar fi fost mulți, dacă totul reușea, astfel că meritau investiți. Voia să aibă avere proprie, ca să se facă pictor. Îi pomenise ceva în acest sens avocatului.

— Restul l-am aflat de la Alexandru, fiul lui Hristea Livezeanu.

Generalul încruntă foarte puțin sprâncenele, iar Costache, care-l știa de pe vremuri, de când era Prefect, crezu că înțelege ce spune de parcă i-ar fi auzit gândurile: Are faimă de *coureur*, dar nu-i băiat rău. Și sunt prieten cu familia lui.

— Mi-a povestit chiar el, deunăzi, când am fost invitat la Livezeni.

Se abținu să ofteze și povesti cu ton alb, mai departe.

— Rareș Ochiu-Zănoagă și Alexandru au avut un prieten comun, un anume Grigore Cernea – ieri m-am dus numai pentru confirmarea asta, la Giurgiu –, un om de 35 de ani, dubios, o vreme a fost monah, apoi a renunțat la sutană și s-a apucat de negustorie cu obiecte de cult. În cele mai multe cazuri avea acoperire, pretextul erau operele de binefacere, dar jumătate din bani îi dosea. Numai că icoana de la Sărindar nu putea fi vândută, ca tot ce

ținea de averea mănăstirii. Când Nicu Filipescu a hotărât dărâmarea, toată averea, aflată în păstrare la mai multe fețe bisericești, trebuia ținută pentru o nouă biserică, mai frumoasă decât Sărindarul, dar al cărei loc nu a putut fi încă ales. După cum știți, intenția aceasta se amână *sine die*. Grigore Cernea l-a rugat pe Livezeanu să se întâlnească cu un tânăr, era vorba de Rareș, lângă moșia Băneasa, vineri, 19 decembrie, la ora 10 dimineața, să ia un pachet de la el și să i-l încredințeze unui alt om, al cărui nume nu-l cunoaștem. Chiar Rareș urma să i-l spună lui Alexandru, la fel și locul întâlnirii cu omul. După cum se vede, Alexandru nu era decât un alt intermediar, care să facă legătura între Rareș și celălalt comisionar. El n-o făcea nici măcar pe bani, ci numai din prietenie pentru acest Grigore, după cum m-a asigurat. Și-l cred, între tinerii de felul lor ajutorul e ceva obișnuit. El e genul care se vâără în încurcături crezând că face gesturi mari și frumoase.

Conu Costache oftă abia acum, uitându-se cu invidie la ogarul care nu putea sta locului, ca un copil neastâmpărat.

— Gata, nu mai e nevoie să-mi spui restul, am înțeles: când a ajuns acolo, Rareș era împușcat, pachetul dispărut, iar el a fugit, înțelegând că sunt lucruri urâte la mijloc.

— Chiar așa mi-a spus, aproape cu vorbele astea. S-a oferit să-mi povestească minut cu minut ce-a făcut de când a fugit de-acolo (a spus că nici nu s-a apropiat, și că i-a fost pur și simplu frică, l-a crezut mort), a spus și că putem trimite oameni să cerceteze la el acasă și-n apartamentul din oraș, n-are nimic de-ascuns. Faptul că nu știa de cheie m-a convins că nu minte, altfel ar fi luat-o el, nu Petre, pe cea din buzunarul băiatului. Și s-a temut tare să nu fie acuzat că l-a omorât el, de-asta la început n-a suflat o vorbă. A aflat din ziare, mai întâi că nu murise, apoi, spre

disperarea lui, c-a murit. Fiindcă numai Rareș Ochiu-Zănoagă putea confirma că el e nevinovat.

— Și cum ai rezolvat șarada? întrebă Generalul cu un ton care lui Costache îi amintea de momentele când Algiu știa mai multe decât subalternii săi și-i punea la încercare. Așa că, simțind o capcană, se gândi bine până să spună:

— Cu excepția cuvântului *Popescu*, poate nici nu era *Popescu*, poate era *popă?*, restul, *stele, lumină, Maica Precistă* și *sar* sau *dar* sunt limpezi: Rareș fusese curios și aflase ce trebuie să predea, de-aici i s-a tras moartea: icoana Maicii Preciste de la Sărindar, cea cu stele și lumină pe umeri, adică diamante.

— Mă tem că șarada n-ai rezolvat-o cu totul corect, spuse binedispus Generalul Algiu, iar Costache se încruntă. Te deranjează dacă fumez?

Și-și aprinse o pipă, iar musafirul îl secondă, însă cu o țigară de foi.

— E drept că numai întâmplarea m-a ajutat să dau peste un element în plus. Pentru dumneata cuvintele erau scrise așa: și-i arată cartea de vizită pe care le notase: *lumină, Popescu, lumină, cu stele, Maica Precistă, sar (dar?)*.

Intră ordonanța, aducând cu sine obișnuitul miros de cremă de ghețe și întrebând dacă domnii mănâncă de seară acasă, dar Algiu îi făcu semn că n-au timp de asta acum.

— Am înțeles, pregătesc, spuse ordonanța, care știa la fel de bine ca Șeful siguranței cum să interpreteze semnele Generalului.

— Știam despre povestea cu icoana de la doamna Elena Turnescu, văduva chirurgului, cea care face donații de mare valoare. Apoi am dat, mai mult sau mai puțin din întâmplare, peste o știre cu avansările din armată și-am văzut că, acum câteva luni, domnul Popescu-Lumină a ajuns sublocotenent. El e cel căruia trebuia să-i încredințeze

Alexandru pachetul, de-asta băiatul a spus, înainte de moarte, ca o parolă, exact ce-ar fi trebuit să-i spună lui Alexandru. Deci Lumină trebuia scris cu literă mare. Am fost chiar eu și-am vorbit cu el, fiindcă-i știu bine pe superiorii lui: pare inocent, dar nu se știe niciodată. Același Grigore Cernea îi transmisese să-l aștepte pe Alexandru Livezeanu – îl cunoștea din vedere – la ora douăsprezece, la Gara de Nord, la primul stâlp de la coloane. Zice c-a stat douăsprezece ore prin gară, până la miezul nopții, închipuindu-și că poate n-a înțeles bine, dar că n-a venit nimeni la el. *Koneț!*

— Sunteți redevabil, izbucni Costache, m-ați făcut șah mat. Acum se leagă totul. Acest Grigore Cernea nu mai e în țară și ceva mă face să cred că nici nu se mai întoarce. Am aflat de la un hamal din Gara de Nord că a plecat chiar de-acolo, către Viena. Dar nu sunt deloc sigur că el e cel care are icoana, fiindcă totul pare pus la cale după metoda lanțului de oameni care nu știu decât de veriga de lângă ei, lanț căruia nu-i poți da de capăt. E cea mai bună metodă pentru cel care pune la cale lovitura, dacă vrea să rămână pentru totdeauna în umbră.

— Și domnul Dan Crețu? întrebă Generalul. Am citit în *Lumea nouă* niște lucruri pe care, spun drept, nici ordonanța mea nu le-ar crede.

— A, da, am aflat că cel care le-a povestit ziariștilor de la *Lumea* este ajutorul amicului meu Margulis, de la cabinet, un flăcău în care nu poți avea încredere, l-am sfătuit de mult să-l dea afară. Acum sper s-o facă. Cine știe ce-a auzit și ce-a înțeles! Oricum, despre Dan Crețu n-am aflat absolut nimic nou, n-a luat legătura cu nimeni, nimeni nu l-a căutat. Pare să fi rupt toate punțile către propriul trecut. *Safe*-ul lui nu s-a mai găsit, dar concubina lui Fane ne-a spus că-n el nu erau decât haine. I-a jurat ei Inelaru.

Trecură la masă și schimbă vorba.

— Sunteți și dumneavoastră invitat la Livezeni, de Anul Nou? Vă rog din suflet să veniți, m-aș simți mai în largul meu, spuse Costache, iar pleoapele Generalului, după ce bătură de câteva ori nehotărâte, coborâă peste ochi a aprobare. Ridică paharul, cu un vin rubiniu care lăsa franjuri transparente pe pereții de sticlă.

— Pentru tine, spuse cu un ton care se voia nepăsător.

Viitorul și trecutul

1

Mai sunt câteva ore și se termină anul. Ce-am făcut cu el sau mai bine zis din el? Am descoperit menuetul lui Händel, adică melodia de la ceasul muzical al lui Jacques. Asta e bine. L-am cunoscut pe domnul Dan Crețu, care a intrat foarte ușor în familia noastră și s-a împrietenit cu noi toți. Asta e, de asemenea, foarte bine, dacă nu chiar un miracol, pentru că papa, cam sever și pretențios cu oamenii, îndepărtează lumea, cu atât mai mult pe un bărbat asupra căruia plutesc tot felul de bănuieli, care de care mai neobișnuite. Am cunoscut un alt Alexandru decât cel de până acum. Asta cred că e rău, deși a fost bine. Sunt invitată să-mi încep anul 1998 – ia uite ce prostie am scris, și ce ciudat arată! – 1898, desigur, să-mi încep anul, așadar, în familia Livezenilor. Asta nu e nici bine, nici rău, nu e nicicum, mai ales dacă rămân acasă. Și n-am terminat încă *Vanity Fair*. Asta e și bine, și rău: rău pentru că nu m-am ținut de promisiune, și bine, fiindcă îmi pare întotdeauna rău când se termină o carte bună.

M-am gândit la oamenii din jurul meu, în această ultimă dimineață a anului, la toți cei pe care-i cunosc și de care,

în majoritatea timpului, *entre nous*, nici nu-mi prea aduc aminte. M-am gândit, de pildă, la nea Cercel, portarul de la *Universul*, care crește porumbei și care, ne-a spus papa, are niște probleme de sănătate și se teme „să n-ajungă la cuțit“. Ce-o fi și-n sufletul lui acum! M-am gândit la domnul Peppin Mirto, cât muncește el de mult și cum face de toate, și cât de vesel și de politicos este, și ce frumos ar fi fost pentru el să facă o carieră de cântăreț de operă. Și, la fel, la signor Giuseppe, care e mai puțin talentat, dar are inimă mai mare, deși o duce de azi pe mâine. M-am gândit la mama. Și la papa, care se omoară ducându-se la *toți* bolnavii, pe nimica toată sau chiar fără bani, cum se luptă el cu boala, zi de zi, fără duminică, fără să-i facă cineva statuie, nu din alt motiv decât pentru că vrea ca suferința din lume să fie cu un fir mai mică. Ca și cum ar face să dispară un fir sau zece sau chiar o mie, din tot nisipul de suferință al lumii. M-am gândit la Jacques, cât e de curajos și m-am întrebat ce viitor îl așteaptă. Nu știu de ce am încredere în el mai mult decât în mine. Și m-am gândit la biata Safta, care, până acum atât de încrezătoare în steaua ei, atât de plină de voie bună, se duce de Anul Nou, pe drumuri înzăpezite, acasă, la o familie îndoliată, în care durerea e proaspătă, și iar mi-a venit să plâng. M-am gândit la Mișu, fratele lui Alexandru, la care-mi place șuvița de pe frunte și la ce-o să facă din medicina lui și, imediat apoi, la doctorul Gerota, omul care m-a impresionat cel mai mult din câți cunosc și care știu sigur că o să mute munții din loc în medicina românească, i se citea asta în priviri și-n vorbe. M-am gândit că n-am câștigat la loterie și că nimeni din cei pe care-i cunosc n-a câștigat la nimic. M-am gândit să nu mă gândesc la Alexandru și la mine, fiindcă fac asta tot timpul. Și m-am întrebat cine ne-a făcut pe noi toți să ne cunoaștem și să trăim în același

timp și-n același loc... Și la urmă m-am gândit că, dacă și numai dacă m-aș duce la petrecere, n-am nici o rochie care să-mi convină – poate doar cea de culoarea violetelor de Parma, care nu-i tocmai nouă – așadar nu mă pot duce. Și nici nu vreau!

Marioara Livezeanu privi masa prin ușa întredeschisă și nu-i mai veni să-și ia ochii de la ea. Era ca un vis de frumoasă, ca o vitrină de bijutier, ca o rochie de sărbătoare. Fața de masă din olandă albă înghițise puțin cam multă scrobeală, se vedea că la colțuri nu se unduiește îndeajuns, stă țeapănă ca femeile care-și strâng prea mult corsetul. Însă alt defect nu mai găsea mesei. Stelele tăiate în cristalul paharelor luceau moale, dar când va fi aprins candelabrul ca un ou plin de lumini, vor lua foc, își vor încrucișa razele. Cupele de șampanie cu clinchet subțire erau pregătite deoparte, pe măsuța de serviciu, lor le venea rândul abia la miezul nopții. Sticlele cu șampanie erau deja în frapiere, prinse între bucăți mari din gheața lacului Cișmigiu. Ideea că licoarea cea mai bună din lume a venit din Franța ca să stea între bucăți de lac bucureștean o intriga pe Marioara. Citise în *Universul*, acum câteva zile, care sunt lacurile din care bucureștenii aveau voie să ia gheață: Floreasca, Herăstrău, Cișmigiu, Teiu Doamnei, Pasărea, Mogoșoaia, Fundeni. Le-ar fi venit mai aproape Floreasca, dar acolo se înecase de curând un rânđaș care se duse tocmai ca să ia gheață, așa că Hristea Livezeanu preferase să-l trimită pe al lor la Cișmigiu. La împodobirea mesei au lucrat până adineauri patru femei și-un fecior: farfuriile von Rosenthal aveau bordură aurie, trandafiri roz și frunze verzi-aurii. Așa că tot restul a trebuit asortat pe aceste nuanțe – de asta

s-a ocupat ea însăși. Trandafiri roz, comandați din timp și livrați la timp, alternau cu unii albi, boboci ușor desfăcuți, iar șervetele călcate în evantai și prinse cu un inel de argint suflat cu aur, în formă de delfin încolăcit, erau din pânză verde pal. Farfuriile pentru *hors d'œuvres* stăteau în cele întinse ca niște pui de porțelan în poala mamei, altele așteptau teanc, câte douăsprezece pentru fiecare persoană. Și aparatul de încălzit farfuriile, nou-nouț, adus de la Viena. Cupele de șampanie: le încercase sunetul cu unghia. Sosiere, serviciu de cafea și ceai, port-liqueur, olivieră, samovar, cafetiere, toate se aflau la îndemână, dar deoparte, fără să deranjeze ochii. Patru rânduri de furculițe și tot atâtea cuțite de argint frecate ca spadele, și două linguri, numai pentru început, numărate la fiecare mesean, cuțitele la aceeași distanță cu furculițele, nici un milimetru în plus, cuțitul de pește la locul lui, iar lingurile și lingurițele în partea de sus, cum se cuvine. Supierele erau tot din porțelan Rosenthal, cu mânere dantelate, la fel ca bumbul capacului. Vasul era cu unduiri albe și borduri aurii, dar capacul avea, vai, o crăpătură subțire ca un fir de păr: îl lovise bucătăreasa, iar apoi izbucnise în plâns, dar nu mai era nimic de făcut acum, era prea târziu să-l înlocuiască. Marioara se desprinse cu greu de opera ei de artă și fugi să se aranjeze pentru cea mai importantă seară a anului și să-i pregătească și pe cei trei copii. Pentru ea, ziua de 31 era ca și cum ai pune punct, iar 1 ianuarie ca și cum ai lua-o de la capăt cu literă mare și îngroșată, din cele pe care le vedeai în cărți, desenate la fiecare capitol. Murea de curiozitate să-l cunoască, în fine, pe domnul Dan Crețu. În viața ei nu erau prea multe evenimente, în afară de bolile copiilor și certurile părinților.

Alexandru Livezeanu abia avu timp să ajungă acasă, să se schimbe pentru sărbătoarea de care n-avea nici un

chef. Își puse butonii cei mai frumoși, primiți de la tatăl lui, și regretă că regula nu admite floare, la frac. Se simțea înflorit pe dinăuntru. De pe 27 decembrie anul acesta, năvăliseră în el și rușine, și bucurie, și pudoare, și o sfială în fața lumii, pe care ar fi jurat că el n-o să le simtă niciodată. Anul Nou, cel puțin acum, nu era decât o noapte gălăgioasă, care risca să-i acopere frăgezimea de gânduri și de trăiri pe care și-o acceptase de câteva zile. Sau poate că tăria tăcerii lui va acoperi tot vacarmul, iar sentimentul nerostit va fi auzit ca țipătul liniștii în mijlocul gălăgiei. Se simțea jumătate luminos, jumătate plin de întuneric. Lumina venea de la trecut, întunericul era pentru viitor. Grijă cea mare era ca *ea* să nu vină, după ultima lor întâlnire, pentru că de-atunci n-o mai văzuse și ea nu-i dăduse răspuns după ce primise invitația. Doctorul și soția lui anunțaseră că vin, o știa de la Marioara. Despre ea, nici o vorbă. Îi tremură mâna când își potrivi papionul de mătase, dar oglinda nu-l nemulțumi, cu chipul din ea, care-l privea altfel.

Hristea și Maria Livezeanu se ciondăniră încontinuu prin ușa deschisă între camerele lor, în timp ce se pregăteau de seara festivă. Pentru ei Anul Nou era un prilej de socoteli vechi mereu reluate. Reușiră să-și recapituleze toate acuzațiile unei vieți întregi, începând de la momentul în care se cunoscuseră și când Hristea avea ochi pentru oricine în afară de Maria, dar ea făcuse ce făcuse și pusese mâna pe junele amarez. Ajunseră cu cearta până la seara precedentă când domnul întârziase, ca întotdeauna, la club. El îi amintea ei, ea îi amintea lui, într-un duel fără sfârșit, din care amândoi ieșeau tâbăciți, și mai îndârjiți ca înainte. Cât despre băiat, Alexandru, le-a scăpat cu totul din mână, a zis mama, și a simțit că-i dau lacrimile și că una se prelinge peste pudra obrazului plin de crețuri. Hristea s-a

apropiat și i-a încheiat, după obicei, șiragul de perle la spate, cadou de la nunta de argint, dar a făcut-o cu neîndemânare, alegându-se cu o nouă muștruluială. Doamna-mamă Maria Livezeanu era nervoasă și emoționată: prea mulți musafiri necunoscuți.

3

Vizitiile opriră rând pe rând, la peronul bine măturat de zăpadă. Era ger. Prima ajunsese birja de piață a lui Mișka, cea la care erau înhămați doi frumoși cai albi. Din ea coborâră cei patru gazetari de la *Universul*, Procopiu și frații Mirto, toți în ținută de gală, și apoi doamna Procopiu, și Dan Crețu, căruia hainele îi stăteau surprinzător de bine, opera lui Alexandru, mai precis a croitorului său. Era de nerecunoscut, iar Neculai Procopiu trebui să remarce că, pentru prima dată de când l-a întâlnit, redactorul lui se potrivește cu „decorul“. Doamna Procopiu îl privea îngândurată și soțul ei nu știa dacă nu cumva are, acum, inima în ochi. Peppin, care se îngrășase în ultimul timp, avusese surpriza să vadă că fracul nu-l mai încape. Trebui să împrumute de la unchiul lui, în ultimul moment, unul care-i era cam scurt, iar cămașa de corp a lui Păvălucă, cea de zile mari, era mâncată de molii, noroc că nu se vedea. În ce-l privește pe redactorul-prim nu se simțea la larg în perechea de pantofi păstrată numai pentru ocazii cu totul speciale, de parcă i-ar fi crescut între timp picioarele. Toader, feciorul cel binedispus, sări să-i ajute și-i conduse până la treptele intrării, deasupra căreia erau becuri aprinse și ghirlande de brad. Era ora 8. Până la miezul nopții mai rămăseseră 4 ore.

Când îl văzu pe Dan, Marioara avu cea mai mare surpriză din viața ei: bărbatul despre care se vorbise atâta, bărbatul cu mister, bărbatul despre care presa avansase chiar ideea că ar fi străin de timpul acesta, domnul Dan Crețu sau Kretzu, era un om absolut obișnuit. Dezamăgirea nu dură mult, pentru că fața domnului Crețu îi plăcea, iar când, după o ezitare, acesta îi sărută cu delicatețe mâna, Marioara îi surâse cu un zâmbet seducător cu gropițe, pus la păstrare de o grămadă de vreme, și anume de la divorț: iată că-l regăsise.

Urmă, pe la 8 și jumătate, trăsura familiei Margulis, veche, dar cu caii proaspăt țeșalați și hamurile cu ciucuri noi, roșii. Nelu, vizitiul, se făcuse bine, dar era tot tras la față. Doamna abia încăpuse, cu poalele rochiei revărsate, pe una din banchete, iar doctorul era flancat de Jacques și de ștregarul de Nicu, la a cărui ținută contribuise toată familia: arăta ca scos din cutie. Băiatul era roșu la față, îi era cald, și avea privirea lui de fugă sub sprâncenele în unghi ascuțit. Jacques se chinuia să nu-i alunece cârja, dar pe trepte feciorul îl luă pur și simplu în brațe și-l depuse ca pe un fulg la ușă. Alexandru, care își făcuse tocmai atunci de lucru la intrare, deși părinții lui erau cei care-i primeau pe oaspeți, simți un nod în gât când văzu că Iulia n-a venit cu ei. Refuză să-și creadă ochilor. Jumătatea de lumină din el se stinse și simți zădărnicia unei lungi nopți care i se deschidea în față. Dar înainte ca el să întrebe, Nicu îi spuse în *aparté*: „N-a fost gata!“ Alexandru prinse iute prilejul și se oferă cu glas de om de lume s-o aducă el pe domnișoara Margulis, că era priceput la condus. „Să mergi încet!“ mai apucă să-i strige doctorul, privind în urma lui cu îngrijorare. Bătrânul General Algiu veni la ora 9, pe capră cu ordonanța de care nu se despărțea, și apăsât de un mare gol lângă el. Generalul se știa prea bătrân, bătrân

la suflet, nu la trup, ca să mai umple golul acesta cu altă femeie. Astăzi se sfârșea anul de doliu, ceea ce însemna că astăzi era ziua în care o pierduse pe iubita lui soție. Anul Nou va fi mereu pentru el o zi neagră. Dar îi era mai bine să fie între oameni. Costache apărură târziu, după încă o oră, cu mademoiselle Olimpia Mărculescu, Gilda. Cei doi ajunseră în același timp cu birja condusă de Alexandru, din care coborî domnișoara Margulis. Surpriza fu reciprocă: Costache se miră s-o vadă pe Iulia singură în birja lui Alexandru, iar Iulia să-l vadă pe conu Costache însoțit, când îl știa singur. Li se întâlniră privirile. Polițistul se scuză față de gazde pentru întârziere: vin direct de la Operă, unde protagonista ridicase, ca totdeauna, sala în picioare. După câteva minute de amintiri pe tema petrecerilor de Anul Nou din trecutul apropiat, domnul Hristea Livezeanu le-a arătat o caricatură franțuzească din *Figaro*, în care era o masă festivă, frumos aranjată, și dedesubt era scrisă mărunț replica amfitrionului: „Vă rog, fără politică și fără Afacerea Dreyfus!“ Iar în partea de jos a paginii, aceeași masă, devastată, cu oaspeții bătuți măr și cu explicația, scrisă la fel de mărunț: „Ils en ont parlé.“ Cu acest aproape fin, toată lumea fu invitată la cină. Erau 15 la masa mare din sufragerie, o masă din lemn masiv, care se putea mări sau micșora după voie: o cifră convenabilă, deși 16 ar fi fost și mai bine, pentru simetrie, iar copiii la masa lor, mai mică, 5 la număr. Nicu făcea naveta între cele două mese, fiindcă mereu avea să-i spună ceva lui Dan, până când îl văzu Agata și-l certă.

— Dacă mie îmi revine onoarea prea mare de a deschide primul fereastra spre viitor, spuse gazda, atunci iată ce văd: până într-un an, doi, înainte să schimbăm secolul, „doamna de fier“ va fi dată jos. Cel puțin așa sper!

Înainte de ora 12 din ultima zi a anului '97 sau ora 0 din prima zi a anului '98, Marioara propusese un joc de societate: să facă fiecare o previziune pentru viitor, asta în locul obișnuitei plăcinte cu răvașe, de care toată lumea era sătulă. (Marioara n-a mărturisit că plăcinta ei se arse.) Mai bine previziuni, așadar. Se putea merge cât de departe. Ideea de a face o mică pauză înainte de friptură întruni aprobări unanime. Celor 15 adulți li se alătură și Nicu, al 16-lea, fiindcă el se simțea ca aparținând mai degrabă lumii de la masa mare decât mesei copiilor. Cum avea lipici la oameni, fu acceptat ca noutate. Așadar s-au scris pe bilețele numere de la 1 la 16 și s-au amestecat în pălăria lui Peppin Mirto, ca să se tragă la sorți ordinea intervențiilor. Pălăria și hazardul au hotărât ca domnul Hristea Livezeanu să fie primul, iar ultimul Dan Crețu. Ceilalți, care cum, dar multă lume uză de dreptul de a se abține, fie din sfială, fie din alte motive, greu de deslușit.

Procopiu, care era al doilea, pregătise deja un răspuns vag despre viitorul frumos al gazetei *Universul*, dar când îl auzi pe Hristea Livezeanu că dorește căderea „doamnei de fier“, altfel spus *la tour Eiffel*, i se păru de datoria lui de gazetar să intervină. Sculat în picioare după exemplul primului vorbitor, deși pantofii îl obligau să șadă cât mai mult, ceru permisiunea să comită impolitețea de a-și contrazice onorata gazdă:

— Turnul Eiffel va dăinui peste veacuri. Va fi vizitat de tot mai multă lume. Cine va zice Paris va zice turnul Eiffel, cine va zice turnul Eiffel va zice Paris.

Încurajat de zâmbetul doamnei Livezeanu, care era întotdeauna de părere opusă cu a consortului, continuă:

— Va rezista măcar atâta vreme cât va ține Statuia Libertății din New York, a cărei... la care tot el a lucrat partea metalică. Domnul Gustave Eiffel e un geniu al oțelului, știe toată lumea. E drept că afacerea cu canalul Panama, atât de exagerată de gazete, chiar și la noi, a știrbit puțin din faima domnului inginer. A trecut totuși de mult vremea când un scriitor fără mari cărți, cum este deocamdată acest Léon Bloy, numea turnul „un tragic lampadar“, iar un scriitor mai bun, dar cam excentric după gustul meu, monsieur Huysmans, l-a descris, să mă ierte doamnele și domnișoarele, ca pe un supozitor plin de găuri!

Lui Procopiu i se aprinseseră obraji și comesenii simțiră că a fost atins călcâiul vulnerabil al gazetarului. Colegul lui de birou, Pavel Mirto, știa și cauza. Visul din adolescență al primului redactor fusese să se facă inginer, iar Gustave Eiffel și Anghel Saligny erau marile lui modele, într-o lume în care în privința modelelor era greu de ales, fiindcă erau prea multe. Fusese la Expoziția din Paris, în '89, și spera să-i strângă cândva mâna și lui Eiffel, în carne și oase. Pe Saligny îl cunoștea bine, erau de-un leat. Procopiu fusese și la serbarea inaugurării bijuteriei de pod de la Cernavodă, peste Dunăre, în '96, pe 14 septembrie, și-și amintea cu fior de miile de oameni sosiți cu cinci trenuri de plăcere, între ei și cei mai faimoși gazetari. Și de trenul special cu toată curtea regală, corpul diplomatic, ministrii. O săptămână mai târziu, Neculai Procopiu onora invitația de a participa la banchetul oferit de Ministrul lucrărilor publice în onoarea lui Saligny și a celorlalți ingineri care au lucrat la pod.

Alexandru ridică politicos paharul spre Procopiu, pentru a-l felicita. Iată că avea un curaj și o pasiune de care nu l-ar fi crezut în stare, mereu i se păruse un om banal.

Și, ca să treacă momentul ușor penibil lăsat de pomenirea supozitorului, un cuvânt *osée* la o masă festivă și de față cu doamnele, dar ăsta e riscul când inviți gazetari, spuse:

— Numărul 3, cine are numărul 3?

Pătruns de importanța momentului, se anunță Nicu. Stătea în picioare lângă scaunul Iuliei. Își dăduse jos haina și-și ținea degetele mari în bretele, cum văzuse la nea Cercel, modelul *lui*. Vorbi repede, cum făcea la școală când trebuia să răspundă, cu privirea țintă spre Dan:

— Pe fereastra viitorului e domnu' Dan și ceva mai încolo e Jacques, care merge la plimbare, fără cârjă... Cu matale, adăugă, emoționat de tăcerea care se făcuse în jur.

— Bravo! Acum e rândul meu, spuse Alexandru, pentru că lumea era chiar mai stânjenită decât la intervenția precedentă, deși Jacques, de la locul lui, zâmbea. Înțelegea că Nicu, ținând cont de urgențe, își sacrificase dorințele proprii de dragul lui. Nicu se uită curios la Alexandru, să vadă dacă spune despre secretul pe care-l știa el:

— Eu nu văd nimic, dar doresc să scriu la *Universul*. Măcar cronică mondenă, că tot n-aveți, se adresă el celor trei gazetari, care păreau să aprobe ideea, măcar din politețe.

— Să fie-ntr-un ceas bun! spuse doamna Livezeanu. O să uzez de dreptul de a mă abține, n-am nimic de prezis. Dar mi-aș dori să urc în Turnul Eiffel, până sus, înainte ca el să fie dărâmat, cum prevede soțul meu. Firește, cu ascensorul! 5 franci s-or găsi în buzunarul nostru. *À bon entendeur, salut*, adăugă, pentru urechile soțului ei.

Era rândul lui Pavel. Rosti cu tonul lui obișnuit, cu surdina, astfel încât bine de tot nu-l auziră decât cei din imediata lui apropiere:

— Unii dintre dumneavoastră știți că scriu un roman. Să sperăm că Dumnezeuul viitorului nostru nu-i romancier, ca să-și ucidă eroii năprasnic și să inventeze răul – deși el, Creatorul, e bun, nu-i așa? – numai ca să iasă bună

cartea și să nu zică dracul că el, Domnul, a creat o lume fără coarne și coadă. Sau, varianta cealaltă: să sperăm că nu trăim în lumea lui Nichipercea, care, plagiator fără teamă, a compilat lumea lui Dumnezeu, doar că a pus și niște rău original, așa, ca de la el. Și din când în când Dumnezeu reușește să-l mai saboteze cu ceva bine. Să sperăm că oricine e Cel care a scris lumea asta (aici Pavel ridică degetul spre cer și apoi îl coborî spre pământ) iubește sfârșiturile fericite, și că totul e bine când se sfârșește cu bine.

— Totul e bine când se sfârșește cu moarte? îl întrerupse iritat doctorul Margulis.

— Așa ar trebui să credem, nu? replică Pavel abia auzit, dar fără să se tulbure. Iată un bun sfârșit de roman. Totul e bine când se sfârșește cu moarte. Și cred că ceea ce a fost este ce va mai fi.

— Ce, binele sau moartea? își pierdu răbdarea și Agata, care le întâlnește pe amândouă. Păvălucă i se părea și ei cam enervant. N-am prea înțeles previziunile dumitale, domnule Mirto, dar, ce-i drept, și Pitia le zicea tot așa.

Hristea Livezeanu era puțin surd și nu înțelegea nimic.

— Ei, dacă vreți să se sfârșească cu nuntă sau botez, aflați că fratele meu are de gând să se-nsoare la anul, sau măcar să se logodească, spuse Pavel și-și privi fratele, care, contrar obiceiului, era posac, pesemne din cauza fracului. Se mai ziseră următoarele: omul va ajunge pe Lună, ca-n Jules Verne, la putere vor rămâne, vai, roșii, tot pământul va străluci de lumină electrică și, poate, se va descoperi leacul tuberculozei (asta venea de la Leon Margulis, care spusese că e „prognosticul“ lui). Generalul Algiu se înseni-nase puțin, răul lui părea să fi rămas în urmă sau poate el reușise să i-o ia înainte. Vorbele lui au sunat altfel decât în zilele obișnuite, ca și cum, în momentul în care se sculase în picioare, ar fi lăsat garda jos.

— La mine fereastra viitorului personal este închisă. Dar pe fereastra țării văd lucruri bune, deocamdată. Și le-aș mai spune copiilor să se bucure de anii de acum, că așa de liniștiți și fericiți n-o să mai fie niciodată! Nu știu de ce spun asta, de unde mi-a venit, dar sunt pe deplin încredințat că așa e. Eu nu cred într-un viitor rozalb, am văzut prea multe, la viața mea. Îl las pe junele Boerescu să continue, că-i mai priceput decât mine, și la vorbe, și la luptele cu timpul.

Junele Costache se simțea bătrân în noaptea de Anul Nou și spera să plece înainte de începerea dansului, deși domnișoara Mărculescu îl privea zâmbind fermecător, cu părul ei ridicat nobil de jur-împrejurul capului ca o aură neagră. Arăta cu adevărat strălucitor, iar privirile Iuliei se îndreptau uneori cu mirare către ei. Costache știa de la începutul serii ce-o să spună. În picioare, evitând orice întâlnire cu ochii Iuliei, uitându-se numai la General, îi surâse și, ridicând paharul cu vinul din recolta lui '78, în care abia își muiase buzele, spuse:

— Pentru anul în care tocmai intrăm, nu știu să zic mare lucru. Însă prevăd că secolul următor, al douăzecilea, are să înceapă cu domnul General Ion Algiu la conducerea Prefecturii de Poliție. Și că amprentele din buricele degetelor vor deveni cel mai bun mijloc de recunoaștere a răufăcătorilor care-și schimbă înfațișarea cu mustăți noi.

Se auziră tot felul de comentarii încrucișate, unii se uitară la Dan și la noua crescută a lui mustăcioară, și câțiva își priviră cu interes degetele. Iulia, care era penultima, rămase așezată, și Alexandru ciocăni cu lingurița în paharul lui, ca s-o ajute. Spre mirarea tuturor fata se întoarse spre Dan:

— Domnule Crețu, cum traduceți *Vanity Fair*?

— Păi, *Bâlciul deșertăciunilor*, nu?

— Formidabil, spuse Peppin Mirto, e grozav, n-ați stat o clipă pe gânduri. De fapt așa e când traduci, ori prinzi de la-nceput cuvântul, ori nu-l mai găsești deloc.

— Previziunea mea pentru lumea viitoare, spuse Iulia, e că va fi bâlciul deșertăciunilor sau târgul vanităților. Și mai prevăd că femeile nu vor mai purta corset, spuse, și după aceea se înroși foarte tare și se înecă.

Moment în care Alexandru bău din pahar, Nicu îi șopti lui Dan: „Farul din Tuzla“, iar acesta îl privi nedumerit.

Jocul se întrerupse din motive de timp. Rămăsese numai Dan Crețu, spre regretul Marioarei, care îl fixase cu atenție întreaga seară, convingându-se că prima impresie n-a înșelato: domnul Crețu nu are nimic, dar chiar nimic misterios, este un om ca oricare altul. Zâmbi cu gropițe.

Pendula se apropia de ora 12. Bărbații destupară sticlele de șampanie din frapierele în care gheața lacului Cișmigiu era pe jumătate topită. La prima bătaie a pendulei, din cele douăsprezece, cupele se ciocniră cu clinchet una de alta și luminile fură stinse de servitori, preț de câteva secunde, ca și cum lumea s-ar fi oprit din mersul ei. Se auziră chiote și chicotit, plastioanele bărbaților străluceau în întuneric, iar copiii se încurcau în picioarele oamenilor mari. Anica își ascunse capul în poala mamei ei. Generalul tuși. Alexandru căuta să distingă prin beznă silueta Iuliei, cu talia mică strânsă bine în corset. Hristea Livezeanu era plictisit și-l durea capul. Dan Crețu se simți luat de mână de mânuța lui Nicu. Imediat apoi mersul lumii se reluă, lumina se aprinse din nou, învăluindu-i deopotrivă pe oaspeți și pe-ai casei. Era ca și cum s-ar fi reîntâlnit pe malul celălalt al unui râu. Așteptau de la noul an tot binele pe care cel vechi li-l refuzase. În tot orașul se auzeau bubuiturile de tun de pe Dealul Mitropoliei, care te făceau să tresari mai întâi de surpriză, apoi de bucurie. Dușmanii nevăzuți din noul timp erau puși pe fugă. Iar urarea de *La mulți ani!* se auzi de atâtea

ori și pe atâtea voci în toate casele, încât, urmând firul mulților ani pomeniți, s-ar fi putut ajunge până departe-depart, într-un viitor pe care nimeni nu-l putea, deocamdată, întrezări.

Rămăsese numai domnul Dan Crețu să privească, cum foarte poetic spusese gazda, „pe fereastra viitorului“, iar curiozitatea comensurilor lui era maximă. Cupele fură umplute încă o dată cu șampanie și spuma se destrăma ca dantelăria uzată a anului vechi. Chiar dacă ești un om rațional și știi că numai gazetele au făcut din cineva un personaj misterios și *altfel* decât toată lumea, tot te simți puțin înfiorat, ca la o adiere rece într-o cameră bine încălzită. Iar dacă ai băut șampanie Dom Perignon îți vine chiar să crezi că e ceva necurat la mijloc. Dan începu să vorbească. Rostea cuvintele ca pentru el, fără să se fi sculat în picioare, fără să se uite la nimeni, parcă nici nu-i vedea.

— Nu e bine să te uiți prea mult în trecut, iar dacă trecutul tău se află în viitor e cu atât mai rău. Îmi voi interzice gândurile despre trecutul meu. Poate că în mintea mea, nu mai departe decât acum un an, viitorul meu se afla în cu totul altă parte. Printr-o răsturnare bruscă, trecutul meu s-a contopit cu viitorul. Poate că într-adevăr, cum bine s-a spus aici, ceea ce a fost este ce va mai fi. Poate că, așa cum nu s-a spus încă, dar se va spune curând, anii stau pe loc, ca peisajul văzut pe fereastra unui tren, iar noi, noi suntem cei care trecem.

— Noi suntem cei care trecem chiar acum alături, interveni zâmbind cu gropițe doamna Marioara Livezeanu, necăjită însă că Dan Crețu face pe placul gazetarilor și intră

iar în rolul străinului misterios. Din fericire, taraful de lăutari îmbrăcați în fracuri roșii începuse un vals cunoscut, așa că doamna casei anunță:

— Începe valsul! Doamnele aleg.

Bucureștenii aveau o zi rea. Ninsese, până la sfârșitul anului mai erau 12 zile, până la sfârșitul zilei 12 ore. Pe marile bulevarde, unde roțile avansau mai încet decât picioarele, era aprinsă luminația festivă, la care puțină lume mai ridica ochii. Picături albăstrii lunceau a plâns în plasa de beculețe atârnată deasupra șirurilor de roți fără început și fără sfârșit. Undeva, îngropat în rând, era, ca o mică pată galbenă, vechiul automobil al gazetarului Dan Crețu. Mergea spre aerodrom, după ce trecuse pe la redacția revistei la care lucra. Din vehiculul aflat în spatele lui coborâseră una câte una, profitând de nedoritele opriri, toate cele patru doamne și o luaseră pe jos, iar lui Dan i se păru ciudat aerul posac al celei care conducea. A avea o sonerie de avertisment din care suna mereu, metodic. Nu nervos, ci maniacal. Trecea mereu de pe o fâșie de drum pe alta ca să câștige câțiva metri, pe care-i pierdea imediat apoi. Uneori, când ajungeau în paralel, Dan îi vedea profilul: fuma. Semăna puțin cu cineva cunoscut, dar Dan nu reuși să-și aducă aminte cu cine. A avea părul negru acoperit cu o căciuliță cu moț, ca de copil.

La redacția lui Dan se sărbătorise Crăciunul cu câteva zile în avans, ca întotdeauna. Pe calendarul mare, cu cifre îngroșate și fără poze, o mână mutase rapid pătrăcița roșie cu o săptămână, ca să ajungă la zi. De altfel, toată redacția trăia în ritm săptămânal, ca și cum cineva i-ar fi mutat

pe toți, la șapte zile o dată, dintr-o ferestruică de calendar în alta. În chenarul roșu se decupa acum o zi de luni: 19 decembrie. Dan Crețu intrase grăbit pe ușa biroului, scuturându-și de zăpadă încălțăminte colorată. Ca întotdeauna, întârziase.

Se uită în jur fără curiozitate: femei și bărbați cărora nu le prea păsa unii de alții. Redactorul principal răsfoia o revistă de știință cu Turnul Eiffel pe copertă. Pavel, un tânăr cu ochelari rotunzi, vorbea încetișor cu o doamnă și era cu gândurile în altă parte. Intră și administratorul care, dimpotrivă, vorbea tare și melodios, parcă era pe scenă. Oricum, erau puțini, unii trăgeau chiulul și, câteva momente, Dan îi invidie. Lumea se îmbrăcase ceva mai grijuliu decât în zilele obișnuite, dar mâzga de pe stradă nu încuraja fanteziile vestimentare. În partea de sus a încăperii se vedeau bluze subțiri, mulate, decolteuri bine garnisite cu sâni tineri și coliere ieftine sau cercei lungi, apoi, după caz, cămăși, haine de stofă groasă, ba chiar și-o cravată, însă jos, spre podea, totul era ca o uniformă, și la femei, și la bărbați: aceiași pantaloni albăstriei sau negri, fără dungă, cizme sau ghete comode, care lăseau amprente de noroi pe parchet, după dimensiunea și modelul tălpilor. Și încălțăminte lui Dan, care ieșea în evidență. Câțiva redactori și redactorițe, corectoare și oameni din tipografie se adunaseră cam în silă, ca la orice solicitare de serviciu. N-aveau nici măcar brad, se făcea economie. Pahare și farfurii transparente și moi, care urmau să fie aruncate la coș, după folosire. Dan văzu un ziar îngălbenit, dintr-o veche colecție *Universul*, cumpărat de la vreun anticar, pe care Pavel îl adusese ca să-l arate colegilor. Își aruncă ochii pe prima pagină, unde era o anchetă pe tema *De ce postîți?* și se miră preț de-o clipă să vadă că era semnată de cineva care se numea, aproape la fel ca el, Dan Kretzu.

De când trecuse pragul psihologic al secolului 21, pe Dan nu-l mai interesau bradul, anul și nici vreo sărbătorire. Puține lucruri îi mai stârneau curiozitatea. Trăia, cu o oboseală necontenită, într-un prezent tulbure. Era, oricum, perioada cea mai chinuitoare a anului, în care timpul devenea singura bucurie pe care i-o puteai dăruia cuiva. Dan avea 43 de ani, iar viața trecuse pur și simplu pe lângă el. Avea mare nevoie de timp.

.....

Domnul editor Soccec-fiul puse manuscrisul jos, zwickelul pe masă, și scrisese mare, cu cerneală violetă: NU. Era primul manuscris pe care-l respingea după moartea tatălui său.

EPILOG

stăzi strada Fântânei poartă numele de Berthelot și duce la Radiodifuziunea română.

Strada Sfântul Ionică din dosul Teatrului Național a dispărut, la fel și Pasajul Român și Teatrul însuși. În locul lui s-a ridicat un hotel, care a păstrat portalul de la, cândva, cea mai faimoasă clădire din București.

Strada Teilor se numește Vasile Lascăr.

Chiar lângă vechiul sediu al ziarului *Universul* – o casă rococo cu un singur etaj – s-a făcut unul nou, cu 5 etaje și țugui, în care s-a mutat redacția ziarului în perioada interbelică. La parterul vechii clădiri, complet părăginate, funcționează azi un restaurant cu specific românesc, în care nici unul din cei care intră nu pare să știe despre oamenii care, cândva, au scos aici o faimoasă gazetă. Însă pe pragul intrării a rămas scris în piatră, cu litere mari: UNIVERSUL.

Luigi Cazzavillan are în București o stradă și un parc *belle époque*, cu statuie.

Pe locul fostei Mănăstiri Sărindar s-a ridicat încă înainte de Primul Război, o clădire impunătoare, Cercul Militar. O fântână arteziană se află acum unde se afla odinioară altarul. Icoana Maicii Domnului cu diamante de stele pe umeri n-a mai fost niciodată găsită, se presupune că a fost dusă peste graniță. Undeva, în lume, neștiute, diamantele ei strălucesc și astăzi.

Fostul sublocotenent N.I. Popescu-Lumină a murit în 1939, la București. A ajuns colonel. În *Universul* interbelic a semnat rubrica „Din alte vremi“.

Strada Sărindar se numește azi Constantin Mille, de la directorul *Adevărului*. Din 1898, când a murit fondatorul gazetei, Alexandru Beldiman, Mille a fost identificat cu ziarul al cărui proprietar devenise mai demult. Între războaie, cinematografele de pe bulevardul Elisabeta aveau, toate, „ieșirea prin Sărindar“.

Pentru uciderea în duel a directorului ziarului de limbă franceză *L'Indépendance Roumaine*, George Em. Lahovary, Nicu Filipescu, fost primar al capitalei și directorul ziarului *Epoca*, a fost condamnat la 6 luni închisoare, la Văcărești. Lucru care nu i-a știrbit nici faima, nici cariera politică ulterioară, se pare că fără pată.

Generalul Algiu a mai venit un an la Prefectura de Poliție, în 1901, primul an al secolului 20.

Conu Costache a avut grijă să-și șteargă numele din documente. L-a suspectat mereu pe Dan Crețu că e un infractor nedescoperit, dar, în același timp, era sigur că nu-i un om periculos.

Doctorul Dimitrie Gerota a ținut, la Ateneu, așa cum promisesse, în 1898, conferința despre necesitatea renun-

țării la corset și familia Margulis a fost prezentă în sală. La Școala de Arte Frumoase l-a avut student pe Constantin Brâncuși care a realizat, sub îndrumarea lui, mulajul intitulat „Jupuitul“. Gerota e socotit primul radiolog român, a înființat un spital și un muzeu de mulaje anatomice. De „Gerota’s fascia“ și „Gerota’s capsule“ se vorbește și azi în departamentele de chirurgie, urologie sau la seminarele de anatomie din Franța, Germania sau Tokyo.

În 1906, Jacques, care împlinise 21 de ani, i-a citit și tradus lui Nicu, din limba spaniolă, care era cea mai nouă pasiune a lui, următoarea frază: „De fapt voiau amândouă viețile odată, iar omul vrea toate pământurile și toate secolele și să trăiască în tot spațiul și în tot timpul, la infinit și în veșnicie.“ Era esența veacului în care se născuseră amândoi și explica emoția care-i cuprinsese pe bucureșteni la venirea unui străin, care părea că știe despre timp mai multe decât ei. „De cine e?“ a-ntrebat Nicu, iar Jacques i-a răspuns: „N-a auzit mai nimeni de el, un spaniol, Miguel de Unamuno.“

Niculae Stanciu a fost dintre cei dintâi tineri bucureșteni care au obținut brevet de pilot și au condus, în Primul Război Mondial, avioane de luptă. A căzut în misiune și post-mortem i s-a acordat Medalia „Bărbăție și credință“ cu spade.

Menuetul de Händel a fost mai târziu transpus pentru pian și de Wilhelm Kempff și reluat în diverse interpretări, Idil Biret fiind pianista care i-a dat catifelarea cea mai stranie.

Cu o pauză de doi ani în timpul Războiului celui Mare, *Universul* a dăinuit până în 1953. A fost desființat de comuniști, ca toate simbolurile vechii lumi.

Romanul lui Pavel Mirto, *Viitorul începe luni*, n-a apărut. Pe domnul editor Socec-fiul l-a iritat descrierea vestimentației doamnelor, imposibil de închipuit, precum și ideea unor farfurii și pahare moi, aruncate la coș după folosire. Și tot restul.

ANEXE – 1897
(din revistele vremii)

CALENDAR ORTODOX PENTRU ANUL 1897

Sfântul Vasile cel Mare	1 Ianuarie
Boboteaza	6 Ianuarie
Sfântul Ioan	7 Ianuarie
Triodul începe	2 Februarie
Lăsatul secului de carne	16 Februarie
Lăsatul secului de brânză	23 Februarie
Duminica Floriilor	6 Aprilie
Sfintele Paști	13 Aprilie
Sfântul Gheorghe	23 Aprilie
Înjumătățirea	7 Mai
Sfinții Constantin și Elena	21 Mai
Înălțarea Domnului	22 Mai
Duminica Rusaliilor	1 Iunie
Lăsatul secului pentru Sfinții Apostoli Petru și Pavel	8 Iunie
Sfinții Apostoli Petru și Pavel	28 Iunie
Adormirea Maicii Domnului	15 August
Înălțarea Sfintei Cruci	14 Septembrie
Sfântul Dumitru	26 Octombrie
Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil	8 Noiembrie
Sfântul Nicolae	6 Decembrie
Crăciunul	25 Decembrie
Sfântul Ștefan	27 Decembrie

CALENDARUL CATOLIC

Septuagesima	2 Februarie (14 Februarie)
Marþea grasă	18 Februarie (2 Martie)
Miercurea cenuşie	19 Februarie (3 Martie)
Paştele	6 Aprilie (18 Aprilie)
Înălþarea	15 Mai (27 Mai)
Rusaliile	25 Mai (6 Iunie)
Sfânta Treime	1 Iunie (13 Iunie)
Joia Verde	5 Iunie (17 Iunie)
Duminica Adventă	16 Noiembrie (28 Noiembrie)
Crăciunul	25 Decembrie (6 Ianuarie)

CALENDARUL EBRAIC

5657		1897
Adar	I	Ianuarie 22
—	14	Micul Purim
Be Adar	I	Februarie 4
—	13	Postul esterei
—	14	*Purim
—	15	Susan Purim
Nisan	I	Martie 22
—	15	*Paşali I serb
—	16	*Paşalia 2 serb
—	21	*Paşalia 7 serb
—	22	*Paşalia 8 serb
Ijar	I	Aprilie 21
—	18	Lag. B'ómer
Sivan	I	Mai 3
—	6	*Serb. Săptămânilor
—	7	*A doua serbare
Thamuz	I	Mai 26
—	18	*Post dărâmarea Templului
		Iunie 19
		Iulie 6

Ab	I	Iulie 17
—	10	Post arderea Templului Iulie 27
Elul	I	August 17

5658

Tischri	I *Anul Nou	Sept. 15
—	2 *A doua serbare	Sept. 16
—	4 *Post Gedaljab	Sept. 18
—	10 *Serbarea reconcilierii	Sept. 22
—	15 *Serbarea Cuscilor	Sept. 26
—	16 *Idem a doua zi	Sept. 30
—	21 *Serbarea Palmierilor	Oct. 5
—	22 *Finele Cuscilor	Oct. 6
—	28 *Primirea legii	Oct. 7
Marcheşev	I	Oct. 15
Kiolev	I	Noi. 24
—	25 *Inaugurarea Templului	Dec. 8
Tebet	I	Dec. 14
—	10 *Luarea Ierusalimului (post) ..	Dec. 23
Shabat	I	Dec. 12

Sărbătorile marcate de * se țin cu rigurozitate.

CALENDARUL MUSULMAN

1314 Ramadam I	1897 Ianuarie 22
Schaval I	Februarie 21
Ghiul-Kade I	Martie 22
Ghiul-Hedsche I	Aprilie 21
1315 Muharem I	Mai 21
Safar I	Iunie 20
Rebi-el-avel I	Iulie 19
Rebi-el-accher I	August 18
Djamadi-el-avel I	Septembrie 16
Djamadi-el-accher I	Octombrie 16
Resdcheb I	Noiembrie 14
Schaban I	Decembrie

SĂRBĂTORI NAȚIONALE ȘI DOMNEȘTI

- 11 Februarie, aniversarea revoluțiunii din anul 1866, prin care s-a realizat formarea unei dinastii în România.
- 14 Martie, proclamarea Regatului României la 1881.
- 8 Aprilie, ziua nașterii M.S.Regelui și proclamarea plebiscitului pentru alegerea Măriei Sale.
- 24 Aprilie, ziua onomastică a M.S. Reginei Elisabeta.
- 1, 8 și 10 Mai, alegerea, sosirea în România și suirea pe tronul României a M.S. Regelui, în 1866.
- 10 Mai, proclamarea Independenței României în 1877 și încoronarea primului Rege Român în 1881.
- 11 Iunie, aniversarea revoluțiunii din 1848, când s-a întemeiat definitiv autonomia României.
- 22 Iulie, Sf. Maria Magdalena, onomastica A.S. Principesei Maria.
- 12 August, aniversarea nașterii A.S. Principelui moștenitor Ferdinand.
- 3 Octombrie, aniversarea A.S. Principelui Carol al României.
- 17 Decembrie, aniversarea M.S. Reginei.

CRONOLOGIA

De la crearea lumii în stil Iulian	7384
De la crearea lumii în stil Gregorian	5990
De la fondarea Romei	2852
De la fondarea Iașilor	620
De la fondarea Bucureștilor	613
De la căderea Constantinopolului	444
De la moartea lui Ștefan cel Mare, domnul Moldovei	393
De la tipărirea primelor cărți în limba română	328
De la prima răpire a Basarabiei	85
De la Focul cel mare din București	50
De la Revoluția din Europa și România 11 iunie 1848	49
De la Unirea Principatelor	38
De la Împroprietărirea țăranilor	33
De la suirea pe tron a M.S. Carol	31
De la inaugurarea primei linii de cale ferată în România	28

De la Uniunea poștală internațională	22
De la Proclamarea Independenței României	20
De la răpirea din nou a Basarabiei	19
De la alipirea Dobrogei la România	19
De la proclamarea Regatului României	16
De la introducerea în România a luminii prin electricitate	14

ECLIPSE

Două eclipse solare inelare, care nu vor fi vizibile în Europa. Nici una lunară.

Prima eclipsă solară inelară are loc la 19 ianuarie (1 Februarie): începutul întunecimii la 7 ore și 23 de minute seara. Sfârșitul eclipsei la ora 1 și 9 minute dimineața. E vizibilă în America Centrală, America de Sud afară de vârful estic și sudic al Capului Horn, coasta estică a Argentinei și partea sudică a Oceanului Atlantic, precum și în sud estul Australiei. *A doua eclipsă solară inelară* va avea loc la 17 (29) Iulie. Începutul întunecimii la ora 3 și 2 minute după-amiază. Sfârșitul eclipsei la ora 8 și 52 de minute seara. Va fi vizibilă pe coasta vestică a Africii, în partea tropicală a Oceanului Atlantic, în partea de sud a Americii de Nord, în America Centrală și în partea nordică a Americii de Sud.

Regentul anului – Marte, zeul războiului, al tulburărilor și al împerecherilor dintre oameni. În cursul acestui an vor fi multe accidente fenomenale. Copiii născuți în decursul anului vor avea un caracter iute și arțăgos; băieții vor fi îndrăzneți, iubitori de certuri și fapte războinice, nesupuși ordinelor mai marilor lor și iubitori de independență; fetele vor fi frumoase, deștepte, harnice, devotate sentimentului datoriei, dar rele, cărtitoare, gâlcevitoare.

Membrii Sfântului Sinod care l-au judecat pe fostul Mitropolit al Ungro-Vlahiei Ghenadie Petrescu în mai 1896.

P. S.L. Episcopii: 1. Ghenadie al Râmnicului 2. Partenie Ep. Dunării de Jos 3. Iosif Mitropolitul Moldovei 4. Gherasim Timuș Ep. Argeșului 5. Silivestru Ep. Hușilor 6. Arh. Ioanichie Flor Băcăuanu 7. Dionisie Climescu Ep. Buzăului 8. Ieronim Ep. Romanului 9. Arh. Calistrat

Orleanu Bărlădeanu 10. Arh. Valerian Râmniceanu 11. Arh. Dosoftei Botoșăneanu 12. Arh. Pimen Georgescu Piteșteanu 13. Athanasie Miron Craioveanu 14. Arh. Meletie Gălățeanu 15. Arh. Nifon Ploieșteanu.

GUVERNUL

Între 1895 și 1899 România are guvern liberal. În decembrie 1897 componența guvernului e următoarea:

Președintele Consiliului de miniștri: Dimitrie A. Sturdza

Ministrul de Interne: Mihail Pherekyde

Ministrul Afacerilor Străine: Dimitrie A. Sturdza

Ministrul Finanțelor: George D. Pallade

Ministrul Justiției: Alexandru G. Djuvara

Ministrul Cultelor și Instrucțiunii: Spiru Haret

Ministrul Războiului: General Anton Berindei

Ministrul Agriculturii, Industriei, Comerțului și Domeniilor: Anastase Stoilojan

Ministrul Lucrărilor Publice: Ion I.C. Brătianu

CUPRINS

Cuvânt înainte	7
Vineri 19 decembrie	
O zi cu evenimente	11
Sâmbătă 20 decembrie	
Agitație	50
Duminică 21 decembrie	
Zi bună. Cu unele excepții... ..	86
Luni 22 decembrie	
Un început de săptămână greu	104
Mărti 23 decembrie	
Hazardul	132
Miercuri 24 decembrie	
Ajunul Crăciunului	154
Joi 25 decembrie	
Cadouri	177
Vineri 26 decembrie	
Noutăți	192
Sâmbătă 27 decembrie	
În vizită	206
Duminică 28 decembrie	
Revista presei	223
Luni 29 decembrie	
Timpul trece	238

Marți 30 decembrie	
Timpul stă pe loc	254
Miercuri 31 decembrie	
Viitorul și trecutul	271
Epilog	289
Anexe – 1897	293

La prețul de vânzare se adaugă 2%,
reprezentând valoarea
timbrului literar ce se virează
Uniunii Scriitorilor din România,
cont nr. RO44 RNCB 5101 0000 0171 0001,
B.C.R. Unirea, București.

